

TAMPERE.
FINLAND

2025

TALOUSARVIO

Taloussuunnitelma 2025–2028

TAMPERE

TAMPERE

TALOUSARVIO 2025

taloussuunnitelma 2025–2028

KAUPUNGINVALTUUSTON HYVÄKSYMÄ 11.11.2024

Tampereen kaupunki
Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2025–2028

Julkaisija:
Tampereen kaupunki, Konsernihallinto
PL 487, 33101 Tampere
www.tampere.fi/talous

Kannen suunnittelu: Veli-Matti Lahdenniemi, Tampereen kaupunki
Kannen kuva: Mikko Vares

Paino: PunaMusta Oy

KOHTI VAHVEMPAA KAUPUNKIA

Tampereen vetovoiman siivittämä kasvu jatkuu edelleen voimakkaana. Vuonna 2023 Tampereen väestö kasvoi yli 6000 asukkaalla. Kuluvin vuoden aikana kasvu on ollut hieman maltillisempaa, ja ennuste on noin 5000 asukkaan kasvu. Väestönlisäys on perustunut valtaosin kuntien väliseen ja maahanmuuton muuttovoittoon. Tulevina vuosina kaupungin tulee tehdä entistä enemmän toimia, jotta kasvumme on sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävä.

Kunta- ja aluevaalit pidetään vuoden 2025 huhtikuussa, jolloin kaupunkilaiset valitsevat uudet edustajat Tampereen kaupunginvaltuustoon ja Pirkanmaan hyvinvointialueen aluevaltuustoon. Tulevaan valtuustokauden valmistautumisen tilanteessa, jossa toimintaympäristön jatkuva epävarmuus ja kiristynyt kuntatalous haastavat kaikkia Suomen kuntia. Talouden haasteista huolimatta Tampereella on vetovoimaisena kaupunkina hyvät lähtökohdat vastata kasvavan kaupungin tarpeisiin. Tekemisen kaupunkina haemme aktiivisesti uusia avauksia ja katsomme rohkeasti tulevaisuuteen.

Työvoimapalvelut uudistuvat vuoden 2025 alussa. Vastuu työnhakijoille, yrittäjille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirtyy kunnille. Muutosta on valmisteltu jo pitkään yhdessä Pirkanmaan kuntien kanssa, ja uusi Tampere-vetoinen työllisyysalue käynnistää virallisesti toimintansa 1.1.2025. Keskeisintä uudistuksessa on turvata siirrosta huolimatta sujuvat ja saumattomat palvelut. Lähtökohtana on työllisyyden aktiivinen edistäminen.

Tampereen sujuva ja kestävä liikkuminen ottaa jälleen askeleen eteenpäin, kun raitiotien liikennöinti Lentävänniemeeseen käynnistyy 7.1.2025. Ratikkaliikenteen käynnistyessä otetaan käyttöön Nyssen läntinen linjastosuunnitelma. Raitiotien laajeneminen etenee edelleen ja jatko-osuuden Pirkkala-Linnainmaa rakentamispäätös tehdään kaupunginvaltuustossa syksyn aikana. Seuraavan valtion

kanssa tehdyn MAL-sopimuksen mukaisesti edetään raitiotien seuraavaan laajennukseen Pirkkala-Linnainmaan osalta, jossa ensivaiheessa tehdään Partola-Ruotula osuus vuosina 2025–2028.

Tampereen tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Luontokato eli luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on maailmanlaajuinen ongelma, jolla on mittavia vaikutuksia myös paikallisesti. Yhteistyötä luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi tehdään yhdessä suurten kaupunkien, valtion ja eurooppalaisten kumppaneiden kanssa.

Taloustilanne on erittäin vaikea

Kaupungin talouden näkymät, kuten useimpien muidenkin kaupunkien, ovat vaikeat. Julkisen talouden keskiössä on kysymys siitä, miten varat käytetään oikeudenmukaisesti ja tehokkaasti asukkaiden hyvinvoinnin turvaamiseksi. On välttämätöntä, että valmistaudumme talouden tervehtyttämiseen tulevina vuosina monipuolisilla keinoin. Palvelutarpeen kasvu, investoinnit, valtion kuntien talouteen kohdistuvat heikentävät toimet sekä yleinen talouden alavireisyys tekevät meille kasvavana kaupunkina vaikean yhtälön.

Kunnat tekivät poikkeuksellisen vahvan tuloksen vuonna 2023, mutta vuodesta 2024 eteenpäin kuntien rahoitus-taso on pysyvästi ja olennaisesti alhaisemmalla tasolla kuin aiempina vuosina mm. sote-siirtoeristä ja verohäntien poistumisesta johtuen. TE-palveluiden uudistukseen vuonna 2025 myönnettävä valtionosuus ei myöskään kata uusiin velvoitteisiin tarvittavia määrärahoja. Kunnat ovat siten uuden taloudellisen todellisuuden edessä. Talousarvion 2025 tulos on alijäämäinen 39,6 milj. euroa. Tulokseen sisältyy kertaluonteisia omaisuuden myyntivoittoja 70,2 milj. euroa.

Vuosikate on 95,1 milj. euroa. Nettoinvestoinnit pysyvät edelleen merkittävällä 225 miljoonan euron tasolla. Investoin-

tien rahoituksesta vuosikatteella voidaan kattaa 42 %, mikä tarkoittaa, että kaupunki joutuu ottamaan lisää velkaa noin 121 miljoonaa euroa. Nettomenot kasvavat 31,1 miljoonaa euroa eli 4,6 %. TE-uudistus kasvattaa merkittävästi nettomenoja, mutta toisaalta kertaluonteiset omaisuuden myyntivoitot pienentävät nettomenojen kasvua. Tampereen kaupunkiliikenne -liikelaitoksen yhtiöittäminen astuu voimaan 1.1.2025. Muilta osin tytäryhtiöiden liikevaihdon arvioidaan säilyvän vuoden 2024 tasolla.

Vaikeat ajat vaativat meiltä joustavuutta ja valmiutta kompromisseihin. Yhteisön voima ja yhteistyö ovat avainasemassa, kun haemme ratkaisuja tähän asioita uudella tavalla. Rakennamme määrätietoisesti elinvoimaista ja hyvinvoivaa kaupunkia nykyisille ja tuleville asukkaillemme. Yhdessä voimme varmistaa, että Tampere pysyy vahvana, huolimatta talouden haasteista.

Ryhmäkoot säilyvät ennallaan – opetuksen resursseja vahvistetaan

Talouden paineista huolimatta perusopetuksen ryhmäkoot säilyvät ennallaan ja pienryhmiä perustetaan lisää. Tämä takaa lapsille ja nuorille tuen ja yksilöllisen huomion koulupäivän aikana. Toimivat ryhmäkoot ovat keskeinen osa laadukasta opetusta, ja ne luovat oppilaille heidän kehitystään tukevan turvallisen oppimisympäristön. Lasten liikunnan pilotti jatkuu myös tulevana vuotena. Kaupunki turvaa, että etsivä nuorisotyö jatkuu tärkeänä osana nuorten hyvinvoinnin tukemista ja syrjäytymisen ehkäisyä.

Vähävaraisten perheiden asemaan kiinnitetään erityistä huomiota kasvat- ja opetussektorilla. Olemme sitoutuneet edistämään yhdenvertaisuutta ja varmistamaan, että kaikilla lapsilla on yhtäläiset mahdollisuudet saada palveluja, riippumatta perheen taloudellisesta tilanteesta. Tukitoimia kohdistetaan eri-

tyisesti heikoimmassa asemassa oleviin perheisiin.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan sektorille on lisätty kevään kehyspäättöksen päälle 6,2 miljoonaa euroa vahvistamaan opetuksen ja varhaiskasvatuksen resursseja. Yläkoululaisten kannettavien tietokoneiden laajennusta jatketaan koskemaan uusia 6. luokkalaisten, mikä tukee digitaalisten taitojen kehittämistä ja varmistaa, että jokaisella oppilaalla on tarvittavat välineet modernissa oppimisympäristössä. Varhaiskasvatuksen esihenkilötyöhön tullaan panostamaan johtamisrakenteen uudistamisella, jotta varhaiskasvatuksen henkilöstön työhyvinvointi ja toiminnan laatu voidaan turvata.

Kaupunki kantaa sosiaalista vastuuta

Tampereen ja Kiovan ystävyyskaupunkisuhteen myötä Tampere on tukenut Ukrainaa ja ukrainalaisia monin tavoin, ja tämä tuki jatkuu. Ukrainalaisten tukemista vahvistetaan, panostamalla mm. Tampereella olevien ukrainalaisten kielikoulutukseen. Kielikoulutus auttaa ukrainalaisia kotoutumaan paremmin. Tämä tukee heidän sopeutumistaan ja hyvinvointiaan Tampereella.

Kotoutumispalvelut siirtyvät kaupungille TE-uudistuksen myötä tuoden kaupungille entistä suuremman vastuun koko kotoutumisen polusta. Maahanmuuttajien määrän kasvaessa tarjottavien palveluiden ja eri sektoreiden yhteistyön tarve korostuvat. Tampereen pitovoima kansainvälisille asukkaille on elinvoimamme kannalta keskeistä.

Kaupunki panostaa segregaaion ehkäisyyn vahvistamalla oppilaitosten turvallisuuskoordinaatiota ja viranomaisyhteistyötä, sekä panostamalla asumisneuvontaan. Köyhyysohjelmaan tehdyt lisäykset mm. ruoka-apujakeluun jatkuvat entisellä tasolla.

Haastavina aikoina yhdessä eteenpäin

Ikäihmisten maksuttomien uimahallivuorojen kokeilusta on saatu paljon positiivisia tuloksia, ja niitä tullaan jatkamaan myös ensi vuonna. On tärkeää, että kaupunki tukee arjessa pärjäämistä sekä hyvinvointia mahdollisimman kattavasti. Ikäihmisten kokoontumiseen on myös allokoitu budjetista osuus. Palvelubusseissa jatkaa sama määrä avustajia kuin aiemminkin, jotta tukea tarvitsevat pääsevät arjen palveluiden pariin huolimatta liikunta- tai toimintakyvystä.

Haastavista ajoista huolimatta tuleme pärjäämään tamperelaisuuteen kuuluvalla yhteistyöllä. Jatkamme eteenpäin ja yhdessä ylitämme vaikeudet kohti valoisaampaa tulevaisuutta. Samalla kiitän kaikkia talousarvion valmisteluun osallistuneita yhteistyökumppaneita, valtuustoryhmiä, niiden puheenjohtajia ja viranhaltijoita erinomaisesta yhteistyöstä tämänkin talousarvion laadinnassa.

Pormestari
Kalervo Kummola

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE.....	4
YLEISPERUSTELUT	8
Talous- ja strategiaprosessi.....	9
Tampereen kaupungin organisaatio.....	9
Taloudelliset lähtökohdat	11
Talouden kehitysnäkymät.....	11
Kuntatalous.....	12
Kaupungin talous.....	13
Toimintaympäristö.....	14
Väestö.....	14
Työ.....	16
Asuminen.....	19
Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta.....	21
Talousarvion osat	21
Talousarvion sitovuus.....	21
Tilivelvollisuus	24
Henkilöstö.....	25
Tampereen strategia 2030.....	27
Strategian rakenne ja keskeiset sisällöt	27
Strategiset painopisteet, valtuustokauden tavoitteet ja vuositavoitteet.....	30
Tuottavuuden tila.....	38
Kehitysohjelmat ja muu kehittämistoiminta.....	40
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	41
Hiedanranta-kehitysohjelma.....	42
Elämystalouden kehitysohjelma	43
Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma.....	44
Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma	45
Tampere Welcoming City -kehitysohjelma	46
Hyvinvoinnin kehitysohjelma	47
Muu kehittämistoiminta	48
Ilmastobudjetti	50
Riskienhallinta ja turvallisuus	53
Hankinnat	54
 KÄYTTÖTALOUSOSA JA INVESTOINNIT YSIKÖITTÄIN.....	55
Sivistyspalvelujen palvelualue	56
Kasvatus- ja opetuslautakunta	56
Varhaiskasvatus ja esiopetus.....	59
Perusopetus.....	61
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta.....	63
Kulttuuri	66
Liikunta ja nuoriso	68

Elinvoiman palvelualue.....	70
Elinvoima- ja osaamislautakunta.....	70
Ammatillinen koulutus.....	73
Lukiokoulutus	75
Työllisyys- ja kasvupalvelut	76
Tampereen seudun työllisyysalue	78
Asunto- ja kiinteistölautakunta.....	80
Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka	83
Talonrakennushankkeet	85
Kaupunkiympäristön palvelualue	94
Yhdyskuntalautakunta	94
Kaupunkiympäristön suunnittelu	97
Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito	99
Kestävä kaupunki.....	100
Joukkoliikennelautakunta.....	102
Joukkoliikenne.....	104
Konsernihallinto	105
Konsernihallinto	105
Yhteiset erät	108
Vahinkorahasto.....	110
LASKELMAT	111
Tuloslaskelmaosa	112
Tuloslaskelma	112
Verotulot	115
Valtionosuudet	118
Korkotulot ja -menot.....	120
Muut rahoitustulot ja -menot	122
Investointiosa.....	123
Investoinnit.....	123
Rahoituslaskelmaosa	126
Rahoituslaskelma.....	126
Antolainauksen muutokset	128
Lainakannan muutokset	129
LIITTEET	130
Konsernin toiminta ja talous.....	131
Konserniyhteisöjen investoinnit vuonna 2025.....	133
Tytäryhtiöiden tavoitteet 2025	134
Investoinnit kohteittain 2025-2034.....	146
Täydentäviä tietoja.....	155

YLEISPERUSTELUT

Talous- ja strategiaprosessi

Tampereen kaupungin organisaatio

Taloudelliset lähtökohdat

Talouden kehitysnäkymät
Kuntatalous
Kaupungin talous

Toimintaympäristö

Väestö
Työ
Asuminen

Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta

Talousarvion osat
Talousarvion sitovuus
Tilivelvollisen valvontavastuu

Henkilöstö

Tampereen strategia 2030

Strategiset painopisteet ja vuositavoitteet

Tuottavuuden tila

Kehitysohjelmat ja muu kehittämistoiminta

Ilmastobudjetti

Riskienhallinta ja turvallisuus

Hankinnat

TALOUS- JA STRATEGIAPROSESSI

Kaupunginhallituksen kehittämiskokous hyväksyi 5.2.2024 vuoden 2025 talous- ja strategiaproessin aikataulun ja toteutuksen.

Kaupunginhallituksen kehittämiskokous käsitteli 29.4.2024 vuoden 2025 toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohtia ja linjasi talousarviovalmistelun periaatteista. Kaupungin toimintayksiköille järjestettiin yhteinen kehysvalmistelun infotilaisuus 22.5.2024. Pormestarin johtoryhmä käsitteli talousarviolaadinnan tilannekatsausta omas-

sa talous- ja strategiaseminaarissaan 30.-31.5.2024. Kaupunginhallitus hyväksyi vuoden 2025 talousarviokehysten sekä vuosien 2025–2028 investointitason 17.6.2024. Kaupunginvaltuuston vuosittainen strategiaseminaari toteutui valtuustoseminaaria laajempana kymmenen suurimman kaupungin luontoorumina 11.9.2024.

Lautakunnat käsittelivät talousarvioehdotuksensa 13.9.2024 mennessä. Pormestarin johtoryhmän talous- ja strategiaseminaari pidettiin 17.9.2024.

Kaupunginhallituksen kehittämiskokous käsitteli vuoden 2025 talousarvion laadinnan tilannekatsausta 23.9.2024. Pormestarin talousarvioehdotus esiteltiin valtuustolle ja tiedotusvälineille 21.10.2024. Kaupunginvaltuusto käsittelee vuoden 2025 talousarvion sekä päättää veroista 11.11.2024. Vuosisuunnitelmat hyväksytään 20.12.2024 mennessä lautakunnissa ja kaupunginhallituksessa.

TAMPEREEN KAUPUNGIN ORGANISAATIO

Tampereen kaupunginvaltuusto päätti 22.4.2024 Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen yhtiöittämisestä. Tampereen Kaupunkiliikenne -osakeyhtiön toiminta käynnistyy 1.1.2025 Tampereen kaupungin kokonaan omistamana osakeyhtiönä.

Tampereen seudun työllisyysalueen toiminta käynnistyy vuoden 2025 alusta, kun vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirtyy valtiolta kuntien vastuulle. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostavat kunnille uuden valtionosuustehtävän. Uudistuksen tavoitteena on nivoa työvoimapalvelut osaksi kunnan elinvoimatyötä sekä tuottaa tehokkaampia ja saavutettavampia palveluja.

Lakisääteiset työ- ja elinkeinopalvelut koostuvat erilaisista työnhakijoille, työnantajille ja yrittäjille tarjottavista ohjaus-, valmennus- ja koulutuspalveluista. Tampereen seudun työllisyysalueeseen kuuluu 16 kuntaa Pirkanmaalta: Akaa, Kangasala, Nokia, Orivesi, Tampere, Valkeakoski, Virrat ja Ylöjärvi, Juupajoki, Kuhmoinen, Lempäälä, Pirkkala, Pälkäne, Ruovesi, Urjala ja Vesilahti. Yhteistoiminta-alue on muodostettu vastuukuntamallilla, jossa Tampere järjestää lakisääteiset TE-palvelut työllisyysalueen kuntien puolesta. Kuntien yhteisenä toimielimenä toimii elinvoima- ja osaamislautakunnan työllisyysjaosto, joka vastaa lakisääteisten työvoimapalvelujen ja työikäisten koutoutumisen palvelujen järjestämisestä (pl. Valkeakoski) yhteistoiminta-alueella vuoden 2025 alusta alkaen. Työllisyys-

alueen toiminta sijoittuu Tampereen kaupungin organisaatiossa Elinvoiman palvelualueelle, Työllisyys- ja kasvupalveluiden palveluryhmään. Työllisyysalueen talous eriytetään kaupungin muusta taloudesta taseyksikön avulla.

TE-uudistuksen tavoitteisiin tähdätään työllisyysalueen lakisääteisten palvelujen lisäksi kuntien yleisen toimialan alaisilla elinvoimatehtävillä, jotka tullaan yhteensovittamaan työllisyysalueen palveluihin. Tampereen seudun työllisyysalueen toiminnan ja talouden muodostumista on kuvattu tarkemmin omassa kappaleessaan.

Tampereen kaupungin organisaatio 1.1.2025

¹Työllisyysjaosto²Alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaosto³Ympäristö- ja rakennusjaosto

TALOUELLISET LÄHTÖKOHDAT

Talouden kehitysnäkymät

Valtionvarainministeriön syksyn taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talouden taantuman pohja näyttäisi olevan ohitettu. Vuositasolla BKT kuitenkin supistuu 0,2 prosenttia vuonna 2024. Inflaation hidastuminen ja korkojen kääntyminen laskuun yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja ja kulutusta.

Investoinnit kääntyvät kasvuun vuonna 2025. BKT kasvaa 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026. Julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus hidastavat kotimaisen kysynnän kasvua ja nostavat hintoja ennustejakson alussa, kun taas työllisyystoimet kasvattavat työn tarjontaa läpi ennustejakson. Työllisyys laskee vuonna 2024, mutta kasvaa vuodesta 2025 lähtien tuotannon kasvun ja työllisyystoimien ansiosta. Vuoteen 2026 mennessä

15–64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,1 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 7,2 prosenttiin.

Kotitalouksien käytettävissä olevien nimellistulojen kasvu hidastuu viime vuodesta, mutta inflaation hiipuesssa kotitalouksien reaalitytulot kasvavat nopeammin kuin vuonna 2023, mikä tukee kulutuksen kasvua. Yksityinen kulutus kasvaa lähes prosentin vuonna 2024, vaikka sosiaalietuuksien leikkaukset ja arvonlisäveron nosto syyskuussa hidastavatkin kulutuksen toipumista. Vuonna 2025 yksityisen kulutuksen kasvu nopeutuu edelleen, kun korkotason lasku vähentää asuntovelallisten velanhoitorasitetta ja työllisyys kääntyy jälleen kasvuun. Kuluttajien luottamus koheni kesällä hieman, mutta oli edelleen keskimääräistä heikompaa.

Julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan olevan 3,7 prosenttia suhteessa brut-

tokansantuotteeseen vuonna 2024. Vuonna 2025 alijäämä on 3,2 prosenttia ja vuonna 2028 2,1 prosenttia. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon suuret alijäämät sekä talouden heikko suhdanne kasvattavat velkasuhdetta nopeasti ennustejakson alussa. Tänä vuonna velkasuhde nousee yli 80 prosentin suhteessa BKT:hen, josta se kasvaa vähitellen 86 prosenttiin vuonna 2028. Kestävyyssvajeen arvioidaan olevan 2 % suhteessa BKT:hen.

Paikallishallinnossa investointipaineet pysyvät korkealla tasolla väestön muutoliikkeen ja rakennuskannan korjaustarpeiden vuoksi. Kuntahallinnon mittavat alijäämät vuosina 2025–2028 edellyttävät merkittäviä sopeutustoimia kunnissa tulevina vuosina. Alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa ja velkasuhde jatkaa kasvuaan tarkasteluvuosina.

Ennustelukuja	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BKT, määrän muutos, %	-1,2	-0,2	1,7	1,5	1,3	1,2
Työllisten määrä, muutos-%	0,3	-0,5	0,7	1,2	1,1	0,9
Työllisyysaste (15-64-vuotiaat), %	73,6	72,8	73,1	74,1	75,0	75,8
Yleinen ansiotaso, muutos-%	4,2	2,9	3,4	3,1	3,0	3,0
Kuntien ansiotaso, muutos-%	5,2	3,5	3,7	3,7	3,7	3,0
Kuluttajahinnat, muutos-%	6,2	1,8	1,4	1,3	1,8	2,0
Rakennuskustannusindeksi, muutos-%	3,0	0,1	0,4	0,8	2,4	2,4
Peruspalvelujen hintaindeksi, muutos-%	4,5	2,1	3,4	3,3	3,2	2,7

Kuntatalous

2023

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksessa kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäminen siirtyi kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta. Tämä näkyi sekä tuottojen että kulujen huomattavana vähentymisenä kuntien vuoden 2023 tilinpäätöksissä. Kuntien vuoden 2023 talous toteutui myönteisesti, mikä aiheutuu erityisesti sote-uudistukseen liittyvistä verohännistä, jolloin kunnat saivat vuonna 2023 verotuloja entisellä prosentilla joulukuulta ja vuodelta 2022 maksettavaksi tulevista jäännösveroista noin 1,3 mrd. euroa.

Lisäksi sairaanhoitopiirien ja erityis- huoltopiirien kuntayhtymien lakkaaminen ja niiden toiminnan siirtyminen hyvinvointialueille supisti kuntakonsernien talouden volyymejä merkittävästi erityisesti toimintatuloissa ja -kuluissa, investoinneissa, lainakannassa ja rahavarjoissa. Uudistus vaikeuttaa talouden muutosten vertailua suhteessa aiempiin vuosiin.

Kuntien yhteenlaskettu vuosikate kasvoi 790 milj. eurolla 4,23 mrd. euroon ollen koko 2000-luvun vahvin. Sote-uudistukseen liittyvät kertaluonteiset tulot vahvistivat emokuntien talouden lisäksi kuntakonsernien taloutta. Kuntakonsernien yhteenlaskettu tulos vahvistui vuonna 2023 vajaalla 0,5 mrd. eurolla 2,1 mrd. euroon.

2024

Kuntahallinnon tilanne näyttää tulevina vuosina menojen ja tulojen kasvavan

epätasapainon vuoksi entistä haastavammalta. Kuntahallinnon alijäämän suhteessa BKT:hen arvioidaan pysyvän vuonna 2024 viime vuoden lukemissa eli 0,5 prosentissa. Talouden alavireisyys laskee kuntien saamia yhteisöverotuloja vuonna 2024, mutta muiden kuntien saamien verolajien arvioidaan kehittyvän suotuisasti. Kuntien saamat tulonsiirrot valtiolta laskivat sote-siirtoon liittyvän tarkistuksen sekä hallitusohjelman mukaisen valtionosuuksiin tehtävän indeksisäästön vuoksi. Kuntien kokonaisrahoitus on nyt uudessa tilanteessa suhteessa aiempaan.

2025–2028

Kuntahallinnon alijäämä syvenee 0,6–0,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuosina 2025–2028. Kuntahallinnon kulutusmenojen kasvu jatkuu ennustevuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Inflaatio on palautunut maltilliselle tasolle, mutta vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle aiemmin sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kunta-alan palkkasopimukset päättyvät keväällä 2025, ja siksi sopimusratkaisut tuleville vuosille selviävät vasta myöhemmin.

Valtionvarainministeriön mukaan valtion talousarvioesitys sisältää lukuisia kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joista useimpien nettovaikutus kuntatalouteen on valtion julkaiseman kuntatalousohjelman mukaan lähellä neutraalia

tai hieman vahvistava. Tilanne näyttää kunnissa kuitenkin toisenlaiselta. TE-uudistuksen yhteydessä kuntien valtionosuusjärjestelmää päivitetään vuoden 2025 alusta ja valtionosuuksia nostetaan valtiolta kunnille siirrettävien palveluiden rahoittamiseksi. Valtionosuusrahoitus ei kuitenkaan kokonaisuutena kasva ja tämä haastaa erityisesti voimakkaan kasvun kaupunkeja. Monissa kaupungeissa on käynnistetty talouden tasapainottamistoimenpiteitä ja kuntatalouden näkymien arvioidaan kunnissa näyttävän heikoilta. Samaan aikaan julkisen talouden merkittäväällä hyvinvointialue-sektorilla kipuillaan merkittävien rahoitushaasteiden kanssa. Talouden alaviriteisen kauden kääntymisestä nousuun on nähtävissä vienoja merkkejä. Paikallishallinnon taloudessa näyttää kuitenkin olevan rakenteellinen epätasapaino, joka vaatii huolellista pohdintaa kuntien tehtävien priorisoinnissa ja turhien häntien karsimisessa.

Kaupungin talous

2023

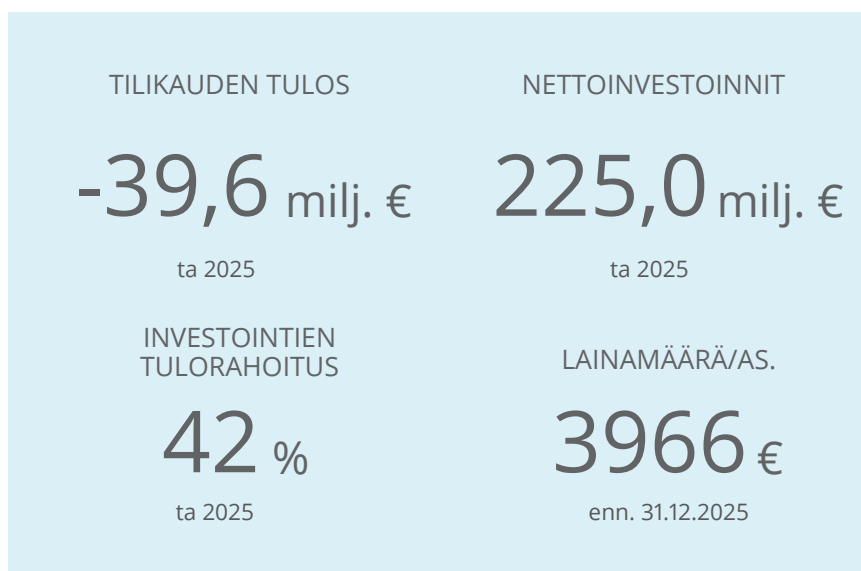
Sote-uudistuksen myötä hyvinvointialueelle siirtyi paljon toimintamenoja, toimintatuloja ja kuntien osuutta verotuloista ja valtionosuuksista pienennettiin. Tämän vuoksi ei ole järkevää verrata toimintakatteen ja verorahoituksen muutosta edellisiin vuosiin. Vuoden 2023 alkuperäinen talousarvio päättyi nollatulokseen, mutta vuoden edetessä taloustilanne ylitti odotukset merkittävästi. Tilinpäätöksen tulos oli 55,3 miljoonaa euroa, nettoinvestoinnit 229,2 miljoonaa euroa, investointien tulorahoitusprosentti 82 ja kaupungin korollinen velka väheni 72 miljoonaa euroa. Vuosi 2023 antaa kuitenkin turhan positiivisen kuvan kaupungin taloudesta kokonaisuudessaan. Kuntien verotuloihin vaikutti positiivisesti ylimääräisenä kertaeränä niin sanottu verohäntä peräti 1,3 miljardin euron edestä. Kunnille maksettiin ylimääräisiä valtionosuuksia 0,5 miljardia euroa. Ilman näitä kertaeriä kaupungin tulos olisi ollut reilut 30 miljoonaa euroa negatiivinen.

2024

Kaupungin vuoden 2024 talous on jäämässä alijäämäiseksi. Tulosennuste on 141,7 milj. euroa positiivinen. Hyvään tulosennusteeseen vaikuttaa merkittävästi Tampereen Veden liiketoimintakaupan yhteydessä kirjattu 204,3 milj. euron kirjanpidollinen satunnainen erä. Ilman edellä mainittua satunnaiserää tulosennuste on 62,6 milj. euroa alijäämäinen. Nettoinvestointeja (ilman Tampereen Veden liiketoimintakaupan vaikutuksia) on kertymässä 235,3 milj. euroa. Vuosikate-ennuste on 66 milj. euroa, joka kattaa investoinneista 28 prosenttia. Kaupungin lainamäärän arvioidaan kasvavan kuluvana vuonna noin 69 milj. eurolla.

2025

Vuoden 2025 talousarviovalmistelussa talouden tilanne on vielä tiukentunut.

Kuntien rahoitusasema näyttää pysyvästi jäävän liian alhaiselle tasolle. Näin ollen pitkäjänteisiä talouden tasapainottamistoimenpiteitä on ryhdyttävä toteuttamaan, sillä kaupungin keräämät tulot eivät riitä kattamaan kuntalaisille järjestettävien palvelujen vaatimaa rahoitusta. Valtion vaikeiden talousnäkymien vuoksi valtiolta ei ole luvassa helpotusta kuntien rahoitukseen eikä valtio kykene myöskään aidosti vähentämään kuntien tehtäviä ja velvoitteita. Odotettavissa on, että tavalla tai toisella valtio siirtää kuntien rahoitettavaksi entistä enemmän hyvinvointipalveluiden rahoittamista.

Vuoden 2025 talousarvio on jäämässä alijäämäiseksi noin 39,6 milj. euroa. Tulos sisältää kertaluonteisia pysyvien vastaavien myyntivoittoja ja maankäyttökorvauksia, joita on budjetoitu jopa 75,2 milj. euroa. Tavanomainen, toteutunut kertaluonteisten myyntien ja maankäyttökorvausten taso on noin 25–30 milj. euroa. Tämä tarkoittaa, että

kaupungin talousasetelma on merkittävästi alijäämäinen.

Investoinnit ovat vuoden 2025 talousarviossa 225 milj. euroa ja lainamäärän arvioidaan kasvavan 121 milj. euroa. Kaupungin investointitarpeet pysyvät korkealla tasolla myös lähivuosina ja tulorahoituksen taso on jäämässä nykyistä tasoa matalammaksi. Tämän vuoksi kaupungin investointien toteuttamisessa on noudatettava tarkkaa harkintaa, jotta kaupungin lainamäärä ei kasva hallitsemattomasti.

Lähivuosien talousnäkymät ovat hyvin huolestuttavat, mikä on otettava huomioon kaupungin toiminnan ja talouden tulevien vuosien suunnittelussa. Tämän vuoksi on välttämätöntä pidättäytyä uusista pysyvistä menojen lisäyksistä ja myös nykyistä palvelutarjontaa joudutaan tarkastelemaan kriittisesti.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Väestö

Tampereen väkiluku oli vuoden 2023 lopussa 255 050 asukasta. Väestönkasvu oli poikkeuksellisen voimakasta vuonna 2023 ja väestömäärä kasvoi 6 041 asukkaalla (2,4 %). Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Tampereen väestönkasvu on ollut kuluvana vuonna hieman edellisvuotta maltillisempaa, mutta selvästi tätä aiempia vuosia vilkkaampaa. Elokuun 2024 lopussa väestömäärä ylitti 258 000 asukkaan rajan. Tampereen kaupunkiseudun väkiluku oli vuoden 2023 lopussa 416 629 asukasta, mikä on 7 287 asukasta enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Tamperelaisista hieman alle joka viides oli 65 vuotta täyttänyt. Vuoteen 2035 mennessä määrän odotetaan kasvavan noin neljänneksellä tämänhetkisestä. Päivähoito- ja kouluikäisiä Tampereen väes-

töstä oli noin 14 prosenttia. Tampereella oli sataa työikäistä kohti 46,1 alle 15-vuotiaasta ja 65 vuotta täyttäneitä. Väestöllinen huoltosuhde oli maan alhaisin. Koko maan väestöllinen huoltosuhde oli 61,9.

Ulkomaan kansalaisten sekä vieraskielisten määrä kasvaa vuosittain. Vuonna 2023 vieraskielisten osuus väestöstä oli 10,4 prosenttia ja ulkomaan kansalaisten 6,8 prosenttia. Pääosin määrää kasvattaa muuttoliike. Syntyneistä noin 16 prosenttia oli vieraskielisiä vuonna 2023.

Väestönkasvu perustuu yhä enemmän kansainväliseen muuttoon

Tampereen väestönkasvu on perustunut viime vuosina valtaosin kuntien väliseen muuttovoittoon. Vuonna 2021 rakenteessa tapahtui kuitenkin muutosta, kun kun-

ENNAKKOVÄKILUKU

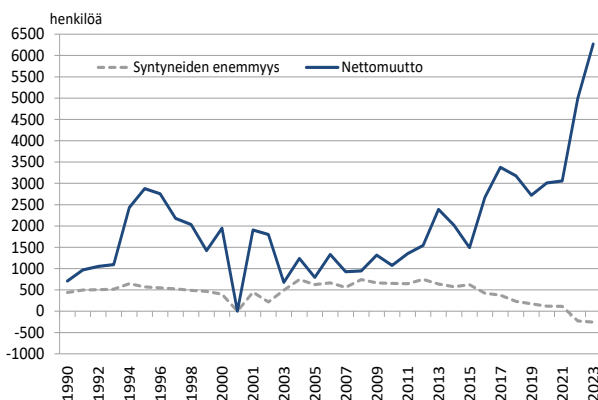
263 000

(31.12.2025)

MUUTOS

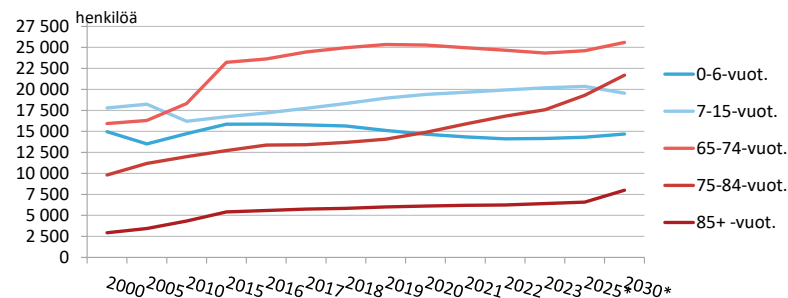
+3 000

VÄESTÖN MUUTOKSET

Lähde: Tilastokeskus

LASTEN JA IKÄIHMISTEN IKÄRYHMÄT 2000–2030

Lähde: Tilastokeskus, *kaupungin oma väestösuunnite

tien välisen muuttovoiton osuus laski noin 70 prosentista 57 prosenttiin. Vuonna 2023 nettomaahanmuuton osuus väestönkasvusta oli noin puolet. Vaikka Tampereen saama kokonaismuuttovoitto jakautui lähes tasan kuntien välisen muuton sekä maahanmuuton kesken, kuntien välisen muuton volyymi on huomattavasti maahanmuuttoa suurempi.

Vuonna 2023 luonnollisen väestönlisäyksen laskusuunta jatkui edelleen ja painui ennätyksellisen alas, -256 asukkaaseen, tämä tarkoittaa, että syntyneiden määrä ei ylittänyt kuolleiden määrää. Luku ei ole ollut näin alhainen kertaakaan viimeisen 30 vuoden aikana. Vuoden 2024 Tilastokeskuksen ennakkotietojen perusteella suunta näyttäisi kääntyneen, sillä elokuun lopun tilanteessa luonnollinen väestönlisäys oli 84 asukasta.

Pienituloisten asuntokuntien määrä kasvussa

Tampereella oli vuoden 2023 lopussa yhteensä 144 123 asuntokuntaa, joista yhden henkilön asuntokuntia oli yli puolet. Asuntokuntien keskipää oli 1,73

henkilöä. Koko maan osalta keskipää oli 1,93 henkilöä.

Vuonna 2021 pienituloisten asuntokuntien määrä kääntyi kasvuun. Kasvusuunta jatkui vuonna 2022, jolloin pienituloisten asuntokuntien osuus oli 22,3 prosenttia kaikista asuntokunnista. Vastaava osuus yhden henkilön asuntokunnista oli 32,9 prosenttia. Tätä selittää osittain opiskelijoiden suuri määrä. Käytettävissä oleva rahatulo kulutusyksikköä kohden oli 24 496 euroa (mediaani) vuonna 2022.

Asuntoväestöön kuuluvista alle 18-vuotiaista 13,8 prosenttia oli pienituloisia vuonna 2022. Pitkittyneesti pienituloisia eli henkilöitä, jotka ovat kuuluneet pienituloisiin kotitalouksiin tilastovuoden lisäksi kahtena vuotena kolmen edellisvuoden aikana, oli 9,4 prosenttia asuntoväestöstä. Sekä pienituloisten että pitkittyneesti pienituloisten osuudet nousivat hieman edellisvuodesta. Pitkittyneesti pienituloisten määrä on kaksinkertaistunut 2000-luvun alkuun verrattuna, mutta 2010-luvulla määrässä on ollut vuosien välillä vaihtelua.

ULKOMAAN KANSALAISIA

17 373

(31.12.2023)

VIERASTA KIELTÄ PUHUVIA

26 649

(31.12.2023)

VIERASKIELISTEN OSUUS VÄESTÖSTÄ

10,4 %

(31.12.2023)

Työ

Tampereen työllisyystilanne heikentyi vuoden 2023 aikana. Vuoden 2023 ensimmäisellä puoliskolla työttömyysaste oli noin 10 prosenttia, mutta loppuvuotta kohden se alkoi nousta merkittävästi. Suurinta työttömyysasteen kasvu on ollut marras-joulukuussa 2023, jolloin työttömyysaste nousi kuukauden aikana 11,5 prosentista 13,0 prosenttiin. Joulukuusta toukokuuhun 2024 työttömyysasteessa tapahtui kehitystä parempaan suuntaan, mutta kesän aikana työttömyysaste on kivunnut toukokuun 11,9 prosentista aina heinäkuun 13,8 prosenttiin. Vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna tilanne on kuitenkin nyt huonompi työttömyysasteen ollessa 12,7 prosenttia (koko maassa 10,4 prosenttia), kun elokuussa 2023 työttömyysaste oli 10,8 prosenttia.

Elokuussa 2024 työttömänä työnhakijana oli 16 248 tamperelaista, mikä on 2 889 enemmän kuin vuotta aiemmin. Nuoria alle 25-vuotiaita työttömiä oli 2 285, yli 50-vuotiaita 4 095 ja ulkomaalaisia 2 130 sekä pitkäaikaistyöttömänä oli 5 339 ja lomautettuna 744 henkilöä. Kaikkien osuudet ovat nousseet viime

vuodesta. Suurinta nousu on ollut alle 25-vuotiaiden osuudessa, joka on noussut vuoden takaisesta 40 prosenttia. Pitkäaikaistyöttömien ja ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden osuus on noussut noin kolmanneksella. Lomautettujen määrä oli korkeimmillaan joulukuussa, mutta on nyt kääntynyt hiljalleen laskuun. Verrattuna viime vuoden lomautettujen määrä on edelleen korkealla ja lomautettuja on nyt noin neljännes enemmän. Rakennetyöttömien ja yli 50-vuotiaiden osuus on noussut vähiten, noin kymmenyksellä.

Työttömistä työnhakijoista miehiä on 8 977 ja naisia 7 271. Vuoden aikana miesten osuus on kasvanut suhteellisesti hieman enemmän. Työttömyys on kasvanut eniten korkeakoulutettujen kohdalla ja korkeakoulutettujen työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut noin kolmanneksella. Korkeakoulutetuilla miehillä työttömyys on kasvanut naisia enemmän.

Tampereella työnhakijoista osa-aikatyössä oli 820 miestä ja 1653 naista, yhteensä 2473 henkilöä. Viime vuoden

TYÖTTÖMYYSASTE

12,7%

(8/2024)

TYÖTTÖMIEN MÄÄRÄ

16 248

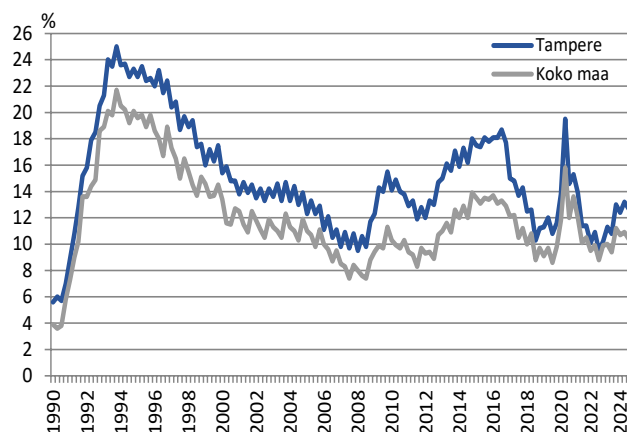
(8/2024)

UUDET AVOIMET TYÖPAIKAT

1 737

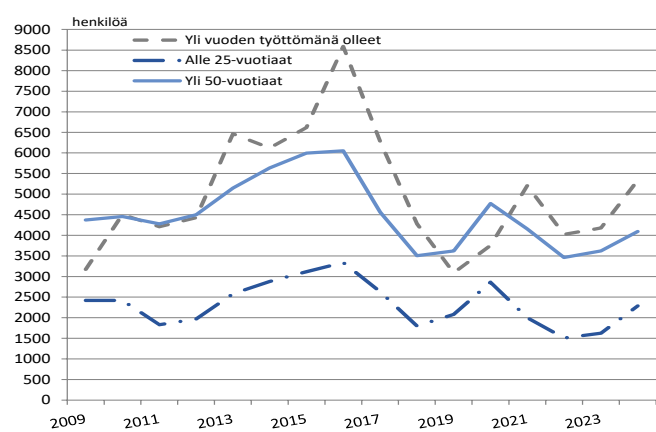
(8/2024)

TAMPEREEN JA KOKO MAAN TYÖTTÖMYYSASTE 1990–2024, NELJÄNNESVUOSITTAIN

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö (työnvälitystilasto)

TYÖTTÖMYYDEN RAKENNE TAMPEREELLA 2009–2024, ELOKUU

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö (työnvälitystilasto)

tilanteeseen verrattuna kasvua on tapahtunut noin kymmenyksen verran kaikissa ryhmissä. Epätyypillisten työsuhteiden yleistyminen voi osittain pahentaa kohtaanto-ongelmaa, kun kysyntää olisi kokoaikatyölle, mutta tarjontaa ei vastaavasti ole.

Ero työttömyysasteessa valtakunnalliseen keskiarvoon verrattuna on kasvanut kuluvan vuoden aikana. Vuoden alussa Tampereen työttömyysprosentti oli 0,3 prosenttia suurempi kuin koko maan keskiarvo. Vuoden aikana ero on kasvanut tasaisesti. Elokuussa 2023 ero oli kasvanut 1,4 prosenttiin ja vuotta myöhemmin elokuussa 2024 ero on 2,3 prosenttia. Työttömyystilanteen heikentyminen on näkynyt Tampereen lisäksi myös koko Pirkanmaalla. Muihin maakuntiin verrattuna Pirkanmaan työttömyys on kasvanut kesän ja syksyn aikana maakunnista eniten. Pirkanmaalla alueen työpaikkarakenne ja teollisuuden rakenne vaikuttavat vahvasti työttömyyden kasvuun ja työllisyystilanne elää voimakkaasti taloussuhdanteiden mukaan.

Elokuussa 2024 uusia avoimia työpaikkoja oli Tampereella 1 737. Määrä laski vuoden takaisesta yli 3300 työpaikalla.

Verrattuna viime vuoden elokuuhun avointen työpaikkojen määrä on laskenut yli 60 prosenttia, kun elokuussa 2023 työpaikkoja oli 5 040. Avointen työpaikkojen määrä on nyt matalammalla kuin koskaan aiemmin elokuussa tilaston seuranta-ajanjaksolla (vuodesta 2007 eteenpäin).

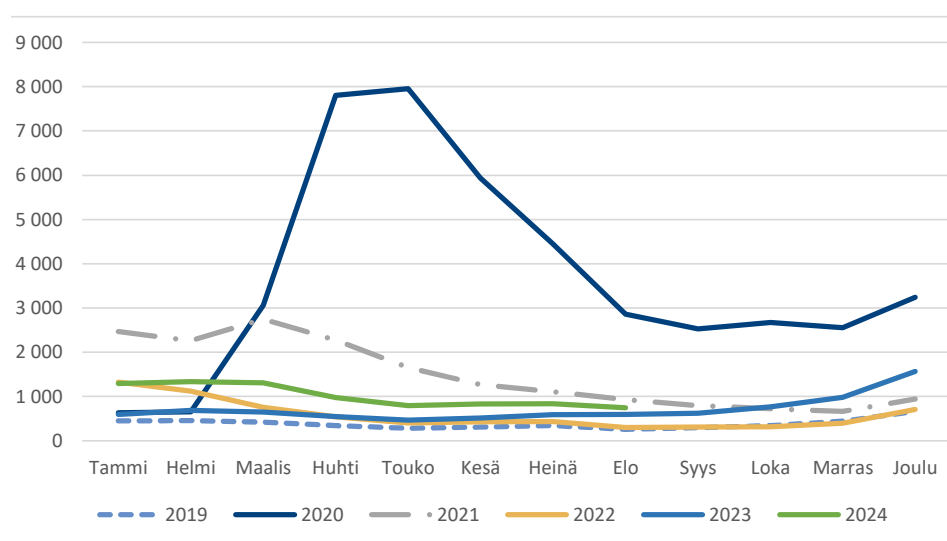
Työttömänä työnhakijana on ammattiryhmistä eniten myyjiä, lähihoitajia, ravintola-alan työntekijöitä sekä talonrakentajia. Työvoiman tarjonta on kasvanut lähihoitajien osalta viime vuoteen verrattuna 90 henkilöllä, myyjien osalta 83 henkilöllä ja ravintola-alalla 64 henkilöllä. Esimerkiksi lähihoitajien osalta työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut, vaikka avoimia työpaikkoja on nyt 136 vähemmän verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen. Suurin kysynnän muutos on tapahtunut siivoojien ammattiryhmässä, jossa avointen työpaikkojen määrä on vähentynyt vuoden aikana 180 työpaikalla.

Täyttyneiden työpaikkojen avoinnaolon kesto on kuitenkin hieman lyhentynyt Tampereella. Verrattuna koko maan keskiarvoon avoimen työpaikan keskimääräinen täyttymisaika Tampe-

reella on pienentynyt vuoden takaisesta 37 päivästä 36 päivään, kun koko maan keskiarvo on noussut 39 päivästä 49 päivään. Avoimen työpaikan täyttymisen kesto on pienentynyt erityisesti majoitus- ja ravitsemistoiminnan alalla, missä työpaikan täyttymiseen on kulunut 27 päivää vähemmän kuin elokuussa 2023. Työvoiman tarjonnan lisääntyminen ei kuitenkaan kaikilla aloilla ole lyhentänyt työpaikkojen avoinnaolon aikaa. Esimerkiksi ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan työpaikkojen avoinnaolo pitenee 53 vuorokaudesta 73 vuorokauteen.

Valtiovarainministeriön uusimman taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talouden taantumun pohja näyttäisi olevan ohitettu. Työllisyyden ennustetaan heikkenevän vielä vuonna 2024, mutta ennusteen mukaan tilanne alkaa parantua vuodesta 2025 eteenpäin. Vielä vuonna 2024 julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotukset hidastavat kotimaisen kysynnän kasvua ja nostavat hintoja, mutta vuonna 2025 lähtien tuotannon kasvu ja tehdyt työllisyystoimet parantavat työllisyystilannetta. Valtiovarainministeriö arvioi

LOMAUTETTUJEN MÄÄRÄ TAMPEREELLA 2019–2024

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö (työnvälitystilasto)

15–64-vuotiaiden työllisyysasteen nousevan 74,1 prosenttiin ja työttömyysasteen laskevan 7,2 prosenttiin vuoteen 2026 mennessä.

Työn ja talouden tutkimus Laboren elokuussa julkaiseman toimialaennustejulkaisun (Kauppa ja liike-elämän palvelut, matkailu- ja ravintola-ala sekä teollisuus ja rakentaminen) mukaan talouskasvu on ollut odotuksia hitaampaa alkuvuonna 2024, mutta viitteitä paremmasta on jo nähtävillä. Laboren ennustemallissa teollisuuden tuotoksen volyyymi tulisi vielä 2024 supistumaan, mutta kääntyvän sitten kasvuun vuonna 2025. Kaupanalalla ostovoiman vahvistuminen parantaa ennustetta, mutta kasvua on odotettavissa vasta vuodelle 2025. Rakentamisen osalta vuosi 2023 oli erittäin vaikea ja

toimialan elpymisestä on vasta hienoisia positiivisia signaaleja. Rakentamisen tuottaman arvonlisäyksen ennustetaan vielä vuonna 2024 supistuvan, mutta kääntyvän sitten nousuun. Toimialalla tehtyjen työtuntien taas ennustetaan kasvavan jo vuoden 2024 aikana.

Myös Elinkeinoelämän keskusliiton julkaiseman suhdannebarometrin mukaan suomalaisten yritysten arviot suhdannetilanteesta ovat kohentuneet hiljalleen kuluvan vuoden aikana. Suhdannetilanne on arvioitu heikoimmaksi vuodenvaihteessa 2023–2024, mutta esimerkiksi teollisuudessa arviot ovat kääntyneet heti tammikuusta positiivisemmiksi. Toimialoista rakentamisessa on luottamus edelleen hyvin matalalla tasolla. Kokonaisuudessaan suomalaisyritysten arviot

tilanteestaan ovat vaisummat kuin EU-maissa keskimäärin.

Syksyn PK-yritysbarometrissa yritysten talouden suhdanneodotukset ovat parantuneet merkittävästi vaikean alkuvuoden jälkeen. Suhdanneodotusten vahvistumisen takana on erityisesti matalaksi laskenut inflaatio ja laskuun kääntynyt korkotaso. Vaikka epävarmuus on lisääntynyt ja yrityksillä on aiempaa vaikeampaa ennakoida tulevaisuutta, odotukset henkilöstömäärän muutoksesta ovat Pirkanmaalla yhä lievästi positiiviset. Kuitenkin kokonaisuutena Pirkanmaan pk-yrittäjien suhdannenäkymät ovat PK-yritysbarometrin mukaan hieman kokomaan keskiarvoa negatiivisemmat.

Asuminen

Tampereen asuntotuotannon aloitusten määrän jyrkkä lasku jatkui vuonna 2024. Kun vuonna 2022 aloitettiin noin 3 200 asunnon rakentaminen, aloitusten määrä laski vuonna 2023 noin 1 850 asuntoon (- 42 %). Tammi-elokuussa 2024 on aloitettu noin 1 200 asunnon rakentaminen, mikä on noin 20 % vähemmän verrattuna vuoden 2023 tammi-elokuun tilanteeseen. Rakennuslupien määrä on vähentynyt vastaavasti: Kun vuonna 2022 rakennuslupia haettiin noin 3 000

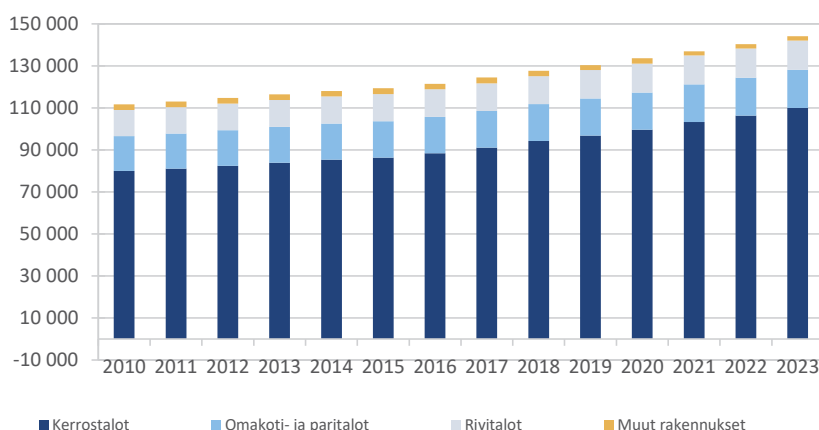
asunnolle, haettiin niitä vuonna 2023 noin 2 600 asunnolle ja tammi-elokuussa 2024 noin 1 100 asunnolle. Tämä on noin 42 % vähemmän kuin vuonna 2023 vastaavana ajanjaksona.

Valmistuneiden asuntojen määrä vuonna 2023 oli 4 310 asuntoa. Vuonna 2023 valmistui siis edelleen poikkeuksellisen suuri määrä asuntoja, mutta asuntoaloitusten perusteella vuodesta 2024 alkaen valmistuvien asuntojen määrä kääntyy selkeään laskuun. Syyskuussa 2024 Tam-

pereella oli rakenteilla noin 2 200 asuntoa. Vuonna 2024 arvioidaan valmistuvan hie-
man yli 2 050 asuntoa, perustuen elokuun loppuun mennessä valmistuneisiin noin 1 200 asuntoon sekä rakenteilla oleviin asuntoihin. Vuonna 2025 asuntotuotannon arvioidaan edelleen laskevan noin 1 750 asuntoon.

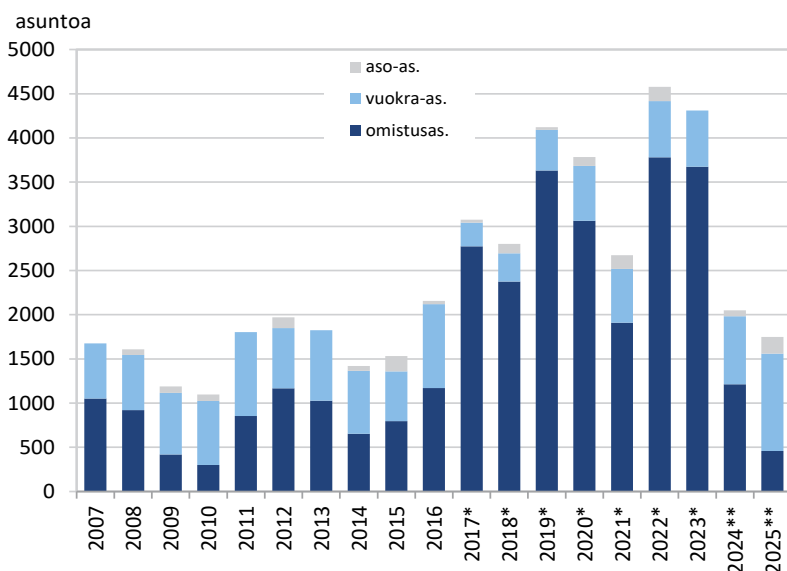
Rakentamisen toimintaympäristö Tampereella on muuttunut merkittävästi viime vuosina. Korkotason sekä elinkustannusten nousu on hiljentänyt asuntomarkkinoita viimeisen parin vuoden aikana huomattavasti. Lisäksi vapaarahoitteisista vuokra-asunnoista on viime vuosien runsaan tuotannon myötä syntynyt hetkellistä ylijartontaa. Tämän vuoksi etenkin uudiskohteiden kauppa on erittäin vähäistä ja valmiita tai rakenteilla olevia uudisasuntoja on runsaasti myymättä. Tämä vaikeuttaa uusien hankkeiden käynnistymistä. Loppuvuodesta 2023 korkotaso kuitenkin kääntyi laskuun, ja lasku on jatkunut edelleen vuoden 2024 aikana, mikä voi vauhdittaa asuntokauppaa. Tampereen väestönkasvun arvioidaan jatkuvan edelleen, mikä tasoittaa kysyntätilannetta jatkossa. Tämän ja viime vuoden vähäisten asuntoaloitusten määrän vuoksi on mahdollista, että Tampereella syntyy lähivuosina hetkellistä pulaa kysyntää vastaavista asunnoista, mikä saattaa vaikuttaa väestönkasvun määrään. Tilanne on vastaavanlainen muissakin suurissa kaupungeissa. Tampereen kaupunki on omilla määrärahoilla toimillaan, kuten käynnistyvien hankkeiden tonttivuokran alennuksilla, pyrkinyt helpottamaan uusien asumisen hankkeiden käynnistymistä kaikissa hallintamuodoissa.

ASUNTOKUNNAT TALOTYYPIN MUKAAN

Lähde: Tilastokeskus

VALMISTUNEET ASUNNOT HALLINTAMUODON MUKAAN

Lähde: Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka

*Vuodesta 2017 alkaen vuokra-asunnot sisältävät vain kohtuu-hintaisen vuokra-asuntotuotannon ja omistusasunnot sisältävät omistusasuntotuotannon sekä muun kuin kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon.

**Arvio

Suuri osa asunnoista, hallintamuo-
dosta riippumatta, on viime vuosina val-
mistunut kerrostaloihin. Vuonna 2023
valmistuneista asunnoista 93 % sijaitsi
kerrostaloissa. Osuus on lähes sama kuin
edellisvuonna. Perheasuntojen osuus on
kasvanut: vuonna 2023 valmistuneista
asunnoista 36 % oli yksiöitä, 34 % kak-
sioita ja 30 % kolmen tai useamman
huoneen asuntoja. Asuntojakaumaa on
aiempiin vuosiin verrattuna tasapainot-
tanut kaupungin asuntojakaumaohjaus
ja toisaalta pientasuntojen kysynnän vä-
heneminen.

Kohtuuhintaisia vuokra- tai asumis-
oikeusasuntoja valmistui vuonna 2023
635 kappaletta, ja syyskuun 2024 lop-
puun mennessä n. 770 kappaletta. Vii-
me vuosina on aloitettu huomattavan
paljon kohtuuhintaisia asuntohankkeita.
Uusia kohtuuhintaisia asuntoja aloitet-
tiin vuonna 2023 lähes 850 kappaletta.

Vuoden 2024 syyskuuhun mennessä
kohtuuhintaisia asuntoja on aloitettu
noin 880 kappaletta. Kohtuuhintaisten
asuntojen osuus kaikesta asuntotuo-
tannosta on kasvanut huomattavasti:
vuonna 2023 kaikista aloitetuista asun-
noista 45 % oli kohtuuhintaisia asunto-
ja, ja tammi-syyskuussa 2024 jo 75 %.
Kohtuuhintaisia hankkeita on vuonna
2024 vauhdittanut ARA-rahoituksen
määräaikainen lisääminen rakennusalan
suhdannetilanteen vuoksi. ARA-rahoitus
tulee kuitenkin vähenemään vuonna
2025 huomattavasti.

Vuoden 2023 aikana vanhoista osake-
asunnoista tehtiin 3 844 kauppaa. Määrä
laski noin viidenneksellä edellisvuoteen
verrattuna. Vapaarahoitteisten vuokra-
asuntojen neliövuokra oli vuonna 2023
keskimäärin 16,34 euroa kuukaudessa.
Vuodessa vuokrat nousivat noin 2,7
prosenttia.

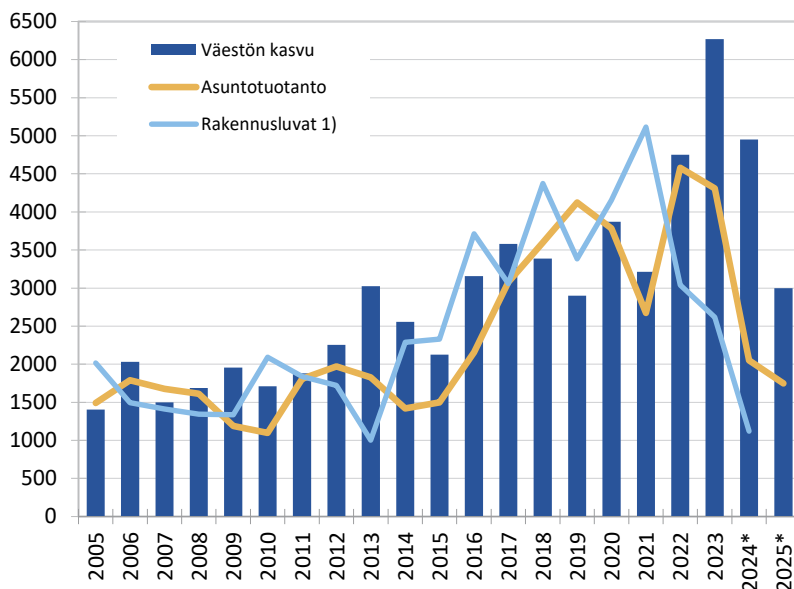
ARVIO VUONNA 2025
VALMISTUVIEN
ASUNTOJEN MÄÄRÄSTÄ

1 750 kpl

ASUNTOJEN KESKIVUOKRA
VUONNA 2023

16,34 €/m²

VÄESTÖN KASVU JA ASUNTOTUOTANTO 2000-LUVULLA

1) Asuntotuotantoon myönnetty, v. 2024 vain 30.8. asti.

*arvio

Lähde: Tilastokeskus, Rakennusvalvonta ja
Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka

TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA

Talousarvion osat

Kunnan talousarviosta ja -suunnitelmasta, niiden rakenteesta, sisällöstä ja laadinnasta on säännökset kuntalaissa. Tämän lisäksi talousarviosta ja -suunnitelmasta antaa ohjeita ja suosituksia Suomen Kuntaliitto. Kunnan kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä on soveltuvin osin voimassa, mitä kirjanpitolaissa on säädetty. Tältä osin sitovia ohjeita ja lausuntoja kunnille antaa työ- ja elinkeinoministeriön alainen kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto. Talousarvion sisältö on laadittu ottaen huomioon soveltuvin osin mainitut säännökset ja ohjeet.

Talousarviossa on seuraavat osat: yleisperustelut, käyttötalousosa ja investointiosia, rahoitusosa sekä liitteet.

Yleisperustelut

Osassa esitetään taloudelliset lähtökohdat ja toimintaympäristö, talousarvion rakenne ja sitovuus, henkilöstö sekä strategian toteuttaminen sisältäen muun muassa kaupunkiorganisaation sitovat toiminnan tavoitteet kootusti ja strategiset kehitysohjelmat. Yleisperusteluihin sisältyy myös tietoja riskienhallinnasta ja turvallisuudesta, hankinnoista sekä kehittämistoiminnasta, Tuottavuuden tila -osio sekä ilmastobudjetti.

Käyttötalousosa ja investoinnit yksiköittäin

Osassa esitetään toimintayksiköiden toiminnan kuvaukset ja toimintaympäristön muutokset sekä sitovat toiminnan tavoitteet. Osaan kuuluvat palvelualueet, konsernihallinto sekä vahinkorahasto. Liikelaitoksia ei kaupungilla enää ole vuonna 2025. Yksiköiden talouden kokonaiskuvan saamiseksi esitetään käyttötalouden lisäksi myös yksiköiden investoinnit. Palvelualueiden osiossa esitetään tiettyjen palveluiden osalta

toimintamenot palveluittain taulukko-muodossa. Tiedot eivät ole valtuustoon nähden sitovia ja ne voivat muuttua lautakunnan vuosisuunnitelmassa.

Tuloslaskelmaosa

Osassa osoitetaan tulo-rahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelmalla osoitetaan kuinka kunnan tilikauden tulo-rahoitus riittää palvelutoiminnan jaksotettuihin menoihin, rahoitusmenoihin ja omaisuuden kulumista kuvaaviin suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tuloslaskelmaosassa esitetään koko kaupungin yhdistetty tuloslaskelma. Osassa esitetään myös verotulot, valtionosuudet ja rahoituserät.

Investointiosa

Osassa esitetään investointien kustannusarviot ja niiden jaksottuminen investointimenoina suunnitteluvuosille sekä investointiin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot. Investointilaskelma sisältää investointisuunnitelmat talousarvio- ja suunnitelmavuosille.

Rahoitusosa

Osassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Rahoituslaskelmassa esitetään käyttötalousosan sekä investointien tulojen ja menojen aiheuttama rahavirta (toiminnan ja investointien rahavirta). Lisäksi rahoituslaskelmaan merkitään antolainauksen, lainakannan ja oman pääoman muutokset sekä arvioidaan muut maksuvalmiuden muutokset (rahoituksen rahavirta). Rahoituslaskelman lopussa esitetään näiden rahavirtojen yhteenlaskettu muutos, joka kuvaa talousarvion vaikutusta kunnan maksuvalmiuteen vuoden aikana.

Talousarvion liitetiedoissa

asetetaan kaupunkikonsernin tytäryhtiöille ja -yhteisöille tavoitteet, jotka tuovat esiin pääomistajan tahdon. Lisäksi liite-

tiedoissa esitetään investointihankelista vuosille 2025-2034 sekä tunnuslukuja useammalta vuodelta taulukossa Täydentäviä tietoja.

Talousarvion sitovuus

Kaupunginvaltuusto määrää, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupunginhallitusta ja muita kaupungin viranomaisia.

Organisaatiomuutoksiin liittyviä toimintoja ja niihin liittyviä määrärahoja voidaan siirtää talousarvion hyväksymisen jälkeen konsernihoitajan päätöksellä. Lisäksi konsernihoitaja oikeutetaan tekemään päätös vuoden 2025 palkankorotuksiin varatun määrärahan kohdentamisesta konsernihallinnon yhteisistä eristä toimintayksiköille työmarkkinakeskusjärjestöjen neuvottelutuloksen vahvistuttua.

Yleisperustelut

ovat kaupunkitasoisia sitovia toiminnan tavoitteita ja talousarvion sitovuusmäärittelyjä lukuun ottamatta informaatiota, jota ei ole tarkoitettu sitovaksi talousarvion osaksi.

Käyttötalous ja investoinnit yksiköittäin

osaan sisältyvät kaupunginvaltuustoon nähden sitovat erät on esitetty oheisessa taulukossa. Lisäksi sitovia ovat toiminnan tavoitteet. Palvelualueilla esitettävät palvelujen toimintamenot -taulukot eivät ole valtuustoon nähden sitovia, ja lautakunnat voivatkin päättää vuosisuunnitelmassa menojen uudelleen kohdennuksista.

Laskelmaosassa

esitetään talousarviovuoden ja talous-suunnitelmavuosien koko kaupungin tuloslaskelmat, investoinnit ja rahoituslaskelmat.

Valtuustoon nähteen sitovia eräi ovat korkotulojen ja -menojen netto. Raha-laitoksista nostettavien pitkäaikaisten lainojen muutos ei saa olla budjetoitua suurempi.

Konsernijohtajalla tai hänen määrää-mällään konsernihallinnon viranhaltijal-la on oikeus ottaa vuoden 2025 talous-

arvioon ja mahdollisiin muutettuihin talousarvioihin sisältyvä lainamäärä, oikeus ottaa vuoden 2025 aikana lyhyt-aikaisia lainoja 100 milj. euron määrään saakka maksuvalmiuden turvaamiseksi, myöntää uusia konsernitililuottoja 30 milj. euroon asti sekä oikeus konvertoi-da ja maksaa ennenaikaisesti takaisin

kaupungin taseeseen sisältyviä ottolai-noja.

Muilta osin laskelmaosa on informaatiota koko kaupungin yhteenlasketusta taloudesta ja se ei ole sitova talousarvion osa. Olennaisista poikkeamista on raportoitava valtuustolle.

TALOUSARVION SITOVIUUSTASOT

KÄYTTÖTALOUSOSA JA INVESTOINNIT YKSIKÖITTÄIN (1 000 euroa)

KÄYTTÖTALOUS		TA 2025
Sivistyspalvelujen palvelualue		
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Toimintakate	-408 157
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta		
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Toimintakate	-118 797
Hyvinvoinnin kehitysohjelma	Toimintakate	-500
Hiedanranta-kehitysohjelma	Toimintakate	-75
Elinvoiman palvelualue		
Elinvoima- ja osaamislautakunta		
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Toimintakate	-146 596
Ammatillinen koulutus	Tilikauden tulos	0
Tampereen seudun työllisyysalue	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0
Asunto- ja kiinteistölautakunta		
Asunto- ja kiinteistölautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Toimintakate	207 202
Hiedanranta-kehitysohjelma	Toimintakate	-1 020
Kaupunkiympäristön palvelualue		
Yhdyskuntalautakunta		
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Toimintakate	-55 348
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	Toimintakate	-330
Hiedanranta-kehitysohjelma	Toimintakate	-400
Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma	Toimintakate	-500
Joukkoliikennelautakunta	Toimintakate	-38 816
Konsernihallinto		
ICT-kehittäminen	Toimintakate+nettoinvestoinnit	-11 210
Tarkastuslautakunta	Toimintakate	-412
Keskusvaalilautakunta	Toimintakate	-1 402
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	Toimintakate	-1 603
Hiedanranta-kehitysohjelma	Toimintakate	-100
Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma	Toimintakate	-1 308
Welcoming City -kehitysohjelma	Toimintakate	-500
Elämystalouden kehitysohjelma	Toimintakate	-657
Konsernihallinto (pl. erikseen sitovat erät)	Toimintakate	-37 694
Yhteiset erät	Toimintakate	-102 816

INVESTOINNIT		TA 2025
Sivistyspalvelujen palvelualue		
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Nettoinvestoinnit	-2 100
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	Nettoinvestoinnit	-14 900
Elinvoiman palvelualue		
Elinvoima- ja osaamislautakunta		
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Nettoinvestoinnit	-1 405
Ammatillinen koulutus	Nettoinvestoinnit	-2 000
Asunto- ja kiinteistölautakunta		
Asunto- ja kiinteistölautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Nettoinvestoinnit	-12 250
Talorakennushankkeet (pl. Hiedanranta)	Nettoinvestoinnit	-85 032
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	Nettoinvestoinnit	-1 530
Hiedanranta-kehitysohjelma	Nettoinvestoinnit	-6 500
Kaupunkiympäristön palvelualue		
Yhdyskuntalautakunta		
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Nettoinvestoinnit	-45 000
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma	Nettoinvestoinnit	-26 605
Hiedanranta-kehitysohjelma	Nettoinvestoinnit	-1 200
Joukkoliikennelautakunta	Nettoinvestoinnit	-500
Konsernihallinto		
Yhteiset erät	Nettoinvestoinnit	-19 400
LASKELMAOSA		TA 2025
Korkotuotot ja -kulut		-6 500
Pitkäaikaisten lainojen muutos		120 619

Tilivelvollisuus

Kuntalaki ja muu lainsäädäntö asettavat vaatimuksia kaupungin luottamushenkilöiden, johdon ja esihenkilöiden johtamistyölle sekä alaisensa toiminnan valvonalle. Kuntalain tarkoittamia tilivelvollisia ovat valtuustoa lukuun ottamatta muiden luottamushenkilötoimielinten jäsenet, pormestari ja apulaispormestarit sekä konsernijohtaja, konserniyksiköiden johtajat, palvelualueiden johtajat, palveluryhmien johtajat sekä johtosäännöissä määrätty toimielinten esittelijät. Viime kädessä kunnan vastuunalaisella tilintarkastajalla on kuitenkin harkintavalta tilivelvollisen määrittelemisessä.

Kuntalain mukaan tilivelvollisuus merkitsee sitä, että tilivelvollisen toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi. Tilintarkastuskertomuksessa voidaan kohdistaa häneen muistutus, ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä ja myös tekemättä jättämisestä. Tilivelvollisella on siis vastuu johtamansa toiminnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuudesta ja jatkuvasta kehittämisestä. Sisäinen valvonta tarkoittaa toimintatapoja, joilla varmistetaan toiminnan lainmukaisuus, resurssien optimaalinen käyttö sekä johtamiseen käytettävän tiedon riittävyys. Riskejä arvioimalla tunnistetaan ja

arvioidaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia riskejä. Sen jälkeen korjataan tarvittaessa toimintaa ja tehdään päätöksiä riskien hallitsemiseksi.

Tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa, onko kaupungin sisäinen valvonta, riskienhallinta ja konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Tilintarkastaja antaa kultakin tilikaudelta valtuustolle tilintarkastuskertomuksen. Kertomuksessa esitetään, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle eli tilivelvollisille myöntää vastuuvapaus.

HENKILÖSTÖ

Henkilöstömenot ja palkalliset henkilötövuodet

Vuoden 2025 talousarviossa henkilöstömenot ovat 487,7 miljoonaa euroa ja ne kasvavat vuoden 2024 muutettuun talousarvioon nähden 24,5 miljoonaa euroa (5,3 %). Palkallisten henkilötövuosien määrä vuoden 2025 talousarviossa on 8 467 henkilötövuotta. Henkilötövuodet kasvavat 120 henkilötövuotta kuluvaan vuoden muutettuun talousarvioon nähden. Suunnitelma sisältää vakinaisen ja määräaikaisen henkilöstön. Palkkatuetun henkilöstön osuus on 65 henkilötövuotta, missä on laskua -115 henkilötövuotta kuluvaan vuoden muutettuun talousarvioon nähden. Vähene mistä selittää muutokset palkkatukityöllistämiseen liittyvässä lainsäädännössä.

Sekä henkilöstömenojen että palkallisten henkilötövuosien kasvua selittävät Tampereen seudun työllisyysalueen palvelutoiminnan käynnistyminen 1.1.2025 alkaen sekä palvelutarpeen kasvu erityisesti varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Henkilöstömenojen ja palkallisten henkilötövuosien kehitystä kuvataan tarkemmin lautakunta-kohtaisissa osioissa.

Kunta- ja hyvinvointialan työ- ja virkaehtosopimukset ovat voimassa 30.4.2025 saakka. Vuoden 2025 sopimuskorotuksiin sisältyy yhteensä 0,80 % kehittämisohjelmaerä 1.2.2025 ja 1.6.2025 alkaen, jonka tarkemmasta kohdentamisesta neuvotellaan myöhemmin. Muilta osin vuoden 2025 palkkatarkoituksen kustannusvaikutus perustuu kaupungin omaan arvioon, koska työmarkkinakeskusjärjestöjen neuvottelut uusista sopimuksista käydään vas-

ta alkuvuonna. Palkankorotusten sekä vuodelta 2024 siirtyvän palkkaperinnön arvioidaan kasvattavan kaupungin henkilöstömenoja noin 12,9 miljoonaa euroa vuonna 2025.

Taloussuunnitelmakauden keskeisenä tavoitteena on mitoittaa toimintamenojen kasvu verorahoituksen kasvua pienemmäksi. Toimintaympäristön muutokset aiheuttavat haasteita ja lisäävät epävarmuustekijöitä kaupungin toimintaan ja talouteen. Talousarvioehdotuksessa ei kuitenkaan edellytetä sellaisia toimenpiteitä, joiden toteuttaminen todennäköisesti aiheuttaisi irtisanomisia, osa-aikaistamisia tai lomautuksia. Talouden tasapainottamista pyritään toteuttamaan esimerkiksi tuottavuutta parantamalla sekä etsimällä uusia toimintatapoja ja ratkaisuja yhdessä henkilöstön kanssa. Mikäli nämä toimet eivät ole riittäviä talousarvioehdotuksessa edellytetyissä henkilöstömenoissa pysymiseksi, käynnistetään tarvittaessa kaupunkitasoinen yhteistoimintamenettely lomauttamisen tai mahdollisten muiden henkilöstövähennysten valmistelemiseksi ja henkilöstömenojen vähentämiseksi.

Eläkeikänsä saavuttaa tulevan vuoden aikana noin 160 henkilöä, mikä muun vaihtuvuuden lisäksi antaa osin mahdollisuuksia toiminnan uudelleenarviointiin ja tehtäväjärjestelyihin.

Kehittyvä Tampere

Muutokset kaupunkiorganisaatiossa jatkuvat tulevina vuosina. Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos yhtiöitetään 1.1.2025 alkaen, jolloin noin 297 työntekijää poistuu kaupungin palveluksesta. Vastuu työvoimapalveluista siirtyy kun-

nille 1.1.2025 alkaen, minkä yhteydessä henkilöstöä siirtyy Tampereen kaupungin palvelukseen sekä valtiolta että Tampereen seudun työllisyysalueen kunnista. Liikkeenluovutus tulee kasvattamaan kaupungin henkilöstömäärää noin 461 työntekijällä.

Tulevaisuuden Tampere luodaan osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön voimin. Digitaalinen muutos ja tekoälyn hyödyntäminen palveluiden, prosessien ja työtapojen kehittämisessä edellyttävät oppimis- ja uudistumiskykyä sekä toiminnan jatkuvaa kehittämistä. Tekemisen meininki, työn ilo, merkityksellisyys ja vastuullisuus ovat tärkeitä kaupungin pito- ja vetovoimatekijöitä, joita vahvistetaan eri keinoin. Toimenpiteet kohdistuvat henkilöstön osaamisen tukemiseen, työhyvinvointiin, kaupunkiorganisaation kansainvälistymiseen ja osaajien houkutteluun.

Työhyvinvoinnin perustana on keskeinen työkyky, jota voidaan vahvistaa sekä työnantajan että työntekijän omin toimin. Kokonaisvaltainen hyvinvointi yhdessä merkityksellisen työn kanssa heijastuu suoraan työntekijä- ja asiakaskokemukseen ja lisää työn tuottavuutta. Tällä on myönteinen vaikutus myös työnantajamielikuvaan ja rekrytointien onnistumiseen.

Työhyvinvoinnin edistämisen painopisteinä ovat työkyvyn ja työturvallisuuden johtaminen. Tunnistetut kehittämistarpeet liittyvät turvallisuuteen, kuormituksen hallintaan sekä yhteisöllisyyden ja fyysisen hyvinvoinnin lisäämiseen. Tärkeää on hyvä esihenkilötyö ja vahvistava toimintakulttuuri.

HENKILÖSTÖMENOT JA HENKILÖTYÖVUODET 2023–2025

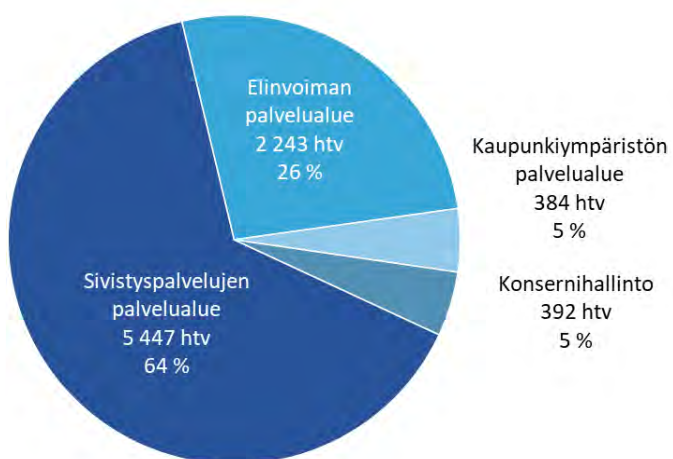
	TP 2023	Muutettu TA 2024	Enn. 2024	TA 2025
Henkilötövuodet	8 268	8 347	8 327	8 467
Henkilöstömenot, M€	445,9	463,3	460,5	487,7

HENKILÖSTÖMENOT JA HENKILÖTYÖVUODET 2024–2025

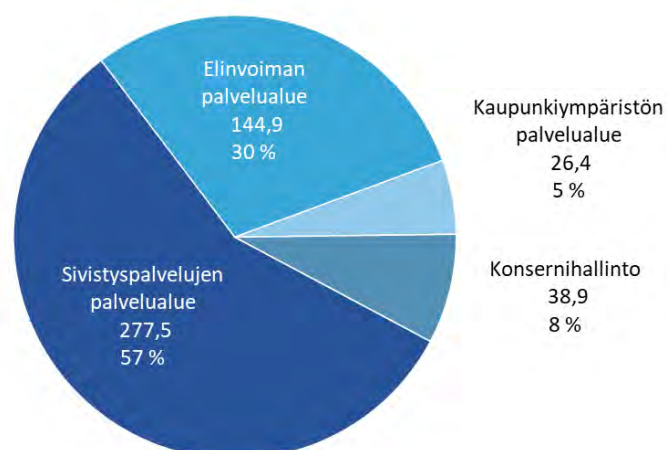
Henkilöstömenot ja palkalliset henkilötövuodet (1 000 euroa ja htv)	Muutettu TA 2024		TA 2025	
	1 000 EUR	HTV	1 000 EUR	HTV
Sivistyspalvelujen palvelualue	268 389	5 378	277 524	5 447
Varhaiskasvatus ja esiopetus	94 132	2 093	98 806	2 158
Perusopetus	125 031	2 223	128 927	2 218
Kulttuuri ja vapaa-aika	29 113	669	29 461	672
Liikunta ja nuoriso	16 230	324	16 591	336
Hallinto	3 883	68	3 740	63
Elinvoiman palvelualue yhteensä	124 243	1 910	144 868	2 243
josta Ammatillinen koulutus	71 177	1 067	70 859	1 037
Lukiokoulutus	24 935	308	25 776	318
Työllisyys- ja kasvupalvelut *)	22 867	463	43 523	824
Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka	4 599	62	4 709	63
Kaupunkiympäristön palvelualue	25 893	381	26 388	384
Konsernihallinto	29 656	381	38 946	392
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	15 079	297	0	0
Yhteensä	463 260	8 347	487 726	8 467

*) Sisältää palkkatukityöllistettyjä 65 htv vuonna 2025

HENKILÖTYÖVUODET VUONNA 2025

HENKILÖSTÖMENOT VUONNA 2025 MILJ. EUROA

TAMPEREEN STRATEGIA 2030

Tampereen strategia 2030 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 15.11.2021. Strategia valmisteltiin pormestariohjelman 2021–2025 pohjalta. Strategia perustuu tunnistettuihin tulevaisuuden

muutostekijöihin ja sisältää kaupungin kehittämisen pitkän aikavälin tavoitteet. Strategia päivitettiin kevään 2023 aikana. Kaupunginvaltuusto hyväksyi päivitetyn strategian 24.4.2023.

Strategian rakenne ja keskeiset sisällöt

Strategia kertoo kaupungin vision ja visiota täydentävät painopisteittäiset tavoitetilat, jotka yhdessä ilmaisevat, millainen Tampere on vuonna 2030, kun strategia on toteutunut. Strategiasa määrittellen painopisteiden linjaukset sekä valtuustokauden tavoitteet ja mittarit, jotka kertovat, miten strategiaa toteutetaan ja miten strategian toteutumista seurataan.

Tampereen strategian visio on Tekemisen kaupunki. Strategian visiota täydentää neljä painopistettä, joiden kautta strategian keskeiset sisällöt on esitetty. Painopisteet ovat: Yhdenvertaiset yksilöt, tekevät yhteisöt, hiilineutraaleja tekoja ja tulevaisuuden edelläkävijyyttä. Painopisteille on luotu vuoteen 2030 tähtäävä tavoitetila sekä valtuustokaudelle kohdistuvat linjaukset, tavoitteet ja mittarit. Strategia nostaa keskeisesti esiin asiakaskokemuksen kehittämisen. Asiakaskokemuksen linjaukset antavat suunnan palveluiden ja kohtaamisten kehittämiselle sekä luovat perustan Tampereen pito- ja vetovoiman vahvistamiselle. Strategian toteutumisen mahdollistaa läpileikkaavana painopisteenä rohkeasti uudistuva kaupunki. Tässä painopisteessä on luotu linjauksia, valtuustokauden tavoitteita ja mittareita henkilöstöön, omistamiseen, talouteen, hankintoihin, verkostoitumiseen sekä tiedolla johtamiseen ja digitalisaatioon liittyen.

Strategian keskeiset sisällöt rakentuvat vision ja sitä täydentävien painopisteiden kautta. Strategian tavoitteena on, että Tampere on paras paikka kasvaa, kehit-

tyä ja ikääntyä. Tampereella jokainen voi olla oma itsensä ja toteuttaa unelmiaan. Tekemisen kaupunkia tehdään yhdessä. Tavoitteena on, että Tampere viitoittaa suuntaa tulevaisuuden hyvinvointia, luovuutta ja innovatiivisuutta ruokkivaan yhteisöllisyyteen. Tekemisen kaupunki on edelläkävijä. Tavoitteena on, että olemme kansainvälisen tason tapahtumien ja kulttuurin keskittymä, luomme yrityksille parhaat puitteet onnistua ja varmistamme, että Tampereella on parhaat edellytykset tehdä tulevaisuuden ratkaisuja. Asemaa kansainvälisenä tieteen ja korkean osaamisen kaupunkina tulee entisestään vahvistaa. Tekemisen kaupunki kantaa vastuun kestävästä tulevaisuudesta. Tavoitteena on, että Tampere tunnetaan vaikuttavista teoistaan ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuden eteen. Tulevaisuudessa kaupungin vetovoima vahvistuu tarjoamalla kaupunkilaisille sujuvaa arkea, jossa kestävien valintojen tekeminen on helppoa. Samalla luodaan uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Tekemisen kaupunki on kestävä ja rohkeasti tulevaisuuteen katsova kaupunki.

Strateginen johtamisjärjestelmä

Strategia on ylin kaupungin toimintaa ohjaava asiakirja ja se luo perustan kaupungin johtamiselle ja kehittämiselle. Strategian sisältöjä tarkennetaan lautakuntien ja kaupunginhallituksen alaiselle toiminnalle laadittavissa palvelusuunnitelmissa. Palvelusuunnitelmat laaditaan valtuustokaudelle 2022–2025. Palvelusuunnitelmien sisällöt tarkentu-

vat lautakuntien ja konsernihallinnon vuosisuunnitelmissa. Johtokunnat tarkentavat strategian sisältöjä vuosittain laadittavissa palvelu- ja vuosisuunnitelmissa. Palvelusuunnitelmat hyväksytään lautakunnissa ja kaupunginhallituksessa valtuustokaudelle 2022–2025 ja vuosisuunnitelmat hyväksytään lautakunnissa vuosittain vuoden loppuun mennessä.

Talousarvion toiminnan tavoitteet johdetaan vuosittain strategiasta. Toiminnan tavoitteiden toteutumista seurataan toiminnan ja talouden katsauksissa ja tilinpäätöksessä.

Kaupunginhallituksen ohjauksessa toteutetaan kehitysohjelmia, jotka ovat keskeisiä välineitä merkittävien strategisten muutosten aikaan saamiseen. Kehitysohjelmat ovat laajoja useita toimijoita yhdistäviä kokonaisuuksia, joihin liittyy myös merkittäviä taloudellisia panostuksia. Maankäytön suunnittelun osalta strategiaa konkretisoidaan valtuustokausittain päivitettävässä Tampereen kantakaupungin yleiskaavassa. Myös erillisohjelmissa ja suunnitelmissa tarkennetaan strategian sisältöjä.

Strategian toteuttamisessa korostuu laaja yhteistyö sidosryhmien ja asukkaiden kanssa sekä kaupunkikonsernin sisällä tavoitteiden asettaminen, vastuuttaminen ja seuraaminen. Myös johtoryhmätyöskentely, tuloskortit, tavoite- ja kehityskeskustelut sekä palkitseminen ovat tärkeitä välineitä strategian toteuttamisessa. Lisäksi viestinnällä, yhteisillä toimintatavoilla ja strategiafoorumeilla tuetaan strategista johtamista ja strategian konkretisoitumista toiminnaksi.

YHDENVERTAISET YKSILÖT

Tampere on paras paikka kasvaa, kehittyä ja ikääntyä. Tampereella jokainen voi olla oma itsensä ja toteuttaa unelmiaan.

TEKEVÄT YHTEISÖT

Tampere näyttää suuntaa tulevaisuuden yhteisöllisyyteen. Tampereen moninaiset yhteisöt ja yritykset ruokkivat hyvinvointia, luovuutta ja innovatiivisuutta. Yhdessä teemme parempaa huomista.

TEKEMISEN KAUPUNKI

HIILINEUTRAALEJA TEKOJA

Tampere on kansainvälisesti tunnettu vaikuttavista teoistaan ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuden eteen. Kestävien valintojen tekeminen on täällä helppoa – vetovoimamme syntyy arjen sujuvuudesta.

TULEVAISUUDEN EDELLÄKÄVIJYYTTÄ

Tampere jatkaa menestystarinaansa; meillä on parhaat edellytykset tehdä tulevaisuuden ratkaisuja. Tampereen asema kansainvälisenä tieteen ja korkean osaamisen kaupunkina on vahva.

Odotukset ylittävä asiakaskokemus

SUJUVA – LUOTETTAVA – INHIMILLINEN

ROHKEASTI UUDISTUVA KAUPUNKI

Strategia sisältää keskeiset viestit omistajapolitiikan ja henkilöstöpolitiikan osalta. Näitä tarkennetaan kaupunginvaltuuston hyväksymällä konserniohjeella ja omistajaohjauksen periaatteilla sekä kaupunginhallituksen hyväksymillä henkilöstöpolitiikan periaatteilla.

Strategian valmistelussa on huomioitu YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman ympäristölliseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen kestävyyskohdistuvat tavoitteet. Agenda 2030 sisältää 17 tavoitetta, jotka eri maiden tulisi yhdessä saavuttaa vuoteen 2030 mennessä. Tampereen kaupunkikonserni edistää Agenda 2030 -tavoitteita kokonaisuutena strategisen johtamisjärjestelmänsä avulla, ja arvioi, raportoi ja viestii kestävämpää tulevaisuutta rakentavista teoistaan avoimesti.

Hyvinvointijohtaminen

Konsernihallinnon Strateginen ohjaus ja konsernipalvelut -ryhmässä toimiva hyvinvointijohtaja tiimeineen koordinoi kaupunkitasolla hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä (hyte), hyvinvointialueyhteistyötä ja näiden teemojen valmistelua kaupunginhallitukselle. Strategiassa asetetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määritellään tavoitteita tukevat toi-

menpiteet. Hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus laaditaan niin ikään valtuustokausittain. Kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä raportoidaan valtuustolle vuosittain. Kuluvalta valtuustokaudelta laaditaan laaja hyvinvointikertomus, joka sisältää nykyisen hyvinvointisuunnitelman raportoinnin lisäksi kattavan tietonäkymän eri-ikäisten tamperelaisten hyvinvointiin. Hyvinvointikertomus toimii tietopohjana vuosien 2026–2029 hyvinvointisuunnitelmalle ja sitä voidaan hyödyntää myös strategiaprosessissa.

Hyvinvointijohtamisen visiona on, että hyvinvointi kuuluu jokaiselle, se on yhteisen tekemisen kivijalka. Hyvinvointijohtamisen vuoden 2025 tavoitteena on, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö vahvistuu edelliseen vuoteen verrattuna ja yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa sujuvoituu. Kaupungilla ja hyvinvointialueella on yhteensä kaksitoista yhdyspintaa: hyte-työ (sisältäen ehkäisevä päihdetyö, kulttuurihyvinvointi, elintapaohjaus, liikuntaneuvonta, ravitsemusohjaus ja väkivallan ehkäisy), hyvinvointikeskukset, järjestöyhteistyö, työllisyyspalvelut, maahanmuutto ja kotoutuminen, opiskeluhoito, maankäyttö, palveluverkko ja asuntopolitiikka, tur-

vallisuus ja varautuminen, TKI-yhteistyö ja vaikuttaminen (tutkimus, kehittäminen ja innovaatiot), tiedolla johtaminen, perhekeskusverkosto sekä vammaisten lasten aamu-iltapäivä ja loma-ajan hoito.

Vuoden 2025 toiminnan tavoitteet

Talousarviossa asetetaan Kuntalain tarkoittamat, valtuustoon nähden sitovat toiminnan tavoitteet, jotka pohjautuvat Tampereen strategiaan. Tavoitteita asetetaan ensisijaisesti toiminnan vaikuttavuudelle ja tuloksille.

Kaupunkiorganisaatiolle kohdistuvat toiminnan tavoitteet esitetään yhtenä kokonaisuutena seuraavassa luvussa. Kunkin tavoitteen kohdalle on merkitty tavoitteen toteuttamisesta ensisijaisesti vastaavat tahot.

Myyös kaupunkikonsernin tytäryhtiöille ja -yhteisöille asetetut toiminnan tavoitteet toteuttavat kaupungin strategiaa. Tavoitteet esitetään liiteosassa.

Toiminnan tavoitteista raportoidaan kaupunginvaltuustolle kolme kertaa vuodessa.

STRATEGISET PAINOPISTEET, VALTUUSTOKAUDEN TAVOITTEET JA VUOSITAVOITTEET

Pormestariohjelman 2021–2025 pohjalta valmisteltu Tampereen strategia 2030 sisältää neljä painopistettä: Yhdenvertaiset yksilöt, tekevät yhteisöt, hiilineutraaleja tekoja ja tulevaisuuden edelläkävijyyttä. Lisäksi strategian toteutumista tukee läpileikkaavana painopisteenä rohkeasti uudistuva kaupunki.

Painopisteiden linjaukset on avattu tarkemmin tässä osiossa. Sivujen 32-39 taulukossa esitetään painopisteiden pohjalta valmistellut toiminnan tavoitteet vuodelle 2025. Jokaisen taulukon jälkeen esitetään korostettuna ne YK:n kestävän kehityksen tavoitteet, joita kyseisellä painopisteellä erityisesti edistetään.

Painopiste: Yhdenvertaiset yksilöt

Tavoitetila 2030: Tampere on paras paikka kasvaa, kehittyä ja ikääntyä. Tampereella jokainen voi olla oma itsensä ja toteuttaa unelmiaan.

Painopisteen linjaukset:

- Työskentelemme syrjimättömyyden puolesta. Tampereella kaikki ovat yhdenvertaisia.
- Vähennämme eriarvoisuutta ja köyhyyttä. Tampereella hyvinvointi jakautuu tasaisesti eri väestöryhmien ja alueiden välillä.
- Panostamme ennaltaehkäisyyn. Edistämme hyvinvointialueen kanssa tamperelaisten hyvinvointia.
- Vahvistamme kaikessa toiminnassamme mielen hyvinvointia.
- Tiivistämme monialaista yhteistyötä turvallisuuden ja tamperelaisten turvallisuuden tunteen parantamiseksi. Nostamme varautumisemme tasoa ja huolehdimme toimintakyvystämme eri tilanteissa.
- Teemme kaupungista lapsi- ja ikäihmisystävällisen.
- Pidämme huolen, että Tampereella jokainen koulu on hyvä koulu. Kaikilla on oikeus ja rauha oppia. Kehitämme lasten ja nuorten tulevaisuus- ja hyvinvointitaitoja.
- Tarjoamme laadukkaimmat ja joustavimmat mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen ja työllistymiseen johtavaan koulutukseen.
- Tuemme tamperelaisten työkykyä, työllisyyttä ja joustavia mahdollisuuksia osallistua työelämään.
- Kiinnitämme erityistä huomiota kotoutumisen onnistumiseen.
- Varmistamme monipuoliset ja helposti saavutettavat vapaa-ajan ja harrastamisen mahdollisuudet. Kaupunkiympäristömme tukee aktiivista elämäntapaa.
- Huomioimme erilaiset asumisen ratkaisut eri elämäntilanteisiin.

VALTUUSTOKAUDEN TAVOITTEET JA VUOSITAVOITTEET

Tavoite 2022 - 2025	Mittarit	Nro	Talousarvion toiminnan tavoite 2025	Vastuutaho
Tamperelaisten koettu hyvinvointi on parantunut	Aikuisten ja yli 65-vuotiaiden koetun hyvinvoinnin indeksi Lasten ja nuorten koettu hyvinvointi	1	1.-9. -luokkalaisten koulupäivän aikainen koettu hyvinvointi on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna (89 %)	Kasvatus- ja opetuslautakunta
Alueiden väliset hyvinvointierot ovat kaventuneet	Sosioekonominen indeksi Pienituloisuusaste ja lasten pienituloisuusaste Asuinaluekohtainen koetun hyvinvoinnin indeksi	2	Seuraavan kaupunginosaohjelman kohdealue on selvitetty tarveperusteisesti kaupunginosakehittämisen työryhmässä ja ohjelman valmistelu on käynnistetty	Asunto- ja kiinteistö- lautakunta
Kaupunkilaisten hyvinvointi ja terveys on parantunut ja sen edistämistyö vahvistunut	Kaupungin toiminta kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi (TEAvisari) Hyte-kerroin	3	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö on vahvistunut edelliseen vuoteen verrattuna	Kaupungin- hallitus

		4	Nuorten päihteiden käyttö ¹ on vähentynyt vuoteen 2023 verrattuna (9,1 %)	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
		5	Tamperelaisten liikkuminen ja harrastaminen on lisääntynyt keskeisissä kohteissa ² edelliseen vuoteen verrattuna	Kasvatus- ja opetuslautakunta, Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
		6	5. ja 8. -luokkalaisten fyysinen toimintakyky on vahvistunut edelliseen vuoteen verrattuna	Kasvatus- ja opetuslautakunta
		7	Oppivelvollisuuden piiriin kuulumattomien, vailla ammatillista tutkintoa olevien perustutkinto-opiskelijoiden, negatiiviset eroamiset ovat vähentyneet edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamislautakunta
		8	Pienten lasten tuen saatavuus on parantunut toimintakauteen 2023-2024 verrattuna	Kasvatus- ja opetuslautakunta
Kaupunkilaisten yhdenvertaisuus on parantunut	Kokemus syrjinnästä Yhdenvertaisuussuunnitelman toteutuminen	9	Syrjintää kokeneiden osuus on vähentynyt vuoteen 2023 verrattuna (32,8 %)	Kaupungin-hallitus
Turvallisuus on parantunut ja turvallisuudentunne vahvistunut	Katuturvallisuus-indeksi Koettu turvallisuus Kiusaaminen (peruskoululaiset ja 2. asteen opiskelijat) Vakavat kaupunkiorganisaatioon kohdistuvat tietoturvahäiriöt / vuosi	10	Kiusaaminen on vähentynyt kaikilla kouluasteilla edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamislautakunta, Kasvatus- ja opetuslautakunta
Kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyö on saumatonta	Yhteistyön tilanne Sopimisen valmiusaste Yhteistyörakenteiden valmiusaste	11	Kaupungin ja hyvinvointialueen yhteinen kokemus yhdyspintatyön toimivuudesta on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Kaupungin-hallitus
Työttömyys on alentunut kuuden suurimman kaupungin keskiarvoon ja erityistä tukea tarvitsevien työllistyminen on parantunut	Työttömyysaste Nuorten laaja työttömyysaste/työttömien määrä (alle 25v. ja 25-29v.) Ulkomaalaistaustaisten laaja työttömyysaste Palvelujen piirissä olevien määrä	12	Laajan työttömyysasteen ³ kehitys on nuorten ja ulkomaalaisten osalta kuuden suurimman kaupungin keskiarvon tasolla	Elinvoima- ja osaamislautakunta
		13	Työllistymistä edistävän palvelun perusteella työttömyysetuutta saa Tampereella keskimäärin vähintään 3000 henkilöä kuukaudessa ⁴	Elinvoima- ja osaamislautakunta
Asuntotuotanto on alueellisesti monipuolistunut ja Tampereelle valmistuu keskimäärin 716 kohtuuhintaista asuntoa vuosittain	Asuntokannan monipuolisuus -indeksi Valmistuneiden asuntojen määrä ja koko Kohtuuhintaisten asuntojen tuotanto Perheasuntojen osuus valtuustokauden aikana valmistuneista asunnoista Luovutettujen pientalotonttien määrä Pitkäaikaisasunnottomien määrä	14	Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen asuntotuotantotavoite 716 kohtuuhintaista asuntoa on toteutunut	Asunto- ja kiinteistö-lautakunta
		15	Yhtiömuotoiseen asumiseen on asetettu haettavaksi avoimessa menettelyssä tai neuvottelumenettelyssä tontteja 100.000 kem ²	Asunto- ja kiinteistö-lautakunta

16	Asemakaavoituksella ja tontinluovutuksella on mahdollistettu vuosittain keskimäärin 150 pientalon rakentaminen ⁵	Asunto- ja kiinteistölautakunta, Yhdyskuntalautakunta
17	Asunnottomuus kokonaisuutena on vähentynyt ja pitkäaikaisasunnottomuus on kääntynyt laskuun yhteistyössä sidosryhmien kanssa edelliseen vuoteen verrattuna	Asunto- ja kiinteistö- lautakunta

¹ Nuorten osuus, jotka kokeilleet huumeita vähintään 2 kertaa

² Liikunnan ohjauspalveluiden osallistujamäärät, uimahallien ja maauimalan kävijämäärät, nuorten digitaalisen alustan kävijämäärät, Monitoimitalon ryhmiin ja toimintaan osallistujat sekä nuorisopassin käyttäjämäärät

³ Laaja työttömyysaste pitää sisällään työttömät työnhakijat ja erilaisten työllisyyspalveluiden piirissä olevat henkilöt

⁴ Työmarkkinatukea voi saada työttömyyden tai työllistymistä edistävän palvelun (mm. työnhaun tuki, osaamisen kehittäminen ja kuntoutus) perusteella. Kunta ei maksa työmarkkinatuen kuntaosuutta siltä ajalta, jolloin työmarkkinatukea saava henkilö osallistuu työllistymistä edistäviin palveluihin.

⁵ Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen tavoite vuosille 2022–2025 keskimäärin 150 tonttia vuodessa

Painopiste: Tekevät yhteisöt

Tavoitetila 2030: Tampere näyttää suuntaa tulevaisuuden yhteisöllisyyteen. Tampereen moninaiset yhteisöt ja yritykset ruokkivat hyvinvointia, luovuutta ja innovatiivisuutta. Yhdessä teemme parempaa huomista.

Painopisteen linjaukset:

- Emme jätä ketään yksin – tuomme ihmisiä yhteen. Huolehdimme yhteisöllisistä tuesta eri elämänvaiheissa.
- Vahvistamme yhdistysten ja järjestöjen toimintaedellytyksiä. Tarjoamme mahdollisuuksia vapaaehtoiselle ja omaehtoiselle toiminnalle.
- Kannustamme kaupunkilaisia tekemään Tampereesta omannäköisensä.
- Toimimme luotettavana kumppanina ja yhteisen tekemisen mahdollistavana alustana. Osallistumme itse erilaisten yhteisöjen toimintaan. Lisäämme vuorovaikutusta ja sen uusia muotoja.
- Tuemme asuinalueiden yhteisöllisyyttä ja asukasosallisuutta. Viihtyisissä ja yhteisöllisissä kaupunkitiloissa kohtaaminen on helppoa.
- Olemme luovien ihmisten koti. Tampere tunnetaan kansainvälisen tason tapahtumien ja kulttuurin keskittymänä. Houkuttelemme elämysten äärelle ympäri vuoden.
- Luomme yrittäjille ja yrityksille parhaat puitteet onnistua. Tuemme yritysten syntyä, kasvua ja kansainvälistymistä tuomalla eri toimijat yhteen.

VALTUUSTOKAUDEN TAVOITTEET JA VUOSITAVOITTEET

Tavoite 2022 - 2025	Mittarit	Nro	Talousarvion toiminnan tavoite 2025	Vastuutaho
Yhteisöllinen toiminta on lisääntynyt ja yksinäisyys on vähentynyt	Kokemus asuinalueen yhteisöllisyydestä ja auttamishalusta Lasten ja nuorten kokemus itselleen tärkeään ryhmään tai yhteisöön kuulumisesta Aktiivisesti järjestötoimintaan osallistuvien osuus Itsensä yksinäiseksi tuntevien lasten, nuorten ja aikuisten osuus	18	Itsensä yksinäiseksi tuntevien lasten, nuorten ja aikuisten osuus on vähentynyt vuoteen 2023 verrattuna	Elinvoima- ja osaamislautakunta, Kasvatus- ja opetuslautakunta, Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
Osallisuus on vahvistunut	Kokemus vaikutusmahdollisuuksista asuinalueen kehittämiseen Lasten ja nuorten kokemus koulun vaikuttamismahdollisuuksista Osallistumismahdollisuuksien tunnettuus	19	Kokemus vaikuttamismahdollisuuksista oman asuinalueen kehittämiseen on parantunut vuoteen 2023 verrattuna (33,2%)	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, Yhdyskuntalautakunta
Elämystalous ja luovat alat ovat vahvistuneet	Elämystalouden liikevaihto ja henkilöstö Tapahtumien lukumäärä Kävijämäärät keskeisissä kohteissa Mielikuva kulttuuritarjonnan monipuolisuudesta Myönnetty AV-alan tuotantokannustimet	20	Kävijämäärät kulttuurikohteissa ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
		21	Yritystapahtumien ja kongressien määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Kaupunginhallitus
		22	Yleisarvosana Tampereesta tapahtumia ja kulttuuria tukevana ja edistävänä kaupunkina on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
Startup-yritysten ja yritys-ekosysteemien toimintaedellytykset ovat parantuneet	Sijointus ympäristövertailuissa Kasvuekosysteemiin liittyvien yritysten määrä Uusien ulkomaisten yritysten määrä Uusien startup-yritysten lukumäärä Vahvan kasvun startup-yritysten (scaleup-yritys) lukumäärä	23	Aloittavien startup-yritysten määrä ja niiden henkilöstömäärä ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamislautakunta
		24	Mielikuva Tampereen onnistumisesta innovaatioiden tukemisessa on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Kaupunginhallitus

Painopiste: Hiilineutraaleja tekoja

Tavoitetilä 2030: Tampere on kansainvälisesti tunnettu vaikuttavista teoistaan ilmaston ja luonnon monimuotoisuuden eteen. Kestävien valintojen tekeminen on täällä helppoa – vetovoimamme syntyy arjen sujuvuudesta

Painopisteen linjaukset:

- Etenemme kohti kestävä, älykästä ja monipuolista liikennejärjestelmää. Mahdollistamme kestävä ja sujuvan liikkumisen.
- Vahvistamme arjen sujuvuutta tarjoamalla laadukkaita ja saavutettavia palveluja. Pyrimme toimillamme kaupunkilaisten liikkumistarpeen vähentämiseen.
- Otamme koko kaupungin voimin harppauksia kohti hiilineutraaliutta hankinnoissa, rakentamisessa, tilojen käytössä ja palvelutuotannossa. Olemme hiilineutraali vuonna 2030. Edistämme hiilinegatiivisia ratkaisuja.
- Parannamme määrätietoisesti luonnon monimuotoisuuden tilaa. Hyödynnämme rohkeasti uusia tapoja vehreyden lisäämiseksi kaupunkiympäristössä.
- Sovitamme yhteen kasvavan ja kestävä kaupungin haasteita keskittyen kasvun laatuun. Viihtyisä ja siisti kaupunkiympäristö, houkutteleva lähiluonto ja monipuoliset virkistysmahdollisuudet saavat Tampereen erottautumaan.
- Varmistamme reilun siirtymän kestävämpään huomiseen. Ilmastoriskit ja muutokseen sopeutuminen otetaan Tampereella vakavasti.
- Annamme tukea asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen vastuullisia valintoja edistävälle ratkaisuille ja kokeiluille. Kutsumme koko kaupunkiyhteisön mukaan rakentamaan kestävä arkea.

VALTUUSTOKAUDEN TAVOITTEET JA VUOSITAVOITTEET

Tavoite 2022 - 2025	Mittarit	Nro	Talousarvion toiminnan tavoite 2025	Vastuutaho
Ilmastopäästöjen määrä on vähentynyt vähintään 60 % vuoden 1990 tasosta	CO ² -päästöt		Ei vuositavoitetta 2025	
Kaupungin kestävä kasvua on vahvistettu kaavoittamalla 80 % asuinkerrosalasta joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin samoin kuin edistämällä työpaikkojen sijoittumista samoille vyöhykkeille	Asemakaavoitetun asuinkerrosalan sijoittuminen joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin Kaupunkirakenteen sekoittuneisuus joukkoliikennevyöhykkeillä ja aluekeskuksissa (kem ²)	25	80 % asemakaavoitetusta asuinkerrosalasta sijoittuu joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin	Yhdyskuntalautakunta
Kestävien liikkumismuotojen kulkutapaosuus on noussut valtuustokauden loppuun mennessä 5 prosenttiyksikköä	Joukkoliikenteen nousu Matkamäärä / asukas Kestävien liikkumismuotojen kulkutapaindeksi Autokannan käyttövoima	26	Joukkoliikenteen matkustajamäärä on kasvanut 3 % edelliseen vuoteen verrattuna	Kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta
		27	Kestävien liikkumismuotojen suhteellinen kulkutapaosuus on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Yhdyskuntalautakunta
		28	Raitiotien Pirkkala-Linnainmaa jatko-osuuden rakentaminen on edennyt tavoitellun aikataulun mukaisesti ¹	Yhdyskuntalautakunta
Luonnon monimuotoisuus kaupunkiympäristössä on vahvistunut ja todennettavissa	Lumo-ohjelman toteutuminen	29	Luontotyyppien kartoitus on valmistunut kahdella Tampereen suuralueella	Yhdyskuntalautakunta
Energiankulutus on vähentynyt valtuustokauden aikana keskimäärin 1 % vuodessa	Energiakulutustiedot		Ei vuositavoitetta 2025	

¹ Edellyttää valtuuston rakentamispäätöksen

Painopiste: Tulevaisuuden edelläkävijyyttä

Tavoitetilä 2030: Tampere jatkaa menestystarinaansa; meillä on parhaat edellytykset tehdä tulevaisuuden ratkaisuja. Tampereen asema kansainvälisenä tieteen ja korkean osaamisen kaupunkina on vahva.

Painopisteen linjaukset:

- Turvaamme Tampereen elinvoiman panostamalla koulutukseen. Laadukas opetus kaikilla kouluasteilla luo kasvualustan tulevaisuuden osaajille.
- Panostamme kansainvälisten osaajien houkutteluun. Varmistamme, että Tampereella on pitovoimaa osaajille ja heidän perheilleen.
- Edistämme työllisyyttä ja työvoiman saatavuutta yhteistyöllä. Tampereella työ löytää tekijänsä.
- Vahvistamme Tampereen vetovoimaa kansallisena ja kansainvälisenä opiskelijakaupunkina yhdessä korkeakoulu yhteisön ja toisen asteen oppilaitosten kanssa.
- Teemme Tampereesta monipaikkaisen työn pääkaupungin. Sujuvien yhteyksien Tampere on helposti saavutettava, myös kansainvälisesti.
- Toimimme alustana tulevaisuuden kestäville ratkaisuille ja luomme kumppanuuksia elinkeinoelämän kanssa.
- Tuemme vihreän ja digitaalisen siirtymän vauhdittamaa teollisuuden uudistumista sekä kiertotalouden mahdollisuuksia. Hyödynnämme rohkeasti digitalisaation mahdollisuudet palvelujen kehittämisessä.
- Edistämme vientiä tukevien kasvuekosysteemien toimintaedellytyksiä. Vahvistamme kaupungin houkuttelevuutta kansainvälisille investoinneille.

VALTUUSTOKAUDEN TAVOITTEET JA VUOSITAVOITTEET

Tavoite 2022 - 2025	Mittarit	Nro	Talousarvion toiminnan tavoite 2025	Vastuutaho
Kansainvälisten osaajien määrä Tampereella on kasvanut	Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden alueellinen sijoittuminen valmistumisen jälkeen Työllisten vieraskielisten määrä Tutkijoiden ja erityisasiantuntijoiden ensimmäisten oleskelulupien määrä Vieraskielisten yrittäjien määrä	30	Tutkijoiden ja erityisasiantuntijoiden ensimmäisten oleskelulupien määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamislautakunta
Työvoiman saatavuus on parantunut	Työllistyneiden määrä Ammatillisen koulutuksen perustutkintojen määrä Ulkoisessa haussa olleet paikat/hakijamäärät	31	TE-uudistus on toteutettu onnistuneesti ¹	Työllisyysjaosto
		32	Yritys- ja työnantajapalvelujen kokonaisuuden rakentuminen on edennyt vuoden 2025 aikana	Elinvoima- ja osaamislautakunta
		33	Ammatillisen tutkinnon on suorittanut vähintään 2900 opiskelijaa ja tutkinnon osia tai sitä pienempiä kokonaisuuksia on suorittanut vähintään 1100 opiskelijaa	Elinvoima- ja osaamislautakunta
Kaupungin pitovoima on vahvistunut	Nettomuutto ikäluokittain Opiskelijoiden alueellinen sijoittuminen valmistumisen jälkeen		Ei vuositavoitetta	
Tampereen keskustan saavutettavuus ja elinvoima on parantunut	Keskustan elinvoimaindeksi	34	Keskustan kävijämäärä on kasvanut 3 % edelliseen vuoteen verrattuna	Kaupunginhallitus
		35	Tampere-Pirkkalan matkustajalentojen määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Elinvoima- ja osaamislautakunta

		36	Arjen sujuvuus keskustan infrainvestointien toteutuksessa on varmistettu laatimalla kokonaisviestintäsuunnitelma investointien toteutusajalle	Yhdyskuntalautakunta
Tampereen asema koulutus- ja opiskelukaupunkina on vahvistunut	Korkeakouluyhteisön ensisijaiset hakijat Sijoittuminen Opiskelukaupunkien suositteluhaluukkuus -tutkimuksessa Vieraskielisten tutkinto-opiskelijoiden määrä Matematiikan ja äidinkielen oppimistulokset (2.,7. ja 9. -vuosiluokka)	37	Tampere on Suomen suosituimpiin opiskelukaupunki (2024 Tampere suosituimpiin)	Kaupunginhallitus
		38	2., 7. ja 9-luokkalaisten oppimistulokset ² ovat parantuneet edelliseen vuoteen verrattuna	Kasvatus- ja opetuslautakunta
		39	Suomen- ja englanninkielinen lukio- linja on käynnistynyt onnistuneesti elokuussa 2025	Elinvoima- ja osaamis- lautakunta
Alueen vihreää siirtymää ja teollisuuden uudistumista on vahvistettu	Liikevaihdon määrän kehitys vihreää siirtymää tukevilla toimialoilla Vihreän siirtymän rahoituksen määrä Yritysten TKI-panostukset	40	Teollisuuden uudistumista on tuettu toteuttamalla keskeiset toimenpiteet sirukehityksen osaamisen kehittämiseksi ja investointien varmistamiseksi	Kaupunginhallitus
		41	Yhteistoimintamalli puolustus- teollisuuden liiketoiminta- ja innovaatioekosysteemin edistämiseksi on valmistunut ja toiminta käynnistynyt	Kaupunginhallitus
Tampereen väkiluku on kasvanut keskimäärin 3000 asukkaalla vuodessa	Väestön kasvu		Ei vuositavoitetta	

¹ Palveluketjujen katkeamattomuus ja palveluiden saatavuuden turvaaminen

² Äidinkieli ja matematiikka

Painopiste: Rohkeasti uudistuva kaupunki

Uudistumiskykyinen kaupunkiorganisaatio mahdollistaa strategian toteutumisen.

Painopisteen linjaukset:

- Olemme vastuullinen ja vetovoimainen työnantaja. Panostamme hyvään esihenkilötyöhön ja työntekijäkokemukseen. Osaavalla ja hyvinvoivalla henkilöstöllä rakennamme uutta kaupunkia.
- Uudistamme kaupunkikonsernia uuden kunnan roolin mukaisesti. Olemme aktiivinen ja vastuullinen omistaja.
- Hoidamme taloutta vastuullisesti. Hillitsemme menojen ja velanoton kasvua. Parannamme tuottavuutta ja vahvistamme tulopohjaa. Taloutemme on tasapainossa sote-uudistuksen jälkeen.
- Hyödynnämme rohkeasti markkinoiden innovatiivisuutta ja kehitämme omaa tuotantoamme parantaaksemme palvelujemme vaikuttavuutta. Olemme edelläkävijöitä hankintojen tuloksellisuudessa.
- Teemme tiivistä yhteistyötä Tampereen kaupunkiseudun ja Pirkanmaan kuntien kanssa. Tunnistamme strategisesti merkittävät kansalliset ja kansainväliset verkostot ja toimimme niissä tavoitteellisesti.
- Perustamme toimintamme luotettavaan ja ajantasaiseen tietoon. Vahvistamme määrätietoisesti ennakointia johtamisessa ja päätöksenteossa. Olemme paras kaupunki tarjoamaan automaattisia ja ennakkoivia palveluja kuntalaisille.

VALTUUSTOKAUDEN TAVOITTEET JA VUOSITAVOITTEET

Tavoite 2022 - 2025	Mittarit	Nro	Talousarvion toiminnan tavoite 2025	Vastuutaho
Talous on tasapainossa	Tilikauden tulos Konsernitulos Investointien tulorahoitus % Lainamäärä / asukas Konsernilainamäärä / asukas	42	Tilikauden tulos on enintään 39,6 milj. euroa alijäämäinen	Kaupungin-hallitus
		43	Investointien tulorahoitus-% on 42	Kaupungin-hallitus
Esihenkilötyö on vahvistunut ja henkilöstön työhyvinvointi on parantunut	Esihenkilöarviointien tulokset Työhyvinvointimatriisi Kunta 10 Työntekijäkokemuskyselyn tulokset	44	Esihenkilöarvioinnin kaupunkitasoinen keskiarvo on vähintään 3	Kaupungin-hallitus
		45	Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Kaupungin-hallitus
		46	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Kaupungin-hallitus, kaikki lautakunnat
Tampereen houkuttelevuus työnantajana on vahvistunut	Hakijakokemus Suosittelee kaupungista työnantajana	47	Hakijakokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Kaupungin-hallitus
		48	Kaupungin avointen tehtävien hakijamäärät ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna	Kaupungin-hallitus
Asiakaskokemus on parantunut	Asiakaskokemus	49	Kaupungin asiakkaista 57 % kokee, että palvelu ylittää odotukset	Kaupungin-hallitus
Asiakkaalle arvoa tuottava digitaalinen asiointi on mahdollista vähintään 50 % kaupungin palveluissa	Digitaalisten palvelujen määrä suhteessa palvelujen kokonaismäärään	50	Asiakkaalle arvoa tuottava asiointi digitaalisessa kanavassa on mahdollista 50 % kaupungin palveluja	Kaupungin-hallitus
Hankintojen tuloksellisuus on parantunut ja innovaatio- ja yhteistyökyky on vahvistunut	Innovaatio- ja yhteistyökykyindeksi Hankintojen tuloksellisuus	51	60% prosentissa vuonna 2025 toteutetuista hankinnoista on käynnistetty kustannusten hallinnan toimenpiteitä	Kaupungin-hallitus

TUOTTAVUUDEN TILA

Kaupungin tuottavuutta seurataan tuottavuusmittareiden avulla. Mittareille asetetaan talousarviossa tavoitearvot, joita seurataan 31.8. ja 31.12. raportoinnissa. Tuottavuuden laskentaa, mittaamista ja seurantaa kehitetään edelleen osana kaupungin talouden, tuottavuuden ja tulokellisuuden vahvistamista. Tuottavuuden parantaminen on osa talouden tasapainotusta. Tuottavuustoimenpiteillä tavoitellaan yleistä kustannustasoa hietaampaa nettomenojen kasvua.

Tuottavuusmuutosta on tarkoituksenmukaista tarkastella tarkemmin palvelujen tasolla. Palvelujen yksikkökustannusten tarkastelu valituissa palveluissa on otettu osaksi taloussuunnittelua ja yksikkökustannusten kehitystä seurataan vuosittain.

Vuoden 2025 talousarviossa palvelujen yksikkökustannuksia (euroa / suorite) esitetään varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen sekä joukkoliikenteen palveluissa.

Palvelujen yksikköhinnat tarkentuvat lautakuntien vuosisuunnitelmissa.

Tuottavuusmittaristo

Tuottavuutta tarkastellaan ja mitataan tehokkuuden ja vaikuttavuuden yhdistelmänä tuottavuuden päämittareilla ja selittävillä mittareilla. Alla olevassa kaupunkitason tuottavuusmittaritaulukossa on mittarit, joille on saatavissa tiedot kaupunkitasoisesti.

Tuottavuusmittarit	TP 2023	TA 2024	Enn 2024	TA 2025
Päämittarit				
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-4 291	-4 354	-4 313	-4 666
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-1 749	-1 803	-1 771	-1 855
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-1 267	-1 295	-1 309	-1 445
Nettomenot, euroa/asukas	-2 271	-2 492	-2 624	-2 712
Selittävät mittarit				
Sairauspoissaolot, %	4,41%	3,86%	3,97%	3,86%
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	60,9	60,0	61,7	60,0
Tilatehokkuus, htm2/asukas	2,70	2,70	2,68	2,77
Digitaaliset asiointikanavat, %	45%	37%	46%	50%
Asukasmäärä	255 050	257 000	260 000	263 000

TA 2024 on muutettu talousarvio
Enn. 2024 on 8/2024 katsauksen tilinpäätösennuste
TA 2025 sisältää Tampereen seudun työllisyysalueen

Tuottavuusmittareiden kuvaus

Käyttökustannukset (toimintamenot ja suunnitelman mukaiset poistot) kertovat kaupungin tai muun laskentakohteen toimintaansa tarvitsemien tuotantotehtäjäiden kokonaiskustannukset. Käyttökustannukset kuvaavat kaupunkitason tuottavuuden analysoinnissa panosten kokonaismäärää, joka suhteutetaan asukasmäärään. Asukasmäärä kuvaa kaupunkitason tuottavuuslaskennassa tuotosta ja sen

muutos kertoo palvelujen kysynnän volymin muutoksesta.

Työvoimakustannukset-mittari kuvaa kaupungin henkilöstöpanostuksen määrää asukasta kohden. Mittari suhteuttaa henkilöstö- ja työvoimavuokrauksen kustannukset asukasmäärään. Työvoimakustannukset edustavat suurinta resurssipanosta tuottavuuden näkökulmasta.

Palveluhankinnat-mittariin lasketaan ulkoiset palvelujen hankinnat pois lukien työvoiman vuokrauskustannuk-

set. Mittari suhteuttaa palveluhankintojen kustannukset asukasmäärään, mikä kuvaa ulkoa hankittavien panostusten määrää asukasta kohden.

Nettomenot eli toimintakate kertoo toimintatulojen ja -menojen erotukse-na paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Mittari suhteuttaa nettomenot asukasmäärään.

Sairauspoissaolot-mittari kuvaa sairauspoissaolojen osuutta työajasta. Työaikatiedon ja poissaolojen osuuden

seuranta tukee henkilöstöresurssien oikeaa mitoitusta ja kohdentamista. Mittari laskee sairauspoissaolojen prosentiosuuden säännöllisestä teoreettisesta työajasta.

Työntekijäkokemusta mitataan työntekijäkokemuskyselyllä, jonka tuloksesta muodostuu QWL-indeksi (Quality of Working Life). Hyvä työntekijäkokemus parantaa palvelun laatua ja työn tehokkuutta. Kysely sisältää väittämiä kolmesta teemasta: päämäärät ja luovuus, yhteenkuuluvuus ja identiteetti sekä fyysinen ja emotionaalinen turvallisuus. Mitä suurempi QWL-indeksi on, sitä suurempi vaikutus hyvällä työntekijäkokemuksella on henkilöstön suorituskykyyn ja tuottavuuteen.

Tilatehokkuus-mittarissa kaupungin palvelutoiminnassa olevien toimitilojen huoneistoneliöt suhteutetaan asukasmäärään. Toimitiloihin on laskettu kaupungin omistamat ja vuokraamat tilat pois lukien liikelaitosten tilat. Mittarin

kuvaaman suhdeluvun avulla on mahdollista vertailla kuntien palvelutuotannon käytössä olevan toimitilan määrää suhteessa palvelujen kysyntään.

Digitaaliset asiointikanavat -mittari kuvaa digitaalisten asiointikanavien määrää suhteessa kaikkiin palveluihin. Asiointikanava on väline tai tietyssä sijainnissa oleva paikka, jolla asiakas voi ottaa käyttöönsä asiointikanavassa tarjotun palvelun. Lähteenä on kansallinen palvelutietovaranto (PTV), jossa verkkoasiointikanava -merkinnällä olevat palvelut lasketaan mukaan ja tulosta verrataan PTV:n kaikkien palvelujen määrään (Tampere).

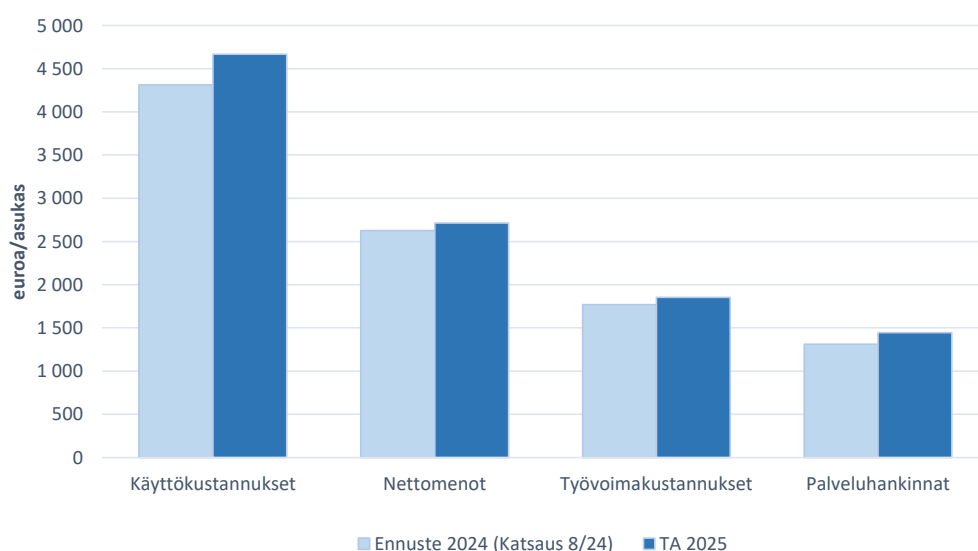
Tuottavuuden päämittarit

Tampere on valinnut tuottavuuskehityksen arviointiin kasvavan kaupungin näkökulman. Asukasmäärän kasvaessa tuottavuutta voidaan parantaa vähentämällä kustannuksia, pitämällä kustannukset nykytasolla tai hillitsemällä

kustannusten kasvua niin, että se jää asukasmäärän kasvua alhaisemmaksi.

Tuottavuuskehityksen tulkintaan sisältyy epävarmuutta, sillä organisaatiomuutokset ja kertaluonteiset erät (mm. omaisuuden myyntivoitot ja palkkaratkaisuun liittyvät kertaerät) vaikuttavat merkittävästi vuosien väliseen vertailtavuuteen. Tampereen Vesi Liikelaitos yhtiöitettiin vuoden 2024 alusta ja Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos vuoden 2025 alusta. Vuoden 2025 talousarvioon sisältyy uusi Tampereen seudun työllisyysalue, mikä lisää merkittävästi toimintatuloja ja -menoja sekä valtionosuuksia. Asukaskohtaiset nettomenot kasvavat vuoden 2024 ennusteeseen verrattuna 3,4 % (88 euroa/asukas). TE-uudistus kasvattaa merkittävästi nettomenoja ja vastaavasti vuodelle 2025 siirtyneet omaisuuden myyntivoitot pienentävät nettomenojen kasvua.

Päämittarit TA 2025 ja ennuste 2024

KEHITYSOHJELMAT JA MUU KEHITTÄMISTOIMINTA

Kehittämistoimintaa johdetaan kaupungin strategisen johtamisjärjestelmän mukaisesti Tampereen strategian 2030 linjauksiin ja tavoitteisiin pohjautuen. Kaupungin merkittäviä strategisia muutoksia toteutetaan kehitysohjelmilla. Kehitysohjelmat ovat laajoja, pääsääntöisesti kahta tai kolmea palvelualuetta yhdistäviä kokonaisuuksia, joihin liittyy merkittäviä taloudellisia panostuksia ja laajaa yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Kehitysohjelmat ovat ajallisesti rajattuja kokonaisuuksia, jotka koostuvat useista projekteista ja usein myös perustyna toteutettavista tehtävistä, jotka yhdessä tavoittelevat ohjelman visiota ja laajempaa päämäärää. Kehitysohjelmia toteutetaan kaupungin ohjelmajohtamisen mallin mukaisesti. Kehitysohjelmien hyväksymisestä ja niiden toteutuksen ohjauksesta vastaa kaupunginhallitus. Kaupunginvaltuusto päättää kehitys-

ohjelmien resursoinnista talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Kaupunginhallitus hyväksyi 17.6.2024 toteutukseen vuodelle 2025 seitsemän kehitysohjelman kokonaisuuden: Viiden tähden keskusta, Hiedanranta, Elämystalous, Älykaupunki kaupunkilaisille, Hiilineutraaleja tekoja, Welcoming City ja Hyvinvoinnin kehitysohjelma. Kaikkien ohjelmien toteutus jatkuu vuodelta 2024 kaupunginhallituksen linjaamien tavoitteiden mukaisesti. Kehitysohjelmista esitetään talousarviossa yleiskuvaus, toiminnan painotukset vuodelle 2025 sekä ohjelmien talous.

Kaupunkikehitysohjelmat

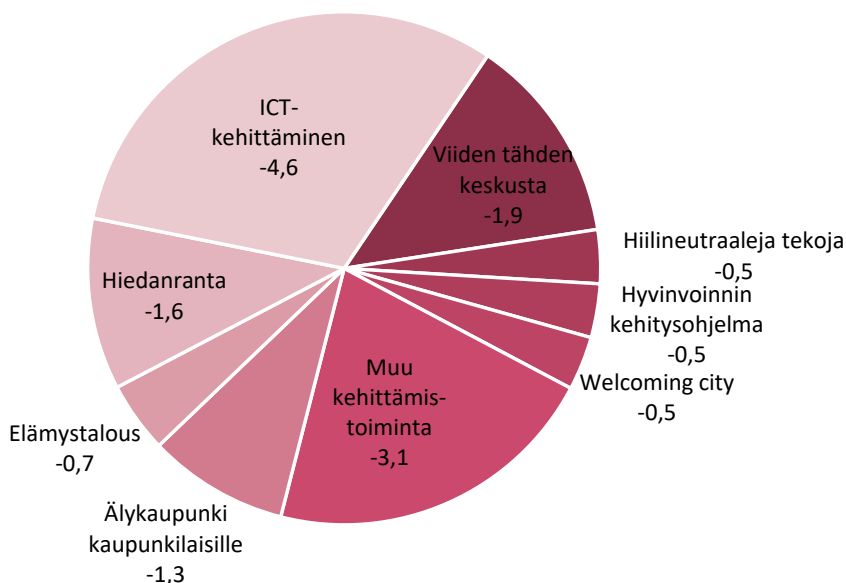
Kaupunkikehitysohjelmat muodostavat kehitysohjelmakokonaisuuden sisällä oman kategoriansa. Vuonna 2025 toteutettavia kaupunkikehitysohjelmia ovat Viiden tähden keskusta ja Hiedan-

ranta. Nämä ohjelmat eroavat muista kehitysohjelmista muun muassa siten, että niiden elinkaari ulottuu useiden valtuustokausien yli ja ne kohdentuvat tietyn maantieteellisesti rajatun alueen kehittämiseen. Kaupunkikehitysohjelmat sisältävät myös tyypillisesti merkittäviä julkisia ja yksityisiä investointeja ja ulkoisilla sidosryhmillä on niiden toteutuksessa keskeinen rooli.

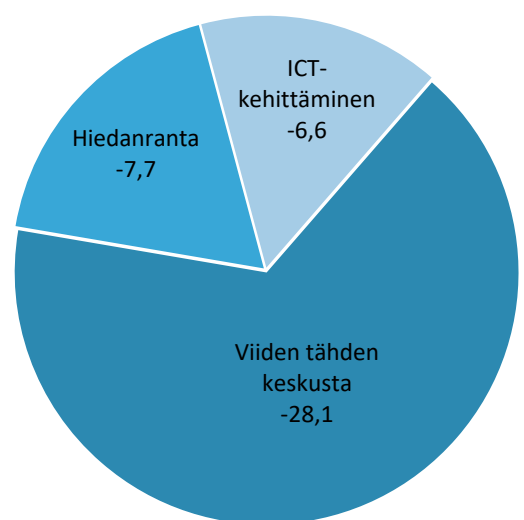
Muu kehittämistoiminta

Kehitysohjelmien ohella strategiaan sekä pakollisiin toiminnan ja palvelujen muutostarpeisiin vastataan Tampereen kaupungilla projekteilla ja kokeiluilla tavoitettavan muutoksen laajuudesta riippuen. Talousarviossa esitetään palvelualueiden ja konsernihallinnon osalta keskeiset vuoden 2025 kehittämisen teemat sekä projektien menot, ulkoiset tulot ja kaupungille jäävä osuus kustannuksista.

TOIMINTAKATE -14,7 M €

NETTOINVESTOINNIT -42,4 M€

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma toteuttaa Tampereen keskustan kehittämistä suunnitelmallisesti ja kokonaisvaltaisesti kaupunkistrategian mukaisesti. Keskustan elinvoiman ja viihtyisyyden lisäksi strategia korostaa keskustan saavutettavuutta. Kehitysohjelma edustaa kokonaisnäkemyksiä keskustan kaupunkiympäristön kehittämisen tavoitteista ja kehittämisen toimenpiteistä tuleville vuosikymmenille. Kehitysohjelmalla luodaan edellytyksiä ja vakaa näkymä yksityiselle toimeliaisuudelle ja investoinneille sekä uudelle liiketoiminnalle. Keskustan kehittäminen lisää Tampereen kilpailuetua kasvukeskusten välisessä kilpailussa, ja se on yksi keskeisistä kaupunkimarkkinoinnin kärjistä.

Kehitysohjelma luo elävää kaupunkiympäristöä maisemiin, joissa viihdytään. Luonto, rantareitit, puistot, kiinnostavat toiminnot, monipuolinen arkkitehtuuri ja erilaiset tapahtumat muodostavat keskustasta virkistävän ja vetovoimaisen miljöö. Ohjelman tavoitteena on, että keskusta on elinvoimainen kaupan ja työpaikkojen keskittymä sekä viihtyisä asumisen ympäristö. Elämyksien edellytykset ovat keskustassa parantuneet, keskusta kasvaa hallitusti ja on saavutet-

tavissa kaikilla liikennemuodoilla. Vuonna 2023 päivitetyn Tampereen keskusta 2040-kehittämisohjelman vision mukaan "Vuonna 2040 Tampere erottuu edistykseellisen, elämyksellisen ja omaleimaisen keskustan ansiosta".

Toiminnan painotukset vuonna 2025

- Asemakeskuksen ja Pohjoiskannan yhdistetyn laajemman suunnittelualueen hankekehityksen ja asema-kaavaprosessin edistäminen ja Tampereen henkilöratapihahankkeen 2025 käynnistyvä toteutusvaihe
- Viinikanlahden alueen toteutuksen valmistelu
- Tampereen keskustan maanalaisen liikenteen ja pysäköinnin seuraavan vaiheen toteutuksen edistäminen
- Särkänniemen alueen kehityshanke on käynnissä ja elämysalueen kehittämistä tehdään yhteistyössä Särkänniemi Oy:n kanssa. Särkän sillan toteutus käynnistyy
- Keskustan elinkeinovision viimeistely ja toimenpiteiden ohjelmointi
- 2040 kehittämisohjelman teemojen valmistelu ja toimenpiteiden käynnistäminen

Merkittävimpiä rakennusinvestointeja ovat Tampereen henkilöratapihahankkeen liittyen Erkkilän ylikulkusillan uudistaminen, mikä mahdollistaa rautatiealueen kehittämisen, parantaa sillan välityskykyä ja turvallisuutta sekä tarjoaa pyöräilylle erilliset kaistat. Asematunnelin eli Itsenäisyydenkadun alikulkusillan uusiminen uudenaikaiseksi tilavaksi ja viihtyiseksi matkaterminaaliksi käynnistyy. Särkänniemi-Mustalahti-Onkiniemen aluetta kehitetään uudistamalla satamaa, Paasikivenkatua ja rakentamalla Särkän silta. Viinikankadun maanalaisen ajoyhteyden valmistelevat rakennustyöt aloitetaan. Tullikamarinaukion sekä Hakametsä Sport Campuksen kehittäminen aloitetaan ja Ranta-Tampellassa tehdään viimeistelytyöitä.

Merkittävimmät suunnittelukohteet ovat Viinikakadun maanalainen ajoyhteys, Viinikanlahden rakennussuunnittelu, Asemakeskus sekä Särkänniemi-Mustalahti-alue.

Käyttötalous / toimintakate (1 000 euroa)	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Konsernihallinto	-2 550	-1 603	-1 603	-1 603	-1 603
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-357	0	0	0	0
Yhdyskuntalautakunta	-330	-330	-330	-330	-330
Kehitysohjelma yhteensä	-3 237	-1 933	-1 933	-1 933	-1 933

Nettoinvestoinnit (1 000 euroa)	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Asunto- ja kiinteistölahtakunta	-3 500	-1 530	-4 510	-3 900	-10 500
Yhdyskuntalautakunta	-7 200	-26 605	-46 151	-32 848	-35 840
Kehitysohjelma yhteensä	-10 700	-28 135	-50 661	-36 748	-46 340

Hiedanranta-kehitysohjelma

Hiedanrannan kehitysohjelma edistää Hiedanrannan ohjelma-alueen kokonaisvaltaista kehittämistä. Ohjelma-alue koostuu kolmesta omaleimaisesta osasta, jotka ovat Hiedanrannan keskusta, Näsisaari sekä kehittyvä Lielahti. Hiedanranta on tuleva läntisen Tampereen keskus, jota rakennetaan Näsijärven maisemiin 18.500 asukkaalle. Alueella on näkyvä ja värikäs historia, mutta ratkaisullaan se edustaa kestävä ja älykkään kaupunkielämän tulevaisuutta.

Kaupungin 100-prosenttisesti omistama Hiedanrannan Kehitys Oy on Hiedanrannan keskustassa merkittävä maa-alueiden omistaja ja kehittäjä. Hiedanrannan Kehitys Oy vastaa omistamansa alueen kokonaisvaltaisesta kiinteistökehittämisestä kehitysohjelman tavoitteiden ja yleissuunnitelman mukaisesti. Yhtiö toteuttaa alueen yhdyskuntarakentamisen kaupungin ja yhtiön välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti. Kehitysohjelma edistää laajemmin koko ohjelma-alueeseen liittyvää aluekehittämistä sekä vastaa myös eri maanomis-

tajien kehitystyön yhteensovittamisesta koko ohjelma-alueella.

Kaupungin puolesta kehitysohjelman ohjauksesta vastaa kaupunginhallitus. Yhtiön ohjaus tapahtuu omistajaohjauksen periaatteiden mukaisesti omistajan asettamien tavoittein.

Toiminnan painotukset vuonna 2025

- Asuinrakentaminen on käynnissä sekä Pohjoiskortteleissa että Tehdaskartanonkadun kortteleissa
- Hiedanrannan koulun ja tehtaan kulttuuritilojen hankekehitys etenee. Koulun toteutusmallin mukainen hankinta käynnistetään
- Eritasoliittymän suunnittelulla täsmennetään alueen eteläosan liikenteen ratkaisut ja luodaan mahdollisuudet sekä Hiedanrannan keskusta-alueen että Lielahden kehittämiseen. Enqvistinkadun pohjoispuolen täsmentävä yleissuunnittelu on käynnissä. Tuotetaan liikennejärjestelmien suunnittelun

pohjaksi tarvittavat aineistot. Edistetään neuvotteluja maanomistajien kanssa

- Nollakuidun luvitus valmistuu vuoden 2025 alussa ja nosto käynnistetään
- Näsisaaren 2. vaiheen luvituksen valmistelu käynnistetään
- Kokonaisuudessaan kehitysohjelman tehtävänä on varmistaa kaupunkikehittämisen toimintaedellytykset siten, että alueen kehittämisessä voidaan luoda yleissuunnitelman ja tavoitteiden mukaista elävää kaupunkiympäristöä.

Merkittävin investointi on nollakuidun poiston käynnistäminen. Merkittävimmät suunnittelukohteet ovat Näsisaari 2. vaiheen luvitus, eritasoliittymä, koulun hankesuunnittelu sekä Hiedanrannan alueen maankäyttö.

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Konsernihallinto	-348	-100	-100	-100	-100
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-32	0	0	0	0
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-1 020	-1 020	-1 020	-1 020	-1 020
Yhdyskuntalautakunta	-400	-400	-400	-400	-400
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	-75	-75	-75	-75	-75
Kehitysohjelma yhteensä	-1 875	-1 595	-1 595	-1 595	-1 595

Nettoinvestoinnit (1 000 euroa)	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-6 916	-6 500	-7 500	-5 500	-900
Yhdyskuntalautakunta	-200	-1 200	-1 500	-2 200	-2 800
Kehitysohjelma yhteensä	-7 116	-7 700	-9 000	-7 700	-3 700

Elämystalouden kehitysohjelma

Elämystalouden kehitysohjelma laajentaa ja syventää edellisen valtuustokauden Vetovoimainen elämyskaupunki-kehitysohjelman sisältöjä. Ydintavoitteena on tuoda yhteen kaupungin kulttuuri- ja elinkeinopoliittisia toimia muodostaen elämystalouden kaupungin elinkeinopoliittikan yhdeksi strategiseksi painopisteeksi. Tavoitteena on myös rakentaa Tampereesta kansainvälinen luovien alojen osaamiskeskittymä ja elämyksellinen kaupunki asukkaille ja matkailijoille.

Kehitysohjelma konkretisoi kaupunkistrategiaa, pormestariohjelmää sekä muita ohjaavia asiakirjoja, kuten kulttuuristrategiaa, esittävien taiteiden visiota, tapahtumatoiminnan suuntaviivoja, matkailustrategiaa, elinkeinopoliittisia suuntaviivoja, seudun elinkeinostrategiaa, maakunnallista kulttuurihyvinvointisuunnitelmaa sekä Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekarttaa.

Ohjelma luo synergiaa käynnissä ja käynnistymässä olevien kehitysprojektien ja eri toimijoiden välille ja tunnis-

taa elämystalouden aluetaloudellisesti merkittävänä teollisuuden haarana. Ohjelman tuo yhteen kaupungin omat kehitystoimenpiteet, kulttuurilaitosten, oppilaitosten ja tapahtumapaikkojen kehitystarpeet, elämystalouden alan yritysten liiketoimintamahdollisuuksiin kasvupotentiaalin sekä taiteen vapaan kentän kehitys- ja kasvutarpeet. Kaupunki toimii myös vuonna 2024 perustetun elämystalouden professuurin merkittävänä rahoittajana. Professuurin myötä tavoitellaan tutkimustiedon, elämystalouden liiketoimintakehityksen ja kaupunkikehityksen tiiviimpää yhteyttä elämystalouden kehittämiseksi.

Kehitysohjelmaan on integroitunut vahvasti itsenäisenä hankkeena kulttuuripääkaupunkihaun pohjalta muodostettu jatkohanke Operaatio Pirkanmaa yhdessä Pirkanmaan muiden kuntien ja eri kulttuuritoimijoiden kanssa. Hankkeen päättyessä sen hyvät käytännöt ja toimintamallit jatkuvat resurssien puitteissa osana kehitysohjelmää sekä kaupungin palvelutuotantoa.

Toiminnan painotukset vuonna 2025

- Elämystalouden kokonaisuuden johtaminen ja yhteistyön tiivistäminen kaupungin yhtiöiden, oppilaitosten ja yritysten kanssa. Kehitysohjelman perintönä tavoitellaan toimintamallia luovien alojen liiketoimintakehityksen ja elämyskaupungin pitkäjänteiseksi kehittämiseksi, jota laitetaan liikkeelle mm. yhteisten rahoitushakujen kautta.
- Älykaupunki- ja elämystalouden ohjelmien yhteisten synergioiden vahvistaminen datatalouden- ja metaversumipilottien kautta.
- Järvi- ja luontomatkailun kehittäminen, erityisesti uudet liiketoimintamallipilotit.
- Tapahtumakaupungin palvelut ja elämykset kaupunkitilassa, toimintaperiaatteiden, lupaprosessien ja digitaalisten palveluiden kokonaisuuden edistäminen.
- Yhteistyö elämystalouden professuurin kanssa.
- Nekalan ja Hiedanrannan kulttuuritoimien kehittäminen.

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	Muutettu TA 2024	TA 2025
Konsernihallinto	-633	-657
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-139	0
Kehitysohjelma yhteensä	-772	-657

Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma

Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelmalla toimeenpannaan pormestari-ohjelman sekä Tampereen strategian linjauksia digitaalisen murroksen toteuttamisen osalta vuosien 2021–2025 aikana. Ohjelma toteuttaa strategian painopisteitä Rohkeasti uudistuva kaupunki ja Tulevaisuuden edelläkävijyyttä. Tampere haluaa hyödyntää digitalisaation ja erityisesti tekoälyn mahdollisuuksia palvelujen kehittämisessä, perustaa toimintansa tietoon ja vahvistaa ennakointia ihmislähtöisen kaupungin päätöksenteossa ja johtamisessa. Avaintekijä on kyky palvella paremmin, tuottaa jopa odotukset ylittäviä asiakaskokemuksia.

Ohjelman toteutuksen viitekehys on Euroopan Unionin digitaalisen kompassin soveltaminen. Koko Unionin tasolla digitalisaatiokehitystä ohjaamaan laadittu kompassi koostuu neljästä osa-alueesta: osaaminen, julkiset palvelut, yritykset ja digitaaliset infrastruktuurit. Ohjelman avulla tavoiteltava muutos pe-

rustuu vuorovaikutuksessa tapahtuvaan tekemiseen ja aktiiviseen tekemisestä oppimiseen.

Kehitysohjelmassa keskitytään hyödyntämään dataa ja tekoälyä aiempaa tehokkaammin kaupungin, kaupunkilaisten ja yritysten hyväksi. Onnistuneella digitaalisella murroksella voidaan sekä kuroa kiinni eroa ihmisten tarpeiden ja tarjottujen palvelujen välillä että lisätä taloudellista kestävyyttä pitkällä ajanjaksolla. Uudet ratkaisut eivät tarkoita nykyisen toiminnan päälle tehtäviä lisäosiota, vaan toiminnan ja toimintakulttuurin muutosta. Kehitysohjelman tavoitteita toteutetaan viiden ensimmäisen niin sanotun Lippulaivan, eli konkreettisten esimerkkitoimitusten kautta. Kaikissa Lippulaivoissa on kaupungin eri yksiköiden asiantuntijoiden lisäksi yrityskumppaneita. Ne tähtäävät toiminnan ja toimintakulttuurin muutokseen eri aihealueilla ja niiden parissa on tehty erilaisissa projekteissa uraauurtavaa pohjatyötä vuosien ajan.

Toiminnan painotukset vuonna 2025

- Uusien dataa ja tekoälyä hyödyntävien palvelujen valmistuminen, sekä julkaistujen palvelujen, kuten Tampereen Pulssin, edelleen kehittäminen Lippulaivoissa
- Yhdessä Nokian kanssa toteutetaan kaupungin ensimmäiset Metaversum-pilotit, joissa yhdistetään lisätty todellisuus kulttuurikokemuksiin.
- Muutostoitinto-mallin edelleen kehittäminen tukemaan henkilöstön osaamista hyödyntää tekoälyä ja uusia teknologioita omassa työssään.
- Kehitysohjelman ulkoisen arvioinnin valmistuminen, ohjelman hallittu päättäminen ja kehitystyön sujuvan jatkon varmistaminen

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	Muutettu TA 2024	TA 2025
Konsernihallinto	-1 094	-1 308
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-214	0
Kehitysohjelma yhteensä	-1 308	-1 308

Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma

Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma edistää Tampereen asukkaiden ja yritysten oikeudenmukaista siirtymää kohti hiilineutraalia ja ilmastokestävää yhteiskuntaa. Kehitysohjelma jakaantuu neljään kokonaisuuteen. Hiilineutraali Tampere-kokonaisuudessa ohjataan ja toteutetaan kaupungin ilmasto- ja ympäristötyötä, luonnon monimuotoisuuden kokonaisuudessa turvataan paikallisesti luonnon monimuotoisuutta, kolmannessa keskitytään asukkaiden kestävien kulutus- ja liikkumistottumusten edistämiseen ja neljännessä kiertotalouden edistämiseen.

Kehitysohjelma täydentää kaupungin nykyistä toimintaa ja lisää sen vaikuttavuutta. Ohjelmassa hyödynnetään olemassa olevia työkaluja, toimintamalleja ja verkostoja. Tavoitteena on, että ohjelman päätyttyä asukkaiden tietoisuus, kiinnostus, osaaminen ja motivaatio

kestävistä elämäntavoista on lisääntynyt. Luonnon monimuotoisuutta on pystytty paikallisesti turvaamaan ja pysäyttämään sen heikkeneminen. Yritysten kiertotalouden ja hiilineutraaliuden mukainen liiketoimintaympäristö on Tampereella kaupungin toimien osalta parantunut. Kaupungilla on yhtenäinen ilmastovaikuttamisen toimintamalli, ja kaupungin toimien tunnettuus ilmasto-, ympäristö- ja kiertotalousasioissa on lisääntynyt myös kansainvälisesti.

Toiminnan painotukset vuonna 2025

- Hiilineutraali Tampere 2030 tiekartan etenemistä edistetään ja seurataan. Luonnon monimuotoisuusohjelmaa laajennetaan ja päivitetään.
- Asukkaiden liikkumis- ja kulutustottumuksiin vaikutetaan edelleen ohjelman kohdealueilla. Kehitysoh-

jelman vaikuttavuutta ja toimenpiteiden jatkuvuutta varmistetaan tiiviillä yhteistyöllä paikallisten yhteisöjen sekä kaupunkiorganisaation kanssa. Ohjelman päättyessä toteutetaan kohdealueilla seurantatutkimus sekä valmistellaan ilmastovaikuttamisen malli vahvistamaan työn jatkumista.

- Kiertotaloussuunnitelmaa viedään kaupungin yksiköiden kanssa eteenpäin erityisesti rakennetun ympäristön teemassa. Yritysyhteistyötä tehdään kiertotaloushankkeiden kanssa ja ilmastokumppanuustoiminnan kautta.

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	Muutettu TA 2024	TA 2025
Yhdyskuntalautakunta	-495	-500
Kehitysohjelma yhteensä	-495	-500

Tampere Welcoming City -kehitysohjelma

Tampere Welcoming City -kehitysohjelman päätavoite on kaupungin tasapainoisen kansainvälistämisen edistäminen. Ohjelman toimenpiteet kohdistuvat sekä Tampereen vetovoiman että pitovoiman kehittämiseen ja niitä toteutetaan laajassa yhteistyössä kaupungin ja sidosryhmien kesken. Tampere Welcoming City -kehitysohjelman neljä fokus-aluetta ovat kansainvälisen työn kaupunki, kansainvälinen koti, kaupunkikehitys ja segregaatian ehkäisy ja kansainvälistyvä kaupunkiorganisaatio.

Toiminnan painotukset vuonna 2025

Kansainvälisen työn kaupunki:

- Work in Tampere -sivuston kehittäminen ja rakentaminen yhdessä kauppakamarin ja yritysten kanssa
- Tampereen osaajahoukuttelustrategian rakentaminen sekä kärkeälojen, kuten siruvalmistuksen osaaja- ja

opiskelijahoukuttelun käynnistäminen yhdessä elinkeinoelämän ja oppilaitosten kanssa

Kansainvälinen koti:

- Kansainvälisille kaupunkilaisille suunnattujen palvelujen, vapaa-ajan-toiminnan ja osallisuuden lisääminen sekä kehittäminen
- Puoliso-ohjelman vahvistaminen yhdessä yliopiston kanssa
- Yritysten kansainvälisille työntekijöille suunnattujen suomen kielen räätälöityjen kurssien tarjoaminen mm. kauppakamarin kautta
- Suomen ja englanninkielisen lukio-linjan käynnistäminen

Kaupunkikehitys ja segregaatian ehkäisy:

- Yhteistyön aloitus Hiedanrannan suunnitteluprojektin mukana alueen kansainvälistämisen edistämiseksi

- Kansainvälisten kaupunkilaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen osana kaupunginosaohjelmien tapahtumia ja toimintoja

Kansainvälistyvä kaupunkiorganisaatio:

- Kaupunkiorganisaation kansainvälisyysvalmiuksien parantaminen tekoälypohjaisten kielimallien käyttöä laajentamalla ja pilotoimalla
- Tampere.Finland -sovelluksen kehittäminen
- Kahden oppisopimuskoulutuspaikan avaaminen nuorisopalvelujen kansainvälisten nuoriso-ohjaajien kouluttamiseksi

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Konsernihallinto	-483	-500	-500	-500
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-17	0	0	0
Kehitysohjelma yhteensä	-500	-500	-500	-500

Hyvinvoinnin kehitysohjelma

Hyvinvoinnin kehitysohjelma toteuttaa vuosina 2024–2027 kaupunkistrategian painopisteitä ihmiskeskeisesti kaupunkiyhteisön tekemisen ja osaamisen näkökulmista. Ohjelman visiona on: ”Hyvinvointi kuuluu jokaiselle – yhdessä voimme paremmin”. Kehitysohjelma edistää kaupunkilaisten hyvinvoinnin parantumista ja hyvinvointierojen kaventumista ja sen tärkeimpiä tehtäviä ovat asukkaiden hyvinvoinnin haasteiden ratkaiseminen ja kaupungin toimintatapojen uudistaminen hyödyntämällä vaikuttavia toimintamalleja ja yhteistyörakenteita, kuten ekosysteemejä.

Hyvinvoinnin haasteiksi on tunnistettu alueelliset hyvinvointierot, ikääntyneiden sosiaalisuus ja toimintakyky, lasten ja nuorten mielen hyvinvointi sekä yksinäisyys ja syrjäytyminen. Kehitysohjelman hyötytavoitteet ovat: Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi vahvistuu, yhteisöllisyyden kokemus lujittuu sekä toimijoiden yhteistyö syvenee. Ohjelman avulla hyödynnetään tietoa ja tekoälyn mahdollisuuksia sekä edistetään asukkaiden hyvinvointia yhdessä hyvinvointialueen, järjestöjen, seurakuntien, yritysten ja koulutuksen järjestäjien kanssa.

Kehitysohjelmassa hyvinvoinnin haasteita ja keinoja tarkastellaan laajasti otta-

en huomioon sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys. Ohjelma arvioi erilaisten rahoitusmallien hyödyntämistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, kuten esimerkiksi allianssimalli ja vaikuttavuusinvestointimalli SIB. Hyvinvointitalous luo mahdollisuuksia lisätä hyvinvointia ja tukea kestävää taloutta samanaikaisesti. Hyvinvoinnin kehitysohjelma tekee tiivistä yhteistyötä muiden kehitysohjelmien ja hyvinvointijohtamisen kanssa kokonaisuuteen liittyvissä teemoissa. Kehitysohjelmalla tuetaan kaupunkistrategian toteutuksen lisäksi pormestariohjelman, hyvinvointisuunnitelman, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, ikääntyneen väestön tukemisen suunnitelman sekä köyhyysohjelman toteutusta.

Toiminnan painotukset vuonna 2025

- Vahvistetaan ekosysteemin johtamisosaamista Tampereen kaupungilla ja kehitetään hyvinvoinnin ekosysteemin toimintaa
- Käynnistetään kokeilu valmistuvien korkeakouluopiskelijoiden hyvinvoinnin edistämiseksi ja työllistymisen tukemiseksi yhdessä Oulun ja Turun kaupunkien sekä Kelan kanssa

- Käynnistetään Toimintakykyä ja osallisuutta ikäihmisille etsivällä kulttuurisella vanhustyöllä (TOSIKU-VA) -projekti
- Vahvistetaan nuorten mielen hyvinvointia järjestämällä koulutuksia, joka kehittävät aikuisten taitoja kohdata nuoria ja tukea nuorten mielen hyvinvointia osana arkea
- Lisätään tietoa ekosysteemitoinnasta ja rakennetaan nuorten hyvinvoinnin ekosysteemiä osana Nuorille hyvinvointia yhdessä tekemällä -hanketta
- Edistetään hyvinvointitiedon hyödyntämistä tekoälyn avulla
- Kehitetään hiljaisten ryhmien osallisuutta yhteistyössä järjestöjen ja yksityisten palveluntuottajien kanssa

Käyttötalous, toimintakate (1 000 euroa)	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	-500	-500	-500	-500
Kehitysohjelma yhteensä	-500	-500	-500	-500

Muu kehittämistoiminta

Muun kehittämistoiminnan vuodelle 2025 arvioidut menot ovat yhteensä 22,2 milj. euroa, ulkoisten tulojen osuus on 7,9 milj. euroa ja netto, eli kaupungin rahoittama osuus 14,3 milj. euroa. Kaupungin rahoitusosuudesta 11,2 milj. euroa on keskitettyä ICT-kehittämismäärärahaa. Rahoituksesta 38 % kohdistetaan palvelualueiden ja 53 % konsernihallinnon kaupunkitasoisten projektien toteutukseen. ICT-rahoituksesta 9 % on varattu tietohallinnolle kehittämisen tuen resursointiin.

Konsernihallinnossa kehitetään konsernihallinnon palvelusuunnitelman mukaisesti kaupunkikonsernin ohjaukseen, johtamiseen ja konsernipalveluihin liittyviä tehtäviä sekä vastataan organisaatiomuutoksista.

Vuonna 2025 kehittämisen keskiössä on kaupunkitasoisten tukipalveluiden jatkuvuuden turvaaminen muun muassa perustietotekniikan palveluiden käyttöönotto, oman integraatioalustan käyttöönotto sekä intranetin ja henkilöstöhallintajärjestelmän uudistaminen. Lisäksi toteutetaan hankintoihin liittyvää tiedolla johtamisen ja järjestelmien kehittämistä sekä tarkastellaan sähköisiä ja perinteisiä asiointikanavia. Konsernihallinnon projektien rahoitus koostuu lähes kokonaan kaupungin ICT-rahoituksesta.

Palvelualueilla toteutetaan lautakuntien palvelusuunnitelmien ohjaamina strategian painopisteitä sekä palveluiden ja toiminnan painopisteitä edistäviä ja muita pakollisia kehittämistoimenpiteitä.

Elinvoiman palvelualueella kehittämisen painopisteet ovat strategian painopisteiden tulevaisuuden edelläkävijyyttä ja yhdenvertaiset yksilöt edistämässä.

Tredun suurimpia kehittämisteemoja ovat oppimisympäristöt, toimintakulttuuri, osaamispolutus ja jatkuva oppiminen. Lukioilla painotetaan erityisesti digitalisaation edistämiseen ja lukioiden akkreditointiliikkuvuuteen. Digitalisaatioteeman lisäksi innovaatiotoiminnan edistäminen korostuu työllisyys- ja kasvupalveluissa. Myös kansainvälisten ja vieraskielisten asukkaiden tuki ja ohjaus on keskeinen teema. Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmässä Kaukajärven ja Annalan kaupunginosaohjelman lisäksi painotutaan hiilineutraaliuteen.

Palvelualueen ulkoinen rahoitus on pääasiassa Opetushallituksen (29 %), ESR+ (28 %) sekä Erasmus+ (25 %) -rahoitusta.

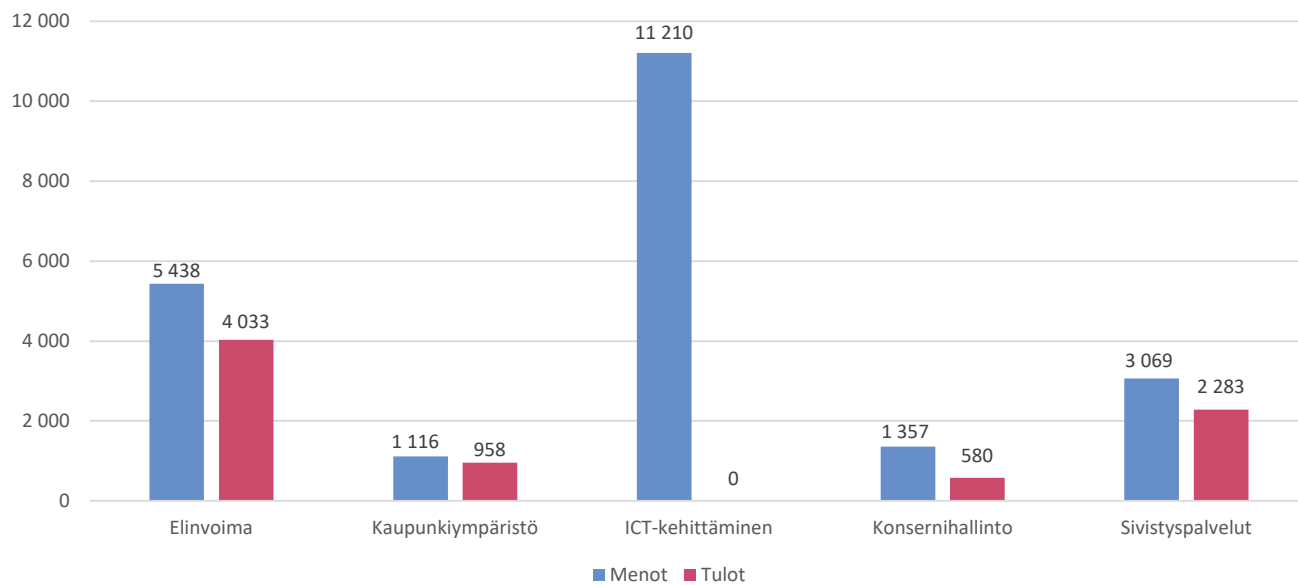
Kaupunkiympäristön palvelualueella kehittämisen painopisteitä ovat ilmastomuutoksen hillitseminen, älykäs ja kestävä liikkuminen sekä maankäytön digitalisaatio ja prosessien kehittäminen. Keskeiset ulkoiset rahoituslähteet palvelualueella ovat EU:n tutkimus- ja kehitysohjelmat sekä Traficom.

Merkittävimpiä projekteja ovat EU-rahoitteiset City Blues, REALLOCATE ja Mobility Mindshift -projektit sekä joukkoliikenteen maksujärjestelmään liittyvä kehittäminen, Infra-hankkeiden kustannuslaskennan kehittäminen, Maankäy-

tön prosessien kehittäminen ja toiminnanohjaus sekä Investointien suunnittelu ja hankkeiden tiedonhallinta -projekti. Lisäksi toteutetaan maankäyttö- ja rakennuslain uudistukseen sekä kansalliseen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään liittyviä kehittämistoimenpiteitä ja osallistutaan kaupunkitasoisten kehitysohjelmien toteuttamiseen.

Sivistyspalvelujen palvelualueella yhteiset kehittämisen kohteet ovat etenkin prosessien digitalisointi sekä väestön hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistäminen. Kulttuurissa korostuu kaupunkikehittämisen ja kulttuurin yhteistyö. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kehittäminen painottuu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen. Projekteilla vahvistetaan esiopetuksen yhteisöllistä opiskeluhoitoa, kaksikielistä opetusta, kotoutumista ja lukutaitotyötä. Perusopetuksessa kehittämisen teemat painottuvat erityisesti ekososiaaliseen sivistykseen, tunne- ja vuorovaikutustaitoihin, oppimisen tukeen sekä vertaisoppimisen ja osaamisen kehittämisen tutormallin toteuttamiseen. Tärkeä teema on myös digitaalisten työvälineiden määrän kasvattaminen oppilaille. Nuorisopalveluissa korostuu kohdennettu nuorisotyö. Ulkoista rahoitusta saadaan pääasiassa opetus- ja kulttuuriministeriöltä, Opetushallitukselta ja Aluehallintovirastolta, mutta ulkoisen rahoituksen määrä on laskussa.

KAUPUNGIN MUUN KEHITTÄMISTOIMINNAN MENOT JA TULOT (1 000 EUROA)

ILMASTOBUDJETTI

Tampere tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2030 mennessä. Sen tueksi kaupunki laatii vuosittain ilmastobudjetin, joka koostuu päästöbudjetista ja ilmastotoimien taloussuunnitelmasta. Päästöbudjetti määrittää hiilineutraaliustavoitteen mukaisen kaupunkitasoisen päästöjen enimmäismäärän, ja ilmastotoimien taloussuunnitelma koostaa kaupunkiorganisaation ja tytäryhteisöjen ilmastotoimien rahalliset erät. Ilmastobudjetin toteuma raportoidaan vuosittain tilinpäätöksessä. Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksikkö laatii ilmastobudjetista ja sen toteumasta vuosittain myös tarkemman koonnin.

Päästöbudjetti

Hiilineutraalisuustavoitteen mukaisesti ilmastopäästöjen tulee laskea vuoteen 2030 mennessä 80 % vuoden 1990 ta-

sosta. Päästöbudjetissa asetetaan lisäksi välitavoitteet vuosien 2025 ja 2027 enimmäispäästöiksi hiilineutraalisuustavoitteeseen pääsemiseksi. Tarkasteltavat päästöt sisältävät kaupungin rajojen sisällä tapahtuvan sähkön, lämmön ja polttoaineiden kulutuksen sekä ilmasto- ja jätteiden käsittelyn toiminnoista. Ruoan, rakentamisen sekä muiden materiaalien ja kulutuksen muualla aiheutuvat päästöt eivät kuulu seurantaan, mutta ilmastotoimenpiteet kohdistuvat myös niihin.

Viimeisimmän vahvistetun tiedon mukaan päästöt ovat olleet vuonna 2022 noin 35 % alhaisemmat kuin vuonna 1990 (vuoden 2023 päästötiedot vahvistuvat alkuvuodesta 2025). Vuoden 2025 osalta tavoitteena on, että päästöt vähenevät 60 % ja vuonna 2027 jo 66 %. Kokonaispäästöjen enimmäismäärän lisäksi

päästöbudjetissa on määritelty päästö-määrät sektoreittain, jotta kehitystä on helpompi seurata. Tämä myös mahdollistaa lisätoimenpiteiden kohdentamisen tarvittaville päästösektoreille.

Viime vuosina on tapahtunut nopeasti oikeansuuntaista kehitystä, joskin vuonna 2022 lämmityksen ilmastopäästöjä kasvatti energiakriisi, kun maakaasua jouduttiin korvaamaan öljyllä. Vuonna 2023 kaukolämmön päästöt kuitenkin vähenivät jopa 100 000 t CO₂e, kun öljyn käyttö palautui normaaliksi ja turpeen käyttö väheni. Lisäksi kaukolämmön tuotantoon lisättiin sähkökattila, joka voi hyödyntää puhdasta sähköä silloin kun esimerkiksi tuulivoimassa on ylituotantoa ja sähkö on edullista. Päästöjen ennustetaan vähenevän edelleen vuosina 2024–2025, ja kaukolämpö pääsee todennäköisesti vuoden 2030 päästötavoitteeseen.

Päästöbudjetti vuodelle 2025 sekä budjettiarviot vuosille 2027 ja 2030 hiilidioksidiekvivalenttitonneina (tCO₂e). Lisäksi Tampereen toteutuneet kasvihuonekaasupäästöt vuodelta 2022 (viimeisin vahvistettu päästötoteuma) sekä muutos vuodesta 1990. Arvio tavoitteeseen pääsemisestä perustuu muutostarpeeseen, Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan päästöennusteeseen ja tiedossa oleviin toimenpiteisiin. Päästöt noudattavat CO₂-raportin laskentaa sillä erotuksella, että "Kuluttajien sähkönkulutus" on muutettu muotoon "Muu sähkön kulutus" ja "Lämmityssähkö" sisältää "Maalämmön".

	Toteuma 2022	Muutos vrt. 1990	2025	2027	2030	Pääsee tavoitteeseen 2030
Kaukolämpö	285 500	-18%	105 000	66 000	40 000	✓
Erillislämmitys	32 400	-74%	22 000	12 000	4 000	!
Lämmityssähkö	19 400	-58%	14 000	9 000	5 000	✓
Liikenne	208 200	-28%	175 000	164 000	115 000	✗
Muu sähkön kulutus	85 200	-36%	44 000	37 000	25 000	✓
Teollisuuden sähkönkulutus	17 600	-86%	13 000	10 000	9 000	✓
Teollisuus ja työkoneet	146 100	-2%	109 000	98 000	25 000	!
Maatalous	6 700	-23%	5 000	6 500	5 000	✓
Jätteet ja jätevedet	44 200	-50%	39 000	36 000	32 000	✓
Yhteensä	845 300		526 000	438 500	260 000	
Päästövähennys vuoteen 1990 verrattuna	-35%		-60%	-66%	-80%	

Kaukolämmön lisäksi vuoden 2030 päästötavoitteeseen pääseminen näyttää todennäköiseltä myös sähkönkulutuksen osalta. Päästöt ovat laskeneet nopeasti Olkiluoto 3 -ydinvoimalan käynnistyttyä ja tuulivoiman kapasiteetin kasvaessa.

Liikenteen päästöt jatkoivat laskua vuonna 2022, joskin aiempaa hitaammin. Päästöjen vähenemisen tulisi kiihtyä, jotta asetettu päästötavoite voidaan saavuttaa vuonna 2030. Liikenteen käyttövoimamuutos edistyy kuitenkin nopeasti sähköautojen lisääntyessä. Liikennepolttoaineiden jakeluvelvoite vähentää jäljelle jäävien polttomootoriautojen päästöjä jopa 30 % vuonna 2030, mikäli jakeluvelvoitteen määrä pysyy nykyisellään.

Tavoitteiden saavuttamiseksi kaupungin on tärkeää panostaa kasvavan väestön mahdollisuuksiin käyttää kestäviä kulkumuotoja ja edistää vaihtoehtoisia käyttövoimia sekä henkilö- että tavaraliikenteessä. Öljyn käytöstä erillislämmityksessä ja työkonneissa on pyrittävä eroon.

Tiedon lisääntyttyä vuoden 2030 sektorikohtaista päästöbudjettia on korjattu nykyiseen vuoden 2025 talousarvioon.

Tarkistus tehtiin, sillä sähkönkulutuksen päästöt ovat laskeneet arvioitua nopeammin tuotannon puhdistuessa. Lisäksi öljynkulutuksen jakoa öljylämmityksen ja teollisuuden välillä tarkennettiin. Kaatopaikoista ja jätteenpoltosta kaukolämmössä jää väistämättä päästöjä.

Ilmastotoimien taloussuunnitelma

Kaupunkikonserni voi vaikuttaa toimilaan suoraan vain osaan kaupungin ilmastopäästöistä, mutta kaupunkisuunnittelun, sääntelyn, esimerkin ja yhteistyön avulla se voi vaikuttaa välillisesti kaikkiin sektoreihin. Ilmastotoimien taloussuunnitelman avulla kaupunkioorganisaatio tytäryhteisöineen tuo esiin omat ilmastotoimensa sekä niille suunnatut rahalliset resurssit. Ilmastotoimien taloussuunnitelma pitää sisälleen kaupunkikonsernin ilmastomuutoksen hillintään, sopeutumiseen sekä kestävä liikumisen ja kiertotalouden edistämiseen liittyvien toimenpiteiden toimintamenot ja investoinnit. Suurin osa ilmastotoimien taloussuunnitelman toimenpiteistä on koottuna myös Hiili-neutraali Tampere 2030 -tiekarttaan sekä

toimenpiteitä ajantasaisesti seuraavaan Ilmasto- ja ympäristövahtiin.

Kaupunkioorganisaation ilmastotoimien toimintamenot ovat vuoden 2025 talousarviossa 62,9 milj. euroa (4,5 % kaupungin toimintamenoista), ja ne koostuvat suurelta osin puhtailla käyttövoimilla kulkevan joukkoliikenteen tilaamisesta. Muita menoja muodostuu muun muassa kestävä liikumisen sekä ilmastomuutoksen hillinnän ja sopeutumisen henkilöstö- ja suunnittelumenoista, kävely- ja pyöräteiden kunnossapidosta, kaupunkipyöräjärjestelmästä sekä kierrätettyjen maamassojen hyödyntämisestä. Vastavat investoinnit ovat 16,6 milj. euroa (7,2 % kaupungin investoinneista), josta merkittävimmät erät liittyvät kävely- ja pyöräteiden rakentamiseen, polkupyöräpysäköinnin rakentamiseen, ulkovalaistuksen LED-vaihtoihin, luonnonmukaisten huulevesiratkaisuiden rakentamiseen, kaupungin rakennuskannan öljylämmityksestä luopumiseen, rakennusautomaation uusimiseen sekä puurakenteisten päiväkotien ja koulujen rakentamiseen.

Tytäryhteisöjen osalta ilmastobudjetin toimintamenot ovat vuoden 2025 talousarviossa 11,6 milj. euroa. Vastaavat

investoinnit ovat 134,7 milj. euroa (56,9 % tytäryhteisöjen kokonaisinvestoinneista). Investoinnit sisältävät 38,4 milj. euroa ehdollisia raitiotieinfran ja vaunukaluston investointeja, jotka ovat riippuvaisia kaupunginvaltuuston päätöksestä. Merkittävimmät investoinnit ovat Tampereen Raitiotie Oy:n raitiotieinfran ra-

kentaminen ja vaunukaluston hankinnat, Tampereen Energia Oy:n sähkökattila- ja kaukolämpöakkuinvestoinnit, Tampereen Vesi Oy:n verkostosaneeraukset sekä Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy:n lietteenkäsittely- ja bio-kaasulaitoksen toteutus. Merkittäviä eriä koostuu myös Pirkanmaan Jätehuolto

Oy:n biolaitoksen toiminnan kehittämisestä, Koukkujärven vanhan jätetäytön käytöstä poistosta, Tampereen Kaupunkiliikenne Oy:n sähköbussihankinnoista sekä vuokra-asuntoyhtiöiden energiaremonteista. Arvioitavissa olevien toimenpiteiden päästövähennys vuonna 2025 on 8052 tCO₂e.

Ilmastotoimien taloussuunnitelma	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	Päästövähennys 2025
	1000 EUR	1000 EUR	1000 EUR	1000 EUR	tCO ₂
Kaupunkiorganisaatio - toimintamenot	62 903	64 796	67 282	69 782	
Ilmastonmuutoksen hillintä	1 858	1 359	1 376	1 403	
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	2 147	2 187	2 228	2 269	
Kestävän liikkumisen edistäminen	58 448	60 750	62 979	65 409	
Kiertotalouden edistäminen	450	500	700	700	
Kaupunkiorganisaatio - investoinnit	16 565	14 029	15 909	14 567	
Ilmastonmuutoksen hillintä	7 880	5 680	4 430	3 130	
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	825	825	825	825	
Kestävän liikkumisen edistäminen	7 810	7 474	10 604	10 562	
Kiertotalouden edistäminen	50	50	50	50	
Tytäryhteisöt - toimintamenot	11 576	15 709	15 639	14 663	894
Ilmastonmuutoksen hillintä	11 122	15 234	15 090	14 452	867
Kestävän liikkumisen edistäminen	333	428	543	204	27
Kiertotalouden edistäminen	121	48	7	7	
Tytäryhteisöt - investoinnit	134 734	101 838	86 191	44 079	7 128
Ilmastonmuutoksen hillintä	76 982	26 748	12 346	13 308	7 128
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	959	516	755	1 150	
Kestävän liikkumisen edistäminen	56 376	74 481	73 090	29 621	
Kiertotalouden edistäminen	418	94			

RISKIENHALLINTA JA TURVALLISUUS

Riskienhallinnan tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Riskienhallinnan avulla tunnistetaan kaupungin toimintaan mahdollisesti vaikuttavat tapahtumat ja saatetaan tapahtumien riskit kaupungin hyväksymälle tasolle. Tampereen kaupungissa riskienhallinta kattaa strategiset, operatiiviset, taloudelliset ja rahoitukselliset riskit sekä vaatimustenmukaisuus- ja vahinkoriskit. Kaupunkiorganisaatiossa riski voi kohdistua esimerkiksi kuntalaisten hyvinvointiin, kaupungin elinvoimaisuuteen, toiminnan palvelukykyyn ja tuotoksellisuuteen, taloudelliseen asemaan, henkilöstöön, omaisuuteen, imagoon, eri sidosryhmiin tai ympäristöön.

Kaupunginvaltuuston päättämissä Tampereen kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteissa määritellään kaupunkikonsernin riskienhallinnan tarkoitus ja tavoitteet sekä myös vakuuttamisen periaatteet. Käytännössä sisäinen valvonta ja riskienhallinta on johdon ja esihenkilöiden toteuttamaa arjen johtamistyötä, joka perustuu lakiin, kaupunkistrategiaan ja eettisiin periaatteisiin.

Riskienhallinnan prosessin, selkeiden ohjeistusten ja nykyaikaisten tietojärjestelmien avulla saamme entistä parempaa tilannekuvaa ja ajantasaisempaa tietoa ja raportointia kaupungin merkittävimmistä riskeistä myös kaupungin ylimmälle johdolle. Konsernihallinto, palvelualueet, liikelaitokset, tytäryhtiöt ja säätiöt ylläpitävät ohjeistusten mukaisesti ajantasaista riskiprofiilia toiminnastaan. Riskienhallinta huomioidaan myös tärkeänä osana kaupungin strategista suunnittelua ja johtamisjärjestelmää.

Turvallisuuden parantaminen ja turvallisuuden tunteen vahvistaminen on kaupungin strategisia tavoitteita. Kaupunki tekee laajaa yhteistyötä turvallisuuden edistämiseksi sekä kaupunkiorganisaatiossa että eri viranomaisten ja

muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Tampereen kaupungin turvallisuussuunnitelmaan on koottu eri toimijoiden turvallisuuteen liittyviä suunnitelmia, ohjelmia ja hankkeita. Turvallisuussuunnitelman ja sen pohjalta tehtävän turvallisuustyön tavoitteena on lisätä turvallisuuden tunnetta ja parantaa kuntalaisten turvallisuutta vähentämällä onnettomuuksien, tapaturmien, rikosten ja häiriöiden määrää. Organisaatioturvallisuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota ja turvallisuusjohtamista on kehitetty edelleen siten, että se kattaa koko organisaation toiminnan. Tämä on huomioitu muun muassa kiinteistö- ja toimitilaturvallisuusohjeessa, joka toimii rakenteellisen turvallisuuden suunnittelun, toteutuksen ja ylläpidon kaupunkitasoisena ohjauskirjana. Varautumisen näkökulmasta kriittistä infraa on kehitetty yhdessä yhtiöiden kanssa.

Tampereen kaupunki on päässyt Suojelupoliisin turvallisuus selvitysmenetelmien piiriin. Turvallisuus selvitykset ovat Suojelupoliisin tekemiä, erilaisiin viranomaisten rekistereihin kohdistuvia tarkastuksia. Turvallisuus selvityksillä selvitetään, onko turvallisuus selvityksen kohteena olevalla kaupungin palvelukseen rekrytoitavalla tai jo kaupungin palveluksessa olevalla henkilöllä merkintöjä rekistereissä, ja selvityksen tavoitteena on arvioida selvityksen kohteena olevan henkilön luotettavuutta suhteessa henkilön työtehtävään. Turvallisuus selvitykset täydentävät muita organisaation turvallisuusjärjestelyjä.

Globaali turvallisuusympäristö on jatkuvassa muutoksessa. Hybridivaikututtaminen Suomea kohtaan on lisääntynyt, minkä vuoksi tarvitaan hybridivaikututtamiseen liittyvän ymmärryksen kehittämistä sekä laaja-alaisen vaikuttamisen paikallistason ennaltaehkäisyä. Toimialakohtaista turvallisuus- ja varautumistoimintaa koordinoidaan organisaatioturvallisuuden ja varautumisen koordinaatioryhmissä, jotka ohjaavat

ja koordinoivat varautumis- ja turvallisuustoimintaa niin, että kaupunki pystyy vastaamaan oman toimintansa turvallisuudesta, riittävästä varautumisesta tasosta ja jatkuvuudenhallinnasta. Kunnalla on merkittävä rooli yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisessa sekä yksilön ja yhteiskunnan kriisinkeskeytyksessä.

Suomen talous on toipumassa taantumasta, mutta toipuminen on maltillista. Inflaatio on hidastunut, ja kotitalouksien ostovoiman parantuminen tukee yksityisen kulutuksen elpymistä. Suomen Pankki on arvioinut kasvun vauhdittuvan lähivuosina, kun taloussuhdanne vahvistuu niin kotimaassa kuin Suomen vientimarkkinoillakin.

Julkisen talouden velkasuhde on nousut huomattavasti 15 viime vuoden aikana. Ilman julkista taloutta vahvistavia toimia velkasuhde jatkaisi kasvuaan myös tulevana vuosina. Jos velkasuhteen kasvua ei saada pysäytetyksi, uhkaa hyvinvointialueiden ja kuntien rahoitus pohja vaarantua.

Valtiovarainministeriö arvioi syyskuussa 2024, että kuntatalous heikkenee vuonna 2024 jyrkästi. Heikkenemisen syynä on viime vuoteen kohdistuneiden poikkeuksellisten verorahoitusserien poistuminen. Valtiovarainministeriön arvion mukaan kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee vuonna 2024 noin miljardi euroa negatiiviseksi.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapaino syvenee edelleen lähivuosina erityisesti kasvavien kustannusten, investointipaineiden ja sote-uudistukseen liittyvien valtionosuuksien täsmäytysten ja takaisinperinnän seurauksena. Tällainen kehitys asettaa suuria paineita talouden hallinnalle kunnissa, jotta kunnat kykenevät huolehtimaan sekä lakisääteisistä että muista kuntalaisille tarjottavista palveluista kohtuullisella verorahoituksella.

HANKINNAT

Vuoden 2025 talousarviossa hankinnat ovat 629 miljoonaa euroa. Hankintojen toiminnallinen ja taloudellinen merkitys Tampereen kaupungissa jatkuu suurena. Kaupungin strategiaa toteutetaan hankinnoissa hankinnan strategisilla painopisteillä, jotka ohjaavat hankintojen suunnittelua kohti kokonaistaloudellisia, vastuullisia ja elinvoimaisia ratkaisuja.

Kaupungin hankinnan strategiset painopisteet koskevat koko kaupunkia hankintojen toteuttamisessa, joita huomioidaan palvelusuunnitelmissa. Palvelusuunnitelmat konkretisoivat palvelualueiden toimet hankinnan strategisten painopisteiden edistämiseksi omassa hankintatoiminnassaan.

Hankintojen tehostamisen merkitys kaupungin talouden tasapainottamisessa kasvaa entisestään. Vaikka hankinnat eivät merkittävästi muutu euromäärällisesti edellisestä vuodesta, palvelu- ja materiaalihankinnoissa tapahtuu merkittäviä muutoksia. Tampereen Kaupun-

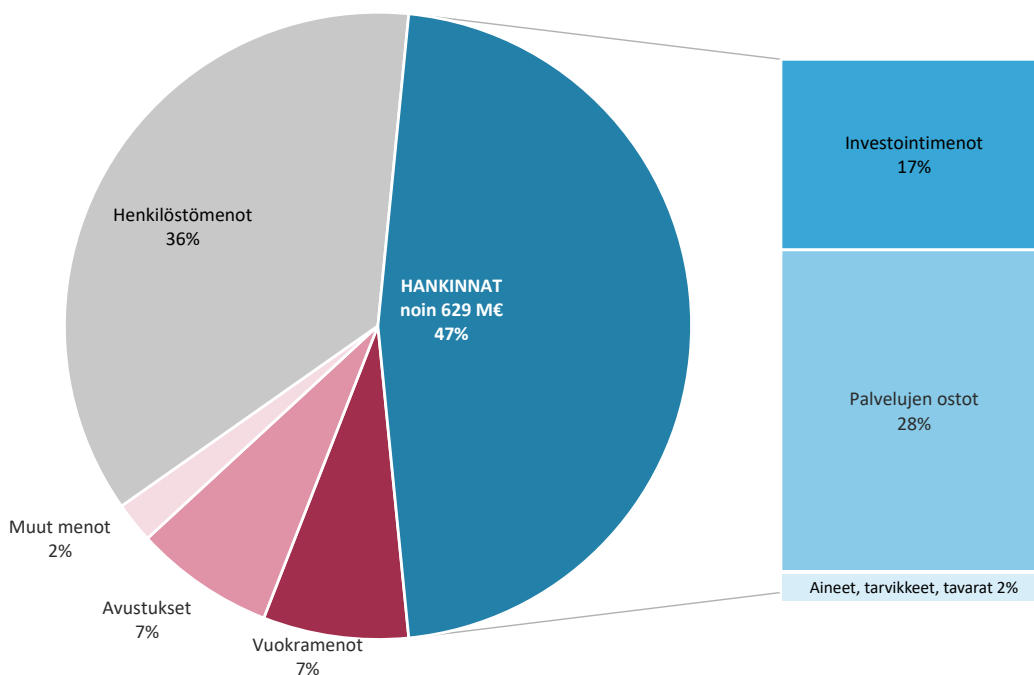
kiliikenteen yhtiöittäminen lisää ulkoisia palveluhankintoja ja samalla vähentää materiaalihankintoja. Tämän lisäksi asiantuntijapalveluiden osuus hankinnoissa kasvaa. Ulkoisten palveluiden, tuotteiden ja urakoiden merkitys säilyy suurena kaupungin palvelutuotannossa.

Kaupungin hankintojen johtamismallia on uudistettu kuluvalle valtuustokaudelle ottamalla käyttöön kategoriajohtamisen malli. Kategorioissa kaupunginhallituksen hyväksymät hankinnan strategiset painopisteet sekä lautakuntien hankintalinjaukset konkretisoidaan kunkin kategorian hankintatoimintaa ohjaaviksi tavoitteiksi, toimenpiteiksi ja mittareiksi.

Kaupungin hankintaa ohjaa hankintalaki ja kaupungin hankintaohje. Kaupungin hankintaohjeeseen on koottu hankintoja koskevasta lainsäädännöstä keskeiset vaatimukset ja muut kaupungin hankinnoille asetetut reunaehdot ja menettelytavat.

Hankintojen johtamisen uudistamista ohjataan hankintojen kehittämisen tiekartalla. Vuoden 2025 keskeisimpiä toimenpiteitä ovat aiemmin toteutettujen digitaalisten ratkaisujen käyttöönotto, ulkoisten ostopalveluiden johtamisen mallin määrittely ja toimintatapojen yhtenäistämisen jatkaminen. Näiden avulla kyetään tehostamaan hankintoja kaupunkilaajuisesti tulevaisuudessa. Näiden lisäksi edelleen jatketaan vastuullisten hankintojen ohjausta, sekä kehitetään hankintojen innovatiivisuutta ja vaikuttavuutta. Vuoden 2025 aikana hankintojen kategoriajohtamisen osalta jatketaan mallin kehittämistä.

HANKINTOJEN OSUUS TALOUSARVION MENOISTA

KÄYTTÖTALOUSOSA JA INVESTOINNIT YKSIKÖITTÄIN

Sivistyspalvelujen palvelualue

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Varhaiskasvatus ja esiopetus
Perusopetus

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta.

Kulttuuri
Liikunta- ja nuoriso

Elinvoiman palvelualue

Elinvoima- ja osaamislautakunta

Ammatillinen koulutus
Lukiokoulutus
Työllisyys- ja kasvupalvelut
Tampereen seudun työllisyysalue

Asunto- ja kiinteistölautakunta

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka
Talonrakennushankkeet

Kaupunkiympäristön palvelualue

Yhdyskuntalautakunta

Kaupunkiympäristön suunnittelu
Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito
Kestävä kaupunki

Joukkoliikennelautakunta

Joukkoliikenne

Konsernihallinto

Konsernihallinto
Yhteiset erät

Vahinkorahasto

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA

Kasvatus- ja opetuslautakunta vastaa varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen järjestämisestä sekä oppivelvollisuuslain mukaisesta asuinkunnan ohjaus- ja valvontatehtävästä. Lautakunta vastaa kaupungin koulutuspolitiikan suuntaviivojen määrittelystä ja ohjauksesta palvelukokonaisuuksien osalta. Lisäksi sillä on vastuu yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta ja ohjauksesta.

Lautakunnan alainen toiminta koostuu kahdesta palvelukokonaisuudesta, jotka ovat varhaiskasvatus ja esiopetus sekä perusopetus. Lisäksi lautakunnan toimintaan kuuluu sivistyspalveluihin kuuluvan yhteisö- ja kehittämispalvelujen toiminnasta palveluverkkosuunnittelu. Palvelualueen hallinto on jaettu kahdelle lautakunnalle.

Kasvatus- ja opetuspalvelut ovat kunnalle lainsäädännössä määritellyt tehtäviä. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen sekä perusopetuksen lainsäädäntö määrittelee pääasiassa palvelujen järjestämistavan.

Toimintaympäristön muutokset

Tampereen kaupungin nopean kasvun oletetaan jatkuvan. Pääosin kasvua syntyy työikäisten määrässä ja vieraskielisissä tamperelaisissa. Lasten ja nuorten määrien kasvussa ennakoitaan olevan ikäluokka- ja vuosikohtaisia eroja. Muutuvat tilanteet lisäävät kasvatuksen ja opetuksen palvelujen kysyntää ja edellyttävät niiden kehittämistä. Samaan aikaan valtion rahoituksen väheneminen ja rakenteelliset uudistukset vähentävät kaupungin valtionosuuksia.

Varhaiskasvatus-, esiopetus- ja perusopetusikäisten lasten kokonaismäärään ei oleteta tulevan merkittäviä muutoksia vuoden 2025 aikana. Resurssitarpeen kasvuun on kuitenkin varauduttava. Tuen tarpeisten lasten määrän odotetaan kasvavan sekä varhaiskasvatuksessa että esiopetuksessa. Ulkopuolisen

avustusrahoituksen voimakas kapeneminen vähentää merkittävästi henkilöstöresurssia lapsen tuen näkökulmasta. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen uudistus sekä perusopetuksen vähimmäistuntimäärän nousu astuvat voimaan 1.8.2025. Muutokset ovat velvoittavia ja niiden oletetaan lisäävän resurssitarvetta. Monikulttuuristen lasten määrän kasvu edellyttää palvelujen entistä moninaisempaan muotoiluun eri käyttäjäryhmille.

Lasten ja nuorten mielenterveyden haasteet ovat edelleen suuret, mutta tilanne ei ole pahentunut aikaisempaan verrattuna. Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin sekä oppimisen ja kasvun tuen varmistaminen ovat julkisten ja yksityisten toimijoiden ja kolmannen sektorin yhteinen tehtävä. Palvelujen sujuvuutta ja jatkuvuutta varmistetaan yhteistyöllä arjen toimintaympäristöissä ja yhdyspinnoilla, verkostoissa ja erilaisissa työ- ja ohjausryhmissä.

Tampere koetaan edelleen pääosin turvallisena kaupunkina. Lasten ja nuorten tyytyväisyys elämään ja koettu hyvinvointi ovat hieman parantuneet vuonna 2024. Nuorten kokemukset koulun vaikuttamismahdollisuuksista ovat kasvaneet vuoteen 2021 verrattuna. Kiusaamisen ja väkivallan vastainen työ sekä koetun yksinäisyyden vähentäminen ovat edelleen tärkeitä. Taloudellisen epävarmuuden lisääntyminen saattaa heikentää tamperelaisten lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia.

Varhaiskasvatuksessa ja erityisopetuksessa työvoimapula on kasvanut viime vuosina. Toimialojen pito- ja vetovoimaisuutta ja koko kaupungin työnantajamaa on vahvistettava johdonmukaisesti myös vuonna 2025. Lisäksi varhaiskasvatuksessa henkilöstörakennemuutoksen mukaisesti korkeammin koulutetun henkilöstön määrää tulee lisätä vuoteen 2030 mennessä.

Toimintaympäristön muutoksia ennakoitaan pitkäjänteisellä palveluverkko-

suunnittelulla. Palveluverkkosuunnitelmien ja rakennushankkeiden lähtökohdista ovat tilojen muuntojoustavuus ja monikäyttöisyys sekä omatoimikäytön mahdollistaminen. Näin palveluverkkoja ja tilankäyttöä saadaan tehostettua ja samalla varmistetaan terveelliset ja turvalliset olosuhteet kaikille käyttäjille.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2025 talousarvio ja sen sisältämät vuosittaiset sitovat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan 2030 ja sen pohjana olevaan Kalervo Kummolan pormestariohjelmahan. Kasvatus- ja opetuslautakunnalle kohdistuu vuonna 2025 yhteensä kahdeksan sitovaa toiminnan tavoitetta.

Talous

Kasvatus- ja opetuslautakunnan vuoden 2025 talousarviossa on huomioitu varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen laskennallisten lasten määrän ja perusopetuksen oppilasmäärän kasvun aiheuttamat lisäkustannukset, kunta-alan vuoden 2024 palkankorotusten palkka-perintö sekä uusien ja peruskorjattujen tilojen vuokratkustannukset. Vuoden 2025 arvioituihin palkankorotuksiin on varauduttu kaupungin yhteisissä erissä. Lisäksi talousarviossa on osoitettu lisärahoitusta varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen avustajaresursseihin, johtamisrakenteiden uudistamiseen ja yksityisen varhaiskasvatuksen kustannuksiin sekä perusopetuksen ryhmäkokojen säilyttämiseen ennallaan ja oppilaslaitteiden hankintaan. Kaupungin tiukentuneen taloustilanteen vuoksi talouden tasapainossa pitäminen edellyttää palveluryhmiltä toiminnan tehostamistoimenpiteitä. Lautakunnan nettomenojen kasvu on 19,0 milj. euroa (+4,9 %) kuluvaan vuoteen muutettuun talousarvioon verrattuna.

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 2025

1	1.-9. -luokkalaisten koulupäivän aikainen koettu hyvinvointi on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna (89 %)
5	Tamperelaisten liikkuminen ja harrastaminen on lisääntynyt keskeisissä kohteissa ¹ edelliseen vuoteen verrattuna
6	5. ja 8. -luokkalaisten fyysinen toimintakyky on vahvistunut edelliseen vuoteen verrattuna
8	Pienten lasten tuen saatavuus on parantunut toimintakauteen 2023-2024 verrattuna
10	Kiusaaminen on vähentynyt kaikilla kouluasteilla edelliseen vuoteen verrattuna
18	Itsensä yksinäiseksi tuntevien lasten, nuorten ja aikuisten osuus on vähentynyt vuoteen 2023 verrattuna
38	2., 7. ja 9-luokkalaisten oppimistulokset ² ovat parantuneet edelliseen vuoteen verrattuna
46	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna

¹ Liikunnan ohjauspalveluiden osallistujamäärät, uimahallien ja maauimalan kävijämäärät, nuorten digitaalisen alustan kävijämäärät, Monitoimitalon ryhmiin ja toimintaan osallistujat sekä nuorisopassin käyttäjämäärät

² Äidinkieli ja matematiikka

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)*	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot			
Myyntitulot	6 718	6 650	7 689
Maksutulot	9 451	8 935	9 681
Tuet ja avustukset	14 897	8 967	5 898
Vuokratulot	7	0	0
Muut toimintatulot	287	172	160
Toimintatulot yhteensä	31 360	24 724	23 428
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-216 621	-219 426	-229 442
Palvelujen ostot	-93 840	-98 502	-105 827
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 248	-8 705	-8 449
Avustukset	-14 099	-13 916	-11 075
Vuokramenot	-67 110	-73 056	-76 520
Muut toimintamenot	-177	-264	-273
Toimintamenot yhteensä	-399 095	-413 869	-431 585
Toimintakate	-367 735	-389 145	-408 157
Rahoitustulot ja -menot	25	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-2 328	-3 615	-3 567
Tilikauden tulos	-370 038	-392 760	-411 724

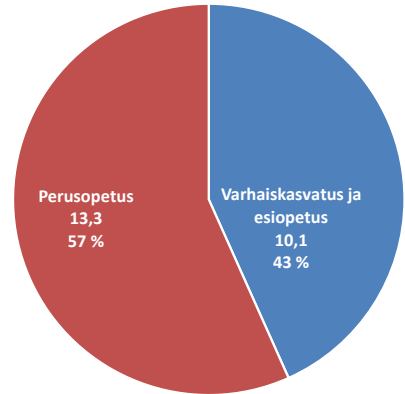
*Edellisten vuosien tiedot eivät ole täysin vertailukelpoiset sivistyspalvelujen yhteisten erien kohdistusmuutoksista johtuen.

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025
Investointimenot	-4 891	-3 796	-2 100

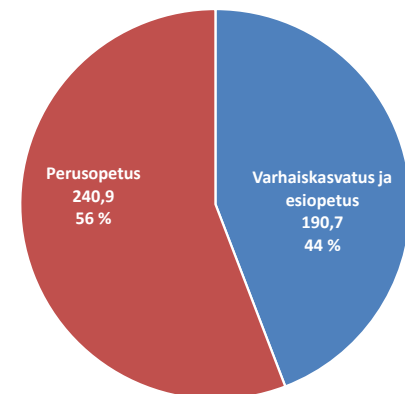
SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	Toiminta- tulot	Toiminta- menot	Toiminta- kate
Kasvatus- ja opetuslautakunta	23 428	-431 585	-408 157
Investoinnit (1 000 euroa)	Investointi- menot	Rahoitus- osuudet	Netto- investoinnit
Kasvatus- ja opetuslautakunta	-2 100	0	-2 100

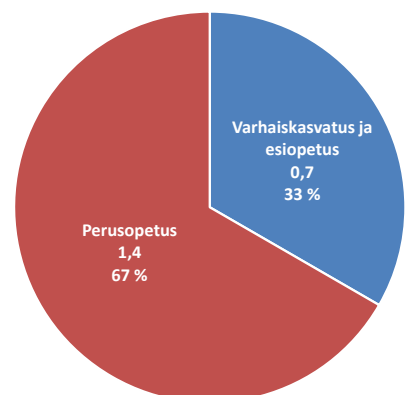
TOIMINTATULOT 23,4 M€

TOIMINTAMENOT 431,6 M€

NETTOINVESTOINNIT 2,1 M€

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuuteen kuuluvat kunnallinen ja yksityinen varhaiskasvatus ja esiopetus sekä lakisääteinen kotihoidontuki. Kunnan tulee järjestää varhaiskasvatuslain mukaista varhaiskasvatusta sekä perusopetuslain mukaista esiopetusta kaikille sitä tarvitseville lapsille. Elokuusta 2023 pidennetyn oppivelvollisuuden järjestämisvastuu esioppilaiden osalta siirtyi varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palveluryhmälle. Kunnallisena palveluna varhaiskasvatusta järjestetään päiväkotihoidona, perhepäivähoitona ja avoimena varhaiskasvatuksena. Lisäksi järjestetään esiopetuksen jälkeistä varhaiskasvatusta ja erityistä hoitoa ja opetusta tarvitsevien lasten yksikön (ERHO) palvelua. Yksityisen varhaiskasvatuksen tuottamisen vaihtoehdot ovat ostopalvelu, palveluseteli sekä yksityisen hoidon tuki ja kuntalisä.

Toiminnan painotukset ja keskeiset muutokset

Yhdenvertaisuutta edistävillä toimenpiteillä vahvistetaan ja monipuolistetaan lapsille tarjottua tukea. Tukea tarjotaan ensisijaisesti lähipalveluna. Syksyllä 2024 aloittaa työnsä kolme koordinoivaa varhaiskasvatuksen erityisopettajaa, joiden työpanos edistää lasten yhdenvertaisen tuen järjestämistä. Kustannusvaihtokutsia tulee erityisopettajien määrän lisäyksenä.

Nykyisen varhaiskasvatuslain vaatimukset tuen järjestämisestä vaikuttavat varhaiskasvatuspaikkojen määrään ja

henkilöstöresurssiin. Rakenteellisen tuen toteuttaminen edellyttää ryhmäkoon pienentämisen mahdollisuutta ja/tai lisää henkilöstön palkkaamista huomioiden alueelliset tarpeet. Lasten tuen laadukas toteuttaminen ja monikulttuuristen lasten määrän kasvu lisää avustajien, erityis- ja S2 -opettajien tarvetta. Nämä tekijät sekä alle kolmivuotiaiden osuuden kasvu lisäävät henkilöstöresurssitarvetta. Talousarvio mahdollistaa 65 henkilötyövuoden lisäyksen, jolla turvataan lakisääteiset toiminnot ja ulkopuolisella rahoituksella aiemmin toteutettua resurssia. Tämän lisäksi käytetään rakenteellisen tuen muotona ryhmän pienennystä. Palveluryhmä seuraa myös aktiivisesti uuden hallitusohjelman lapsi- ja perhepoliittisia linjauksia sekä perusopetuslakiin tulevia muutoksia huomioiden vaikutukset varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintaan.

Varhaiskasvatusyksikön toimintasuunnitelman painopistealueet ovat lasten tuki ja leikki sekä henkilöstön työhyvinvoinnin parantaminen. Esiopetuksen lukuvuosisuunnitelman painopistealueet ovat leikki, positiivinen pedagogiikka ja sinnikkyys, tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistäminen, monilukutaidon vahvistaminen, yhteisöllinen toimintakulttuuri esi- ja alkuopetuksessa sekä tuki kasvun- ja oppimisen polulla. Lukuvuosisuunnitelmaan sisältyy myös tiimisopimus, esiopetusta täydentävän toiminnan suunnitelma ja siirtymäkäytänteet. Esiopetuksessa laaditaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa

yhdessä perusopetuksen kanssa. Uudistettu Tampereen kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2024.

Varhaiskasvatuksen laadun arviointia jatketaan valtakunnallisen laadun arviointijärjestelmä Valssin avulla. Varhaiskasvatusyksiköiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistetään toteuttamalla toiminnallisissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa nimettyjä kehittämistoimenpiteitä.

Sähköisen toiminnanohjausjärjestelmän eVakan kehittäminen jatkuu sekä neljän suuren kaupungin että seudullisena yhteistyönä. Kehittämisen tavoitteena on sujuvoittaa sekä asiakkaan että toiminnan prosesseja.

Varhaiskasvatusyksikön johtajien ja apulaarjohtajien työhyvinvointia edistetään toteuttamalla varhaiskasvatuksen johtamisen ja työhyvinvoinnin pitkän tähtäimen suunnitelmaa. Johtamisrakenteiden uudistamistyölle (2024–2028) on laadittu suunnitelma ja työ on käynnistetty. Talousarvio mahdollistaa 3-4 johtajan lisäyksen vuosittain. Henkilöstön työhyvinvoinnin edistämisen toimenpiteet kirjataan yksikkökohtaisesti toimintasuunnitelmiin sekä henkilöstösuunnitelmaan.

Tahmelan uusi päiväkotitoimitus otetaan käyttöön 08/25.

Yksityisen varhaiskasvatuksen palvelutuotannon osuutta vahvistetaan Hervantajärven alueella ja se toteutetaan palvelusetelitoimintana.

PALVELUJEN TOIMINTAMENOT

Palvelu	Toimintamenot*, 1 000 euroa	Suoritemäärä	Yksikkökustannus, euroa/laskennallinen lapsi**
Päiväkotihoido	125 139	8 605	14 543
Palvelusetelipäivähoito***	27 473	2 800	9 812
Esiopetus	13 478	2 025	6 656
Muu varhaiskasvatus	11 005	2 175	5 060
Kotihoidontuki	8 432	2 225	3 789
Yksityisen hoidon tuki	2 230		
Ostopalvelupäivähoito ja -esiopetus	1 868		
Perhepäivähoito	1 057		
Yhteensä	190 680		

*Palvelujen toimintamenot ovat laskennallisia ja ne tarkentuvat vuosisuunnitelmaan. Sisältää Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palveluryhmälle kohdistetut Sivistyspalvelujen yhteiset erät, yht. 1,0 milj. euroa.

** Laskennallisten lasten määrässä on huomioitu lasten ikärakenne ja muut hoitoisuuteen vaikuttavat tekijät kertoimien avulla.

*** Palvelusetelipäivähoidon ja kunnallisen päiväkotitoiminnan yksikkökustannuksia ei voi verrata keskenään, koska palvelusetelin kustannukset ovat kunnalle nettokustannuksia (asiakasmaksu tuottajalle) ja kunnallisen päiväkotitoiminnan kustannukset ovat bruttokustannuksia. Palvelusetelin arvon laskentaperusteet on määritelty yhteistyössä seutukuntien kanssa. Palvelusetelitoiminnan kustannukset eivät sisällä kaikkia kunnan järjestämisvastuusta aiheutuvia kuluja: esim. kaupungin yleishallinto-, erityisopettajapalvelut ja hankkeet, valvonta ja ohjaus sekä täydennyskoulutukset.

Käyttötalous (1 000 euroa)	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	11 928	10 146
Toimintamenot	-183 276	-190 680
Toimintakate	-171 348	-180 534

Investoinnit (1 000 euroa)	Muutettu TA 2024	TA 2025
Investointimenot	-1 554	-700

Perusopetus

Perusopetus vastaa perusopetuslain mukaisen toiminnan järjestämisestä ja opetuksen kehittämisestä. Perusopetus tukee oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden. Perusopetuksen palvelukokonaisuuteen sisältyvät perusopetus, monikielisille oppilaille tarkoitettu perusopetukseen valmistava opetus, sairaalaopetus sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta.

Perusopetusta järjestetään suomen ja ruotsin kielen lisäksi englannin, ranskan ja saksan kielellä. Monikielisille oppilaille tarjotaan perusopetukseen valmistavaa opetusta. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään 1.–2. luokan oppilaille sekä erityisopetuksen 1.–9. luokan oppilaille.

Toiminnan painotukset ja keskeiset muutokset

Perusopetuksen toiminnan painopiste on laadukkaan perustoiminnan toteuttaminen. Koulun tehtävänä on oppimisen edistäminen ja kodin kasvatustehtävän tukeminen. Opetuksen tavoitteena on opettaa elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä turvata kaikille yhdenvertainen koulutuksellinen perusta. Päämääränä on oppilaiden halu oppia lisää.

Oppilasmäärän ennustetaan kasvavan sadalla oppilaalla. Ryhmäkoot pysyvät ennallaan.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukea on vahvistettu lähikouluperiaatteen mukai-

sesti viimeisinä vuosina. Tampereella työskentelee muun muassa noin 180 erityisluokanopettajaa, 130 laaja-alaista erityisopettajaa ja 40 kouluvalmentajaa. Lisäksi perusopetus tarjoaa henkilöstölle koulutusta ja konsultointia opetukseen liittyvien haasteiden ennaltaehkäisyyn sekä pedagogisen tuen vahvistamiseen. Lisääntyvä maahanmuutto kasvattaa valmistavan opetuksen, S2-opettajien sekä oman äidinkielen opettajien tarvetta.

Vuosi 2025 tuo uudistuksen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen. Tuen uudistus tulee voimaan esi- ja perusopetuksessa 1.8.2025. Tuen uudistuksella vahvistetaan oppilaiden oppimista sekä edellytyksiä suoriutua perusopetuksesta riittävän perustaidoin. Uudistuksen keskeisenä tavoitteena on vahvistaa ennakkoivien tukitoimien ja opetuskielen opetusta. Tarkoitus on, että oppilas saa tukea oppimiseensa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä. Uudistuksen toimeenpanon varmistamiseksi koulun henkilöstöä tuetaan tuen uudistuksen sisällöissä. Opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan lähikoulussa tai koulupolkutiimin alueella erityisen tuen oppilaille.

Oppilaiden luku-, kirjoitus- ja laskutaidon edistämiseksi perusopetuksen vähimmäistuntimäärään lisätään kolme vuosiviikkotuntia lukuvuodelle 2025-2026. Vuosiluokilla 1.-2. sekä äidinkielen ja kirjallisuuden että matematiikan opetusta lisätään yhdellä vuosiviikkotunnilla

ja vuosiluokilla 3.-6. äidinkielen opetusta lisätään yhdellä vuosiviikkotunnilla. Yhteensä opetuksen määrä vuosiluokilla 1.-6. lisääntyy siten kolme vuosiviikkotuntia. Tuntilisäysten taustalla on kansallisissa ja kansainvälisissä oppimistulostutkimuksissa havaittu perusopetuksen oppilaiden osaamistason lasku. Uudistus tulee voimaan 1.8.2025.

Kehittämisen teemat painottuvat erityisesti tuen uudistukseen, ekososiaaliseen sivistykseen ja yhteisopettajuuteen. Vuodelle 2025 tärkeänä teemana on myös digitaalisen osaamisen vahvistaminen oppilaille. Oppijan digipolun sisältöjen kuvaukset valmistuvat. Oppilaiden henkilökohtaisia laitteita lisätään edelleen suunnitelman mukaisesti. Oppilaita, opettajia ja kouluja tuetaan digitaalisen osaamisen sisällöissä tutortoiminnalla ja digitaalisen osaamisen oppimiskuvauksilla. Ekososiaalinen sivistys toimii kokoavana käsitteenä vastuullisuuden, kohtuullisuuden ja ihmistenvälisyyden kehittämiseen. Opetuksen toteuttamisesta ja henkilöstön osaamista tuetaan matalan kynnyksen konsultaatiolla ja opettajien mentorointimallilla. Henkilöstön vertaisoppimista ja osaamisen kehittämistä tuetaan perusopetuksen tutormallin kautta.

Vuonna 2025 koulujen perusparannuksista valmistuvat Härmälän ja Kissanmaan koulut.

PALVELUJEN TOIMINTAMENOT

Palvelu	Toimintamenot*, 1 000 euroa	Suoritemäärä	Yksikkökustannus, euroa/oppilas**
Perusopetus 1-9	192 360	18 309	10 506
Kotikuntakorvaukset, muu tuotanto	18 237		
Pidennetty oppivelvollisuus	10 739	383	28 040
Aamu- ja iltapäivätoiminta	6 842	3 401	2 012
Maahanmuuttajien valmistava opetus	6 318	340	18 584
Harrastaminen ja liikunta	2 172		
Muut perusopetuksen palv., muu tuotanto	2 077		
Sairaalaopetus	1 431		
Kaksikielinen esiopetus	728		
Yhteensä	240 905		

* Palvelujen toimintamenot ovat laskennallisia ja ne tarkentuvat vuosisuunnitelmaan.
Sisältää Perusopetuksen palveluryhmälle kohdistetut Sivistyspalvelujen yhteiset erät, yht. 1,2 milj. euroa

** oppilasmäärän vuosikeskiarvio (kevät- ja syyslukukausi)

Käyttötalous (1 000 euroa)	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	12 796	13 282
Toimintamenot	-230 593	-240 905
Toimintakate	-217 797	-227 623

Investoinnit (1 000 euroa)	Muutettu TA 2024	TA 2025
Investointimenot	-2 242	-1 400

KULTTUURI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan tehtävänä on järjestää kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut sisältäen taiteen perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön palvelut. Kulttuuri ja vapaa-aikalautakunta vastaa kaupungin kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan suuntaviivojen määrittelyä ja ohjauksesta. Lautakunta toimii ehkäisevästä päihdetyöstä vastaavana kuntalain mukaisena toimielimenä.

Lautakunnan alainen toiminta koostuu kahdesta palvelukokonaisuudesta, jotka ovat kulttuuri sekä liikunta- ja nuorisopalvelut. Lisäksi lautakunnan toimintaan kuuluu valta osa sivistyspalveluihin kuuluvan yhteisö- ja kehittämispalvelujen toiminnasta, joka vastaa hyvinvoinnin ja terveyden, osallisuuden ja yhteisöllisyyden sekä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisestä. Hyvinvoinnin kehitysohjelma sisältyy kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan talousarvioon. Palvelualueen hallinto on jaettu kahdelle lautakunnalle.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut ovat kunnalle lainsäädännössä määriteltyjä tehtäviä. Kulttuuripalveluissa sekä liikunta- ja nuorisopalveluissa kunnalla on suuret mahdollisuudet itse määritellä palvelujen sisältö ja laajuus.

Toimintaympäristön muutokset

Tampereen kaupungin nopean kasvun oletetaan jatkuvan. Pääosin kasvua syntyy työikäisten määrässä ja vieraskielisissä tamperelaisissa. Nuorten, 13–19-vuotiaiden, määrässä havaitaan myös osin voimakastakin kasvua. Kasvavat käyttäjämäärät ja odotukset lisäävät kulttuurin ja vapaa-ajan palvelujen kysyntää ja edellyttävät niiden kehittämistä. Samaan aikaan valtion rahoituksen väheneminen

ja rakenteelliset uudistukset vähentävät kaupungin valtionosuuksia. Erityisenä haasteena on kulttuurialaan kohdistuvat valtionrahoituksen leikkaukset.

Muuttuvan väestörakenteen myötä palvelujen käyttötavat erilaistuvat ja niitä on tarve kohdentaa ja muotoilla tarkemmin erilaisille käyttäjille. Elämysten, yhdessä olemisen ja sosiaalisen pääoman merkitys yhteiskunnassa on korostunut. Kulttuurin ja vapaa-ajan kohteissa tämä näyttäytyy kasvaneina kävijämäärinä ja asiakasodotuksina. Elämysten merkityksen kasvun myötä korostuu myös vapaa-ajan palvelujen vaikutus kaupungin veto- ja pitovoimaan.

Tampereen työllisyystilanne on heikentynyt. Sen lisäksi sosiaaliturvaan tehdyt heikennykset vaikuttavat etenkin pienituloisten elämään. Taloudellisen epävarmuuden lisääntyminen saattaa heikentää entistä useamman tamperealaisen hyvinvointia.

Mielenterveyden haasteet ovat edelleen suuret, mutta tilanne ei ole pahentunut aikaisempaan verrattuna. Väkivallan, kiusaamisen, yksinäisyyden ja päihteiden vastainen työ on edelleen tärkeää. Kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja liikkumiseen kannustaminen ovat julkisten ja yksityisten toimijoiden sekä kolmannen sektorin yhteinen tehtävä. Houkuttelevat ja helposti saavutettavat liikunnan olosuhteet sekä eri toimijoiden välinen yhteistyö varmistavat sujuvat palvelut asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Valtiohallinnon rahoituksiin kohdistuvat leikkaukset haastavat useiden yhdistysten ja järjestöjen toiminnan mahdollisuuksia.

Tampere koetaan edelleen pääosin turvallisena kaupunkina. Aikaisempaa useampi kokee voivansa vaikuttaa oman

asuinalueensa kehittämiseen. Valtaosa kuntalaista tietää myös jonkin tavan vaikuttaa kaupungin toimintaan. Myös nuorten kokemukset vaikuttamismahdollisuuksista ovat kasvaneet vuoteen 2021 verrattuna.

Toimintaympäristön muutoksia ennakoidaan pitkäjänteisellä palveluverkkosuunnittelulla. Palveluverkkosuunnittelun ja rakennushankkeiden lähtökohtana ovat tilojen muuntojoustavuus ja monikäyttöisyys sekä omatoimikäytön mahdollistaminen. Näin palveluverkkoja ja tilankäyttöä saadaan tehostettua, ja samalla varmistetaan terveelliset ja turvalliset olosuhteet kaikille käyttäjille.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2025 talousarvio ja sen sisältämät vuosittaiset sitovat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan 2030 ja sen pohjana olevaan Kalervo Kummolan pormestariohjelmaan. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalle kohdistuu vuonna 2025 yhteensä seitsemän sitovaa toiminnan tavoitetta.

Talous

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan vuoden 2025 talousarviovalmistelussa on huomioitu kunta-alan vuoden 2024 palkankorotusten palkkaperintö sekä uusien ja peruskorjattujen tilojen vuokrakustannukset. Vuoden 2025 arvioituihin palkankorotuksiin on varauduttu kaupungin yhteisissä erissä. Lisäksi talousarviossa on osoitettu lisärahoitusta etsivään nuorisotyöhön ja työpajatoimintaan sekä palveluliikenteen avustajapalveluihin. Lautakunnan nettomenojen kasvu on 3,3 milj. euroa (+2,8 %) kulu- van vuoden muutettuun talousarvioon verrattuna.

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 2025

4	Nuorten päihteiden käyttö ¹ on vähentynyt vuoteen 2023 verrattuna (9,1 %)
5	Tamperelaisten liikkuminen ja harrastaminen on lisääntynyt keskeisissä kohteissa ² edelliseen vuoteen verrattuna
18	Itsensä yksinäiseksi tuntevien lasten, nuorten ja aikuisten osuus on vähentynyt vuoteen 2023 verrattuna
19	Kokemus vaikuttamismahdollisuuksista oman asuinalueen kehittämiseen on parantunut vuoteen 2023 verrattuna (33,2 %)
20	Kävijämäärät kulttuurikohteissa ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna
22	Yleisarvosana Tampereesta tapahtumia ja kulttuuria tukevana ja edistävänä kaupunkina on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
46	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna

¹ Nuorten osuus, jotka kokeilleet huumeita vähintään 2 kertaa

² Liikunnan ohjauspalveluiden osallistujamäärät, uimahallien ja maauimalan kävijämäärät, nuorten digitaalisen alustan kävijämäärät, Monitoimitalon ryhmiin ja toimintaan osallistujat sekä nuorisopassin käyttäjämäärät

KULTTUURI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)*	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot			
Myyntitulot	4 083	3 086	3 244
Maksutulot	11 777	9 725	9 778
Tuet ja avustukset	1 949	2 000	1 755
Vuokratulot	1 168	1 467	1 556
Muut toimintatulot	832	676	660
Toimintatulot yhteensä	19 810	16 954	16 993
Valmistus omaan käyttöön	94	0	0
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-44 715	-47 751	-48 082
Palvelujen ostot	-16 078	-16 558	-16 787
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 304	-4 924	-4 941
Avustukset	-18 657	-19 995	-19 273
Vuokramenot	-35 655	-42 662	-45 653
Muut toimintamenot	-1 368	-1 163	-1 629
Toimintamenot yhteensä	-121 682	-133 054	-136 365
Toimintakate	-101 872	-116 100	-119 372
Rahoitustulot ja -menot	7	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-4 417	-4 979	-7 309
Tilikauden tulos	-106 283	-121 079	-126 681

*Edellisten vuosien tiedot eivät ole täysin vertailukelpoiset sivistyspalvelujen yhteisten erien kohdistusmuutoksista johtuen.

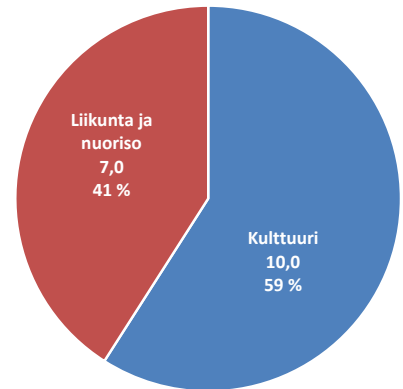
Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025
Investointimenot	-9 219	-17 635	-14 900
Rahoitusosuudet	33	0	0
Nettoinvestoinnit	-9 185	-17 635	-14 900

SITOVAT ERÄT

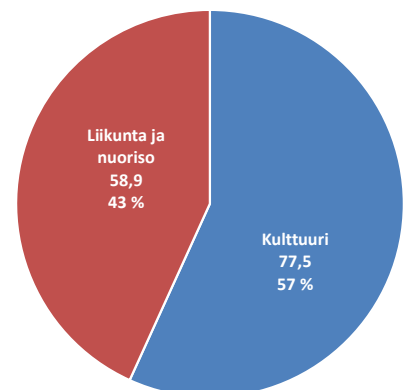
Käyttötalous (1 000 euroa)	Toiminta- tulot	Toiminta- menot	Toiminta- kate
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	16 993	-135 790	-118 797
Hyvinvoinnin kehitysohjelma		-500	-500
Hiedanranta		-75	-75

Investoinnit (1 000 euroa)	Investointi- menot	Rahoitus- osuudet	Netto- investoinnit
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	-14 900	0	-14 900

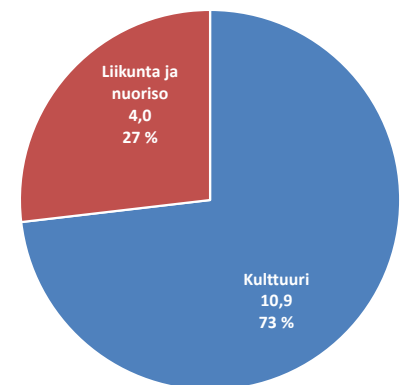
TOIMINTATULOT 17,0 M€

TOIMINTAMENOT 136,4 M€

NETTOINVESTOINNIT 14,9 M€

Kulttuuri

Palvelukokonaisuudessa vastataan laissa kunnille osoitettujen kulttuuri- ja kirjasto-palvelujen järjestämisestä. Lisäksi järjestetään valtiosuoksiin oikeuttavia, kaupungin kulttuurielämän ja vetovoiman kannalta merkittäviä museo-, orkesteri-, taiteen perusopetus- ja vapaan sivistystyön palveluja näitä ohjaavien lakien määrittelemällä tavalla. Opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämällä museoilla ja kirjastoilla on lakisääteisiä valtakunnallisesti rahoitettuja tehtäviä, joita Tampereella toteuttavat kaupunginkirjasto sekä Tampereen museot. Tampereen seudun työväenopisto tuottaa vapaan sivistystyön palvelut myös Ylöjärvelle kaupunkien välisen sopimuksen mukaisesti. Oman toiminnan lisäksi palveluja mahdollistetaan avustuksilla.

Toiminnan painotukset ja keskeiset muutokset

Palveluryhmän toiminnan keskiössä on laadukas työ sisältöjen ja asiakkaiden parissa. Tavoitteena on vahvistaa yhdenvertaisuutta ja kulttuuritoimijoiden toimintaedellytyksiä sekä löytää ratkaisuja kulttuurin tila-aasteisiin.

Kulttuurin alueellista yhdenvertaisuutta lisätään kehittämällä asuinalueiden kulttuurityön malli palveluryhmän ja Hyvinvoinnin kehitysohjelman yhteistyönä sekä kehittämällä Haiharan taidekeskusta osana Kaukajärven ja Annalan kaupunginosaohjelmia. Palveluryhmä osallistuu tiiviisti kaupungin kehittämisohjelmien toteutukseen, joista edellä lueteltujen lisäksi keskeisiä ovat Elämystalouden, Viiden tähden keskusta ja Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelmat.

Kasvavia asiakasmääriä palvelee kasvavia asiakkaskokemusta, markkinointia sekä digitaalisia asiakaspolkuja kehittä-

mällä. Kaikukortin ja kulttuuriluotsitoiminnan kumppanuudella vahvistetaan mahdollisuuksia lähteä kulttuurin pariin ja Kaikukortti-raadin avulla mahdollistetaan osallistuminen toiminnan suunnitteluun. Työtä ekososiaalisen sivistyksen teemojen parissa jatketaan. Härmälän kirjasto avataan keväällä 2025 koulutalon perusparannuksen valmistumisen jälkeen ja Vuoreksen kirjasto avataan vuoden 2025 aikana. Kirjasto laatii mediasivistyssuunnitelman kehittämiskirjastoalueen laajuudessa hankkeessa ja jatkaa avoimen digituen palvelun tarjoamista eri puolilla kaupunkia.

Tampereen seudun työväenopiston keskeisimpänä kärkeena on oppimis- ja toimintaympäristön kehittäminen tilojen ja saavutettavuuden näkökulmasta. Kaupunkikulttuuriyksikössä kehitetään kulttuurin avustuksia ja otetaan käyttöön osallisuussuunnitelma.

Tampereen taidemuseon ja Muumi-museon toiminta painottuu vetovoimaisten näyttelyiden järjestämiseen ja kokoelmien, mukaan lukien julkinen taidete, kehittämiseen sekä peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeen valmisteluun. Sara Hildénin taidemuseon toiminta jatkaa kokoelmanhoidollisena työnä sekä merkittävien modernin- ja nykyaiteen näyttelyiden esittelyä. Tampereen historialliset museot tuottaa monipuolisia ja laadukkaita näyttelyitä ja kulttuuriperintötyötä. Museokeskus Vapriikka, Museo Milavidaa ja 25-vuotiskauttaan viettävää Amurin museokorttelia kehitetään elämyksellisinä ja vaikuttavina museokohteina. Museoiden kokoelmakeskuksen tilakysymyksessä edetään kohti pitkäaikaista ratkaisua.

Tampere Filharmonia täyttää 95 vuotta ja tuo kuultavaksi mielenkiintoisia ko-

timaisia ja kansainvälisiä teoksia ja taitelijoita. Juhlavuoden toiminnassa kehitetään erityisesti saavutettavuutta ja osallisuutta.

Palveluverkon kehittämistä jatketaan palveluverkkosuunnitelman mukaisesti. Hiedanrannan kulttuuritilakokonaisuuden suunnittelu etenee tilasuunnitelman ja tarveselvityksen valmistuttua. Tullikamarin remontti alkaa ja Nekalan kulttuurikeskuksen remontti valmistuu vuoden loppuun mennessä. Nekalan kulttuurikeskukselle kilpailutetaan operaattori ja tilojen vuokralaiset valitaan avoimen haun kautta. Taiteen tekijöiden työllistymistä edistävä Pirkanmaan kulttuuripankki-verkkopalvelu laajenee yhteensä yhdeksän maakunnan laajuiseksi verkkopalveluksi. Operaatio Pirkanmaa-projektin päätyttyä sen parhaita käytäntöjä ja maakunnallista yhteistyötä jatketaan osittain osana perustoimintaa. Kulttuuripalvelujen kustannus- ja toimintatietojen keruun kehittämistä jatketaan kuuden suurimman kaupungin yhteistyönä.

Kaupunki varautuu avustamaan vuosina 2024–2027 Tampereen teatterin perusparannushanketta yhteensä 17 milj. euron ja Tampereen työväen teatterin perusparannushanketta yhteensä 17 milj. euron investointiavustuksilla. Lisäksi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta myöntää vuosittain taidelaitosavustuksia mm. teattereille, Tampere-talolle ja muille yhteisöille.

Palvelu	Toimintamenot*, 1 000 euroa
Avustukset ja muu tuotanto Kulttuuri	19 643
Museoiden näyttelypalvelut	13 579
Avoimet kirjastopalvelut	13 073
Konserttit ja muu tapahtumatoiminta	9 008
Museoiden kokoelmapalvelut	4 819
Vapaan sivistystyön palvelut	4 804
Kirjaston kokoelmapalvelut	2 601
Kulttuuritalot ja tapahtumat	2 146
Lastenkulttuuripalvelut	1 496
Hakeutuvat kirjastopalvelut	1 354
Maakuntamuseo- ja kulttuuriympäristöpalv	958
Taiteen perusopetus	902
Kohdennetut kulttuuripalvelut	712
Musiikkijuhlat	712
Kulttuurin projektit	526
Tallenteet ja streamaukset	474
Aluetaidemuseotoiminta	334
Kirjastojen alueellinen kehittäminen	238
Kulttuurin tekijöiden tukeminen	75
Yhteensä	77 453

* Palvelujen toimintamenot ovat laskennallisia ja ne tarkentuvat vuosisuunnitelmaan. Sisältää Kulttuurin palveluryhmälle kohdistetut Sivistyspalvelujen yhteiset erät, yht. 3,6 milj. euroa.

Käyttötalous (1 000 euroa)	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	10 031	10 034
Toimintamenot	-75 807	-77 453
Toimintakate	-65 776	-67 419

Investoinnit (1 000 euroa)	Muutettu TA 2024	TA 2025
Investointimenot*	-9 355	-10 900

* Investointimenot sisältävät 9,5 milj. euron investointiavustuksen Tampereen teatterin perusparannushankkeelle ja 0,6 milj. euron investointiavustuksen Tampereen työväenteatterin perusparannushankkeen suunnittelukustannuksiin.

Liikunta ja nuoriso

Palvelukokonaisuuden tehtävä on tamperelaisten aktiivisen elämäntavan edistäminen. Palvelukokonaisuus vastaa liikunta- ja nuorisolaissa kunnalle osoitettujen liikuntapalvelujen ja nuorisotyön järjestämisestä. Sisä- ja ulkoliikunnan olosuhteilla sekä liikunnan ohjauksella mahdollistetaan asukkaiden omaehtoinen liikkuminen, seurojen yhteisöllistä harjoitus- ja kilpailutoimintaa sekä liikunnan ja kulttuurin tapahtumia. Toiminta-avustuksilla tuetaan tamperelaisten järjestöjen toimintaedellytyksiä. Nuorisotyön tavoitteena on edistää yhdenvertaisuutta, osallisuutta, vaikuttamismahdollisuuksia ja nuorten edellytyksiä toimia yhteiskunnassa sekä tuottaa matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia ja toimintaa vapaa-ajalla.

Toiminnan painotukset ja keskeiset muutokset

Liikuntaolosuhteita parannetaan vuoden 2025 aikana merkittävästi. Kaupin alueen

kehittäminen jatkuu jalkapallon olosuhteita kehittämällä. Katsomo- ja huoltorakennukset valmistuvat. Hakametsän Sport Campuksen rakennustyöt käynnistyvät. Kalevan sekä Lielahden liikuntapuistojen huoltorakennukset valmistuvat. Mustavuoren alueen kehittäminen jatkuu kriketin ja baseballin olosuhteita rakentaen ja Härmälän uimarannan rakentaminen käynnistyy.

Vuoden 2025 merkittävimmät tapahtumat ovat frisbeegolfin MM-kilpailut sekä koripallon EM-kilpailut. Tapahtumissa palveluryhmän vastuulla on laadukkaiden olosuhteiden luominen kisajärjestäjien käyttöön. Lisäksi erilaiset konsertit monipuolistavat liikunnan olosuhteiden käyttöä eri puolilla kaupunkia.

Nuorisopalvelut keskittyvät ylläpitämään ja kehittämään nykyistä laadukasta palvelutarjontaa. Alueellista liikunnallista nuorisotyötä lisätään. Etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan valtionavustusten vähenemisen vuoksi kaupunki kom-

pensoi toimintaa taloudellisesti viime vuotta enemmän.

Liikunta- ja nuorisopalvelujen varaus- ja hinnoittelutoimintaa kehitetään vuoden 2025 aikana entistä asiakasystävällisemmäksi ja selkeälukuisemmaksi. Uimahallimaksujen hinnoittelua jatketaan, siten, että yli 65-vuotiaiden päiväaikojen (ma-pe klo 9–15) uintivuorot ovat maksuttomia ja kausirannekkeen käyttöä jatketaan.

Liikunnan ja nuorison matalan kynnyksen harrastustoiminnan määräraha yhdistetään yhdeksi ympärivuotiseksi avustuskokonaisuudeksi. Kohderyhmänä ovat 13–29-vuotiaat.

Palvelu	Toimintamenot*, 1 000 euroa
Ulkoliikuntapalvelut	15 436
Sisäliikuntapalvelut	15 405
Uimahallipalvelut	10 604
Jäähallipalvelut	6 988
Kasvatuksellinen ohjaustoiminta	3 157
Harrastaminen ja omaehtoisen toiminnan tukeminen	2 604
Sosiaalinen vahvistaminen	2 446
Avustukset ja muu tuotanto Liikunta ja nuoriso	1 509
Liikunnan ohjauspalvelut	762
Yhteensä	58 912

* Palvelujen toimintamenot ovat laskennallisia ja ne tarkentuvat vuosisuunnitelmaan. Sisältää Liikunta ja nuoriso palveluryhmälle kohdistetut Sivistyspalvelujen yhteiset erät, yht. 2,7 milj. euroa

Käyttötalous (1 000 euroa)	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	6 923	6 959
Toimintamenot	-57 247	-58 912
Toimintakate	-50 324	-51 953

Investoinnit, 1 000 euroa	Muutettu TA 2024	TA 2025
Investointimenot	-8 280	-4 000

ELINVOIMA- JA OSAAMISLAUTAKUNTA

Elinvoima- ja osaamislautakunnan tehtävänä on järjestää osaamisen ja elinkeinojen edistämisen palvelut, joita ovat toisen asteen koulutus sekä osaamisen, elinkeinojen ja työllisyyden edistäminen sekä kotoutumista edistävät palvelut. Lautakunnassa on lisäksi työllisyysjaosto, joka vastaa lakisääteisten työvoimapalvelujen järjestämisestä Tampereen seudun työllisyysalueella.

Lautakunta vastaa maaseutuhallinnon paikallisten viranomaistehtävien järjestämisestä, ohjaa työllisyyspolitiikan linjauksia ja seuraa niiden toteutumista, osallistuu elinkeinopolitiikan linjausten valmisteluun ja vastaa elinkeinopalvelujen toteuttamisesta. Lautakunta vastaa myös kaupungin koulutuspolitiikan suuntaviivojen määrittelystä sekä koulutuspoliittisesta ohjauksesta lukuun ottamatta perusopetusta ja varhaiskasvatusta sekä korkeakoulupolitiikkaa.

Lautakunnalla on lisäksi palvelualaan liittyviä erityistehtäviä.

Toimintaympäristön muutokset

Keväällä 2024 toteutetun organisaatiouudistuksen myötä elinvoiman palvelualueeseen ovat kuuluneet 1.3.2024 alkaen elinkeinopalvelut, kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka, työllisyys- ja kasvupalvelut sekä ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus -palveluryhmät. Muut entisen elinvoiman ja kilpailukyyn palvelualueen ryhmät siirtyivät uuteen konsernihallinnon kilpailukyky ja innovaatiot -ryhmään.

Elinvoiman palvelualueen toiminta uudelleenorganisoiu 1.1.2025 alkaen.

Elinkeinopalvelut-palveluryhmän toiminnot ja henkilöstö siirtyvät osaksi työllisyys- ja kasvupalvelut -palveluryhmää. Työllisyys- ja kasvupalvelujen palveluryhmä vastaa työllisyys-, yritys-, yrittäjyys- ja elinkeinopalveluista ja tähän liittyvästä elinkeinopolitiikasta.

Työllisyys- ja kasvupalvelut -palveluryhmän kasvupalvelut -palveluyksikön strategisen elinkeinopolitiikan toteuttamiseen liittyvät tehtävät siirtyvät vuoden 2025 alussa konsernihallintoon, kilpailukyky ja innovaatiot -ryhmän strateginen elinkeinopolitiikka -yksikköön. Muutoksilla selkeytetään johdettavaa kokonaisuutta, sillä palvelualue on suuri, ja sisällöllisiä kokonaisuuksia oli paljon.

Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut siirtyvät kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025. Tampereen seudun työllisyysalueen valmistelua on tehty erityisesti työllisyys- ja kasvupalvelut -palveluryhmässä yhdessä muiden alueen kuntien ja valtion toimijoiden kanssa. Työllisyyden edistämiseksi ja työmarkkinoiden kohtaannon tehostamiseksi tarvitaan entistä tiiviimpää yhteistyötä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välillä.

Talouden heikko suhdanne on vaikuttanut erityisesti yritysten toimintaedellytyksiin, mikä on näkynyt muun muassa uusien startup-yritysten määrän pienentymisenä. Kansainvälisten osaajien ja opiskelijoiden veto- ja pitovoiman vahvistaminen on keskeistä alueen osaamistarpeisiin vastaamiseksi.

Toisen asteen koulutuksen osalta opiskelijamäärien kasvu ja valtion rahoitukseen liittyvät epävarmuudet edellyttävät toiminnan jatkuvaa tarkastelua ja

kehittämistä. Vieraskielisten opiskelijoiden määrä kaupungissa on kasvanut, mikä asettaa omanlaisiaan haasteita palveluiden järjestämiselle. Digitaalisten oppimisympäristöjen kehittäminen jatkuu tiiviinä sekä Tredun että lukioiden toiminnassa.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2025 talousarvio ja sen sisältämät vuosittaiset sitovat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan 2030 ja sen pohjana olevaan Kallervo Kummolan pormestariohjelmaan. Elinvoima- ja osaamislautakunnalle kohdistuu vuonna 2025 yhteensä 12 sitovaa toiminnan tavoitetta.

Talous

Elinvoima- ja osaamislautakunnan talous muodostuu kolmesta palveluryhmästä (Ammatillinen koulutus, Lukiokoulutus sekä Työllisyys- ja kasvupalvelut) ja Tampereen seudun työllisyysalueen taseyksiköstä. Toimintatulot muodostuvat pääosin Ammatillisen koulutuksen valtionosuustuloista sekä Tampereen seudun työllisyysalueen kuntien maksuosuuksista. Ammatillisen koulutuksen vuoden 2024 valtionosuudeksi on arvioitu 97,8 milj. euroa. Tulo- ja menoarviot oikaistaan loppuvuonna saatavan vuoden 2025 suosittelemuksen mukaisesti. Maksettaviin avustuksiin sisältyy kaupungin maksuosuus työttömyystuista (39,7 milj. euroa) ja lautakunnan myöntämät kumppanuusavustukset. Investointimenot kohdistuvat ammatilliseen koulutuksen, lukiokoulutuksen sekä työllisyys- ja kasvupalveluiden toimintaan.

Nro	Talousarvion toiminnan tavoite 2025
7	Oppivelvollisuuden piiriin kuulumattomien, vailla ammatillista tutkintoa olevien perustutkinto-opiskelijoiden, negatiiviset eroamiset ovat vähentyneet edelliseen vuoteen verrattuna
10	Kiusaaminen on vähentynyt kaikilla kouluasteilla edelliseen vuoteen verrattuna
12	Laajan työttömyysasteen ¹ kehitys on nuorten ja ulkomaalaisten osalta kuuden suurimman kaupungin keskiarvon tasolla
13	Työllistymistä edistävän palvelun perusteella työttömyysetuutta saa Tampereella keskimäärin vähintään 3000 henkilöä kuukaudessa ²
18	Itsensä yksinäiseksi tuntevien lasten, nuorten ja aikuisten osuus on vähentynyt vuoteen 2023 verrattuna
23	Aloittavien startup-yritysten määrä ja niiden henkilöstömäärä ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna
30	Tutkijoiden ja erityisasiantuntijoiden ensimmäisten oleskelulupien määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna
32	Yritys- ja työnantajapalvelujen kokonaisuuden rakentuminen on edennyt vuoden 2025 aikana
33	Ammatillisen tutkinnon on suorittanut vähintään 2900 opiskelijaa ja tutkinnon osia tai sitä pienempiä kokonaisuuksia on suorittanut vähintään 1100 opiskelijaa
35	Tampere-Pirkkalan matkustajalentojen määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna
39	Suomen- ja englanninkielinen lukiolinja on käynnistynyt onnistuneesti elokuussa 2025
46	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna

¹ Laaja työttömyysaste pitää sisällään työttömät työnhakijat ja erilaisten työllisyyspalveluiden piirissä olevat henkilöt

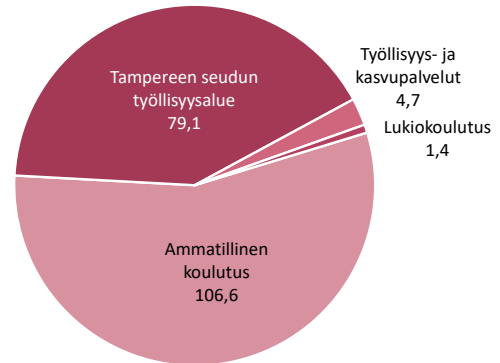
² Työmarkkinatukea voi saada työttömyyden tai työllistymistä edistävän palvelun (mm. työnhaun tuki, osaamisen kehittäminen ja kuntoutus) perusteella. Kunta ei maksa työmarkkinatuen kuntaosuutta siltä ajalta, jolloin työmarkkinatukea saava henkilö osallistuu työllistymistä edistäviin palveluihin.

ELINVOIMA- JA OSAAMISLAUTAKUNTA

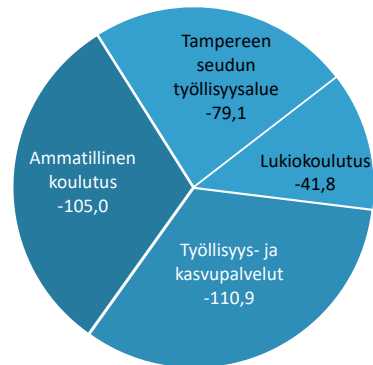
Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot			
Myyntitulot	110 095	109 807	182 290
Maksutulot	690	183	177
Tuet ja avustukset	10 441	12 045	9 105
Vuokratulot	276	239	229
Muut toimintatulot	260	57	57
Toimintatulot yhteensä	121 762	122 331	191 858
Valmistus omaan käyttöön	0	0	55
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-110 909	-119 644	-140 158
Palvelujen ostot	-34 930	-35 158	-91 337
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 585	-8 254	-7 036
Avustukset	-29 059	-28 060	-64 182
Vuokramenot	-27 924	-31 335	-33 557
Muut toimintamenot	-757	-755	-639
Toimintamenot yhteensä	-211 163	-223 206	-336 854
Toimintakate	-89 401	-100 875	-144 996
Rahoitustulot ja -menot	7	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-1 347	-1 908	-2 219
Tilikauden tulos	-90 741	-102 783	-147 215

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025
Nettoinvestoinnit	-2 418	-2 606	-3 405
Pysyvien vastaavien luovutustulot	90	0	0

TOIMINTATULOT 191,9 M€

TOIMINTAMENOT 336,9 M€

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	Toiminta- tulot	Toiminta- menot	Toiminta- kate	Poistot	Tilikauden tulos
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	6 106	-152 702	-146 596	-619	-147 215
Ammatillinen koulutus	106 642	-105 042	1 600	-1 600	0
Tampereen seudun työllisyysalue*	79 110	-79 110	0	0	0

* Sitova erä Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Investoinnit (1 000 euroa)	Investointi- menot	Rahoitus- osuudet	Netto- investoinnit
Ammatillinen koulutus	-2 000	0	-2 000
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-1 405	0	-1 405

Ammatillinen koulutus

Tampereen kaupunki järjestää ammatillista koulutusta yhteistoiminta-alueen sopimuksen perusteella Tampereen seudun ammattiopisto Tredussa. Tredulla on 13 kampusta, 5 Tampereella ja 9 ympäristökunnissa. Koulutusta järjestetään seuraavilla aloilla: humanistiset ja taidealat, kauppa, hallinto ja oikeustieteet, luonnontieteet, tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT), tekniikan alat, maa- ja metsätalousalat, terveys- ja hyvinvointialat sekä palvelualat.

Ammatillisen koulutuksen järjestämisluvassa Tampereen kaupungilla on järjestämisoikeus 34 perustutkintoon, 34 ammattitutkintoon ja 23 erikoisammattitutkintoon sekä tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVA). Järjestämislupa sisältää myös järjestämisoikeuden työvoimakoulutukseen, laajan luvan oppisopimuskoulutukseen, kaupunkiraideliikenteen kuljettaja-koulutukseen sekä urheilijoiden ammatilliseen koulutukseen. Lisäksi Tredulla on lupa soveltaa 10 tutkintoon tutkinnon perusteiden poikkeamismääräystä tutkintoviennissä.

Tampereen kaupunki toteuttaa TUVA- koulutukseen sisältyviä lukiolain mukaisia opintoja Tampereen kaupungin lukioissa ja tekee yhteistyötä perusopetuksen päättöarviointien korotuksiin liittyen kaupungin perusopetuksen ja eri kuntien kanssa. Lisäksi Tredussa toteutetaan muita koulutuspalveluita, esimerkiksi henkilöstökoulutusta, tilauskoulutusta, aikuisten perusopetusta sekä pakolaisten kotouttamiskoulutuksia.

Toiminnan painotukset ja keskeiset muutokset

Ammatillisen koulutuksen toiminnan ohjauksen kokeilun on tarkoitus käyn-

nistyä vuonna 2026 ja Tampereen kaupungin toivotaan pääsevän siihen mukaan. Haku tapahtuu keväällä 2025 ja kokeilu kestää 2033 loppuun. Kokeilun aikana määräaikaiseen kokeilulupa perustuen koulutuksen järjestäjä voisi järjestää tutkintoja, tutkinnon osia, laajennettua oppisopimuskoulutusta sekä työvoimakoulutusta nykyistä vapaamin. Opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa käytäisiin neuvottelut 4-vuotisen sopimuksen pohjaksi, jossa sovittaisiin koulutustarjonnasta, työmarkkinoiden kohtaannon ja koulutuksen laadun varmistamisesta, opiskelijavuosista, harkinnanvaraisesta rahoituksesta sekä muista järjestäjäkohtaisista tavoitteista.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää yksinkertaistetaan mm. vähentämällä painotus- ja korotustekijöitä sekä erilaisia kertoimia. Rahoitus koostuisi jatkossa laskennallisesta perusrahoituksesta sekä harkinnanvaraisesta rahoituksesta, perusteina painottuisivat nykyistä enemmän tutkinnon osien suorittaminen, työllistyminen ja jatko-opintoihin siirtyminen sekä uutena kriteerinä opiskelijan lähtötaso. Uusi rahoitusmalli tulisi voimaan vuoden 2026 alusta, muutoksiin toiminnassa ja taloudessa valmistaudutaan vuonna 2025.

Tredun uuden organisoitumisen (1.8.2024) toimeenpanoa ja uusien toimintamallien vakiinnuttamista jatketaan. Tiedolla johtamisen roolia vahvistetaan ja pedagogisen toiminnan johtamista kehitetään. Opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvointi, opintojen keskeyttämisen ennaltaehkäisy ja opiskelijoiden ajan- tasaisen ja tarkoituksenmukaisen tuen tarjoaminen ovat erityisen huomion kohteena. Opiskeluhuollon yhteistyön kehittämistä jatketaan hyvinvointialueen

kanssa ja TUVA-koulutuksen kehittämistä kuntayhteistyössä.

Strategisen ohjelman 2023–2025 toteutusta jatketaan viimeisenä toimintavuotena. Ohjelmassa painottuvat kestävyyden eri ulottuvuudet sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys, joihin vastataan kestävä elämäntavan, yrittäjyyden ja älykkään teknologian toimenpiteillä. Ohjelmaa toteutetaan sprinttien kautta. Vuonna 2025 valmistaudutaan myös uuden strategisen ohjelmakauden 2026–2029 valmisteluun.

TE-palvelut 2024 -uudistuksen käynnistymiseen varaudutaan tiivistämällä yhteistyötä Tampereen kaupungin työllisyys- ja kasvupalvelujen kanssa ja suunnittelemalla yhteisiä toimintamalleja ja palveluita.

Palveluverkon ja oppimisympäristöjen kehittäminen jatkuu mm. digitaalisten oppimisympäristöjen kehittämiseksi sekä yhteisten oppimisympäristöjen suunnittelun osalta Tampereen Aikuis- koulutussäätiön kanssa.

Ammatillisen koulutuksen valtionosuusrahoitusta leikataan noin 120 milj. euroa vuonna 2025. Tredulle myönnettävän rahoituksen arvioidaan pienentyvän 2,4 milj. euroa ja rahoituksen perustana olevien opiskelijavuosien 175. Ammatillisen koulutuksen rahoituspäätökset vuodelle 2025 tehdään valtion talousarvion hyväksymisen jälkeen. Talousarvioehdotus perustuu 106,6 milj. euron toimintatuloarvioon.

Palvelu	Toimintamenot*, 1 000 euroa
Ammatillinen koulutus, valtionosuudella rahoitettu toiminta	97 800
Muulla valtionosuudella rahoitettu toiminta	1 605
Toimiva ja yhdenvertainen oppivelvollisuus uudistus	721
Muu toiminta	6 516
Yhteensä	106 642

* Toimintamenoissa on huomioitu myös poistot.
 Palvelujentoimintamenot ovat laskennallisia ja ne tarkentuvat vuosisuunnitelmaan.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	109 116	106 642
Toimintamenot	-109 905	-105 042
Toimintakate	-789	1 600
Poistot ja arvonalentumiset	-1 508	-1 600
Tilikauden tulos	-2 297	0

Investoinnit, 1 000 euroa	Muutettu TA 2024	TA 2025
Investointimenot	-2 000	-2 000

Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksen palveluryhmä käsittää nuorten ja aikuisten lukiokoulutuksen. Vuonna 2025 lukio-opetusta järjestetään kuudessa päivälukiossa ja aikuislukiossa. Tampereen kaupungin lukioilla on viisi valtakunnallista erityistehtävää: kuvataide ja design, urheilu, luonnon-tieteet, musiikki ja musiikkiteatteri sekä englanninkielinen IB-opetus. Omina opetussuunnitelmallisina painoituksina ovat matematiikan ja teknologian linja, yhteiskuntatiede-, viestintä- ja skeittilinja sekä elokuussa 2025 alkava suomen- ja englanninkielinen lukiolinja Bilingual Study Programme (Finnish & English).

Toiminnan painotukset ja keskeiset muutokset

Tampereen kaupungin lukioiden opiskelijamäärä kasvaa sekä aiempina vuosina

tehtyjen aloituspaikkalisäysten mutta myös opiskeluaikojen pidentymisen vuoksi. Opiskelijamäärän nopea kasvu edellyttää oppilaitosten johtamisen, erityisopetuksen ja ohjauksen vahvistamista sekä opetushenkilöstön rekrytointeja.

Lukiokoulutuksen laadun kehittämishankkeessa laadittujen kriteerien käyttöönotto toteutetaan lukuvuonna 2024–2025. Seudullinen yhteistyö laatu-kriteerien toteuttamiseksi käynnistyy vuoden 2025 alusta.

Vieraskielisten määrä kasvaa kaikissa lukioyksiköissä, jonka vuoksi hakeutumista lukiokoulutukseen edistetään monikielisiä paremmin palveleviksi. Opintojen tukemiseen ja eriyttämiseen kehitetään uusia toimintamalleja. Lukio-koulutuksessa kehitetään hankerahalla mm. oppimisen tukea ja virtuaalisia op-

pimisympäristöjä. Verkko- ja etäopetusta kehitetään edelleen.

Lyseon lukio toimii Pyynikintie 2:ssa perusparannuksen ajan vuosina 2024–2025. Samaan aikaan valmistellaan Hatanpään lukion siirtymistä Pyynikintielle lyseon lukion tilojen valmistuttua. Palveluverkkosuunnitelman mukaisesti Hakametsän lukioyksikön valmistelu etenee.

Palvelu	Toimintamenot, 1 000 euroa	Suoritemäärä	Yksikkökustannus, euroa/laskennallinen opiskelija
Lukiokoulutus	-41 776	4 418	-9 456
Yhteensä	-41 776		

*Suoriteyksikkö on painotettu opiskelijamäärä. Valtionosuusrahoituksen perusteena olevien laskentapäivien opiskelijamäärät painotetaan: (pvm 20.1. opiskelijamäärä)*7/12 + (pvm 20.9.opiskelijamäärä)*5/12. Opiskelijoiden laskennallisissa määrissä on huomioitu aikuisten oppimäärä kertoimen 0,615 avulla. Aineopiskelijat on sisällytetty aikuisopiskelijamääriin valtionosuusrahoitusperusteiden mukaisesti.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	1 847	1 404
Toimintamenot	-40 227	-41 776
Toimintakate	-38 380	-40 372

Investoinnit, 1 000 euroa	Muutettu TA 2024	TA 2025
Investointimenot	-606	-1 350

Työllisyys- ja kasvupalvelut

Palveluryhmä vastaa Tampereen seudun työllisyysalueen toiminnasta seudullisen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Työllisyysalue järjestää ja tuottaa laissa työvoimaviranomaiselle säädetyt tehtävät sekä kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaiset tehtävät yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Työllisyysalueen talous on kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikön avulla. Työllisyysalueen toimintaa kuvataan tarkemmin sitä koskevassa talousarviotekstissä.

Palveluryhmän tehtäviin kuuluvat kaupungin yleisen toimialan mukaiset työllisyys-, yritys-, yrittäjyys- ja elinkeinopalvelut, elinkeinopolitiikka (pl. strateginen elinkeinopolitiikka) sekä ryhmän tehtävien strateginen kehittäminen. Palveluryhmä vastaa Business Tampereen perussopimuksen koordinoinnista ja ohjauksesta. Tehtäviin kuuluu lisäksi kansainvälisten osaajien houkutteluun, rekrytointiin ja pitovoimaan liittyvät palvelut.

Palveluryhmä vastaa kansainvälistä suojelua saavien vastaanottoon liittyvistä kaupungin lakisääteisistä tehtävistä, kotoutumista edistävien palvelujen koordinoinnista elinvoiman palvelualueella ja koko kaupungin tasolla siltä osin, kun kyse ei ole työllisyysalueen tehtäväksi määritellyistä tehtävistä.

Palveluryhmän tehtäviin kuuluvat Ohjaamon koordinointi, työllisyyden ja kotoutumisen edistämisen sekä elinkeinojen kehittämisen avustukset, kuntatyöllistäminen sekä ryhmän tehtäväkenttään kuuluvien erillisohjelmien koordinointi.

Toiminnan painotukset ja keskeiset muutokset

Työllisyys- ja kasvupalvelujen palveluryhmän tehtäviin vaikuttavat merkittävästi vuoden 2025 alussa tapahtuva työvoimapolitiikan järjestämisvastuun siirtyminen valtiolta kunnille sekä kotoutumisen kokonaisuudistus. Palveluryhmä sisältää toisiaan täydentäen kaupungin yleisen toimialan perusteella

toteuttavat työllisyyden, yrittäjyyden ja kotoutumisen edistämisen tehtävät sekä lakisääteiset työllisyyspalvelut (Tampereen seudun työllisyysalueen toiminta). Lisäksi vuoden 2025 alussa työllisyys- ja kasvupalvelujen palveluryhmään kuuluu elinkeinopalvelut. Ryhmän palveluja kehitetään ja toteutetaan julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoista rakentuvassa palveluekosysteemissä.

Palveluryhmän talousarvio koostuu kunnan yleisen toimialan mukaisista työllisyyden, yrittäjyyden, kotoutumisen ja elinkeinojen edistämisen kustannuksista. Palveluryhmän talousarvio sisältää Tampereen maksuosuuden työllisyysalueesta sekä kaupungille työttömyysturvasta tulevat maksuosuudet. Kaupungin vastuu työttömyysturvakustannuksista kasvaa TE-uudistuksessa. Palveluryhmän yleisen toimialan mukainen talousarvio ei sisällä työllisyysalueen taloutta (erillinen taseyksikkö).

Työllisyysalueen lakisääteisiä palveluja säätelee yhdenvertaisuuden vaatimus, joka ei huomioi kuntien erilaisuutta. Työllisyys- ja kasvupalvelujen ryhmän yleisen toimialan mukaisilla palveluilla täydennetään työllisyysalueen palveluvalikoimaa vahvistaen näin kasvavan ja kansainvälistyvän kaupungin erityispiirteitä työllisyyden, yrittäjyyden ja kilpailukykyyn edistämiseksi. Työllisyysalueen lakisääteiset palvelut kytketään Tampereella osaksi työllisyys- ja kasvupalvelujen muuta palveluekosysteemiä sekä kumppanuusverkoston palvelua TE-palvelu-uudistuksen tavoitteiden mukaisesti.

Lakisääteinen hyvinvointialueyhteistyö siirtyy pääosin työllisyysalueen vastuulle 2025. Ohjaamo-toimintaa kehitetään uuden lainsäädännön pohjalta organisaattorirajat ylittävänä matalan kynnyksen yhteispalveluna nuorille. Työllisyys- ja kasvupalvelut koordinoi nuorten työllisyysohjelman toimeenpanoa. Nuorisotakuuavustuksilla vahvistetaan järjestöjen mahdollisuuksia edistää nuorten työllisyysohjelman tavoitteita. Työllisyyden

ja kotoutumisen edistämisen avustuksia kohdennetaan lautakunnan uudistamien avustusten myöntämisperusteiden mukaisesti määrärahojen sallimissa rajoissa.

Työllisyys- ja kasvupalvelujen toiminnassa keskeistä on työmarkkinoiden kohtaannon varmistaminen uudistuvien työllisyyspalvelujen, rekrytointitilanteisiin räätälöityjen ratkaisujen, joustavien koulutusmallien ja tiiviin elinkeinoelämäyhteistyön avulla. Työvoiman saatavuuden turvaamiseksi kehitetään toimintamalleja osana muita elinvoimapolitiikkaa. Data- ja digi-infrastruktuuria kehittämällä edistetään tiedolla johtamista sekä asiakaslähtöisten ja vaikuttavien palveluiden kehitystyötä.

Yrityspalvelujen keskeisinä kehittämiskokonaisuuksina ovat digitaaliset yrittäjyys- ja elinvoimapolitiikka, alkavan yrittäjän palvelut, vaikuttavat alkuvaiheen startup-palvelut, kohtaamisia-palvelut ja rekrytointipalvelut esim. Konepajakoulu. Toiminnassa korostuu kumppanuudessa tehtävä kehitystyö ja yrityspalvelujen koordinointi.

Elinkeinopalvelut-yksikkö muodostuu elinkeinopalveluista sekä elinvoiman, osaamisen ja elinkeinojen kehittämisen avustuksista. Palveluyksikön tehtäviin kuuluvat maataloushallinnon viranomaispalvelut, jotka Lempäälän kaupunki tuottaa yhteistoiminta-alue-sopimuksen perusteella.

Kansainvälisen osaamisen palvelut järjestää kansainvälisten osaajien houkuttelun ja vastaanoton ja työnantajien kansainvälisen rekrytoinnin palvelut sekä kansainvälistä suojelua saavien vastaanottoon liittyvät lakisääteiset kunnan palvelut niiltä osin, kun kyse ei ole työllisyysalueelle kuuluvista tehtävistä. Palvelujen asiakaskohderyhminä ovat ulkomailta Tampereelle muuttavat uudet kuntalaiset sekä työnantajat ja yritykset, jotka tarvitsevat kansainvälisen rekrytoinnin palveluja. Palvelujen tavoite on sujuva kotoutuminen ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen.

Palvelu	Toimintamenot*, 1 000 euroa
Työllisyysalueen maksuosuus	-48 061
Työttömyysturvamaksut	-39 686
Elinkeinopalvelut	-5 338
Kansainväliset palvelut	-4 823
Rekrytointipalvelut ja kohtaanto	-4 015
Muut tuet ja avustukset	-3 392
Kasvupalvelut	-2 978
Työllistymisen monialaisen tuen palvelut	-1 331
Lautakunnan myöntämät avustukset	-1 302
Yhteensä	-110 926

* Palvelujen toimintamenot ovat laskennallisia ja ne tarkentuvat vuosisuunnitelmaan.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	11 326	4 702
Toimintamenot	-64 896	-110 926
Toimintakate	-53 570	-106 224

Vuodet eivät ole suoraan vertailukelpoisia. Toimintamenot sisältävät vuonna 2025 Tampereen kaupungin maksuosuuden työllisyysalueesta ja elinkeinopalvelut.

Investoinnit, 1 000 euroa	Muutettu TA 2024	TA 2025
Investointimenot	0	-55

Tampereen seudun työllisyysalue

Tampereen seudun työllisyysalueen palvelutoiminta käynnistyy 1.1.2025. Tampereen seudun työllisyysalue järjestää ja tuottaa työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain (380/2023) mukaiset palvelut sekä muussa lainsäädännössä työvoimaviranomaiselle säädetty tehtävät 16 kunnan muodostamalle yhteistoiminta-alueelle yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Tampere toimii työllisyysalueen vastuukuntana. Työllisyysalueeseen kuuluvat Tampereen lisäksi Akaa, Juupajoki, Kangasala, Kuhmoinen, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Pälkäne, Ruovesi, Urjala, Valkeakoski, Vesilahti, Virrat ja Ylöjärvi. Työllisyysalue vastaa muiden sopijakuntien kuin Valkeakosken kaupungin osalta myös kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 luvussa kunnille säädetyistä tehtävistä 18–64-vuotiaiden osalta lukuun ottamatta perheen kotouttussuunnitelmaa.

Yhteistoiminta-alueen kuntien yhteisenä toimielimenä toimii elinvoima- ja osaamislautakunnan työllisyysjaosto. Työllisyysalueen toiminta on osa elinvoiman palvelualueen työllisyys- ja kasvupalvelujen palveluryhmää. Työllisyysalueen talous on kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikön avulla. Tampereelle siirtyy liikkeenluovutuksella valtiolta henkilöstöä 413 ja sopijakunnista 50. Työllisyys- ja kasvupalveluista kohdennetaan työllisyysalueelle työpanosta 161 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosien kokonaismäärä on noin 624.

Keskeisiä työvoimaviranomaisen vastuulla olevia lakisääteisiä palveluja ovat työnhakijapalvelut, työnantajapalvelut ja alkavan yrittäjän palvelut. Tehtäviin kuuluu myös palvelujen hankinta sekä avustusten myöntäminen ja maksatus. Laki-

sääteisiä palveluja ja tehtäviä on yli 120. Työllisyysalueen palvelut järjestetään hyödyntäen yksityisen ja kolmannen sektorin palveluekosysteemiä tiiviissä yhteistyössä sopijakuntien ja kumppanuusverkostojen kanssa. Toimivien yhteistyörakenteiden aikaan saaminen hyvinvointialueen ja muiden keskeisten kumppaneiden, mm. oppilaitosten kanssa on keskeistä.

TE-uudistuksen lähtökohtana on työnhakijoiden nykyistä nopeampi työllistyminen ja siitä johtuen myös uudenlainen työttömyysturvan kannustejärjestelmä kunnille. Uudistuksella tavoitellaan elinkeinoelämän ja julkisen sektorin työvoiman saatavuuden turvaamista alueella, työvälityksen tehostamista ja yrittäjyyden vahvistamista sekä työn ulkopuolelle jääneiden työelämään kiinnittämistä huomioiden myös vieraskieliset työkäiset.

Työllisyysalueelle organisoidaan järjestämssuunnitelman linjausten mukaisesti kattavat lähipalvelut. Tampereella keskeistä on tukea alueen kasvua, kansainvälistymistä ja kilpailukykyä. Työllisyysalueen toimintaa kehitetään laajassa yhteistyössä valmistellun palvelustrategian pohjalta, jossa palvelujen lähtökohdaksi asiakaslähtöisyys, vaikuttavuus ja kustannustehokkuus. Työllisyysalueelle laaditaan kuntien ja ekosysteemikumppaneiden yhteistyönä ohjaava työllisyysstrategia vuosille 2025–2035.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2025 talousarvio ja sen sisältämät vuosittaiset sitovat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan 2030 ja sen pohjana olevaan Kalervo Kummolan pormestariohjelmaan. Elinvoima- ja osaamislautakunnan työllis-

syysjaostolle kohdistuu vuonna 2025 yksi sitova toiminnan tavoite.

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Uudistuksen tavoitteet on määritelty kuntien hyväksymässä järjestämssuunnitelmassa, joka perustuu kuntien yhteiseen TE-palvelustrategiaan. TE-uudistuksen toteuttamisessa vuonna 2025 keskeisintä on työnhakija- ja työnantaja-asiakkaiden lakisääteisten palvelujen ja tukien katkeamattomuuden turvaaminen uudistuksen siirtymävaiheessa. Valmistelun haasteena on ollut epävarmuus valtion vastuulla olevien järjestelmien ja niiden integraatiototeutusten onnistumisesta ja aikataulusta. Työllisyysalueen käynnistämistä, kattaen lähi- ja keskitetyt palvelut sekä tukipalvelut, on valmisteltu Työvoimapalvelujen siirto ja organisointi (Työsi) –projektissa, jossa on ollut nimetyt edustajat sopijakunnista ja valtiolta. Projektin tukee työllisyysalueen toiminnan käynnistymistä maaliskuun 2025 loppuun saakka. Ylialueellinen yhteistyö on keskeinen osa kokonaisuuden valmistelua.

Työllisyysalueen toiminta ja palvelut organisoidaan olemassa olevaan työllisyys- ja kasvupalvelujen rakenteeseen mukaan luettuna uusi seudun lähipalvelut -yksikkö. Organisoitiratkaisulla tuetaan tavoitteiden saavuttamista ja toimintavarmuutta. Työllisyysalueen henkilöstölle tarjotaan muutosvaiheessa kattavasti tukea ja perehdytystä.

Toimenpiteet tarkennetaan osana vuosisuunnitelmaprosessia.

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 202531 TE-uudistus on toteutettu onnistuneesti¹¹ Palveluketjujen katkeamattomuus ja palveluiden saatavuuden turvaaminen

TAMPEREEN SEUDUN TYÖLLISYYSALUE

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Liikevaihto	78 923	80 501	82 111	83 754
Liiketoiminnan muut tuotot	187	191	195	199
Materiaalit ja palvelut				
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-349	-356	-364	-371
Palvelujen ostot	-19 892	-20 290	-20 696	-21 109
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-28 140	-28 703	-29 277	-29 863
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-4 621	-4 714	-4 808	-4 904
Muut henkilösivukulut	-793	-809	-825	-842
Liiketoiminnan muut kulut	-25 314	-25 820	-26 337	-26 863
Liikelylijäämä (-alijäämä)	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	0	0	0

Tampereen seudun työllisyysalueella ei ole investointeja vuonna 2025, joten rahoituslaskelmaa ei esitetä.

ASUNTO- JA KIINTEISTÖLAUTAKUNTA

Lautakunta vastaa asunto- ja maapolitiikan valmistelusta ja toteutuksesta sekä kaupungin tilaomaisuuden hallinnasta kaupunkistrategian tavoitteiden mukaisesti. Asuntopolitiikan osalta lautakunta vastaa lisäksi edunvalvonnasta ja asumisen kehittämisestä. Lautakunta huolehtii asuntolainsäädännön ja siihen liittyvien säännösten mukaisista viranomaistehdävistä ja käyttää näissä asioissa viranomaiselle kuuluvaa ratkaisuvalltaa. Maapolitiikan osalta lautakunta vastaa lisäksi kaupungin maaomaisuuden kehittämisestä, maanomistajan tavoitteiden asettamisesta ja kaupungin maa- ja vesialueiden sekä tilaomaisuuden edunvalvonnasta. Asunto- ja kiinteistölautakunnan alaisuudessa Tampereen seudun ammattiopisto Tredun on vastannut toimintaansa varten Tredun Kiinteistöt Oy:ltä tai muilta toimijoilta vuokratuista tiloista ja niiden ylläpidon järjestämisestä lautakunnan 21.8.2019 §106 tekemän päätöksen mukaisesti. Elinvoiman palvelualueen organisaatiossa asunto- ja kiinteistölautakunnan järjestämät palvelut kuuluvat kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmään, ammatillisen koulutuksen palveluryhmään sekä kaupunginhallituksen ohjauksessa toimiviin Viiden tähden keskustan ja Hiedanrannan kehitysohjelmiin.

Toimintaympäristön muutokset

Tamperelaisia oli Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan elokuun 2024 lopussa 258770 ja väestönkasvua noin 3700 asukkaan verran. Ennakkotieto kokonaisnettomuutosta elokuun loppuun asti oli 3781 henkeä, mistä kuntien välinen nettomuutto oli 2034 asukasta. Rakennuslupia myönnettiin elokuun 2024 loppuun mennessä 1122 asunnolle, kun

vuoden 2023 elokuun loppuun mennessä rakennuslupia myönnettiin 1884 asunnolle. Vuoden 2024 elokuun loppuun mennessä käynnistyi 1155 uuden asunnon rakentaminen, kun vuoden 2023 elokuun loppuun mennessä käynnistyi 1459 uuden asunnon rakentaminen. Asuntoja valmistui vuoden 2024 elokuun loppuun mennessä 1352 asuntoa, kun vuoden 2023 elokuun loppuun mennessä valmistui 2957 asuntoa. Elokkuun 2024 loppuun mennessä oli aloitettu 693 kohtuuhintaisen vuokra-asunnon ja 121 asumisoikeusasunnon rakentaminen. Elokkuun loppuun mennessä 2024 oli valmistunut 717 kohtuuhintaista vuokra-asuntoa. Syksystä 2023 kevääseen 2024 verrattuna myymättömien valmiiden asuntojen määrä oli kasvanut.

Valmistuneiden myymättömien asuntojen määrä kaupungissa kasvoi syksyllä 2023 ja niiden määrä on kasvanut keväällä 2024 vielä lisää. Tampereelle on rakennettu viime vuosina erittäin paljon sijoittajavetoisesti vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja, ja vuokra-asuntotarjontaa on Tampereella runsaasti. Kuluttajille markkinoitavien vapaa-rahointeisten asuntojen kauppa ei myöskään ole nousseiden korkojen ja tarjolla olevien asuntotyyppien rajallisuuden vuoksi lisääntynyt korvaamaan sijoittajakysynnän laskua. Nämä tekijät hillitsevät merkittävästi uusien vapaarahoitteisten asuntokohteiden aloituksia. Tampereella asuntorakentamisen aloitukset ovat vuonna 2024 vuoden 2023 tavoin laskusuunnassa ennakoiden vuonna 2025 valmistuvien asuntojen määrän edelleen vähenemistä. Elokkuun loppuun mennessä vuoden 2024 asuntotuotannon aloituksista noin 70 prosenttia oli kohtuuhintaisen asuntotuotannon aloituksia. Nollakor-

koajan päätyminen ja korkea inflaatio ovat nostaneet asuntorakentamisen ja asumisen kustannuksia huomattavasti, ja Tampereella asumisen tukien vuokrarajoihin mahtuvien kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen saatavuus on pitkään jatkuneesta merkittävän suuruisesta uudistuotannosta huolimatta heikko.

Taantuman vastatoimena valtio piti korkotukilainojen hyväksymisvaltuudet edelleen korkeina, vaikkakin hallitusohjelma viitoittaa valtion tukeman asuntotuotannon valtuuksien pienentämistä. Aran oli myös lupa myöntää varauksia asumisoikeusasunnoille vuoden 2023 loppuun saakka. Valtion tukeman Ara-tuotannon hankkeita on Tampereella etenemisprosessissaan erittäin paljon, ja Ara-tuotanto auttaa Tampereella rakentamisen suhdanteiden tasaamisessa. Kaupunki on omilla määräaikailla toimillaan pyrkinyt helpottamaan uusien asumisen hankkeiden käynnistymistä kaikissa hallintamodoissa.

Hallitusohjelmasta kohdistuu myös asumisen tuotantotukiin ja asumisen tukiin muutoksia. Tampereen kaupunki tekee kaupungin ja kuntalaistensa edunvalvontaa antamalla lausuntoja hallituksen lakiesityksiin.

Hyvinvointialueen Palveluiden verkon, maankäytön ja kaavoituksen yhdyspintatyöryhmä kuntien kanssa on käynnistynyt.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2025 talousarvio ja sen sisältämät vuosittaiset sitovat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan 2030 ja sen pohjana olevaan Kalervo Kummolan pormestariohjelmaan. Asunto- ja kiinteistölautakunnalle kohdistuu vuonna 2025 yhteensä kuusi sitovaa toiminnan tavoitetta.

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 2025

2	Seuraavan kaupunginosaohjelman kohdealue on selvitetty tarveperusteisesti kaupunginosakehittämisen työryhmässä ja ohjelman valmistelu on käynnistetty
14	Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen asuntotuotantotavoite 716 kohtuuhintaista asuntoa on toteutunut
15	Yhtiömuotoiseen asumiseen on asetettu haettavaksi avoimessa menettelyssä tai neuvottelumenettelyssä tontteja 100.000 kem ²
16	Asemakaavoituksella ja tontinluovutuksella on mahdollistettu vuosittain keskimäärin 150 pientalon rakentaminen ¹
17	Asunnottomuus kokonaisuutena on vähentynyt ja pitkäaikaisasunnottomuus on kääntynyt laskuun yhteistyössä sidosryhmien kanssa edelliseen vuoteen verrattuna
46	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna

¹ Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen tavoite vuosille 2022–2025 keskimäärin 150 tonttia vuodessa

Talous

Asunto- ja kiinteistölautakunnan toimintakate on 206,2 milj. euroa. Toimintatulot 300,9 milj. euroa muodostuvat pääosin tilaomaisuuden vuokratuotoista, maa-alueiden vuokratuotoista sekä maa-alueiden ja rakennusten pysyvien vastaavien myyntivoitoista. Pysyvien vastaavien myyntivoitot ovat yhteensä 55,2 milj. euroa. Maksutuloihin kirjautuvat mm. maankäyttösopimuskorva-

ukset. Toimintamenot ovat yhteensä 94,7 milj. euroa ja niihin sisältyvät mm. Tampereen Tilapalvelut Oy:ltä ostettavat tilojen ja kiinteistöjen hankejohtamis-, ylläpito- ja kunnossapitopalvelut 48,9 milj. euroa. Hiedanranta -kehitysohjelman asunto- ja kiinteistölautakunnan alainen toimintameno on vuonna 2025 noin 1 milj. euroa.

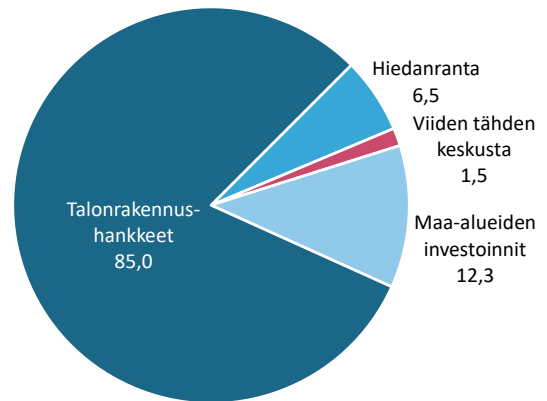
Investointimenot ovat yhteensä 105,4 milj. euroa. Rahoitusosuuksia on 0,1

milj. euroa kohdistuen entisen Nekalan koulun muutokseen kulttuuritilaksi. Talonrakennushankkeiden nettoinvestointimenot ovat 85,0 milj. euroa. Pysyvien vastaavien luovutustuloja on talousarviossa 82,1 milj. euroa.

ASUNTO- JA KIINTEISTÖLAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot			
Myyntitulot	1 117	480	300
Maksutulot	6 415	12 701	5 001
Tuet ja avustukset	299	503	260
Vuokratulot	213 357	235 157	240 142
Muut toimintatulot	21 358	32 900	55 228
Toimintatulot yhteensä	242 546	281 741	300 931
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-3 736	-4 599	-4 709
Palvelujen ostot	-51 599	-56 050	-57 307
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-136	-271	-233
Avustukset	-14	-427	-427
Vuokramenot	-30 107	-32 229	-31 900
Muut toimintamenot	-122	-206	-172
Toimintamenot yhteensä	-85 714	-93 781	-94 749
Toimintakate	156 832	187 960	206 182
Rahoitustulot ja -menot	-15 568	-17 777	-19 784
Poistot ja arvonalentumiset	-50 774	-59 364	-63 665
Tilikauden tulos	90 489	110 819	122 733
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	112	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	90 602	110 819	122 733
Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025
Investointimenot	-112 087	-176 496	-105 412
Rahoitusosuudet	279	786	100
Nettoinvestoinnit	-111 808	-175 710	-105 312
Pysyvien vastaavien luovutustulot	33 492	67 400	82 103

NETTOINVESTOINNIT 105,3 M€

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate	Rahoitustulot ja -menot	Poistot ja arvonalentumiset	Tilikauden tulos
Asunto- ja kiinteistölautakunta, toimintakate (pl. erikseen sitovat erät)	300 931	-93 729	207 202	-19 784	-63 665	123 753
Hiedanranta-kehitysohjelma, toimintakate	0	-1 020	-1 020	0	0	-1 020
Investoinnit (1 000 euroa)	Investointimenot	Rahoitusosuudet	Nettoinvestoinnit			
Asunto- ja kiinteistölautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-12 250	0	-12 250			
Talonrakennushankkeet (pl. Hiedanranta)	-85 132	100	-85 032			
Viiden tähden keskusta-kehitysohjelma	-1 530	0	-1 530			
Hiedanranta-kehitysohjelma	-6 500	0	-6 500			

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmän tehtäviä ovat kaupungin maa- ja asuntopolitiikan valmistelu ja toteutus, palvelutilaverkkojen suunnittelu yhteistyössä tiloissa toimivien palveluryhmien ja yksiköiden kanssa, luontovirkistykseen ja retkeilyyn tarkoitettujen alueiden kehittäminen ja ylläpito sekä osaltaan kaupungin tilaomaisuuden hallinta.

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmä toteuttaa osaltaan kaupungin väestönkasvun, asuinrakentamisen ja elinkeinoelämän sijoittumisen edellytyksiä. Lisäksi edistetään asuntotuotannon kilpailun syntymistä ja asumisen kohtuuhintaisuutta. Yhdessä muiden palvelualueiden kanssa laaditaan ja toteutetaan palveluiden, asumisen, liikenteen ja maankäytön toteuttamisen ja investointien pitkän aikavälin suunnitelman (PALM) -ohjelmaa.

Palveluryhmään kuuluu viisi yksikköä: kiinteistötoimi, kestävä asuminen ja rakentaminen, palvelutilaverkot, tilaomaisuuden hallinta sekä talous- ja hallinto. Kiinteistötoimi -yksikköön kuuluu kaksi tiimiä, jotka ovat sopimus ja luonnonvarat -tiimi ja tonttitiimi.

Toiminnan painotukset ja keskeiset muutokset

Kaupunginvaltuusto hyväksyi asunto- ja maapolitiikan linjaukset kesäkuussa 2022. Linjausten toimeenpano jatkuu vuonna 2025 ja linjausten vaikuttavuutta arvioidaan. Uusien linjausten mukaisen maanvuokrasopimusten kohtuullistamishakemusten käsittelyprosessi ja määritelmät täyttävien asuntotonttien myyntiprosessi käynnistyvät vuokralaisten aloitteesta. Toteutuessaan ne vaikuttavat maanvuokratuloihin niitä vähentäen ja tontinmyyntituloihin niitä lisäten.

Uutta asumista mahdollistetaan maankäytön kehittämiseen liittyvillä

sopimuksilla sekä maanluovutuksella. Yritysten toimintaedellytyksiä parannetaan yritysalueita kehittämällä elinkeinoelämän tarpeisiin ja varmistamalla yritystonttitarjonnan riittävyys. Asuntomarkkinoiden taantumasta johtuen uusien asuntotonttien luovutustuotot ovat epävarmoja. Taantumasta takia yksityiset maanomistajat suunnittelevat tarkasti, milloin allekirjoittavat maankäyttösopimuksen. Kaupunki osaltaan pyrkii edistämään asuntorakentamista tarjoamalla tontteja rakennuttajille jatkuvan haun menettelyllä erillishakujen lisäksi.

Kaupungin maalta etsitään täydennysrakentamispaiikkoja pientalorakentamiselle. Kasvavassa kaupungissa huolehditaan lähivirkistysmahdollisuuksista ja retkeilyn viestinnän ja kohteiden kehittäminen on tärkeää.

Maanomaisuuden investoinnit kohdentuvat vahvistuneiden asemakaavojen ja kaupungin sitoumusten mukaisiin johtosiirtoihin ja pilaantuneiden maiden puhdistamiseen sekä maan esirakentamisen kustannuksiin valikoiduilla alueilla.

Kaupungin tilankäytön tehostamista ja palvelutilaverkkojen kehittämistä toimialojen palveluverkkosuunnitelmien pohjalta jatketaan asetettujen tavoitteiden mukaisesti yhteistyössä konsernihallinnon ja palveluryhmien kanssa.

Vuonna 2024 on käynnissä noin 27 ison tilainvestoinnin tarveselvitys-, hankesuunnitelma- ja toteutussuunnitelma-vaihetta. Niiden suunnittelun yhteydessä lasketaan hankkeen hiilijalanjälki, hiilikädenjälki, elinkaarikustannukset ja investointikustannukset. Puurakentamisen edistäminen huomioidaan kaupungin talonrakennushankkeissa ja tontinluovutuksessa. Kaupungin palvelurakennusten talonrakennusinvestointeihin liittyen sekä osana kaikkea palveluryhmän työskentelyä toteutamme Hiilineutraali

Tampere 2030-tiekarttaa. Vähähiilisten materiaalien käyttöä kaupungin palvelurakennuskohteissa lisätään ja edistetään kaupungin tontinluovutuksella tavoitteita myös asunto- ja toimitilarakentamisessa.

Kaukajärven ja Annalan kaupungin osaohjelma jatkuu vuonna 2025. Kaupunkitasoisen kaupunginosakehittämisen työryhmän toiminta etenee laaditun toimintamallin pohjalta. Tampereen kaupunki ja Pirkanmaan hyvinvointialue laativat yhteisen toimenpideohjelman pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseksi. Myös muilta osin työ asunnottomuuden vähentämiseksi jatkuu yhteistyössä hyvinvointialueen, vuokranantajien ja järjestöjen kanssa. Asumisneuvontaa kehitetään sisällöllisesti asumisen haasteita ennaltaehkäisten.

Työ asuntotuotannon monipuolistamiseksi ja laadun ohjaamiseksi jatkuu. Varmistamme osaltamme kohtuuhintaisen asuntotuotannon edellytykset, teemme yhteistyötä kaupunkikonserniin kuuluvien ja muiden vuokra-asuntotoimijoiden kanssa sekä edistämme yleisesti asuntotuotantoa haastavassa asuntomarkkinatilanteessa.

Sosiaali- ja terveystalouden vuokratilojen vuokrasopimusten siirryttyä hyvinvointialueelle ja kaupungin jäädessä vuokranantajaksi vielä joidenkin tilojen osalta, jatketaan realisoitavien sote-kohteiden myyntivalmisteluita ja vuokrasopimusneuvotteluita. Lisäksi muun tarpeettoman tilaomaisuuden realisointi jatkuu edelleen ja realisointeja toteutetaan joko kohteita suoraan myymällä tai kiinteistökehityksen kautta. Maanomistajan lupien myöntämisen toimintamallien ja järjestelmien kehittämistä jatketaan.

Palvelu	Toimintamenot*, 1 000 euroa
Tilavuokrauspalvelut	83 683
Maaomaisuuden hallinta	6 293
Asumisen kehittäminen ja viranomaispalvelut	2 455
Palvelutilaverkkojen kehittäminen	1 298
Akila, Hiedanranta	1 020
Yhteensä	94 749

* Palvelujen toimintamenot ovat laskennallisia ja ne tarkentuvat vuosisuunnitelmaan.

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	281 741	300 931
Toimintamenot	-93 781	-94 749
Toimintakate	187 960	206 182

Investoinnit, 1 000 euroa	Muutettu TA 2024	TA 2025
Investointimenot	-176 496	-105 412
Rahoitusosuudet	786	100
Pys. vast. luovutustulot	67 400	82 103

TALONRAKENNUSHANKKEET VUOSINA 2025–2028 (1 000 EUROA)

Hankkeen nimi	Kust. arvio	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	Valmistumis- vuosi
UUDIS- JA LISÄRAKENNUKSET						
VARHAISKASVATUS, ESI- JA PERUSOPETUS						
Lamminpään koulun rakennus 2 uudisrakennus	11 650	5 500				2025
Tahmelan uusi päiväkoti (puurakenteinen)	6 050	1 544				2025
Ahvenisjärven (ent. Pohjois-Hervannan) koulun uudisrakennus	28 100	8 390	5 975			2026
Kämmenniemen koulun ja nuorisotilojen perusparannus ja laajennus (vaihe 1)	12 655	300	7 078	5 078		2027
Turtolan uusi päiväkoti	5 525	200	3 400	1 925		2027
Kanjonin koulu ja päiväkoti	29 500	300	6 000	15 000	8 200	2028
Peltolammin hyvinvointikeskuksen uudisrakennus (koulu, päiväkoti, nuorisotilat ja kirjasto)	31 550	500	13 400	10 000	7 250	2028
Tammelan koulun rakennuksen 2 ja Sara Hildèn -akatemia perusparannus ja laajennus	19 720	600	8 000	8 000	2 720	2028
Koivistonkylän päiväkoti (puurakenteinen)	5 621	200	0	4 025	1 396	2028
Annalan koulu, Karosen koulutalon laajennus	4 500			300	4 200	2028
Takahuhdin koulun B-talon (vl. 1-4) perusparannus ja päiväkodin laajennus	29 174	2 000	8 500	7 100	9 451	2029
Järvensivun päiväkodin ja koulun perusparannus ja laajennus	8 400			200	4 100	2029
Kalkun päiväkoti ja koulu (puurakenteinen)	7 650			200	3 750	2029
Saukonpuiston päiväkoti ja koulu perusparannus ja laajennus	10 000			100	4 900	2029
Kaukajärven koulun, päiväkodin, nuorisotilan ja kirjaston perusparannus ja laajennus	48 200	300	4 200	15 000	10 000	2030
Hiedanrannan koulu ja päiväkoti (vaihe 1)	38 549		540	500	8 895	2030
Takahuhdin koulun A-talon (vanha Ristinarkku, vl. 5-9) perusparannus ja laajennus	24 175				400	2030
Viinikanlahden päiväkoti ja koulu (puurakenteinen)	13 050			300	6 200	2031
Linnainmaan koulun perusparannus ja laajennus	31 600				400	2033
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT						
Kaupin jalkapallo-olosuhteiden parantaminen (katsomo ja oheistilat)	4 900	2 415				2025
Tampereen Taidemuseon laajennus	28 975	500	3 000	10 000	10 000	2029
Uusi palloilu- ja liikuntahalli (korvaa Pyynikin palloiluhallin)	15 000		200	7 300	7 500	2028
Kaukajärven soutu- ja melontastadion	4 000				2 000	2029
Hiedanrannan liikuntahalli ja nuorisotilat	18 675				200	2030
Koillis-Tampereen uimahalli	15 000				100	2030
PERUSPARANNUSHANKKEET						
VARHAISKASVATUS, ESI- JA PERUSOPETUS						
Kissanmaan koulun perusparannus	15 250	7 265				2025
Hatanpään Jukolan perusparannus ja muutostyöt	9 835	6 421	3 064			2026
Lamminpään koulun rakennuksen 1 perusparannus	7 640	3 670	3 670			2026
Aleksanterin koulun (ruokalarakennus, puurakennus ja kivirakennus) perusparannus	22 950	5 000	10 725	6 225		2027
Harjun koulun rakennusten A, B ja C perusparannus	8 550	1 820	4 180	2 550		2027
Hatanpään koulun perusparannus	25 380		12 540	12 540		2027
Pyynikin koulun perusparannus	15 950		250	3 500	6 700	2029
Koiviston koulun, kirjaston ja nuorisotilojen perusparannus (kivikoulu ja tiilikoulu)	17 450			300	8 575	2029
Raholan koulun perusparannus	16 550			300	8 350	2029
Tammelan koulun rakennuksen 1 perusparannus	12 650		200	400	1 800	2030
LUKIOKOULUTUS						
Lyseon lukion perusparannus	19 197	9 837				2025

Hankkeen nimi	Kust. arvio	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	Valmistumis- vuosi
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT						
Hervannan vapaa-aikakeskuksen V-rakennuksen perusparannus	12 600	1 010				2025
Nekalan koulun sisäilmakorjaus ja muutos kulttuurin tiloiksi	9 700	4 000				2025
Rauhaniemen saunan perusparannus	1 500	300	1 100			2026
Tullikamarin perusparannus	13 850	7 110	6 540			2026
Hatanpään entisen pesularakennuksen perusparannus	4 124		200	3 924		2027
Takahuhdin palvelukeskuksen (Tampereen taiteilijaseuran tilat) perusparannus	3 700		300	3 400		2027
Sampola, työväenopiston tilojen perusparannus	6 000			300	5 700	2028
Taidekeskus Mäلتinranta	1 500			100	1 400	2028
Tampereen taidemuseon perusparannus	7 159	100	1 500	2 500	2 000	2029
Tampereen stadion (Ratina)	27 000				500	2031
Tesoman uimahallin perusparannus	10 400				400	2031
Tampere-talon perusparannushankkeet	37 400				3000	2035
KONSERNIHALLINTO JA MUUT KIINTEISTÖT						
Hervannan kalliosuoja A, rauhanajan käyttö uimahallina ja pysäköintihallina	5 350				2 600	2029
Osmonkallion väestönsuojan (kalliosuoja) perusparannus, rauhanajan käyttö ampuaratana	2 400				1 200	2029
Hiedanrannan kartano	7 500				200	2030
PIENET INVESTOINNIT						
Sosiaali- ja terveystalokennusten pienet hankkeet		100				
Tampere-talon korjaustyöt		400	400	400	400	
Päiväkotien perusparannukset		1 000	0	1325	3500	
Päiväkotien ja koulurakennusten pienet hankkeet		3 250	3 300	3200	3500	
Lukioiden pienet hankkeet		300	300	300	400	
Liikuntapaikkojen ja nuorisotilojen perusparannukset / pienet hankkeet		2 750	2 750	2700	3000	
Kirjaston ja työväenopiston pienet hankkeet		300	300	300	500	
Kulttuuri ja taide, pienet hankkeet		950	950	900	1000	
Valmistuneiden kohteiden jälkityöt		250	250	200	400	
Muiden rakennusten sekä kaupunkikuvallisten kohteiden investoinnit		3 200	3 200	3100	3600	
Sisäilmaolosuhdeinvestoinnit		3 000	3 000	3000	3000	
MUUT INVESTOINNIT						
Ensikertainen kalustaminen välivuokrauksessa		50	50	50	50	
Leasing-kohteiden lunastus		300				
TALONRAKENNUKSET YHT.		85 132	119 062	136 542	153 436	
Rahoitusosuudet		100				
TALONRAKENNUSHANKKEIDEN NETTOINVESTOINNIT		85 032	119 062	136 542	153 436	
TALONRAKENNUSHANKKEIDEN NETTOINVESTOINNIT, PL. HIEDANRANTA (sitova erä)		85 032	119 062	136 542	153 436	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		38 750	1 000	1 000	1 000	
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ		46 282	118 062	135 542	152 436	
VUOKRAUKSELLA TAI MUULLA RAHOITUSMALLILLA TOTEUTETTAVAT HANKKEET						
Hervannan toimintakeskuksen K-rakennuksen julkisivun peruskorjaus	2 800	2 800				2025
Hakametsän lukioyksikkö	15 500			15 500		2027
Hakametsän kehittäminen						2029
Peltolammin hyvinvointikeskus (koulun liikuntatilat ja kirjastoauton tilat)	4 928			4 928		2027
Hiedanrannan kulttuuritilat vaihe 1 (musiikkioppilaitokset)	25 500				25 500	2028
Sairaalakoulu	8 470				8 470	2028

Vuoden 2025 talonrakennushankkeiden perustelut

Uudis- ja lisärakennukset

VARHAISKASVATUS, ESI- JA PERUSOPETUS

Lamminpään koulun rakennuksen 2 uudisrakennus

Heikkokuntoinen vanha koulurakennus korvataan tarve- ja hankesuunnitelman mukaisesti uudisrakennuksella. Rakennuksen 2 hankkeelle oli suunnittelurahaa vuosille 2021–2023 ja rakentamisrahaa vuosille 2023–2024. Esitetään rakentamisrahaa vuodelle 2025.

Tahmelan päiväkoti (puurakenteinen)

Päiväkoti on siirtynyt väistötiloihin syksyllä 2022 Hyhkyn koulun tontilla sijaitsevaan siirtokelpoiseen rakennukseen. Nykyinen rakennus korvataan uudella puurakenteisella päiväkodilla, joka mitoitetaan 100 lapselle. Hankkeelle oli suunnitteluraha vuodelle 2023. Rakentamisrahaa oli vuodelle 2024. Esitetään rakentamisrahaa vuodelle 2025.

Ahvenisjärven (ent. Pohjois-Hervannan) koulun uudisrakennus

Vanha koulu olisi vaatinut kattavan perusparannuksen ja se on purettu vuonna 2024. Asemakaavan, tarveselvityksen ja hankesuunnitelman mukaisesti vanha koulu korvataan uudella 1100 oppilaan (luokat 0–9) koululla. Toteutuksen edellyttämä asemakaava sai lainvoiman 2022. Hankkeelle oli suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2022–2024. Esitetään rakentamisrahaa vuosille 2025–2026.

Kämmenniemen koulun, kirjaston ja nuorisotilojen perusparannus ja laajennus vaihe 1

Rakennuksessa on oppilaita noin 550 (luokat 0–9), alueen kirjasto ja nuorisotilat. Tarveselvityksen mukaisesti hanke vaiheistetaan. Ensimmäisessä vaihees-

sa perusparannetaan vuonna 1988 valmistuneen osan sisätilat sekä korvataan vanhin 1960 luvulla valmistunut osa laajennusosalla. Laajennusosaan sijoittuu opetustiloja, uusi liikuntatila ja oppilashuollon tilat. Hankkeen yhteydessä tontilla sijaitsevasta huonokuntoisesta siirtokelpoisesta rakennuksesta luovutaan. Elinkaarensa päässä olevasta öljylämmitysjärjestelmästä luovutaan ja rakennukselle toteutetaan uusi lämmitysjärjestelmä vuonna 2025 erillisenä investointina. Toisessa vaiheessa perusparannetaan vuonna 2001 valmistunut osa, arvioidut toteutusvuodet ovat 2032–2033. Perusparannushankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuosille 2024–2025 ja rakentamisrahaa vuosille 2026–2027.

Turtolan uusi päiväkoti (puurakenteinen)

Nykyinen huonokuntoinen päiväkoti puretaan ja korvataan uudisrakennuksella, joka mitoitetaan 80 lapselle. Turtolan päiväkoti on ollut alun perin perusparannushanke, jolle on vuoden 2024 talousarviossa varattu määräraha päiväkotien perusparannusmäärärahasta. Esitetään perusparannusmäärärahan siirtoa uudisrakennukselle Turtolan päiväkodin osalta. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2025 ja rakentamisrahaa vuosille 2026–2027.

Kanjonin koulu ja päiväkoti

Palveluverkkosuunnitelman mukaan huonokuntoiset rakennukset korvataan uudisrakennuksella. Uusi päiväkotitoimitetaan 200 lapselle. Koulu pysyy 0–6-luokkien kouluna 2023 päivitetyn päiväkotitoimituksen ja kouluverkkosuunnitelman mukaisesti. Hervannan alueen tarpeen mukaisesti koulu suunnitellaan 3-sarjaiseksi. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2025 ja rakentamisrahaa vuosille 2026–2028.

Peltolammin hyvinvointikeskus (koulu, päiväkoti, nuorisotilat ja kirjasto)

Alueen yleissuunnitelman ja palveluverkkosuunnitelman mukaisesti toteutetaan uusi Peltolammin ja Multisillan aluetta palveleva hyvinvointikeskus. Hyvinvointikeskukseen sijoittuu alueen uusi koulu ja päiväkoti, nuorisotilat ja kirjasto. Hankkeen edellyttämä kaavamuutos on vireillä. Hyvinvointikeskus muodostuu kahdesta erillisestä rakennuksesta, joiden välille toteutetaan lämmin kulkuyhteys, katso kohde Peltolammin hyvinvointikeskus (liikunta- ja kirjastoauton tilat). Molempien osien toteutusaiakataulu yhteensovitetään siten, että ne ovat käyttöönotettavissa samanaikaisesti. Nykyinen Peltolammin koulutontti tullaan kaavoittamaan asuinkäyttöön. Hankkeelle oli suunnittelurahaa vuodelle 2024 ja esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2028.

Tammelan koulun ja Sara Hildén -akatemian perusparannus ja uudisrakennus

Tiilirakennuksen perusparannuksen ja tiilirakennuksen osittain korvaavan uudisrakentamisen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämiä tilamuutoksia. Suunnittelu- ja rakentamisrahaa esitetään vuosille 2025–2028.

Koivistonkylän päiväkoti (puurakenteinen)

Tehtyjen esiselvitysten mukaan nykyinen rakennus kärsii sisäilmaongelmista eikä ole perusparannettavissa, joten se korvataan uudisrakennuksella. Koivistonkylän päiväkoti mitoitetaan 100 lapselle. Toteuttamisen edellytyksenä oleva asemakaavamuutos on vireillä ja arvion mukaan asemakaava vahvistuu alkuvuodesta 2025. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2025 ja rakentamisrahaa vuosille 2027–2028.

Annalan koulu, Karosen koulutalon laajennus

Koulun laajennusosa toteutetaan noin 200 oppilaalle päiväkotij- ja kouluverkko-suunnitelman mukaisesti. Laajennusosa helpottaa ensi vaiheessa Annalan koulutalon tilannetta, jotta se pysyy palveluverkossa Kaukajärven hankkeen valmistumiseen asti ja välttyään erillisen väistötalon rakentamiselta. Koulun vanhan osan perusparannus toteutetaan vuonna 2033–2035. Laajennushankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2027–2028.

Takahuhdin koulun B-talon (vl. 1–4) perusparannus ja päiväkodin laajennus

Koulurakennus tarvitsee perusparannuksen. Koulurakennuksen yhteyteen rakennetaan uusi 300 lapsen päiväkotij ja oppilashuollon tilat koulun laajennusosana. Hankkeen valmistumisen jälkeen luovutaan Pappilan, Takahuhdin ja Ank-karin päiväkodeista. Hankkeen toteutus vaiheistetaan. Hankkeelle oli suunnittelurahaa vuodelle 2024. Suunnittelu- ja rakentamisrahaa esitetään vuosille 2025–2029.

Järvensivun koulun ja päiväkodin perusparannus ja laajennus

Koulu on suljettu sisäilmaongelmien vuoksi. Palveluverkkosuunnitelman mukaan koulu muutetaan 120 lapsen päiväkodiksi ja koulu 1-sarjaiseksi (noin 75 oppilasta sisältäen esiopetuksen). Valmisteluvaiheessa tutkitaan ratkaisua, jossa päiväkodin tilat sijoitetaan uudisrakennukseen ja kaksi nykyisistä rakennuksista perusparannetaan. Hanke on vuoden 2026 asemakaavaohjelmassa. Asemakaavassa tutkitaan tontin täydennysrakentamisen mahdollisuuksia asumiselle. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2027–2029.

Kalkun päiväkoti ja koulu

Kalkun heikkokuntainen koulurakennus on päätetty korvata uudella päiväkotij- ja koulurakennuksella. Päiväkoti mitoitetaan neljälle ryhmälle eli noin 80 lapselle

ja koulu noin 75 oppilaalle (luokat 0–2 yksisarjaisena). Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2027 ja rakentamisrahaa vuosille 2028–2029.

Saukonpuiston päiväkodin ja koulun perusparannus ja laajennus

Puistokoulu ja Erho-yksikkö toimivat tällä hetkellä väistötiloissa Vuoreksen kaupunginosassa. Vuoreksen keskustan tulevan asemakaavamuutoksen vuoksi väistötiloista joudutaan luopumaan tämänhetkisen arvion mukaan vuonna 2029 ja toiminnalle tarvitaan pysyvä ratkaisu. Saukonpuiston koulun asemakaavalla suojeltu osa perusparannetaan ja huonokuntainen osa korvataan uudisrakennuksella. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2027 ja rakentamisrahaa vuosille 2028–2029.

Kaukajärven koulun, päiväkodin, nuorisotilojen ja kirjaston perusparannus ja laajennus

Kaukajärven koulu perusparannetaan ja laajennetaan. Kouluun suunnitellaan tilat 1300 oppilaalle ja päiväkoti mitoitetaan 160 lapselle, lisäksi rakennukseen sijoittuvat uusi alueen kirjasto ja nuorisotilat. Valmistumisen jälkeen luovutaan vanhasta Annalan koulusta, Juvan päiväkodista ja Kaukajärven kirjastosta. Hankkeen toteutuksen edellytyksenä oleva asemakaavamuutos on vireillä. Valmisteluvaiheessa tutkitaan myös vanhan rakennuksen korvaamista uudisrakennuksella. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2030.

Takahuhdin A koulu (vanha Ristinarkku) vl. 5–9 perusparannus ja laajennus

Koulu on rakennettu kahdessa vaiheessa ja vaatii perusparannuksen. Tarveselvityksen mukaisesti osa rakennuksesta korvataan uudisosalalla ja säilytettävä osa perusparannetaan. Koulurakennukseen suunnitellaan tilat noin 775 oppilaalle (luokat 5–9). Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2028 ja rakentamisrahaa vuosille 2029–2030.

Hiedanrannan koulu ja päiväkoti vaihe 1

Palveluverkkosuunnitelman mukaisesti toteutetaan aluetta palveleva hyvinvointikeskus. Hyvinvointikeskukseen sijoittuu alueen uusi 1500 oppilaan koulu ja 200 lapsen päiväkoti. Rakentaminen vaiheistetaan. Ensimmäisessä vaiheessa toteutetaan 1000 oppilaan koulu ja 200 lapsen päiväkoti. Toisessa vaiheessa toteutetaan koulun 500 oppilaan laajennusosa. Hankkeen edellyttämä asemakaavamuutos on vireillä. Hanke esitetään toteutettavaksi elinkaarihankkeena. Hyvinvointikeskuksen välittömään läheisyyteen toteutetaan Hiedanrannan liikuntahalli ja nuorisotilat. Liikuntahalli toimii koulun liikuntasalina. Molempien osien toteutusaikataulu yhteensovitetään siten, että ne ovat käyttöönotettavissa samanaikaisesti. Toteutustavan selvitystyöhön ja tarveselvitykseen oli varattu suunnittelurahaa vuodelle 2023. Elinkaarihankkeen valmistelulle ja kilpailutukselle on varattu määräraha vuodelle 2026, suunnittelurahaa vuodelle 2027 ja 1-vaiheen rakentamiselle vuosille 2028–2030. Toisen vaiheen suunnittelulle ja rakentamiselle on varattu rahaa vuosille 2031–2034. Tarveselvityksen hyväksynnän yhteydessä asetettiin ponsi, jonka mukaan rakennuskustannuksia tulee alentaa 10 %.

Viinikanlahden päiväkoti ja koulu (puurakenteinen)

Viinikanlahden päiväkodin ja koulun uudisrakennus rakennetaan uudelle asemakaavoitettavalle alueelle. Päiväkoti mitoitetaan 200 lapselle ja koulun esi- ja alkuopetuksen (luokat 0–2) tilat toteutetaan kolmisarjaisena. Suunnitteluvaiheessa tutkitaan myös mahdollisuutta toteuttaa alueen yhteiskäyttöiset liikuntatilat rakennuksen yhteyteen laajennusosana myöhemmin. Liikuntatilat ovat erillinen investointi. Kohteen edellyttämä asemakaava on hyväksytty elokuussa 2024. Suunnittelu- ja rakentamisrahaa esitetään vuosille 2027–2029.

Linnainmaan koulun perusparannus ja laajennus

Koulu on rakennettu kolmessa vaiheessa. Tarveselvitysvaiheessa selvi-

tetään korjausten laajuus. Vanhin osa korvataan isommalla laajennusosalla. Uudempien osien korjaustarpeet tarkentuvat tarveselvitysvaiheessa. Koulu suunnitellaan 1300 oppilaalle (luokat 0–9). Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2028 ja rakentamisrahaa vuosille 2029–2033.

KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT

Kaupin jalkapallo-olosuhteiden parantaminen (katsomo ja oheistilat)

Jalkapallokentälle rakennetaan uusi katsomorakennus, johon sijoittuvat myös pukuhuoneet ja aputilat. Katsomorakennuksen valmistuttua vanha huoltorakennus voidaan purkaa ja toteuttaa pysäköintialue hyväksytyn asemakaavan mukaisesti. Hankkeelle oli suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuodelle 2024. Esitetään rakentamisrahaa vuodelle 2025.

Tampereen taidemuseon laajennus

Tampereen taidemuseon laajennuksen suunnitelma perustuu arkkitehtuurikilpailun voittaneeseen ehdotukseen ”Siilo”. Asemakaavamuutos on hyväksytty

kesäkuussa 2024. Laajennus koostuu uudisrakennuksista Siilo ja Paja sekä uudis- ja perusparannusosat yhdistävästä maanalaisesta uudisosasta. Hankkeelle oli suunnittelurahaa 2024. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2029.

Uusi palloiluhalli- ja liikuntahalli (Pyynikin palloiluhallin korvaava)

Pyynikin palloiluhalli on huonokuntoinen ja vaatisi kattavan perusparannuksen. Tilat eivät vastaa kaikilta osin nykyisiä tarpeita. Tampereen kaupungin liikunnan palveluverkkosuunnitelman mukaisesti Pyynikin palloiluhallille esitetään korvaavaa vaihtoehtoa, joka palvelee kilpa- ja ammattiurheilua sekä huomioi alueelliset tarpeet. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2026 ja rakentamisrahaa vuosille 2027–2028.

Kaukajärven soutu- ja melontastadion

Nykyiset toiminnan edellyttämät säilytys- ja muut toimintaan liittyvät tilat eivät ole riittävät ja ajanmukaisella tasolla. Osana toiminnan kehittämistä toteutetaan uudet tilat toiminnalle. Kohde edellyttää asemakaavamuutosta ja

kohde liitetään asemakaavaohjelmassa esitettyyn Kaukajärven pohjoisrannan asemakaavaan, joka on kaavoitusohjelmassa vuosilla 2027–2028. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2028–2029.

Hiedanrannan liikuntahalli ja nuorisotilat

Hiedanrannan koulun ja päiväkodin välitörmään läheisyyteen toteutetaan koulua ja aluetta palvelevat liikuntahalli ja nuorisotilat. Hankkeen yhteydessä toteutetaan myös koulun ulkoliikuntatiloja sekä varaudutaan toteuttamaan uimahalli liikuntahallin laajennusosana. Hankeen edellyttämä asemakaavamuutos on vireillä. Toteutuksen aikataulu yhteensovitetään Hiedanrannan koulun ja päiväkodin aikatauluun siten, että liikuntatilat ovat valmiit koulun valmistuessa. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2028 ja rakentamisrahaa vuosille 2029–2030.

Koillis-Tampereen uimahalli

Palveluverkkosuunnitelman mukainen uusi uimahalli toteutetaan asemakaavan määrittämään paikkaan. Hankkeen edellyttämä asemakaavamuutos on vireillä. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2028–2030.

Perusparannushankkeet

VARHAISKASVATUS, ESI- JA PERUSOPETUS

Kissanmaan koulun perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen ja palveluverkkopäätösten edellyttämät muutostyöt. Koulun nykyinen oppilasmäärä on noin 350 (luokat 0–6 kaksisarjaisena). Perusparannuksen jälkeen rakennuksen kokonaiskapasiteetti tulee olemaan noin 550 oppilasta. Perusparannushankkeelle oli suunnittelurahaa vuodelle 2022 ja rakentamisrahaa vuodelle 2024. Rakentamisrahaa esitetään vuodelle 2025.

Hatanpään Jukolan perusparannus ja muutostyöt

Palveluverkkosuunnitelman mukaan alueella on tarve päiväkodille. Jukolan rakennukseen suunnitellaan tilat 140 lapsen päiväkodille. Asemakaavalla suojellun rakennuksen käyttöönotto edellyttää kohteen perusparannusta. Hankkeelle oli suunnittelurahaa vuosille 2023–2024. Esitetään rakentamisrahaa vuosille 2025–2026.

Lamminpään koulun rakennuksen 1 perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Tulevaisuudessa

koulu (rakennus 1 ja 2) tulee olemaan kolmesarjainen luokkien 0–6 koulu, jossa oppilasmäärä on noin 525 oppilasta. Vanha osa eli rakennus 1 mitoitetaan noin 300 oppilaalle. Perusparannushankkeelle oli suunnittelurahaa vuodelle 2024 ja rakentamisrahaa esitetään vuosille 2025–2026.

Aleksanterin koulun (ruokalarakennus, puurakennus ja kivirakennus) perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt.

Perusparannettavassa koulurakennuksessa on oppilaita noin 550 (luokat 0–6). Perusparannushankkeelle esite-

tään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2027.

Harjun koulun rakennusten A, B ja C perusparannus

Harjun koulu koostuu neljästä eri aikaan toteutetusta rakennuksesta. Hankkeessa perusparannetaan kattavasti huonokuntoisimmat rakennukset: rakennus A (valmistumisvuosi 1925), rakennus B (valmistumisvuosi 1862) ja rakennus C (valmistumisvuosi 1864). Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Uusin vuonna 2003 valmistunut lisärakennus ei ole hankkeessa mukana vaan on toiminnassa rakennustöiden ajan. Rakentaminen vaiheistetaan. Perusparannettavissa koulurakennuksissa on tilat noin 200 oppilaalle (luokat 0–6). Perusparannushankkeelle on suunnittelurahaa vuodelle 2024. Rakentamisrahaa esitetään vuosille 2025–2027.

Hatanpään koulun perusparannus

Perusparannettavassa koulurakennuksessa tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt ja tilat mitoitetaan noin 570 oppilaalle (luokat 7–9). Perusparannushankkeelle oli suunnittelurahaa vuodelle 2024 ja rakentamisrahaa esitetään vuosille 2026–2027. Tarveselvityksen hyväksynnän yhteydessä asetettiin ponsi, jonka mukaan rakennuskustannuksia tulee alentaa 10 % ja tavoite saavutettiin hankesuunnittelussa.

Pyynikin koulun perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Perusparannettavissa koulurakennuksissa on tilat noin 435 oppilaalle (luokat 7–9). Perusparannushankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2026 ja rakentamisrahaa vuosille 2027–2028.

Koiviston koulun, kirjaston ja nuorisotilojen perusparannus (kivikoulu ja tiilikoulu)

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyt-

tämät muutostyöt. Perusparannettavissa koulurakennuksissa on tilat noin 480 oppilaalle (luokat 0–6). Perusparannushankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2027 ja rakentamisrahaa vuosille 2028–2029.

Raholan koulun perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Perusparannettavissa koulurakennuksessa on tilat noin 350 oppilaalle (luokat 0–6). Perusparannushankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2027 ja rakentamisrahaa vuosille 2028–2029.

Tammelan koulun rakennuksen 1 perusparannus

Jugend-rakennuksen perusparannuksen yhteydessä tehdään oppimisympäristöjen kehityksen edellyttämät muutostyöt. Hankkeen asemakaava on vireillä. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2026–2030.

LUKIOKOULUTUS

Lyseon Lukion perusparannus

Perusparannuksen yhteydessä tehdään tarpeellisia tilamuutoksia rakennuksen suojeluarvot huomioiden. Tilat suunnitellaan nykyvuotoisen lukio-opetuksen tarpeisiin ja niiden käytettävyyttä sekä esteettömyyttä parannetaan. Hankkeelle oli suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2023–2024. Hankkeelle esitetään rakentamisrahaa vuodelle 2025.

KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT

Hervannan vapaa-aikakeskuksen V-rakennuksen perusparannus

Perusparannuksen lisäksi rakennukseen on suunniteltu toiminnallisia parannuksia tehostamaan tilankäyttöä. Hankkeelle oli rakentamisrahaa vuonna 2023. Työmaavaiheen aloitus on siirtynyt vuodelle 2024. Rakentamisrahaa esitetään vuodelle 2025.

Nekalan koulun sisäilmakorjaus ja muutos kulttuurin tiloiksi

Rakennus kärsii sisäilmaongelmista. Keväällä 2021 valmistuneessa kulttuuritilaselvityksessä on linjattu, että rakennus muutetaan erilaisten kulttuurin toimijoiden tiloiksi. Hankkeessa toteutetaan tarvittavat sisäilmakorjaukset. Suunnittelurahaa oli vuodelle 2023 ja rakentamisrahaa vuodelle 2024. Esitetään rakentamisrahaa vuodelle 2025.

Rauhaniemen saunan perusparannus

Rakennus on huonokuntoinen ja vaatii perusparannuksen. Nykyinen öljylämmitys poistuu ja rakennus liitetään kaukolämpöverkkoon. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2024 ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2026.

Tullikamarin perusparannus

Tullikamari on laajan peruskorjauksen tarpeessa. Vesikatto edellyttää uusimista ja samassa yhteydessä tulee tehtäväksi useita rakennuksen toiminnan kannalta välttämättömiä korjauksia. Hankkeelle oli osoitettu suunnittelurahaa vuodelle 2022. Esitetään rakentamisrahaa vuosille 2025–2026.

Hatanpään entisen pesula-rakennuksen perusparannus

Hanke on laajan perusparannuksen tarpeessa. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2026 ja rakentamisrahaa vuodelle 2027.

Takahuhdin palvelukeskuksen (Tampereen taiteilijaseuran tilat) perusparannus

Tampereen taiteilijaseuran käytössä oleva Takahuhdin palvelukeskus on huonokuntoinen ja vaatii perusparannusta. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2026 ja rakentamisrahaa 2027.

Sampola, työväenopiston tilojen perusparannus

Työväenopiston tilat sijaitsevat Tammerkosken lukion rakennuksessa. Tilat ovat huonokuntoiset ja vaativat perusparannuksen. Hankkeelle esitetään suunnitte-

lurahaa vuodelle 2027 ja rakentamisrahaa vuodelle 2028.

Taidekeskus Mäntinranta

Tampereen taiteilijaseura ry:n käyttöön muutetut yleisö- ja toimistotilat edellyttävät peruskorjauksia, joista osa on jo tehty vuosina 2019–2020. Hankkeen loppuun saattamiseksi esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2027 ja rakentamisrahaa vuodelle 2028.

Tampereen taidemuseon perusparannus

Tampereen taidemuseon arkkitehtuurikilpailun voittaneessa suunnitelmassa on suunniteltu laajennus (uudisrakennusosat) sekä taidemuseon olemassa olevat ja perusparannuksen tarpeessa olevat tilat kokonaisuutena. Perusparannushankkeelle (Makasiini ja entinen talonmiehenasunto) oli suunnittelurahaa vuodelle 2024. Esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2025–2029.

Tampereen stadion (Ratina)

Stadionrakennus vaatii perusparannuksen. Investoinnissa on mukana varaus mahdollisille laajennusosille. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2028 ja rakentamisrahaa vuosille 2029–2031.

Tesoman uimahallin perusparannus

Uimahallirakennus vaatii perusparannuksen. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2028 ja rakentamisrahaa vuosille 2029–2031.

Tampere-talon perusparannushankkeet

Tampere-talon rakenne- ja talotekniset korjaustarpeet on kartoitettu kuntotutkimuksin vuosina 2021–2022. Rakennuksen tekninen perusparannus toteutetaan vaiheittain, jotta toimintaa on mahdollista jatkaa rakennuksen muissa osissa. Vaiheittainen perusparannus ei koske jo aikaisemmin perusparannettuja osia tai järjestelmiä. Hankkeelle esitetään suunnittelu- ja rakentamisrahaa vuosille 2028–2035.

KONSERNIHALLINTO

Väestönsuojat

Kaupungin omistuksessa olevat kallio-suojat edellyttävät korjaustoimenpiteitä, jotta ne ovat käyttöönotettavissa kriisin aikana. Suojatiloihin tehdään tarvittavat korjaukset suojatilojen tekniikan ja rakenteiden osalta. Mahdolliset rauhanajan käytön toimenpiteet eivät sisälly investointiin. Peruskorjattavat väestönsuojat ovat Liisankallio, Näsikallio, Osmonkallio, Lapinniemi, Kaupin VSS-johdotokeskus ja Hervannan kalliosuojat A, B ja C. Vuoden 2024 aikana valmistuvat kuntotutkimukset, joiden perusteella tarkennetaan suojatilojen korjaustarve ja laajuus.

Hiedanrannan Kartano

Rakennus on huonokuntoinen ja vaatii perusparannuksen. Ennen perusparannusta selvitetään rakennuksen käyttömahdollisuudet palveluverkossa. Hankkeelle esitetään suunnittelurahaa vuodelle 2028 ja rakentamisrahaa vuosille 2029–2030.

PIENET INVESTOINNIT

Tampere-talon korjaustyöt

Tampere-talon toiminnan kannalta välttämättömiin korvausinvestointeihin sekä pieniin toiminnallisiin muutoksiin varataan vuosittainen määräraha 400 000 euroa vuosille 2025–2028.

Päiväkotien perusparannus

Päiväkotitiloissa uudistetaan vanhaa tekniikkaa ja parannetaan olosuhteita. Kohteita perusparannetaan palveluverkon ja rakennusten teknisen kunnon perusteella. Hankkeiden toteutus pyritään ajoittamaan siten, että päiväkotien toiminta siirtyisi pääosin olemassa oleviin vapaisiin väistötiloihin. Lisäksi määrärahaa käytetään tulevien perusparannuksien suunnitteluun, sekä päiväkotien väistötilojen muutostöihin. Vuosina 2025–2029 suunnitteluun ja toteutukseen tulevat Helapuiston, Majalanpuiston päiväkodin, Hennerin leikkipuiston sekä Jussinkylän päiväkodin perusparannushankkeet. Helapuiston-

ja Majalanpuiston päiväkodit sijaitsevat kiinteistöosakeyhtiöissä ja niiden eteneminen on riippuvainen KOY:n yhtiökokouksien päätöksistä.

Päiväkotien ja koulurakennusten pienet hankkeet

Määrärahaa käytetään perusopetuksen sekä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tilojen käyttäjälähtöisiin ja rakennuksen sisäilman ja kunnon parantamiseen tähtääviin hankkeisiin erillisen vuosisuunnitelman mukaisesti. Tällaisia hankkeita voivat olla esimerkiksi tilamuutokset, osittaiset perusparannukset (esimerkiksi pihat, rakenteet, tekniset järjestelmät), turvallisuutta ja sisäilmaolosuhteita parantavat hankkeet.

Lukioiden pienet hankkeet

Määrärahalla tehdään käyttäjälähtöisiä ja korjausvelan vähentymiseen tähtääviä investointiluontoisia hankkeita lukiokoulutuksen vuokraamissa rakennuksissa ja tiloissa. Hankkeilla tavoitellaan, että rakennukset pysyvät turvallisina ja terveellisinä, sekä ovat toiminnallisuudeltaan käyttöä vastaavia. Vuosikohtainen määräraha investoinneille vuodesta 2024 eteenpäin on 300 000 euroa/a. Lähivuosina merkittävät hankkeet määrärahalla tullaan toteuttamaan ikääntyviin Klassilliseen lukioon ja Sammon keskuskouluun. Klassillisella lukiolla uusitaan rakennuksen ulkoisia kuivatusrakenteita ja toteutetaan toiminnan vaatimia parannuksia. Investointimäärärahalla kohteessa pyritään varmistamaan kohteen turvallinen käyttö lähestyvään perusparannukseen asti. Sammon keskuskouluksi saneerataan jäähdytys- ja valaistusjärjestelmää sekä toteutetaan toiminnan vaatimia parannuksia.

Liikuntapaikkojen ja nuorisotilojen perusparannukset / pienet hankkeet

Määrärahaa käytetään kaupungin omistuksessa olevien liikuntapaikkojen ja nuorisotilojen peruskorjauksiin. Vuoden 2025 aikana saatetaan valmiiksi ainakin Lielahden liikuntapuiston huoltorakennus ja aloitetaan Kaupin urheilupuiston huoltorakennus A:n perus-

parannus. Pyynikin urheilukentän aita peruskorjataan. Eri puolella kaupunkia olevia konttirakennuksia korvataan kiinteillä varastorakennuksilla ja myös muutama uimarantojen ja urheilukenttien huoltorakennuksia (uudisrakennuksia) on työlistalla. Määrärahaa käytetään myös liikunta- ja vapaa-aikarakennusten ja nuorisotoimen käytössä olevien rakennusten pieniin perusparannus- ja muutostöihin erillisen vuosisuunnitelman mukaan.

Kulttuuri- ja taide pienet hankkeet

Vuosina 2025–2028 määrärahaa käytetään kulttuuri- ja taidarakennusten sekä kansalaisopiston perusparannus- ja muutostöihin erillisen vuosisuunnitelman mukaan. Vuoden 2025 osalle on ehdolla Kokoelmakeskuksen toimintaa turvaavia teknisiä korjauksia, Viikinsaaren leikkipaikan perusparannus, Viikinsaaren rantasaunan remontti ja myös Tallipihan pihan perusparannuksen jatkaminen. Pyynikin kesäteatterin näyttelijälämpöön peruskorjausta valmistellaan.

Kirjaston ja työväenopiston pienet hankkeet

Määräraha käytetään kirjastojen ja kansalaisopistoyksiköiden tilojen pieniin pe-

rusparannus- ja muutostöihin erillisen vuosisuunnitelman mukaan. Vuodelle 2025 on esitetty seuraavat hankkeet: Sampolan juhlasalin tarkkaamon kehittäminen ja Vuoreksen kirjastotilojen järjestelyt.

Valmistuneiden kohteiden jälkityöt

Määrärahalla hoidetaan edellisinä vuosina valmistuneiden kohteiden jälkitöitä, kuten pihatyöt ja valmistuneissa kohteissa todettuja käyttöä haittaavia puutteita.

Muiden rakennusten kiinteistö- ja laiteinvestoinnit sekä kaupunkikuvallisten kohteiden investoinnit

Määrärahaa käytetään kaupungin omistuksessa olevien ja kaupunkikonsernin ulkopuolelle vuokrattujen tilojen investointeihin vuokrauksen ja vuokratuottojen mahdollistamiseksi sekä kaupunkikuvallisesti tärkeiden kohteiden investointeihin (piiput ja muut maamerkit). Määrärahalla toteutetaan pieniä perusparannus- ja korjausinvestointeja ja toiminnan edellyttämiä muutoksia sekä palvelukäyttöön vuokrattujen kohteiden yhteiskäytössä olevien tilojen kalustamista silloin, kun niitä ei ole sisällytetty muihin määrärahoihin. Määrärahaa käy-

tetään myös kehitettävien ja realisoitavien kiinteistöjen kehityskustannuksiin. Lisäksi määrärahaa käytetään rakennusten energiatehokkuutta parantavien taloteknisten järjestelmien perusparantamiseen. Vuonna 2025 suurin yksittäinen määrärahalla toteutettava hanke on Kämmeniemen koulun lämmitysjärjestelmän muutos, joka toteutetaan osana Kämmeniemen koulun 1-vaiheen perusparannusta.

Sisäilmaolosuhdeinvestoinnit

Määräraha käytetään rakennusten sisäilmaongelmia aiheuttavien teknisten ja rakenteellisten ongelmien korjaamiseen kohteissa, joissa ei tehdä muita perusparannustöitä. Määräraha mahdollistaa toiminnan edellyttämien sisäilmaolosuhdeiden parantamisen ja kiinteistöjen tekni- ja rakenteellisten ongelmien hoitamisen. Määrärahaa käytetään myös korjauksiin toiminnan turvaamiseksi perusparannuksen alkamiseen asti.

Muut investoinnit

Ensikertainen kalustaminen välivuokrauksessa

Määrärahaa käytetään ulkopuoliselta kiinteistönomistajalta vuokrattujen tai muulla kuin investointimäärärahalla toteutettujen hankkeiden käyttäjälähtöisiin investointeihin, joita ei sisällytetä vuokra- tai rahoitussopimukseen.

Leasing-kohteiden lunastus

Määrärahalla varaudutaan leasing-kohteiden lunastamiseen kaupungin omistukseen. Esimerkiksi Lamminpään esiopetuksen ”Piiriniityn” siirtokelpoisena toteutettu rakennus lunastetaan kaupungin omistukseen ja sen käyttö palveluverkossa jatkuu.

Rahoitusosuudet

Talonrakennushankkeiden rahoitusosuudet vuonna 2025 kohdistuu Nekan koulun sisäilmakorjaus ja muutos kulttuurin tiloiksi -hankkeeseen. Investointeja rahoitetaan myös myymällä tarpeettomaksi käynyt kiinteistö- ja tilaomaisuutta.

Vuokrauksella tai muulla rahoitusmallilla toteutettavat hankkeet

Tällaisia ovat hankkeet ja tilajärjestelyt, jotka toteutetaan vuokraamalla tai muulla rahoitusmallilla ja joista syntyy kaupungille pitkävaikutteisia käyttötalousmenoja. Muilla rahoitusmalleilla toteutettavien hankkeiden laajuutta ja ajoitusta kuvataan investointisuunnitelmassa arvioiduilla toteutuskustannuksilla. Hankkeiden käyttötalousvaikutukset voidaan arvioida vasta sopimusneuvottelujen tarkentuessa.

Hervannan toimintakeskus K-rakennus julkisivun peruskorjaus

Kaupunki on kaupunginvaltuuston päätöksellä 14.6.2021 myynyt Hervannan toimintakeskuksen (Insinöörinkatu 38, Tampere). Nykyisin kiinteistön omistaa Erikoissijoitusrahasto eQ Yhteiskuntakiinteistöt. Kaupunki on vuokralla toimintakeskuksen K-rakennuksessa. Vuokrasopimus on alkanut 1.9.2021 ja on voimassa 31.8.2041 saakka. Rakennuksessa toimii Hervannan kirjasto, nuorisotilat ja lisäksi alivuokralaisina kaupungin palveluverkon ulkopuolisia toimijoita.

Kaupunki on sitoutunut vuokrasopimuksessa korjauksiin, joista nyt ollaan toteuttamassa julkisivun peruskorjaus 7/2024–5/2025. Investoinnista aiheutuva lisäpääomavuokra alkaa 1/2025 ja kestää vuokrakauden loppuun 8/2041. Hankkeelle esitetään rakentamisrahaa vuodelle 2025.

Hakametsän kehittäminen

Hakametsän alueen täydennysrakentamista ja toimintoja kehitetään Sport Campus-konseptikilpailun pohjalta laadittavalla asemakaavamuutoksella. Hakametsän jäähalli säilyy jääurheilukäytössä, mutta hallin toimivuuden kehittämiseksi on tarpeen tehdä muutos- ja korjaustöitä sekä toteuttaa uusi kolmen kentän harjoitushalli Haka 1

laajennusosana. Rakentaminen vaiheistetaan. Investointiin sisältyy myös alueelle suunniteltavaan liikunnan hybridirakennukseen sijoittuvat liikunnan tilat. Alustavan aikataulun mukaan hybridirakennus valmistuisi vuonna 2027 ja jäähallikonaisuus vaiheittain vuonna 2027 ja 2029.

Hakametsän lukioyksikkö

Palveluverkkosuunnitelman mukaisesti uusi lukioyksikkö sijoittuu Hakametsä Sport Campuksen uudisrakennukseen. Tilat suunnitellaan monikäyttöisiksi ja lukio hyödyntää rakennuksen muita tiloja joustavasti. Hankkeen arvioitu valmistusvuosi on 2027.

Kaupungintalon laajennus ja perusparannus

Kaupungin virastot keskitetään laajennuksen ja perusparannuksen jälkeen kaupungintaloon ja luovutaan Frenckellin vuokratiloista. Kaupungintalon laajennuksen ja perusparannuksen toteuttaa KOy Tampereen Virastotalo. Arvioitu valmistusvuosi on 2026.

Sairaalakoulu

Nykyinen sairaalakoulu toimii Taysin lasten- ja nuorisopsykiatrian tilojen kiinteässä yhteydessä. Nykyiset rakennukset tullaan purkamaan Taysin uudisrakennusohjelman mukaisesti. Pirkanmaan hyvinvointialue tulee rakentamaan uuden lasten- ja nuorisopsykiatrian rakennukseen, jonka yhteyteen uudet tilat toteutetaan. Arvioitu valmistusvuosi on 2028.

Peltolammin hyvinvointi- keskus (koulun liikunta- ja kirjastoauton tilat)

Alueen yleissuunnitelman ja palveluverkkosuunnitelman mukaisesti toteutetaan uusi Peltolammin ja Multisillan aluetta

palveleva hyvinvointikeskus. Tähän hyvinvointikeskuksen osaan sijoittuu alueen koulua ja asukkaita palveleva liikuntasali sekä uudet kirjastoauton tilat. Hankkeen edellyttämä kaavamuutos on vireillä. Hyvinvointikeskus muodostuu kahdesta erillisestä rakennuksesta, joiden välille toteutetaan lämmin kulkuyhteys. Katso kohde Peltolammin hyvinvointikeskus (koulu, päiväkotitilat, nuorisotilat ja kirjasto). Molempien osien toteutusajankäytäntöä yhteensovitetaan siten, että ne ovat käyttöönotettavissa samanaikaisesti. Selvitetään mahdollisuutta ottaa kaupallinen osa käyttöön ennen koulu- ja päiväkotitilojen valmistumista, jolloin vanhan koulun liikuntatiloista voidaan luopua. Hankkeen valmistusvuodeksi on arvioitu 2027.

Hiedanrannan kulttuuritilat vaiheet 1–4

Kulttuurin vuoden 2023 palveluverkkosuunnitelman mukaisesti toteutetaan Hiedanrannan kulttuuritilojen kokonaisuus neljässä vaiheessa. Hiedanrannan kulttuuritilat koostuvat musiikkioppilaitosten, esittävän taiteen, kirjallisuuden sekä työväenopiston ja kirjaston tiloista. Hiedanrannan Kehitys Oy toteuttaa Hiedanrannan kulttuuritilat Hiedanrannan tehtaalla kokonaisuuteen neljässä vaiheessa vuosina 2028–2034. Hankkeen edellyttämä kaavamuutos 8893 on vireillä. Ensimmäisessä vaiheessa toteutetaan musiikkioppilaitosten (Tampereen konservatorion ja Pirkanmaan musiikkiopiston) tilahanke.

YHDYSKUNTALAUTAKUNTA

Yhdyskuntalautakunnan tehtävänä on järjestää kaupunkirakenteen kehittämistä kokonaisuutena, kaupunkisuunnittelua, rakentamista ja ylläpitoa koskevat palvelut sekä viranomaispalvelut. Lautakunnan tehtävänä on vastata kestävästä kaupunkikehityksen ja ympäristöpolitiikan linjausten ja sitoumusten koordinaatiosta, toimeenpanosta, projektoinnista ja seurannasta. Lautakunnalle kuuluu liikenteen hallinta lukuun ottamatta ympäristö- ja rakennusjaostolle sekä Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalle kuuluvia tehtäviä, tulvariskien hallinta sekä yleisen vesija viemärilaitoksen toiminta-alueesta määrääminen.

Jätehuoltolautakunnan 0,59 milj. euron toimintamenot sisältyvät yhdyskuntalautakunnan talousarvioon.

Toimintaympäristön muutokset

Viime vuosina kaupunkiympäristön palvelualueen toimintaan merkittävästi vaikuttanut rakentamisen ja energian kustannusten nousu on vuoden 2024 aikana hidastunut. Energian ja raaka-aineiden hinnat ovat kuitenkin yhä korkealla, ei-

kä rakentamisen kustannuksiin odotetaan merkittävää alenemista heikosta yleisestä suhdannenäkymästä huolimatta. Tammi-elokuussa 2024 Tampereella valmistui noin 1 100 asuntoa, eli vain reilu kolmannes verrattuna vastaaviin ajankohtiin vuosina 2022 ja 2023. Hae- tuissa ja myönnettyissä rakennusluvuissa ja erityisesti uusien rakentamishankkeiden käynnistymisessä pudotus on ollut jyrkkä.

Rakentamisen ja asuntotuotannon hidastumisesta huolimatta väestön kasvu on jatkunut nopeana. Tampere- laisia oli elokuun 2024 lopussa 258 770. Väestölisäys vuoden 2024 aikana on 3 720 asukasta. Nopea väestönkasvu yhdistettynä vähäiseen asuntotuotantoon voi jatkuessaan aiheuttaa asuntopulaa ja asuntojen hintojen nousua. Kaupunki pyrkii vauhdittamaan asuntorakentamista aktiivisella kaavoituksella sekä asunto- ja maapoliittisilla toimenpiteillä. Kaupungin kestävä kasvua edistävää maankäyttöä kehitetään tulevana vuosina erityisesti nykyisellä ja tulevilla raitiotielinjoilla ja muilla joukkoliikennekäytävillä. Raitiotien liikennöinti Lentä- vänniemeen käynnistyy vuoden 2025

alussa. Kaupunginvaltuusto päättää Pirkkala-Linnainmaa -yhteysvälin toteuttamisesta vuoden 2024 lokakuussa. Valtion MAL-rahoituksen pienenemisen vuoksi yhteysvälin rakentaminen toteutetaan vaiheittain.

Joukkoliikennejärjestelmän ja yhdyskuntarakenteen kehittäminen kytkeytyvät tiiviisti kaupungin ilmasto- ja luonnon monimuotoisuustavoitteisiin. Tampereen kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet 35 prosenttia vuoden 1990 tasosta, mutta viime vuosina muutos on ollut hidasta. Ilman merkittäviä toimia ja Hiilineutraali Tampere 2030 -ilmasto-ohjelman määrätietoista toteuttamista tavoitteena olevaa hiilineutraaliutta ei saavuteta vuoteen 2030 mennessä. Hiilineutraaliuden tavoitteeseen pääseminen edellyttää erityisesti toimia liikenteen päästöjen vähentämiseksi sekä teollisuuden päästöjen vähentämistä.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2025 talousarvio ja sen sisältämät vuosittaiset sitovat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan 2030 ja sen pohjana olevaan Kalervo Kummolan pormestariohjelmaan. Yh-

dyskuntalautakunnalle kohdistuu vuonna 2025 yhteensä kahdeksan sitovaa toiminnan tavoitetta.

Talous

Käyttötalouden talousarvioesityksessä on huomioitu tulojen lisäyksiä yhteensä 1,0 milj. euroa ja menojen lisäyksiä yhteensä 4,3 milj. euroa. Toimintakatetta

muutokset heikentävät 4,4 milj. euroa. Tulojen lisäyksinä on huomioitu asemakaavoituksen omien tilojen 0,6 milj. euron laskutus kiinteistö- ja tilapalveluilta sekä projektitoimiston hallinnoimien päättyvien ja uusien projektien aiheuttamat 0,4 milj. euron tulojen lisäykset. Menojen lisäyksistä on huomioitu raitiotien vastikkeen maksamiseen varattu 3,2

milj. euron lisäys, palkankorotusten ja sisäisten vuokrien arvioitu kustannusvaikeus 0,7 milj. euroa sekä projektitoimiston hallinnoimien päättyvien ja uusien projektien aiheuttamat 0,4 milj. euron kustannukset.

Nettoinvestointimenot ovat 72,8 milj. euroa sisältäen myös kehitysohjelmien investoinnit (27,8 milj. euroa)

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 2025

16	Asemakaavoituksella ja tontinluovutuksella on mahdollistettu vuosittain keskimäärin 150 pientalon rakentaminen ¹
19	Kokemus vaikuttamismahdollisuuksista oman asuinalueen kehittämiseen on parantunut vuoteen 2023 verrattuna (33,2 %)
25	80 % asemakaavoitetusta asuinkeuhkasta sijoittuu joukkoliikenneväyhyksille ja aluekeskuksiin
27	Kestävien liikkumismuotojen suhteellinen kulkutapaosuus on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna
28	Raitiotien Pirkkala-Linnainmaa jatko-osuuden rakentaminen on edennyt tavoitellun aikataulun mukaisesti ²
29	Luontotyyppien kartoitus on valmistunut kahdella Tampereen suuralueella
36	Arjen sujuvuus keskustan infrainvestointien toteutuksessa on varmistettu laatimalla kokonaisviestintäsuunnitelma investointien toteutusajalle
46	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna

¹ Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen tavoite vuosille 2022–2025 keskimäärin 150 tonttia vuodessa

² Edellyttää valtuuston rakentamispäätöksen

YHDYSKUNTALAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot			
Myyntitulot	11 745	11 481	11 564
Maksutulot	13 041	14 646	15 246
Tuet ja avustukset	1 004	1 059	1 292
Vuokratulot	1 155	1 082	1 082
Muut toimintatulot	5 697	4 617	4 654
Toimintatulot yhteensä	32 642	32 884	33 837
Valmistus omaan käyttöön	36	68	68
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-20 429	-24 136	-24 605
Palvelujen ostot	-37 222	-38 996	-39 164
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 695	-2 636	-2 613
Avustukset	-246	-238	-253
Vuokramenot	-18 211	-20 134	-23 425
Muut toimintamenot	-330	-367	-424
Toimintamenot yhteensä	-78 096	-86 437	-90 415
Toimintakate	-45 454	-53 554	-56 578
Rahoitustulot ja -menot	12	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-53 362	-53 827	-54 700
Tilikauden tulos	-98 805	-107 381	-111 278
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	701	700	700
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-98 104	-106 681	-110 578

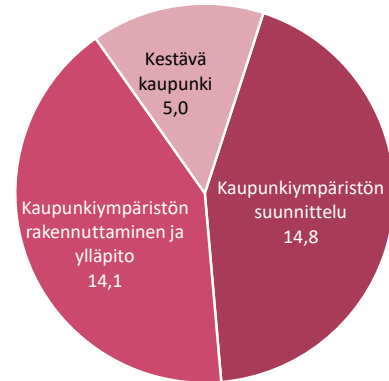
Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025
Investointimenot	-63 105	-57 300	-74 605
Rahoitusosuudet	2 757	1 600	1 800
Nettoinvestoinnit	-60 348	-55 700	-72 805

SITOVAT ERÄT

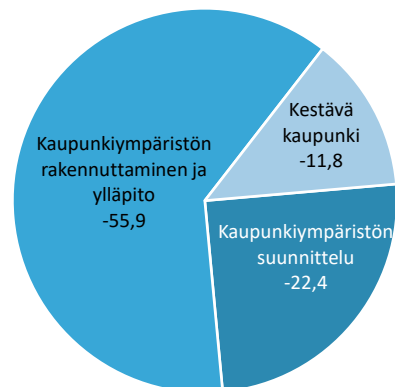
Käyttötalous (1 000 euroa)	Toiminta- tulot	Toiminta- menot	Toiminta- kate
Yhdyskuntalautakunta, toiminta- kate (pl. erikseen sitovat erät)	33 837	-89 185	-55 348
Viiden tähden keskusta	0	-330	-330
Hiedanranta	0	-400	-400
Hiilineutraaleja tekoja	0	-500	-500

Investoinnit (1 000 euroa)	Investointi- menot	Rahoitus- osuudet	Netto- investoinnit
Yhdyskuntalautakunta, nettoinvestoinnit (pl. erikseen sitovat erät)	-46 800	1 800	-45 000
Viiden tähden keskusta, nettoinvestoinnit	-26 605	0	-26 605
Hiedanranta, nettoinvestoinnit	-1 200	0	-1 200

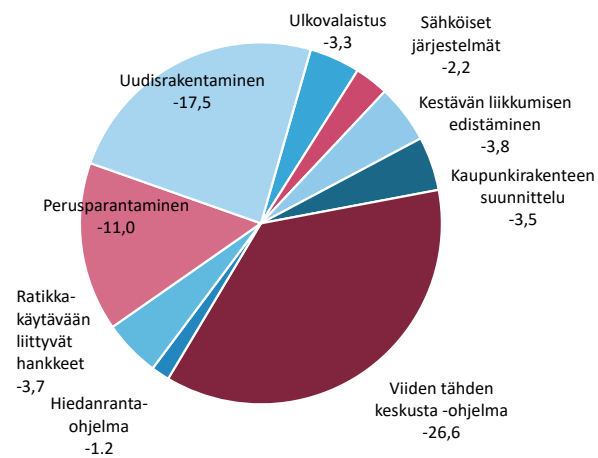
TOIMINTATULOT 33,8 M€

TOIMINTAMENOT -90,1 M€

NETTOINVESTOINNIT -72,8 M€

Kaupunkiympäristön suunnittelu

Palvelukokonaisuuteen kuuluvat yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennejärjestelmän suunnittelu, viheralueet ja hulevedet, rakennusvalvonta ja kiinteistönmuodostus.

Kaupunkisuunnittelussa luodaan fyysisen ympäristön osalta edellytykset palveluiden, asumisen ja elinkeinoelämän rakentamiselle sekä näitä palvelevan yhdyskuntatekniikan, liikennejärjestelmän ja viheralueiden toteuttamiselle tasapainoisen ja kestävästä yhdyskuntarakenteen tavoitteiden mukaisesti.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kaupungin kasvun jatkuessa vahvana kaupunkisuunnittelun avulla pitää varmistaa yhdyskuntarakenteen laadukas, tasapainoinen ja kestävä kehitys kaupungissa. Kaavoituksen painopisteitä ja resurssien suuntaamista tehdään strategian, pormestariohjelman ja palvelusuunnitelman perusteella. Kaupunkiympäristön laatu korostuu erityisesti viihtyisyyden, ihmisten hyvinvoinnin ja kaupungin pitovoiman kehittämisessä. Viihtyisyyden näkökulmasta keskeisissä roolissa ovat virkistys- ja liikunta-alueet, joita kehitetään yhdessä muiden kaupungin yksiköiden kanssa. Ilmaston-

muutokseen varautuminen, ilmastonmuutoksen hillitseminen ja luonnon monimuotoisuuden lisääminen sovitaan laadukkaaseen kaupunkiympäristöön, mikä edellyttää kokeiluja ja uusia ratkaisuja.

Rakentamisen suhdannetilanne on epävarma, mikä näkyy rakennusliikkeiden konkurssien lisääntymisenä ja asuntorakentamisen puolittumisena. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) tukee tiettyjä hankkeita ja asuntorakentaminen keskittyy lähes ainoastaan niihin. Liikerakentaminen on toistaiseksi pitänyt yllä rakennusalan toimintaa, mutta senkin tulevaisuus on epäselvä mahdollisesti työvoiman saatavuuteen liittyen. Rakennusvalvonnessa tilanne näkyy vähentyneinä rakennuslupamäärinä ja siitä johtuvina tulonmenetyksinä.

Tampereen henkilöratapihan perusparantamisen suunnittelu on käynnissä yhteistyössä Väyläviraston kanssa. Raitiotien jatkolinjojen suunnittelu Pirkkalaan ja Linnainmaalle, sekä siihen liittyvä muu suunnittelu on toiminnan keskiössä. Raitiotien laajentumiseen erityisesti liittyvät Teiskotien hankekorin asemakaavat sekä Nurmin asemakaavatyön jatkuminen. Hiedanrannan asemakaavoitus jatkuu muun muassa

tehtaan, asuinkortteleiden ja liikennejärjestelyjen osalta yleissuunnitelman mukaisesti. Asemakeskuksen alueen kehittäminen sekä raideliikenteeseen tukeutuvien asuinalueiden suunnittelu jatkuu. Ojalan pientaloalueen asemakaavoituksen jatkaminen vastaa kaupunkitasolla monimuotoisen asumisen tavoitteeseen. Yleiskaavoituksen osalta aloitetaan kantakaupungin kokonaisyleiskaavan valmistelu. Liikennesuunnittelun osalta painopisteinä ovat keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa, pysäköintipolitiikassa ja liikennettä koskeissa kehittämissuunnitelmissa mainitut toimenpiteet.

Maankäytön hallinnan kokonaisprosessin digitalisaatio ja toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto jatkuu ja laajenee. Valmistaudutaan RYTJ-lain ja rakentamislain voimaantuloon sekä niihin liittyviin tietomallipohjaiseen kaavoitukseen, tonttijakoihin ja rakennuslupakäsittelyyn. Rakennusjärjestyksen päivitys valmistellaan vuoden 2025 aikana. Asiakaspalvelun ja kaupunkilaisten kanssa käytävän vuoropuhelun laatua kehitetään digitalisaatiota hyödyntämällä.

Palvelu **)	Toimintamenot, 1 000 euroa *)
Asemakaavoituksen asiantuntijatyö	527
Asemakaavoituksen suunnitelmat ja selvitykset	784
Asemakaavasuunnittelu	4 396
Asemakaavoituksen poikkeamislupa	241
Hulevesijärjestelmän hallinta	1 991
Kiinteistön muodostus	789
Maankäytön asiantuntijapalvelu (vihi)	398
Maankäytön asiantuntijapalvelu (kimu)	80
Puistot ja viheralueet	1 003
Rakennusvalvonnan arkisto	527
Rakennusvalvonta	2 988
Kadut ja yleiset alueet (lisu)	568
Liikennejärjestelmän suunnittelu	4 020
Maankäytön asiantuntijapalvelu (lisu)	378
Ranta-asemakaavat (yka)	70
Suunnittelutarveratkaisu ja poikkeamislupa (yka)	140
Yleiskaavoituksen suunnitelmat ja selvitykset	514
Yleiskaavoituksen tietotuotanto	432
Yleiskaava	868
Yhteensä	20 712

* Toimintamenot sisältävät hallinto- ja talouspalvelujen laskennallisia vyörytysosuuksia 447 te

* Palvelujen toimintamenot ovat laskennallisia ja ne tarkentuvat vuosisuunnitelmaan.

** Vihi = viheralueet ja hulevedet, kimu = kiinteisömuodostus, lisu = liikennejärjestelmän suunnittelu, yka = yleiskaavoitus

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	13 507	14 285
Toimintamenot *)	-21 282	-21 936
Toimintakate	-7 776	-7 651

*) Sisältyy vyörytysosuudet

(Paikkatieto sekä Hallinto- ja talouspalvelut)

Investoinnit, 1 000 euroa	Muutettu TA 2024	TA 2025
Investointimenot	-2 186	-2 950

Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito

Palvelukokonaisuuteen kuuluvat katujen ja yleisten alueiden toteutussuunnittelu ja rakennuttaminen, kunnossapidon järjestäminen ja satamapalvelut. Kadut, aukiot, viheralueet ja satamat rakennetaan vuosisuunnitelman investointiohjelman mukaisesti. Tehtävänä on rakennuttaa kaava- ja viheralueohjelmia sekä peruskorjauksia toteuttavan investointiohjelman kohteet mahdollisimman edullisesti ja laadukkaasti hyödyntämällä tehokkaasti sekä kaupungin omia että yksityisiä palveluntuottajia. Yleisten alueiden rakentamisinvestoinnit teetetään hankekohtaisilla urakkasopimuksilla. Palveluryhmän rakennuttaminen palvelee myös muiden palvelualueiden infrarakentamisen johtamista. Palvelukokonaisuuteen kuuluvat lisäksi katutilavalvonta, pysäköinnin valvonta, eräät ajoneuvoihin liittyvät viranomaistehtävät sekä joukkoliikenteen lipuntarkastus.

Toimintaperiaatteina ovat olleet toiminnan turvallisuus, palvelun laatu, liikenteen sujuvuus sekä taloudellisuus ja päästöjen vähentäminen. Toimintatapoja on kehitetty digitaalisten työmenetelmien avulla useissa palveluissa. Talousarviovuoden tavoitteena on kunnossapidon ja erityisesti puhtaanapidon tehostaminen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kustannustaso on monissa rakentamisen ja ylläpidon tehtävissä noussut merkittävästi viime vuosina mutta nyt nousu on hidastunut. Vaikka rakentamisen yleiset suhdannenäköymät ovat olleet heikot, urakkahintoihin ei odoteta merkittävää alenemista energian ja raaka-aineiden kalleuden takia. Raitiotien ja katujen rakentaminen keskittyy Hatanpään ja Härmälän suunnalle. Uusien alueiden

kunnallistekniikan rakentamista jatketaan esimerkiksi Västingimäessä, koska on odotettavissa talorakentamisen elpymistä. Useiden suurien infrahankkeiden toteutussuunnittelu on käynnissä. Merkittävimpiä hankkeita ovat Tampereen henkilöratapihan perusparannus ja kehittäminen sekä Lielahden liikennejärjestelmän kehittäminen yhteistyössä Väyläviraston kanssa. Näissä korostuu yhteensovitus esimerkiksi liikennejärjestelmän toimivuuden kannalta. Hankkeiden ohjausta parannetaan ja niiden valvontaa tehostetaan. Lisäksi kehitetään hankkeiden toteutusaikaisen liikenteen kokonaisvaikutusten viestintää. Satamiin tehdään tarpeelliset järjestelyt mahdollista vesibussiliikennettä varten

Palvelu **)	Toimintamenot, 1 000 euroa *)	Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2024	TA 2025
Hulevesijärjestelmän hallinta (raksa)	182	Toimintatulot	14 078	14 078
Kadut ja yleiset alueet, kunnossapito	33 745	Toimintamenot *)	-52 763	-55 859
Kadut ja yleiset alueet, rakentaminen	793	Toimintakate	-38 684	-41 781
Sillat ja taitorakenteet, rakentaminen	158	*) Sisältyy vyörytysosuudet (Paikkatieto sekä Hallinto- ja talouspalvelut)		
Tietoliikenneverkot, kunnossapito	1 082			
Tietoliikenneverkot, rakentaminen	67			
Valaistus, kunnossapito	5 841			
Valaistus, rakentaminen	84			
Liikunta- ja ulkoilupaikat, kunnossapito	1 117			
Liikunta- ja ulkoilupaikat, rakentaminen	34	Investoinnit, 1 000 euroa	Muutettu TA 2024	TA 2025
Puistot ja viheralueet	7 896	Investointimenot	-55 114	-71 655
Kuntatekniikan suunnittelu	1 219	Rahoitusosuudet	1 600	1 800
Maankäytön asiantuntijapalvelu (teksu)	232			
Katutilavalvonta	1 144			
Matkalippujen tarkastus	559			
Pysäköinnin valvonta	1 198			
Yhteensä	55 351			

* Toimintamenot sisältävät hallinto- ja talouspalvelujen laskennallisia vyörytysosuuksia 187 te

* Palvelujen toimintamenot ovat laskennallisia ja ne tarkentuvat vuosisuunnitelmaan.

** Raksa = Rakennuttaminen, teksu = Kuntatekniikan suunnittelu

Kestävä kaupunki

Palvelukokonaisuuteen kuuluu kuusi yksikköä: ilmasto- ja ympäristöpolitiikan, jätehuollon, ympäristönsuojelun yksiköt samoin kuin kolme ympäristöterveyden yksikköä: elintarvikevalvonta, eläinlääkintähuolto sekä terveydensuojelu. Palveluryhmän tehtävinä ovat muun muassa Tampereen kaupungin ympäristö- ja ilmastopolitiikan linjausten valmistelu, toteutus ja johtaminen sekä niihin liittyvien toimintatapojen kehittäminen, päätösvalmistelu ja seuranta. Keskeisessä roolissa ovat vuonna 2025 luontokadon hidastaminen ja pysäyttäminen sekä ilmaston muutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen. Palveluryhmä vastaa myös ympäristönsuojelun, jätehuollon ja ympäristöterveyden viranomaistehtävistä.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Palvelukokonaisuuden tulevaisuutta leimaa ympäristösektorin merkityksen kasvu kaikilla elämänapoilla ruuasta rakentamiseen, jätteistä kiertotalouteen. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on noussut ilmastonmuutoksen hillinnän ohella yhteiskunnan keskiöön, niin ikään myös ymmärrys kiertotaloudesta keinona hillitä luonnonvarojen kulutusta.

Ympäristöterveyden painopiste on ennaltaehkäisevissä palveluissa ja niihin liittyvissä tarkastuksissa. Eläinlääkintähuoltolain uudistus on hyväksytty eduskunnassa, ja se tulee voimaan 1.1.2026. Lain tuomat muutokset ovat merkittäviä, ja vaikuttavat kunnallisen eläin-

lääkintähuollon palveluiden sisältöön ja rakenteisiin. Toiminnan muutosten suunnittelu ja toteutus tulevat viemään huomattavasti henkilöresurssia vuoden 2025 aikana, toistaiseksi valtakunnallista tarkentavaa ohjeistusta ei ole. Elin-
tarvikevalvonnassa ja terveydensuojelussa sääntelyn kiristyminen aiheuttaa haasteita perustoiminnalle. Työn alla on vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa osa tehtävistä muun muassa tekoälyä hyödyntämällä.

Ympäristönsuojelu varautuu puhtaan siirtymän kehityksen teemaan liittyvän osaamisen vahvistamisella sujuvien maankäyttö- ja lupaprosessien kehittämiseksi. Tiivistyvä kaupunki tuottaa yhä enemmän erilaisiin ympäristöasioihin liittyvää ennakoivaa neuvontatyötä eri palveluryhmien kanssa. Näihin haasteisiin varaudutaan lisäresursseilla. Ympäristönsuojelu on mukana Euroopan komission alaisessa kumppanuudessa vihreän kaupunkirakenteen edistämiseksi EU:n alueella. Ympäristötiedon suunnitelmallista seurantaa ja tiedon jakamista kehitetään edelleen vuonna 2025. Kantakaupungin ilmanlaatu ja -päästöt mallinnetaan vuoden 2024-2025 aikana. Luontotyyppien kartoitustyötä jatketaan Etelä- ja Keski-Tampereen osalta. Ympäristönsuojelu toteuttaa omalta osaltaan luonnon monimuotoisuustyötä ja osallistuu aktiivisesti LUMO-ohjelman päivitystyöhön sekä työ- ja ohjausryhmien toimintaan.

Jätehuollon yksikössä varaudutaan 17 Pirkanmaan kunnan yhteisen jäte-

strategian uusimiseen sekä jätehuollon uuden palvelutason toimeenpanoon. Kiertotalouden osalta jatketaan kaupungin kiertotaloussuunnitelman toteutusta yhdessä kaupungin yksiköiden ja yritysten kanssa. Vuoden 2025 tavoitteena on kiertotalouden edistäminen erityisesti rakennetussa ympäristössä.

Vuonna 2025 päivitetään luonnon monimuotoisuusohjelma ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksikön koordinoimana. Yksikkö vastaa myös luonnon monimuotoisuustyöryhmän, -ohjausryhmän ja advisory boardin työstä. Ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen eurooppalainen yhteistyö jatkuu vahvana Tampereen saatua Euroopan komission ilmastotyön tunnuksen, Mission Labelin. Tunnus tuo muun muassa etuja eurooppalaisten kehityshankkeiden muodossa, joilla saadaan keskeisiin toimiin lisärahoitusta ja mahdollistavat aiottua paremman toteutuksen.

Hiilineutraaleja tekoja kehitysohjelma kannustaa asukkaita neljällä kohdealueella kestävän arjen tekoihin eri toimenpitein ja auttaa kaupungin toimijoita tunnistamaan roolinsa kestävien valintojen mahdollistajina. Kehitysohjelman viimeisenä vuonna painotetaan hyvien toimintatapojen jatkuvuuden varmistamiseen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Ohjelman loppuraportointiin valmistaudutaan.

Palveluryhmässä jatketaan vuonna 2024 alkanutta asiakaskokemuksen keräämistä ja sen hyödyntämistä yksiköiden toiminnassa.

Palvelu **)	Toimintamenot, 1 000 euroa *)
Elintarvikelain mukainen neuvonta (ELVA)	311
Elintarvikelain mukaisten ilmoitusten ja hakemusten käsittely (ELVA)	78
Elintarvikevalvonta (ELVA)	1 418
Tupakkalain valvonta (ELVA)	136
Elintarvikelain mukainen neuvonta (ELL)	21
Elintarvikelain mukaisten ilmoitusten ja hakemusten käsittely (ELL)	15
Elintarvikevalvonta (ELL)	196
Eläinsuojeluvalvonta	825
Eläintautivalvonta	95
Eläinten sairaudenhoito	1 406
Eläinten terveydenhoito	354
Asumisterveysvalvonta	381
Talous- ja uimavesien valvonta	325
Terveydensuojelun edistäminen ja valvonta	650
Tupakkalain valvonta	56
Jätehuoltoviranomainen	608
Ympäristönsuojelun kehittäminen ja edistäminen	1 254
Ympäristönsuojelun luvat ja valvonta	727
Kestävän kehityksen edistäminen	2 287
Yhteensä	11 144

* Toimintamenot sisältävät hallinto- ja talouspalvelujen laskennallisia vyörytysosuuksia 304 te

* Palvelujen toimintamenot ovat laskennallisia ja ne tarkentuvat vuosisuunnitelmaan.

** ELVA = Elintarvikevalvonta, ELL = Eläinlääkintähuolto

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	4 889	5 001
Toimintamenot *)	-11 632	-11 790
Toimintakate	-6 743	-6 789

*) Sisältyy vyörytysosuudet (Paikkatieto sekä Hallinto- ja talouspalvelut)

JOUKKOLIIKENNELAUTAKUNTA

Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta toimii Tampereen, Nokian, Oriveden, Ylöjärven ja Kangasalan kaupunkien sekä Lempäälän, Pirkkalan ja Vesilahden kuntien yhteisenä seudullisena joukkoliikenteen viranomaisena Tampereen kaupunginvaltuuston ja -hallituksen alaisuudessa. Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan tehtävänä on järjestää joukkoliikenne Tampereen kaupunkiseudulla yhteistoimintana kaupunkiseudun kuntien kanssa. Yhteistoiminnan tavoitteena on toteuttaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä joukkoliikenteen järjestämisessä sekä kehittää ja koordinoida seudullista joukkoliikennettä niin, että palvelutaso paranee ja palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti ja edullisesti.

Toimintaympäristön muutokset

Tampereen seudun joukkoliikenteessä toteutettiin vuonna 2021 historiallisen suuret muutokset. Ratikkaliikenne käynnistyi ja suuri linjastouudistus toteutui samassa yhteydessä. Ratikan toinen osa Lentävänniemeen valmistuu vaiheittain ja ensimmäisen vaihe otettiin käyttöön 7.8.2023, kun ratikkaliikenne Santalahteen käynnistyi.

Ratikan toinen osa Pyynikintorilta Lentävänniemeen valmistuu kokonaisuudessaan vuoden 2024 loppuun mennessä ja avataan liikenteelle 7.1.2025. Kesäkauden 2024 alussa toteutettiin

pääosa Linjasto 2024 –ratkaisusta. Ratikkalinjoja muutettiin niin, että linja 1 liikennöi 3.6.2024 alkaen Kaupin Kampukselta Santalahteen ja linja 3 vastavasti Hervantajärveltä Sorin aukiolle. Loput muutokset toteutetaan 7.1.2025 alkaen, kun linja 1 liikennöi Lentävänniemeen ja muun muassa Ylöjärven liikenteitä katkaistaan Hiedanrantaan ratikan liityntäliikenteeksi.

Bussiliikenteen kustannustaso on noussut viime vuosina muun muassa Ukrainan sodan ja sitä seuranneen energian hinnan nousun ja inflaation johdosta yli 12 prosenttia 2021 vuoden lopulta lähtien. Nousu on toistaiseksi tasaantunut. Matkustajamäärän kasvu on ollut myös poikkeuksellisen voimakasta. Vuoden 2023 kasvu oli 18 prosenttia ja vuoden 2024 tammi-elokuussa kasvua on ollut yli 6 prosenttia verrattuna vastaavaan ajanjaksoon vuonna 2023. Vuotuinen matkustus on tällä hetkellä 26 prosenttia suurempaa kuin ennen koronapandemiaa.

Talousarvio sisältää 6-9 prosentin hintojen korotuksen, joka tehdään vuoden 2025 alusta alkaen. Joukkoliikenteen arvonlisäveron nostaminen 10 prosentista 14 prosenttiin ja valtion ilmastotuen poistuminen aiheuttavat noin 6 prosentin nostotarpeen. Matkustajamäärän voimakkaan kasvun jatkuminen kompensoi nostotarvetta ja lopulliset taksankorotukset määritellään loppu vuoden aikana.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2025 talousarvio ja sen sisältämät vuosittaiset sitovat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan 2030 ja sen pohjana olevaan Kallervo Kummolan pormestariohjelmaan. Joukkoliikennelautakunnalle kohdistuu vuonna 2025 kaksi sitovaa toiminnan tavoitetta.

Talous

Joukkoliikenteen toimintakate heikkenee talousarvioesityksessä 4,6 milj. euroa. Tulojen kasvu on yhteensä 2,8 milj. euroa sisältäen joukkoliikenteen suoriteperusteisesta kasvusta aiheutuvan lipputulon kasvun. Menot lisääntyvät 7,4 milj. euroa johtuen kustannustason noususta sekä raitiotien vastikkeen kasvusta ja raitiotien liikennöintialianssin kustannusten kasvusta järjestelmän valmiusasteen noustessa. Menoja kasvattaa myös palkankorotusten arvioitu vaikutus sekä sisäiset vuokrien muutokset.

Tampereen Raitiotie Oy:lle maksettavan raitiotievastikkeen suuruus on 37,1 milj. euroa. Vastikkeesta joukkoliikennelautakuntaan kohdistuu 15,3 milj. euroa (varikkovastike, kalustovastike ja kolmasosa hallintovastikkeesta) ja yhdyskuntalautakuntaan 21,8 milj. euroa (infra-vastike ja kaksikolmasosaa hallintovastikkeesta).

Nro	Talousarvion toiminnan tavoite 2025
-----	-------------------------------------

26	Joukkoliikenteen matkustajamäärä on kasvanut 3 % edelliseen vuoteen verrattuna
46	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna

JOUKKOLIIKENNELAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot			
Myyntituotot	62 971	63 211	66 011
Maksutuotot	45	155	155
Tuet ja avustukset	7 651	6 448	6 448
Vuokratuotot	0	0	0
Muut toimintatulot	1 244	436	436
Toimintatulot yhteensä	71 912	70 250	73 050
Valmistus omaan käyttöön	18	20	20
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-1 500	-1 757	-1 783
Palvelujen ostot	-84 964	-88 478	-94 278
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-238	-73	-73
Vuokramenot	-12 939	-14 212	-15 708
Muut toimintamenot	-50	-44	-44
Toimintamenot yhteensä	-99 673	-104 544	-111 866
Toimintakate	-27 761	-34 293	-38 816
Rahoitustulot ja -menot	1	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-302	-353	-190
Tilikauden tulos	-28 062	-34 646	-39 006

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025
Investointimenot	-18	-500	-500
Rahoitusosuudet	8	0	0
Nettoinvestoinnit	-10	-500	-500

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	Toiminta- tulot	Toiminta- menot	Toiminta- kate
Joukkoliikennelautakunta, toimintakate	73 050	-111 866	-38 816

Investoinnit (1 000 euroa)	Investointi- menot	Rahoitus- osuudet	Netto- investoinnit
Joukkoliikennelautakunta, nettoinvestoinnit	-500	0	-500

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen palvelukokonaisuus vastaa Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta. Joukkoliikenteen palveluryhmässä suunnitellaan joukkoliikenteen linjasto ja liikennöinti koko kaupunkiseudulle. Joukkoliikenne hankkii liikennepalvelut kilpailuttamalla tai omalta tuotannolta tilaamalla. Palveluryhmä vastaa joukkoliikennettä tukevien järjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä tietohallinnon kanssa. Palveluryhmä vastaa tarjouskilpailusta, lippujen myynnistä ja myyntiverkosta sekä joukkoliikenteen viestinnästä ja markkinoinnista.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Tampereen seudun joukkoliikenteessä toteutettiin vuonna 2021 historiallisen

suuret muutokset. Ratikkaliikenne käynnistyi ja suuri linjastouudistus toteutui samassa yhteydessä. Ratikan toinen osa Lentävänniemeen valmistuu vaiheittain ja ensimmäisen vaihe otettiin käyttöön 7.8.2023, kun ratikkaliikenne Santalahden käynnistyi.

Ratikan toinen osa Pyynikintorilta Lentävänniemeen valmistuu kokonaisuudessaan vuoden 2024 loppuun mennessä ja avataan liikenteelle 7.1.2025. Kesäkauden 2024 alussa toteutettiin pääosa Linjasto 2024 - suunnitelman ratkaisuisista. Ratikkalinjoja muutettiin niin, että linja 1 liikennöi 3.6.2024 alkaen Kaupin Kampukselta Santalahden ja linja 3 vastaavasti Hervantajärveltä Sorin aukiolle. Loput muutokset toteutetaan 7.1.2025 alkaen, kun linja 1 liikennöi Lentävänniemeen ja muun muassa Ylöjärven liikenteitä katkaistaan Hiedanrantaan ratikan liityntäliikenteeksi.

Joukkoliikenteen matkustajamäärän kasvu on jatkunut erittäin voimakkaana vuodesta 2021 lähtien Tampereen kaupunkiseudulla. Toiminnan pääpaino onkin ratikkaliikenteen laajenemisen Lentävänniemeen ja Linjasto 2024-suunnitelman toimeenpanon lisäksi jo kasvaneeseen ja yhä kasvavaan kysyntään vastaaminen resurssitehokkaasti. Joukkoliikenteen alv-kannan muuttuminen 10 prosentista 14 prosenttiin ja valtiontuen pieneneminen kompensoidaan joukkoliikenteen lipunhintojen nostolla.

Palvelu	Toimintamenot, 1 000 euroa *)	Suoritemäärä	Yksikkökustannus, euroa/ suorite
Asiakaspalvelu	578		
Asiantuntijapalvelu	2 457		
Bussiliikenne **)	79 446	53 000 000	1,50
Ratikkaliikenne **), ***)	21 952		
Joukkoliikennepalvelu	3 696		
Muu liikenne ****)	2 091	263 000	7,95
Junaliikenne	1 045		
Kaupunkipyörät	675		
Yhteensä	111 939		

* Toimintamenot sisältävät hallinto- ja talouspalvelujen laskennallisia vyörytysosuuksia 73 te
* Palvelujen toimintamenot ovat laskennallisia ja ne tarkentuvat vuosisuunitelmaan.
** Suoriteyksikkönä matkustajamäärä
*** Toimintamenot sisältävät joukkoliikenteeseen kohdistuvan raitiotieavustuksen osuuden sekä tuoteryhmään kohdistetun joukkoliikenteen muiden toimintamenojen laskennallisen osuuden
**** Suoriteyksikkönä asukasmäärä

Käyttötalous, 1 000 euroa	Muutettu TA 2024	TA 2025	Investoinnit, 1 000 euroa	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot	70 250	73 050	Investointimenot	-500	-500
Toimintamenot *)	-104 894	-112 223			
Toimintakate	-34 644	-39 173			

*) Sisältyy vyörytysosuudet
(Paikkatieto sekä Hallinto- ja talouspalvelut)

KONSERNIHALLINTO

Konsernihallinto ohjaa, valvoo ja tukee koko kaupunkikonsernin toimintaa.

Konsernihallinnon tehtävänä on varmistaa, että kaupunkikonsernin yksiköt toteuttavat kaupunkistrategiaa ja toimivat koko konsernin kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Konsernihallinnon tehtävä ulottuu kaupungin perusorganisaation lisäksi yhteisöihin ja säätiöihin, joissa kaupunki on omistajana tai joissa kaupungilla on määräysvalta.

Konsernihallinnossa toimivat pormestarin suorassa alaisuudessa konsernijohdaja, apulaispormestarit ja pormestarin esikunta. 1.3.2024 toteutetun organisatiomuutoksen myötä konsernihallinto ja

kautuu palvelualueiden johtajien esikuntaan, konsernihallinnon ryhmiin ja johdon toimintaa tukeviin konserniyksiköihin. Konsernijohtajan alaisuudessa on palvelualueiden johtajien ja esikuntien lisäksi kolme konsernihallinnon ryhmää. Konsernihallinnon ryhmät ovat digitaalisuus ja tietohallinto, kilpailukyky ja innovaatiot sekä strateginen ohjaus ja konsernipalvelut. Konsernijohdajan suorassa alaisuudessa toimii myös kolme konserniyksikköä johdon tukena: lakiasiainyksikkö, omistajaohjausyksikkö ja sisäinen tarkastus.

Uuteen kilpailukyky ja innovaatiot -ryhmään siirtyivät 1.3.2024 elinvoiman

palvelualueelta vetovoima ja edunvalvonta, strateginen hankekehitys ja strateginen elinkeinopolitiikka. Elinvoima- ja osaamislautakunnan talousarviosta konsernihallintoon siirtyivät myös seuraavat kehitysohjelmat: Viiden tähden keskusta, Hiedanranta, Älykaupunki kaupunkilaisille, Tampere Welcoming City ja Elämys-talous. Lisäksi on toteutumassa myös siirto elinvoiman palvelualueelta kasvu-palveluista konsernihallintoon 1.1.2025.

Konsernihallinnon talousarvio sisältää myös tarkastuslautakunnan ja päätöksentekoon liittyvät toimielimet eli kaupunginvaltuuston ja -hallituksen sekä lautakunnat. Tarkastuslautakunta, tar-

Nro Talousarvion toiminnan tavoite 2025

3	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö on vahvistunut edelliseen vuoteen verrattuna
9	Syrjintää kokeneiden osuus on vähentynyt vuoteen 2023 verrattuna (32,8 %)
11	Kaupungin ja hyvinvointialueen yhteinen kokemus yhdyspintatyön toimivuudesta on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
21	Yritystapahtumien ja kongressien määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna
24	Mielikuva Tampereen onnistumisesta innovaatioiden tukemisesta on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
34	Keskustan kävijämäärä on kasvanut 3 % edelliseen vuoteen verrattuna
37	Tampere on Suomen suosituin opiskelukaupunki (2024 Tampere suosituin)
40	Teollisuuden uudistumista on tuettu toteuttamalla keskeiset toimenpiteet sirukehityksen osaamisen kehittämiseksi ja investointien varmistamiseksi
41	Yhteistoimintamalli puolustusteollisuuden liiketoiminta- ja innovaatioekosysteemin edistämiseksi on valmistunut ja toiminta käynnistynyt
42	Tilikauden tulos on enintään 39,6 milj. euroa alijäämäinen
43	Investointien tulorahoitus-% on 42
44	Esihenkilöarvioinnin kaupunkitasoinen keskiarvo on vähintään 3
45	Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
46	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
47	Hakijakokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna
48	Kaupungin avointen tehtävien hakijamäärät ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna
49	Kaupungin asiakkaita 57 % kokee, että palvelu ylittää odotukset
50	Asiakkaalle arvoa tuottava asiointi digitaalisessa kanavassa on mahdollista 50 % kaupungin palveluja
51	60 % vuonna 2025 toteutetuista hankinnoista on käynnistetty kustannusten hallinnan toimenpiteitä

kastustoimi ja tilintarkastaja muodostavat yhdessä ulkoisen tarkastuksen, joka on riippumaton kaupungin johdosta ja muusta organisaatiosta.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Konsernihallinnon digitalisaatio ja tietohallinto -ryhmän toiminnan keskiössä on kaupungin digitaalisten palveluiden kehittäminen ja edelleen laajentaminen yhteistyössä palvelualueiden kanssa. Ensi vuonna painoituksena on erityisesti työllisyyspalveluiden digitaalisuuden kehittäminen. Datastrategian toimeenpanosuunnitelmaa 2025-2026 viedään eteenpäin sisältäen painoituksena tekoälyn hyödyntämisen työnteon tueksi. Vuoden 2025 aikana toteutetaan perustietotekniikan hankinta ja integraatiopalveluiden käyttöönotto.

Kilpailukyky ja innovaatiot -ryhmässä edistetään kaupungin strategista elinkeinopolitiikkaa. Ryhmässä toteutetaan viittä kaupungin kehitysohjelmista. Teollisuuden uudistumista tuetaan toteuttamalla keskeiset toimenpiteet sirukehityksen osaamisen kehittämiseksi ja investointien varmistamiseksi. Yhteistoimintaa puolustusteollisuuden liiketoiminta- ja innovaatioekosysteemin edistämiseksi jatketaan. Elinkeinoelmälle suunnatuissa AI- ja datapalveluissa siirrytään vauhdittamaan tavoitteellisesti datatalouden innovaatioita, esimerkiksi Tampereen Pulssin seuraavaa kehitysvaihetta. Edunvalvontaa kehitetään kansainvälisesti ja kansallisesti. Brysselin EU edunvalvontatoiminta on järjestetty uudelleen yhdessä kumppanien kanssa. Lisäksi valmistaudutaan uuden komission ja uusien ohjelmakausien alkuun. Kansallisessa edunvalvonnassa painotetaan muun muassa turvallisuus- ja teollisuuspolitiikkaan, liikennepolitiikkaan ja data- ja tekoälysektoriin liittyvää vaikuttamista.

Strateginen ohjaus ja konsernipalvelut -ryhmässä valtuustokauden vaihtuessa tuetaan pormestariohjelman valmistelua sekä koordinoidaan kaupunkistra-

tegian laadintaa ja talouden tasapainotamisohjelman valmistelua. Tampereen kaupungin houkuttelevuutta ja pitovoimaa vahvistetaan työvoiman saatavuuden tiekartan toimenpiteillä. Keskeisten ohjausprosessien tehostamista tuetaan useilla järjestelmä uudistuksilla (mm. HR- ja talousjärjestelmien uudistaminen, arkisto 2.0., Intranet sekä kilpailutus ja hankintasalkun hallinta). Ryhmässä tuetaan sujuvien työympäristöratkaisujen ja työskentelytapojen käyttöönottoa Frenckellissä ja erityisesti uudessa kaupungintalossa, joka otetaan käyttöön keväällä 2026. Hyvinvointijohtamisen osalta valmistellaan kattavaa hyvinvointisuunnitelmaa ja sujuvoitetaan hyvinvointialueyhteistyötä. Turvallisuuden edistämistä suunnataan vuoden 2024 lopulla toteutettavan turvallisuuskyselyn tulosten pohjalta ja varautumisen tasoa kehitetään edelleen erityisesti väestönsuojelun osalta.

Omistajaohjauksen painopisteitä vuodelle 2025 ovat muuan muassa konsernin vastuullisuustyön syventäminen, valmistautuminen mahdollisiin hankintalain uudistuksen tuomiin muutoksiin konserniyhtiöiden sidosyksikköasemassa sekä vuoden alussa toimintansa aloittavan Tampereen Kaupunkiliikenne Oy:n tukeminen.

Toiminnan tavoitteet

Vuoden 2025 talousarvio ja sen sisältämät vuosittaiset sitovat toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan 2030 ja Kalervo Kummolan pormestariohjelmaan. Konsernihallinnolle kohdistuu vuonna 2025 yhteensä 19 toiminnan tavoitetta. Strategian sisällöt ja toiminnan tavoitteet tarkentuvat toimenpiteiksi konsernihallinnon vuosisuunnitelmassa.

ICT-kehittäminen

ICT-kehittämiseen käytetään vuonna 2025 yhteensä 11,2 milj. euroa. Käyttötalouden osuus on 4,6 milj. euroa ja investointien 6,6 milj. euroa. Sitovuus-taso on käyttötalouden ja investointien yhteismäärä.

ICT-kehittämismäärärahalla uudistetaan ICT-toimintaympäristöä vastaamaan sitä hyödyntävien yksiköiden tarpeita edistään kaupungin toiminnan digitalisointia. ICT-kehittäminen pohjautuu digitalisaatio ja tietohallinto -ryhmän, palvelualueiden ja muiden sidosryhmien neljälle seuraavalle vuodelle laatimaan digitiekarttaan. Kehittäminen on luokiteltu kolmeen kokonaisuuteen: jatkuva, hyötyperusteinen, organisaatio- ja lainsäädännön muutoksista aiheutuva digikehittäminen. Käytännön kehittämistoimenpiteet toteutetaan projekteina, pienkehittämisenä tai kokeiluina kaupungin kehittämismallin mukaisesti.

Talous

Konsernihallinnon yhteenlaskettu toimintakate kasvaa noin 3,4 milj. euroa vuoden 2024 muutetusta talousarviosta. Tulojen ja menojen lisäyksissä näkyy merkittävimpänä elinvoiman palvelualueelta siirtyvät kasvupalvelut (sisäinen siirto noin 2,4 milj. euroa) sekä kesken vuodelle 2024 tehty organisaatiomuutokset, joiden menoja kasvattava vaikutus näkyy kokonaisuudessaan vasta vuodelle 2025. Toisaalta ICT-kehittämismäärärahan käyttötalouden osuus pienenee vuoden 2024 muutettuun talousarvioon nähden ja vaikutusta on myös konsernihallinnon tukipalvelujen ja ICT-kehittämismenojen laskutuksella työllisyysalueelta. Vuonna 2025 järjestetään kunta- ja aluevaalit; vuoteen 2024 verrattuna keskusvaalilautakunnan myyntitulot ovat 1,3 milj. euroa ja menot 1,1 milj. euroa pienemmät.

Konsernihallinnon suunniteltu henkilötyövuosien (htv) määrä on 392 vuonna 2025. Vertailua edelliseen vuoteen vaikeuttaa kesken vuoden toteutetut siirrot. Palkallisten henkilötyövuosien tosiasiallinen nettokasvu on 2 henkilötyövuotta. Merkittävin muutos on keskusvaalilautakunnassa, jossa henkilötyövuosien määrä vähenee seitsemällä. Henkilöstömenojen kasvuun vaikuttavat paitsi sovitut sopimuskorotukset, myös organisaatiomuutosten tuomat uudet vakanssit.

KONSERNIHALLINTO

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot			
Myyntitulot	17 452	21 411	25 254
Maksutulot	0	278	454
Tuet ja avustukset	282	639	1 029
Muut toimintatulot	684	1 488	58
Toimintatulot yhteensä	18 417	23 816	26 796
Valmistus omaan käyttöön	477	338	0
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-22 933	-29 696	-31 479
Palvelujen ostot	-22 998	-34 583	-38 901
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-452	-579	-504
Avustukset	-335	-342	-301
Vuokramenot	-2 461	-3 072	-3 159
Muut toimintamenot	-389	-726	-737
Toimintamenot yhteensä	-49 091	-68 660	-75 081
Toimintakate	-30 673	-44 845	-48 286
Rahoitustulot ja -menot	-11	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-1 435	-2 700	-3 055
Tilikauden tulos	-32 119	-47 545	-51 341

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025
Investointimenot	-4 340	-9 365	-6 600
Rahoitusosuudet investointimenoihin	93	261	0

Sitovat erät (1 000 euroa)	Toiminta- tulot	Toiminta- menot	Toiminta- kate	Investointi- menot	Netto- investoinnit	Toimintakate ja nettoinvestoinnit
ICT-kehittäminen, toimintakate + nettoinvestoinnit	0	-4 610	-4 610	-6 600	-6 600	-11 210
Tarkastuslautakunta, toimintakate ja nettoinvestoinnit	0	-412	-412		0	
Keskusvaalilautakunta, toimintakate ja nettoinvestoinnit	100	-1 502	-1 402		0	
Viiden tähden keskusta -kehitysohjel- ma, toimintakate ja nettoinvestoinnit	200	-1 803	-1 603		0	
Hiedanranta -kehitysohjelma, toimintakate ja nettoinvestoinnit	0	-100	-100		0	
Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma, toimintakate ja nettoinvestoinnit	221	-1 529	-1 308		0	
Welcoming City -kehitysohjelma, toimintakate ja nettoinvestoinnit	0	-500	-500		0	
Elämystalouden kehitysohjelma, toimintakate ja nettoinvestoinnit	0	-657	-657		0	
Konsernihallinto (pl. erikseen sitovat erät), toimintakate ja nettoinvestoinnit	26 275	-63 969	-37 694		0	

YHTEISET ERÄT

Kaupungin yhteisiin eriin on koottu kaupunkitasoisia yhteistoimintaosuuksia, kuten Kuntaliiton, Pirkanmaan liiton ja Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän maksusuudet sekä varaukset erinäisiin avustuksiin ja jäsenmaksuihin. Myös kunnan osuus verotuskustannuksista maksetaan Yhteisistä eristä.

Yhteisissä erissä on myös varaukset kaupungin työntekijöiden liikunta- ja kulttuurietuudesta aiheutuviin kustannuksiin, työmatkaliikenteen tukeen sekä vuonna 2024 käyttöönotetun työsuhtepolkupyörän hallinnointimaksuihin.

Suurtahtumakumppanuuksiin ja järjestelykustannuksiin on varattu 2,5 milj. euroa (2024: 2,5 milj. euroa). Vuoden 2025 keskeisimpiä tapahtumia ovat frisbeegolfin MM-kilpailut, yleisurheilun nuorten EM-kilpailut sekä koripallon miesten EM-kilpailut. Muita yhteistyötapahtumia vuonna 2025 ovat mm. IVV-olympiadit kuntoliikuntatapahtuma sekä Tampereen Pianokilpailu.

Ammatillisen koulutuksen yksikköhintarahoitus (valtionosuus) osoitetaan täysimääräisenä koulutuksen järjestäjä Tredulle. Lisäksi Tampereen kaupunki osoittaa Tredulle rahoitusta 0,7 milj. euroa (toimiva ja yhdenvertainen oppivelvollisuusudistus). Talousarvioon arvioitu rahoituksen suuruus on yhteensä 100,126 milj. euroa (2024 muutettu talousarvio: 100,946 milj. euroa).

Yhteisten erien talousarvio sisältää 7,5 milj. euroa kaupunkitason varauksen vuoden 2025 palkankorotuksiin. Koska uudet sopimukset ja niiden vaikutukset eri yksiköihin eivät ole vielä tiedossa, tehdään budjettivaraus tässä vaiheessa yhteisiin eriin ja kohdistetaan kaupungin yksiköille työmarkkinakeskusjärjestöjen neuvottelutuloksen vahvistuttua.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025
Toimintatulot			
Myyntitulot	848	317	317
Maksutulot	32	0	0
Tuet ja avustukset	-386	0	0
Muut toimintatulot	842	21 784	15 401
Toimintatulot yhteensä	1 336	22 101	15 718
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-1 655	0	-7 467
Palvelujen ostot	-110 563	-110 258	-108 551
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-320	-382	-382
Avustukset	-827	-1 634	-1 501
Vuokramenot	-288	-704	-468
Muut toimintamenot	-1 105	-165	-166
Toimintamenot yhteensä	-114 759	-113 143	-118 534
Toimintakate	-113 424	-91 042	-102 816
Poistot ja arvonalentumiset	-2 492	0	0
Satunnaiset erät	0	203 137	0
Tilikauden tulos	-115 916	112 095	-102 816

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025
Investointimenot	-10 955	-88 881	-19 400
Nettoinvestoinnit	-10 955	-88 881	-19 400
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	213 512	15 500

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	Toiminta- tulot	Toiminta- menot	Toiminta- kate
Yhteiset erät	15 718	-118 534	-102 816

Investoinnit (1 000 euroa)	Investointi- menot	Rahoitus- osuudet	Netto- investoinnit
Yhteiset erät	-19 400	0	-19 400

Muut toimintatulot -erä sisältää kerta-luontoisia pysyvien vastaavien luovutus-voittoja 15 milj. euroa investointiosuudes-sa esitettäviin 15 milj. euron myynteihin liittyen. Nämä myynnit sisältyvät myös vuoden 2024 muutettuun vuosisuunni-telmaan (suuremmalla summalla), mutta ne eivät toteudukaan vielä vuonna 2024. Tampereen Veden liiketoimintakaupan

myyntivoitto näkyy vuonna 2024 satun-naisissa erissä.

Investoinnit

Osakkeisiin ja osuuksiin on varattu yh-teensä 1,6 milj. euroa kaupunginhal-lituksen käyttöön erillisten päätösten mukaan. Yhteisissä erissä on lisäksi 2,3 milj. euron varaus sijoitukseen Raitiotie

Oy:ön sekä 15,5 milj. euron SVOP-sijoitus Finnpark Parkisto Oy:ön. Pysyvien vas-taavien luovutustulot sisältävät arvion Finnparkin 0,5 milj. euron pääoman pa-lautuksesta (svop) sekä muita luovutus-tuloja suunnitelluista yhtiöomaisuuden myynneistä yhteensä 15,0 milj. eurolla.

VAHINKORAHASTO

Vahinkorahasto on Tampereen kaupungin perustama riskirahasto. Rahastoa käsitellään erillisenä taseyksikkönä ja siitä tehdään vuosittain tilinpäätös.

Rahastosta korvataan kaupungille aiheutuneita kertaluonteisia vahinkoja tai vastuita, joita ei vakuutuksin ole katettu. Rahastosta voidaan korvata myös vakuutuksesta korvattavien vahinkojen omavastuuosan ja kaupungin toimintayksikön omavastuuosan välinen kustannus sekä vakuutuskorvauksen ylittävä vahinko-osa. Korvauspiiriin kuuluu myös leasing-rahoituksella hankittu erikseen vakuuttamaton omaisuus.

Rahastosta voidaan erityisistä syistä korvata myös kaupungin työntekijöiden

ja luottamushenkilöiden omaisuudelle aiheutuneita ilkkivaltaan tai varkauteen liittyviä vahinkoja silloin, kun vahinko on tapahtunut kaupungin työ- tai luottamustehtävien hoidon yhteydessä eikä muu vakuutus korvaa vahinkoa. Tällöin korvauksenhakijan tulee kyetä osoittamaan vahingon ja työtehtävien välinen yhteys.

Toimintayksiköitä ja henkilöstöä edellytetään toimimaan huolellisesti ja sitä kautta ennaltaehkäisemään vahinkojen syntymistä sekä minimoimaan vahinkojen suuruutta. Kansallisesti tai kansainvälisesti merkittävässä taidenäyttelyissä, joihin opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt valtiontakuujärjestelyn, voi-

daan vahinkorahastosta kattaa näyttelyn järjestäjälle asetettu omavastuuosuus.

Rahastosta voidaan maksaa Tampereen kaupunkikonsernitaseista riskienhallinta ja ennaltaehkäisevää työtä, joka liittyy rahaston päämäärien edistämiseen.

Tuloslaskelmassa on menoina esitetty arvio korvausten määrästä vuonna 2024. Vahinkorahaston pääoma karttuu erillisestä esityksestä vain kaupungin tuloksen niin salliessa. Vahinkorahaston pääoma 31.12.2023 oli 17 983 529,40 euroa ja taseen loppusumma 19 115 374,89 euroa.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Liiketoiminnan muut tuotot	43	0	0	0	0	0
Materiaalit ja palvelut						
Palvelujen ostot	-5	0	0	0	0	0
Liiketoiminnan muut kulut	-1 134	-475	-475	-475	-475	-475
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä ja varauksia	-1 096	-475	-475	-475	-475	-475
Rahastojen vähennys (+)	1 096	475	475	475	475	475
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	0	0	0	0	0

Rahoituslaskelma (1 000 euroa)	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-1 096	-475	-475	-475	-475	-475
Tulosrahoituksen korjauserät	491	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-605	-475	-475	-475	-475	-475
Rahoituksen rahavirta						
Vaikutus maksuvalmiuteen	-605	-475	-475	-475	-475	-475
Muut maksuvalmiuden muutokset	605	475	475	475	475	475
Vaikutus rahavaroihin	0	0	0	0	0	0

LASKELMAT

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma
Verotulot
Valtionosuudet
Korkotulot ja -menot
Muut rahoitustulot ja -menot

Investointiosa

Rahoituslaskelmaosa

Rahoituslaskelma
Antolainauksen muutokset
Lainakannan muutokset

TULOSLASKELMA

Talousarvion laskelmaosan tuloslaskelmassa osoitetaan, kuinka kunnan tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korkoihin ja muihin rahoitusmenoihin sekä taloudellisen käyttöön mukaisiin suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tuloslaskelmassa lasketaan yhteen talousarvion käyttötalouden toimintatulot ja -menot.

Tuloslaskelmaosan välituloksina esitetään seuraavat tiedot:

- Toimintakate kertoo, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla, valtionosuuksilla ja rahoitustuloilla.
- Vuosikate ilmoittaa paljonko tulorahoituksesta jää investointien, lainanlyhennysten ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen.
- Tilikauden tulos kertoo tilikauden tulojen ja menojen erotuksen.
- Tilikauden yli- tai alijäämä sisältää niin sanotut tuloksenkäsittelyerät eli poistoeron, varausten ja rahastojen muutokset. Tilikauden yli- tai alijäämä lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

Talousarvion 2025 tuloslaskelma

Vuoden 2025 talousarvion toimintatulojen ja -menojen erotuksena muodostuva toimintakate on 713,3 milj. euroa negatiivinen. Vuoden 2025 toimintakate sisältää omaisuuden myyntivoittoja ja maankäytösopimuskorvauksia yhteensä 75,2 milj. euroa. Toimintakate kasvaa vuoden 2024 ennusteeseen verrattuna 4,6 % (31,1 milj. euroa). TE-uudistus kasvattaa merkittä-

västi nettomenoja ja vastaavasti vuodelle 2025 siirtyneet omaisuuden myyntivoitot pienentävät nettomenojen kasvua.

Toimintakatteen jälkeen tuloslaskelmassa esitetään verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustulot ja -menot. Verorahoitus (verotulot+valtionosuudet) kasvaa vuoden 2024 ennusteeseen verrattuna 61,9 milj. euroa eli 8,6 %. Verotuloja arvioidaan kertyvän 29 milj. euroa enemmän. Vuoden 2025 valtionosuuksien määrä kasvaa 33 milj. euroa. Kasvua selittää peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyvä TE-uudistuksen noin 50 milj. euron laskennallinen rahoitus. Peruspalvelujen valtionosuus ilman TE-uudistuksen rahoitusta ei kuitenkaan kasva, vaikka kaupungin väkiluku kasvoi 6 000 asukkaalla.

Edellä mainittujen erien jälkeen muodostuva vuosikate on 95,1 milj. euroa.

Vuoden 2025 poistojen määräksi arvioidaan 134,7 milj. euroa. Korkean investointitason vuoksi poistojen määrä on kasvamassa vuosittain. Vuosikate kattaa poistoista 71 prosenttia.

Tilikausi päättyy 39,6 milj. euroa alijäämäiseen tulokseen. Tulos sisältää kertaluonteisia pysyvien vastaavien myyntivoittoja ja maankäyttökorvauksia, joita on budjetoitu jopa 75,2 milj. euroa. Tavanomainen, toteutunut kertaluonteisten myyntien ja maankäyttökorvausten taso on noin 25–30 milj. euroa. Tämä tarkoittaa, että kaupungin talousasetelma on merkittävästi alijäämäinen.

Taloussuunnitelmakauden tuloslaskelma

Lähipuosien talousnäkymät ovat hyvin huolestuttavat, mikä on otettava huo-

mioon kaupungin toiminnan ja talouden tulevien vuosien suunnittelussa. Tämän vuoksi on välttämätöntä pidättäytyä uusista pysyvistä menojen lisäyksistä ja myös nykyistä palvelutarjontaa joudutaan tarkastelemaan kriittisesti.

Taloussuunnitelmakauden tuloslaskelmat ovat alijäämäiset. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä oli taseessa kertynyttä ylijäämää yhteensä 664,4 milj. euroa.

Taloussuunnitelmavuosina 2026–2028 toimintakatteen arvioidaan perusrallalla kasvavan keskimäärin 2,0 prosenttia. Lisäksi arviossa on huomioitu erikseen omaisuuden myyntivoitot ja maankorvaukset, jotka keskimäärin suunnitelma-
vuosina ovat 26,4 milj. euroa. Tämä on merkittävästi vähemmän kuin vuoden 2025 talousarvion 75,2 milj. euroa.

Verorahoituksen arvioidaan kasvavan keskimäärin 4,7 prosenttia vuosina 2026–2028. Verotulojen kasvu arvio perustuu valtiovarainministeriön, verohallinnon ja Kuntaliiton arvioihin sekä toteutuneisiin vero- ja väestötietoihin. Valtionosuuksien arviot perustuvat varovaisuusperiaatetta noudattaen valtionvarainministeriön painelaskelmaan, johon sisältyy paljon epävarmuutta.

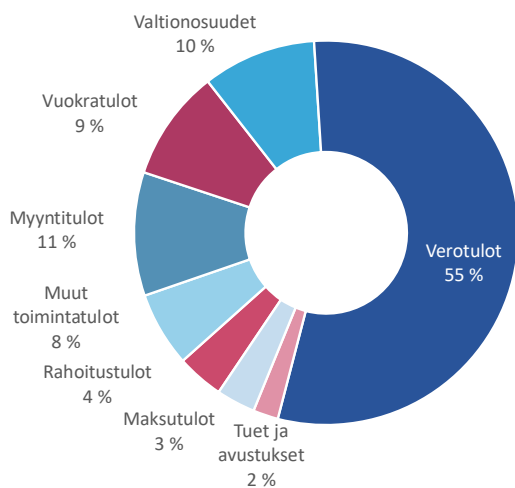
Taloussuunnittelukaudella tulisi tavoitella erilaisilla toimenpiteillä tilikauden tuloksen parantamista. Toiminnan tehostamisella tulisi sovittaa kaupungin talous kestäväälle pohjalle ja mitoittaa toiminta käytettävissä oleviin tuloihin.

TILIKAUDENTULOS	VUOSIKATE/POISTOT	VERORAHOITUS	NETTOMENOT
-39,6 milj. €	70,6 %	+8,6 %	+4,6 %
TA 2025	TA 2025	TA 2025/ENN 2024	TA 2025/ENN 2024

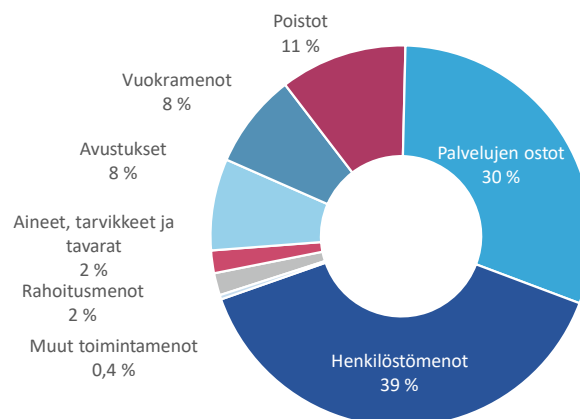
TULOSLASKELMA 2025

1 000 euroa	Talousarvio 2025, sisäiset erät mukana	Talousarvio 2025, sisäiset erät vähennetty
Toimintatulot		
Myyntitulot	296 671	126 105
Maksutulot	40 492	39 682
Tuet ja avustukset	25 786	25 786
Vuokratulot	243 009	113 315
Muut toimintatulot	76 654	76 199
	682 611	381 086
Valmistus omaan käyttöön	143	143
Toimintamenot		
Henkilöstömenot	-487 726	-487 726
Palvelujen ostot	-552 151	-380 345
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-24 230	-24 230
Avustukset	-97 012	-97 012
Vuokramenot	-230 391	-100 673
Muut toimintamenot	-4 558	-4 558
	-1 396 068	-1 094 544
Toimintakate	-713 314	-713 314
Verotulot	668 000	668 000
Valtionosuudet	115 978	115 978
Rahoitustulot ja -menot		
Korkotulot	17 184	17 100
Muut rahoitustulot	50 700	31 000
Korkomenot	-23 684	-23 600
Muut rahoitusmenot	-19 744	-44
Vuosikate	95 120	95 120
Poistot ja arvonalentumiset	-134 705	-134 705
Tilikauden tulos	-39 585	-39 585

TULOT

MENOT

TULOSLASKELMA 2023–2028

1 000 euroa	TP 2023	Alkup. TA 2024	TP 2024 Enn*	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatulot							
Myyntitulot	169 518	96 756	96 415	126 105	128 525	131 545	133 717
Maksutulot	40 940	46 167	50 762	39 682	38 375	39 143	39 925
Tuet ja avustukset	36 218	29 718	33 111	25 786	26 302	26 828	27 365
Vuokratulot	108 170	115 887	112 657	113 315	115 581	117 893	120 251
Muut toimintatulot	30 936	61 728	21 005	76 199	27 123	33 873	28 527
	385 781	350 256	313 949	381 086	335 907	349 282	349 785
Valmistus omaan käyttöön	3 298	129	465	143	146	149	152
Toimintamenot							
Henkilöstömenot	-445 934	-452 733	-460 458	-487 726	-496 234	-507 310	-516 392
Palvelujen ostot	-325 876	-334 177	-340 854	-380 345	-387 942	-395 691	-403 596
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-37 846	-32 501	-30 839	-24 230	-24 714	-25 209	-25 713
Avustukset	-63 237	-64 787	-63 251	-97 012	-98 952	-100 931	-102 950
Vuokramenot	-90 281	-95 287	-95 725	-100 673	-102 686	-104 740	-106 835
Muut toimintamenot	-5 150	-3 961	-5 495	-4 558	-4 649	-4 742	-4 837
	-968 324	-983 446	-996 621	-1 094 544	-1 115 178	-1 138 623	-1 160 323
Toimintakate	-579 245	-633 061	-682 207	-713 314	-779 125	-789 192	-810 385
Verotulot	681 057	643 500	639 000	668 000	696 500	727 000	755 500
Valtionosuudet	58 344	79 990	83 108	115 978	130 000	137 000	144 000
Rahoitustulot ja -menot							
Korkotulot	9 247	18 308	17 621	17 100	16 892	16 955	17 055
Muut rahoitustulot	40 707	27 987	32 129	31 000	27 390	27 149	27 099
Korkomenot	-21 440	-20 889	-23 410	-23 600	-24 458	-28 008	-32 413
Muut rahoitusmenot	-673	-37	-264	-44	-44	-44	-44
Vuosikate	187 998	115 798	65 977	95 120	67 155	90 860	100 812
Poistot ja arvonalentumiset	-132 683	-128 738	-128 546	-134 705	-131 598	-130 140	-136 027
Satunnaiset erät	0	165 500	204 294	0	0	0	0
Tilikauden tulos	55 315	152 560	141 725	-39 585	-64 443	-39 280	-35 215
Poistoeron muutos	1 708	700	13 235	700	700	700	700
Rahastojen muutos	1 096	475	475	475	475	475	475
Tilikauden yli- tai alijäämä	58 119	153 735	155 435	-38 410	-63 268	-38 105	-34 040
Tunnusluvut	TP 2023	Alkup. TA 2024	TP 2024 Enn*	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Ylijäämä taseessa, milj. euroa	664	802	820	781	718	680	646
Toimintatulot/Toimintamenot, %	40	36	32	35	30	31	30
Vuosikate/Poistot, %	142	90	51	71	51	70	74
Vuosikate, euroa/asukas	737	451	254	362	252	338	371
Asukasmäärä	255 050	257 000	260 000	263 000	266 000	269 000	272 000

*Ennuste 8/2024.

VEROTULOT

Kuntalain 111 §:n mukaan viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista. Kunnalle suoritettavat verot muodostuvat kunnan tuloverosta, osuudesta yhteisöveron tuottoon ja kiinteistöverosta.

Kuntien verotulot

2023

Kuntien tilinpäätösten mukaiset verotulot olivat noin 14,6 mrd. euroa. Kuntien verotulot putosivat noin 12,3 mrd. euroa (45,8 %) edellisestä vuodesta. Manner-Suomen kuntien tuloveroprosentteja leikattiin sote-uudistuksen vuoksi 12,64 prosenttiyksiköllä (noin 13,2 mrd. euroa) vuodelle 2023 ja vastaava summa siirtyi valtion verotukseen. Kuntien yhteisöverosuutta leikattiin sote-uudistuksen vuoksi 11,25 prosenttiyksiköllä (noin 900 milj. euroa) vuodelle 2023. Verotulot toteutuivat vuonna 2023 menoihin poikkeuksellisen korkealla tasolla perustuen niin sanottuihin verohänttiin, missä kunnille tilitettiin vuonna 2023 verovuoden 2022 korkeammalla jako-osuudella kunnallisveroja ja yhteisöveroja.

2024

Kuntaliiton syyskuussa 2024 julkaiseman arvion mukaan kunnille tilitetään vuonna 2024 verotuloja yhteensä noin 13,83 mrd. euroa, mikä on 5,2 mrd. euroa edellisvuotta vähemmän ns. verohännistä johtuen. Kunnallisverotulot ovat laske-

massa 5,6 prosenttia ja yhteisöverotulot 16,1 prosenttia. Kiinteistöveron tilitykset nousevat 6,9 %.

2025

Kuntaliiton syyskuussa 2024 tekemän arvion mukaan kuntien verotulot vähenevät ensi vuonna 570 milj. euroa vuodesta 2024. Kuntien verotulojen kokonaismääräksi arvioidaan 14,40 mrd. euroa. Kunnallisverotulojen arvioidaan kasvavan 520 milj. euroa (5,3 %), ja kiinteistöverojen 60 milj. euroa (2,6 %). Yhteisöverotulojen arvioidaan laskevan 10 milj. euroa (-0,6 %).

Kunnallisverotulojen kasvu selittyy suurelta osin ansiotulovähennyksen poistamisesta kunnallisverosta. Suoraan kunnallisverosta tehtävä työtulovähennys nousee poistamisen seurauksena 150 milj. eurolla, muutoksen nettovaikutuksen ollessa noin 330 milj. euroa. Muutos toteutetaan kuitenkin kunnille kustannusneutraalisti vähentämällä valtionosuuksiin sisältyvää verotulomenetysten korvausta. Muutoksen seurauksena efektiivinen veroaste paranee noin 0,2 prosenttiyksikköä koko maassa. Lisäksi kehysriihessä päätetty

eläketulo- ja kotitalousvähennyksen pieneminen lisäävät verotuloa 30 milj. euroa ja työllisyysrahastojen säästöihin liittyvät vakuutusmaksujen muutokset 80 milj. euroa. Vähennysaste, eli ansiotuloista tehtävien vähennysten osuus kaikista ansiotuloista laskee arviolta keskimäärin 20,76 prosentista 16,08 prosenttiin.

Tampereen verotulot

Kunnan tulovero

Vuonna 2024 tuloveroprosentti on 7,60. Veroprosentti säilyy ennallaan. Vuoden 2025 verotuloarviota tehtäessä käytettävissä on ollut ennakkotieto vuoden 2023 tulokehityksestä, jonka mukaan ansiotulot kasvoivat koko maassa 5,2 % ja Tampereella 6,6 %. Tampereen ansiotulojen arvioidaan kasvavan 4,7% vuonna 2024 ja 4,0 % vuonna 2025. Koko maan kasvuksi arvioidaan 3,3% ja 3,1 %.

Tampereen kunnallisverotilitysten arvioidaan kasvavan vuonna 2025 noin 6,5 % (29 milj. euroa). Kunnallisveroa arvioidaan kertyvän 475 milj. euroa. Tampereen verotettavien tulojen arvioidaan kehittyvän edelleen suotuisasti, kasvuksi

Verotulot (1 000 euroa)	TP 2023	Alkup. TA 2024	TP Enn 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Kunnallisvero	477 773	447 000	446 000	475 000	498 000	523 000	548 000
- veroprosentti	7,61	7,60	7,60	7,6	7,6	7,6	7,6
Kiinteistövero	105 302	109 500	109 500	111 000	111 500	112 000	112 500
Osuus yhteisöveron tuotosta	97 982	87 000	83 500	82 000	87 000	92 000	95 000
Yhteensä	681 057	643 500	639 000	668 000	696 500	727 000	755 500

arvioidaan 6,1 %. Ansiotulovähennyksen poistuminen lisää tilitettävää veroa, mutta vähentää verotulomenetysten korvausta (valtionosuuksia) noin 14 milj. euroa.

Osuus yhteisöveron tuotosta

Yhteisövero on kertymässä vuonna 2024 noin 83,5 milj. euroa, joskin loppuvuoden kertymäennuste on kovin epävarma. Kaupungin yhteisöveron jako-osuus vuodelle 2025 määräytyy vero vuosien 2023 ja 2022 perusteella ja tieto osuudesta saadaan tammikuussa 2025. Talousarviovaiheessa on arvioitu kaupungin yhteisövero-osuuden pysyvän ennallaan. Tampereen nykyisellä jako-

osuudella yhteisöverotuloja arvioidaan tilitettävän 82 milj. euroa vuonna 2025.

Kiinteistövero

Kiinteistövero on kiinteistöveroprosentin mukainen osuus kiinteistön arvosta. Kiinteistöverolain 11 §:n mukaan kunnan valtuusto määrää kunnan kiinteistöveroprosenttien suuruuden laissa säädettyjen vaihteluvälien rajoissa vuosittain etukäteen samalla, kun se vahvistaa varainhoitovuoden tuloveroprosentin. Kiinteistöveroprosentit määrätään prosentin sadasosan tarkkuudella.

Vuoden 2025 talousarvio on valmis teltu vuoden 2024 veroprosenteilla.

Kiinteistöveron tuotto on vuonna 2024 noin 109,5 milj. euroa ja kiinteistöveron tuotoksi arvioidaan 111 milj. euroa vuonna 2025.

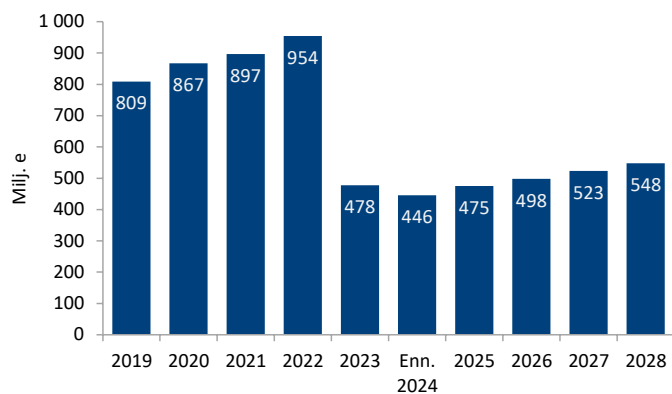
Taloussuunnitelma 2026–2028

Vuosina 2026–2028 verotulojen arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 4 %. Kunnallisveron kasvuksi arvioidaan keskimäärin 4,9 % ja yhteisöverotulojen keskimäärin 5,0 %. Yleinen talouskehitys, työllisyyskehitys ja yritysten tulokset vaikuttavat ratkaisevasti kertymiin. Kiinteistöveron arvioidaan kasvavan vuosina 2026–2028 keskimäärin 0,4 %.

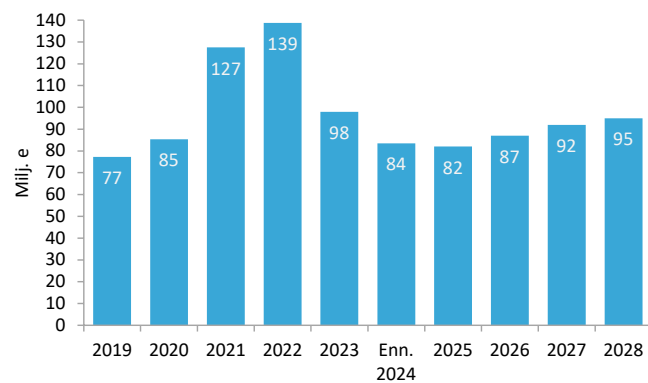
KIINTEISTÖVEROPROSENTIT

	Vaihteluvälit 2025 (KiinteistöveroL)	TAMPERE 2024	TAMPERE 2025
Yleinen	0,93–2,00	1,25	1,25
Yleinen / maapohja	1,30–2,00	1,30	1,30
Vakituiset asuinrakennukset	0,41–1,00	0,65	0,65
Muut kuin vakituiset asuinrakennukset	0,93–2,00	1,10	1,10
Voimalaitokset	0,93–3,10	3,00	3,00
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00–2,00	0,40	0,40
Rakentamattomat rakennuspaikat	2,00–6,00	5,00	5,00

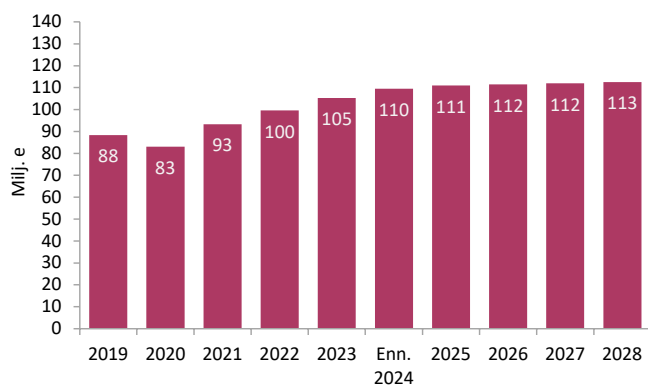
KUNNALLISVERON KEHITYS

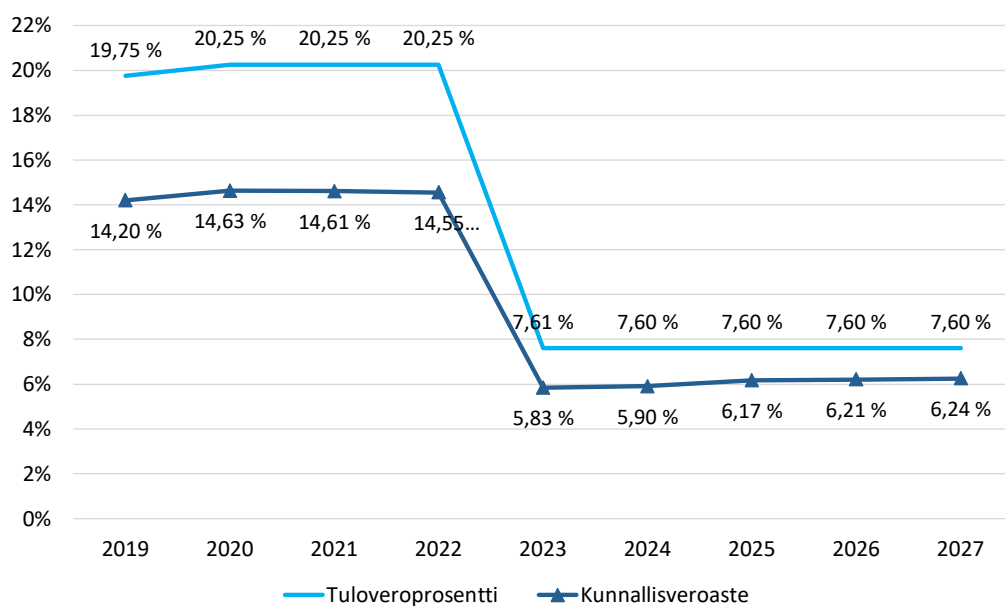
YHTEISÖVERON KEHITYS

KIINTEISTÖVERON KEHITYS

TAMPEREEN TULOVEROPROSENTTI JA EFEKTIIVINEN VEROASTE

VALTIONOSUUDET

Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen. Valtionosuudet tulevat kunnille laskennallisin perustein ja maksetaan kunnalle automaattisesti ilman erillistä hakemusta. Lisäksi kunnille voidaan myöntää hakemuksesta valtionavustuksia.

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta kohtuullisella verorasituksella. Tämä toteutetaan tasaamalla kuntien välisiä eroja palvelujen järjestämisen kustannuksissa sekä tulopohjissa.

Suomen valtionosuusjärjestelmä koostuu kustannus- ja tarve-erojen tasauksesta sekä tulopohjan tasauksesta. Kustannuserojen tasauksen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Kuntien erilaista tulopohjaa tasataan kuntien kesken kunnan verotulojen perusteella.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisen rahoituksen euromääräisesti merkittävin osa on koulutuksen ylläpitäjille myönnettävä yksikköhintarahoitus lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää perusopetukseen oppilaskohtaista lisärahoitusta ja rahoitusta muuhun opetus- ja kulttuuritoimintaan.

Hallituksen vuoden 2025 budjettiehdotuksessa on peruspalvelujen valtionosuuteen osoitettu 3,4 mrd. euroa, joka on noin 875 milj. euroa enemmän kuin valtion vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Valtionosuuden kasvua selittävät ennen kaikkea vuoden 2025 alussa voimaan tulevat TE-uudistus ja kotoutumislain kokonaisuudistus. Uudistusten yhteydessä valtionosuuteen liittyvät siirrot ovat noin 658 milj. euroa ja työttömyysetuuksien laajenevaan rahoitusvastuuseen liittyvät siirrot noin 215 milj. euroa.

Työvoima- ja kotoutumispalveluiden valtionosuusrahoitus kohdentuu kuntiin

kolmen eri kriteerin kautta. Työvoimapalveluna järjestettävään kotoutumiskoulutukseen sekä kotoutumispalveluihin siirtyvä rahoitus kohdennetaan vieraskielisyyskriteerin kautta (noin 64 milj. euroa). Loput työvoimapalveluiden rahoituksesta kohdennetaan työikäisen väestön määrän (272 milj. euroa) sekä työttömien määrän mukaan (272 milj. euroa). Rahoitusmalliin sisältyy työvoimapalveluiden rahoituksen osalta kahden vuoden siirtymäaika, jonka aikana osa rahoituksesta määräytyy kuntakohtaisen kustannustiedon perusteella. Loput rahoituksesta määräytyy laskennallisen valtionosuuden mukaan.

Valtionosuutta lisää ja vähentää useat eri muutokset, joiden nettomuutos on Vuonna 2025 valtionosuutta lisää indeksikorotus 86 milj. eurolla. Indeksikorotus jää kuitenkin 25 milj. euroa tätä pienemmäksi, koska hallitusohjelman mukaisesti indeksikorotukseen tehdään yhden prosenttiyksikön korotusta vastaava leikkaus.

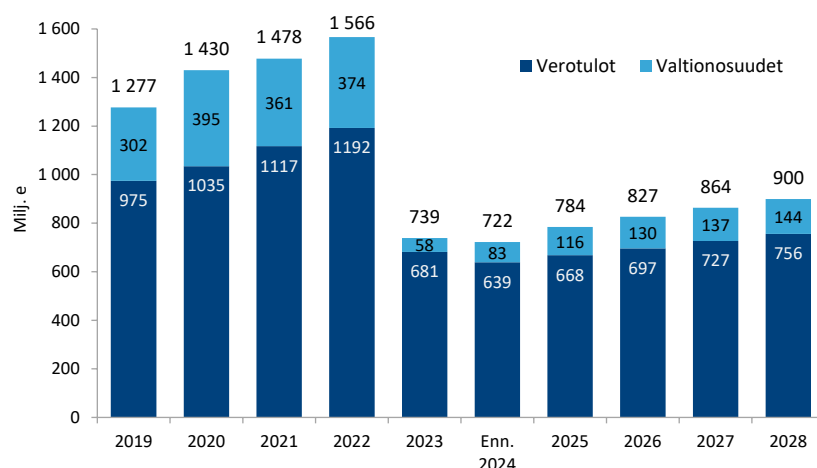
Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti nousee 21,92 prosentista 25,02 prosenttiin vuonna 2025.

Kuntien verotulomenetysten korvaukset ovat 540,5 milj. euroa vuonna 2025. Kunnallisverotuksen efektiivisyyttä lisätään poistamalla tulosta tehtävä ansiotulovähennys ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Tämä vauhdittaa kunnallisverotulojen kasvua vuonna 2025, mutta kuntien verotulomenetysten korvauksia alennetaan kunnallisverotuoton kasvua vastaavasti 307,5 milj. euroa.

Hallitus arvioi erittäin optimistisesti, että valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus vahvistaa hieman kuntataloutta vuonna 2025, mutta käytännössä vahvistuminen ei kaupungin talusasemassa näy.

Kuntien rahoitusjärjestelmää ollaan uudistamassa vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote- ja TE-uudistusten jälkeistä tilannetta. Uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026. Valtionvarainministe-

VERORAHOITUKSEN KEHITYS

2025: TE-uudistus lisää valtionosuuksia noin 50 milj. euroa. Kunnallisverosta tehdyn ansiotulovähennyksen poistuminen lisää verotuloja noin 14 milj. euroa ja vähentää vastaavasti valtionosuuksia.

riön mukaan uudistus on tarkoitus toteuttaa kustannusneutraalisti olemassa olevia rahoja uudelleen jakamalla. Yksittäisen kunnan näkökulmasta rahoitusuudistuksella voi olla kuitenkin hyvin merkittäviä vaikutuksia. Lakiuudistuksen on tarkoitus tulla lausuntokierrokselle loppuvuonna 2025.

Taloussuunnitelma 2025–2028

Tampereen kaupungin vuoden 2025 talousarviossa valtionosuuksia arvioidaan kertyvän yhteensä noin 116 milj. euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet ovat tästä 82,0 milj. euroa, verotulomenetysten korvaus 22,6 milj. euroa ja peruspalvelujen valtionosuus on 11,4 milj. euroa.

TE-uudistus lisää kunnan peruspalvelujen valtionosuutta laskennallisesti 49,8

milj. euroa. Vuoden 2025 talousarviossa kaupungin työllisyyspalveluihin liittyvät nettomenot eivät kasva enempää kuin laskennallinen TE-uudistukseen osoitettu valtion rahoitus. Todellisuudessa valtionosuuden kasvu ei kata kaikkia TE-uudistuksesta aiheutuvia kustannuksia, koska osa menojen kasvusta katetaan työllisyys- ja kasvupalvelujen budjetin sisältä.

Tosiasiassa peruspalvelujen valtionosuus ei käytännössä kuitenkaan kasva lainkaan vuonna 2025, vaikka Tampereen asukasmäärä kasvaa voimakkaasti, jos TE-uudistuksen vaikutusta ei huomioida. Vuoden 2025 peruspalvelujen valtionosuus määräytyy 31.12.2023 asukasmäärien perusteella.

Verotulomenetysten korvaus on tipumassa 14,1 milj. euroa vuodesta 2024

kunnallisverotuksesta poistuvasta ansiotulovähennyksen johtuen. Kunnallisverotulon odotetaan laskennallisesti kasvavan vastaavalla määrällä.

Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet ovat 3,2 milj. euroa kuluvaan vuoden ennustetta alhaisemmalla tasolla. Arvio perustuu ammatilliseen koulutukseen tehtäviin leikkauksiin. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet täsmen-tyvät tammikuussa julkaistavissa rahoituspäätöksissä.

Taloussuunnitelmavuosien 2026–2028 valtionosuusarviot pohjautuvat varovaisuusperiaatteella käytettyyn valtionvarainministeriön syksyllä 2025 julkaisemaan kuntien painelaskelmaan ja niihin liittyy paljon epävarmuutta.

Valtionosuudet (1 000 euroa)	TP 2023	Alkup. TA 2024	TP Enn 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	-57 931	-37 828	-38 785	11 362	21 000	24 000	27 000
Verotulomenetysten korvaus	36 300	37 358	36 720	22 616	24 000	26 000	28 000
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	79 974	80 460	85 173	82 000	85 000	87 000	89 000
Yhteensä	58 344	79 990	83 108	115 978	130 000	137 000	144 000

KORKOTULOT JA -MENOT

Talouden näkymät ensi vuoteen ovat varovaisen positiiviset Euroopassa. Myös Suomen BKT:n arvioidaan kasvavan kohtuulliset 1,7 % (VM 23.9.2024) ja inflaatio on painumassa totuttuihin lukemiin ja sitä myöden korkotasoa korjaa alaspäin. Suomessa rakennusalan näkymät vuoteen 2025 ovat edelleen hiljaiset, joskin paremmat kuin 2024.

Keskuspankkien rahapolitiikka ja julkisen sektorin finanssipolitiikka ovat menneinä vuosina tukeneet taloutta mittavilla summilla. Tämän seurauksena velan määrä ympäri maailman on kasvanut voimakkaasti ja inflaatio käynnistyi. Vuonna 2024 sekä Euroopan että Yhdysvaltain keskuspankit perustellusti aloittivat korkojen laskemisen, kun riskit talouden kuumenemisesta ja korkeasta inflaatiosta pienenevät. Lyhyiden euribor-korkojen odotetaan edelleen laskevan vuonna 2025, mikä asteittain

tuo korkomarkkinoiden hinnoittelua lähemmäs normaalia eli nousevaa korkokäyrää.

Ensi vuoden talousarvio on laadittu tämän hetken markkinaennusteiden mukaisen korkotason varaan. Ennusteet muuttuvat edelleen melko nopeasti ja epävarmuus ensi vuonna toteutuvista koroista on kohtuullisen suuri. Lyhyiden markkinakorkojen arvioidaan laskevan ensi vuonna voimakkaasti ja 6 kk euribor-koron arvioidaan olevan noin 2 %:n tuntumassa vuoden lopulla. Lyhyillä euribor-koroilla on vaikutusta erityisesti kaupungin korkomenojen puolella, sillä suuri osa kaupungin korkotuloista perustuu kiinteäkorkoisiin saamisiin.

Korkotulot

Korkotulojen arvioidaan vähenevän noin 0,5 milj. eurolla ensi vuonna. Tulot nousivat vuonna 2024 merkittävästi, sillä

yhtiönä aloittanut Tampereen Vesi Oy maksaa liiketoimintakaupan veloistaan vuotuista korkoa kaupungille 10,4 milj. euroa. Yhteensä korkotulojen arvioidaan olevan ensi vuonna 17,1 milj. euroa ja ne koostuvat antolainoista saatavista koroista sekä muut korkotuotot tilille kirjattavasta konsernitilisaldolle saatavasta korkotulosta. Tampereen Vesi Oy:n lisäksi merkittäviä korkotuloja muodostuu Tampereen Energia Oy:n, KOy Tampereen Monitoimiareenan sekä vuokra-asuntoyhteisöjen lainoistaan maksamista koroista.

Sisäiset korkotulot koostuvat asunto- ja kiinteistölautakunnalle hyvitetävistä kiinteistörahoituksen korkosuojaustoista.

Korkotulojen erittely (1 000 euroa)	TP 2023	Alkup. TA 2024	TP enn 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Sisäiset korkotulot	-127	-223	-223	84	227	196	156
Sisäiset erät yhteensä	-127	-223	-223	84	227	196	156
Antolainat	6 075	5 208	15 592	15 600	15 692	15 754	15 855
Sijoitukset	744	0	229	0	0	0	0
Muut korkotulot	2 429	13 100	1 800	1 500	1 200	1 200	1 200
Ulkoiset erät yhteensä	9 247	18 308	17 621	17 100	16 892	16 954	17 055
Yhteensä	9 121	18 084	17 398	17 184	17 119	17 151	17 211

Korkomenot

Korkomenot tulevat ensi vuonna kasva-
maan vain hieman, vaikka lainamäärän
kasvu on melko suurta. Odotukset lyhyi-
den markkinakorkojen laskusta tasoitta-
vat korkomenojen kasvua, joksi arvioi-
daan vain 0,2 milj. euroa. Korkojen lasku
valuu korkomenoihin pienellä viiveellä,
riippuen kunkin lainan koronmääräyty-
mispäivän ajoittumisesta. Korollisen vie-
raan pääoman keskihinnan arvioidaan
laskevan ensi vuonna maltilliset 0,2 %
ja olevan noin 2,4 % keskimääräiselle
lainapääomalle laskettuna.

Kaupunki käyttää vaihtuvakorkoisten
lainojen korkoriskien hallintaan erilaisia
koronvaihtosopimuksia, joilla tyypilli-
sesti osa korkomenoista on vaihdettu
kiinteiksi. Tällä valtuuston hyväksymien

rahoitusperiaatteiden ja lainanotto-suun-
nitelmien mukaisella toimintatavalla
tavoitellaan korkomenojen pienempää
vaihtelua ja parempaa ennustettavuutta.
Koronvaihtosopimusten maksettavien
kiinteiden korkojen vaihteluväli on -0,04
% - 3,8 % ja niiden keskiarvo on hieman
yli 2,0 %. Sopimukset ovat pitkäaikaisia
ja kaupunki hyöttyy niistä, mikäli markki-
nakorot ovat sopimuskoron yläpuolella.
Lainojen suojausaste on tällä hetkellä
noin 59,5 %, minkä vuoksi tulevat korko-
tason muutokset vaikuttavat kaupungin
korkomenoihin 40,5 %:n painolla.

Muihin korkomenoihin on kirjattu kon-
sernitiliin liittyneille tytäryhteisöille mak-
settava talletuskorko. Tämän odotetaan
pienenevän korkotason laskun myötä,
mutta summa on äärimmäisen vaikeasti

ennakoitavissa, sillä tytäryhtiöiden yh-
teenlaskettujen tilivarojen määrää ensi
vuonna voidaan vain kokemusperäisesti
arvioida.

Lahjoitusrahastojen pääomalle mak-
settavaa koron määräytymistä muu-
tettiin vuodelle 2024 johtoryhmän pää-
töksellä. Korkoa hyvitetään todellisen
sijoitustoiminnan tuoton perusteella
aikaisemman laskennallisen hyvityksen
sijaan. Myös tämän korkomenon suu-
ruuteen vuonna 2025 sisältyy huomata-
vata epävarmuutta.

Suunnitelmajaksolla vuosina 2026–
2028 korkomenojen arvioidaan kasva-
van selvästi. Tämän aiheuttavat kasvava
lainamäärä ja markkinaennusteen mu-
kainen hiljalleen nouseva korkotaso.

Korkomenojen erittely (1 000 euroa)	TP 2023	Alkup. TA 2024	TP enn 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Sisäiset korkomenot	127	223	223	-84	-227	-196	-156
Sisäiset erät yhteensä	127	223	223	-84	-227	-196	-156
Rahalaitokset	-15 019	-16 189	-14 583	-18 000	-19 858	-23 408	-27 813
Lahjoitusrahastot	-360	-100	-327	-600	-600	-600	-600
Muut korkomenot	-6 061	-4 600	-8 500	-5 000	-4 000	-4 000	-4 000
Ulkoiset erät yhteensä	-21 440	-20 889	-23 410	-23 600	-24 458	-28 008	-32 413
Yhteensä	-21 313	-20 665	-23 187	-23 684	-24 685	-28 204	-32 569

MUUT RAHOITUSTULOT JA -MENOT

Rahoitustulot

Muiden rahoitustulojen sisäiset erät koostuvat asunto- ja kiinteistölautakunnalle kohdistettavasta rahoituskulusta, joka on 2,7 % talonrakennusinvestointien tasearvosta. Vuonna 2025 tämä sisäinen rahoitustulo on yhteensä arviolta 19,7 milj. euroa. Tampereen Veden yhtiöittämisen jälkeen liikelaitosten maksamia sisäisiä peruspääomakorvauksia ei enää saada.

Ulkoisten rahoitustulojen arvioidaan pienenevän noin 1,1 milj. eurolla. Vaikka

rahoitustulojen merkittävimmän erän, osinkotulojen, odotetaan kasvavan 1,4 milj. eurolla, pienenee kokonaisuus. Vuonna 2024 tuloutui rahoitusarvopapereiden myyntivoittoja yli 2,5 milj. euroa, mutta näitä ei niiden satunnaisuuden vuoksi budjetoida koskaan.

Osinkotuloja tavoitellaan kertyvän yhteensä 29,2 milj. euroa ensi vuonna. Niistä merkittävin yksittäinen osinkotavoite 20,0 milj. euroa kohdistuu Tampereen Energia Oy:öön. Osinkotulot ovat riippuvaisia yhtiöiden liiketoiminnan menes-

tyksestä ja osin ulkoisista olosuhteista, siten osinkojen toteumaan sisältyy aina epävarmuutta.

Muihin rahoitustuloihin kirjataan kaupungin myöntämistä takauksista saatava provisiotulo. Muihin rahoitustuloihin kirjataan myös mahdolliset sijoitusten arvonalennusten oikaisut.

Muiden rahoitustulojen erittely (1 000 euroa)	TP 2023	Alkup. TA 2024	TP enn 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Liikelaitosten peruspääomakorvaukset							
Tampereen Vesi Liikelaitos	14 700	0	0	0	0	0	0
Muut sisäiset rahoitustulot	15 758	18 000	18 000	19 700	19 700	19 700	19 700
Sisäiset erät yhteensä	30 458	18 000	18 000	19 700	19 700	19 700	19 700
Rahoitusarvopapereiden myyntivoitot	19	0	2 559	0	0	0	0
Verotilityskorot	10	0	0	0	0	0	0
Osinkotulot	39 067	26 822	27 816	29 240	25 772	25 772	25 772
Muut rahoitustulot	1 611	1 165	1 754	1 760	1 618	1 377	1 327
Ulkoiset erät yhteensä	40 707	27 987	32 129	31 000	27 390	27 149	27 099
Yhteensä	71 166	45 987	50 129	50 700	47 090	46 849	46 799

Rahoitusmenot

Muihin rahoitusmenoihin kirjataan mm. sijoitusomaisuuden myyntitappiot ja arvonalennukset sekä lainojen ja omaisuuden hoidosta aiheutuneet menot. Merkittäviä myyntitappioita tai arvonalennuksia ei odoteta tuleville vuosille.

Muihin sisäisiin rahoitusmenoihin kirjataan rahoitustuloissa näkyvän asunto- ja kiinteistölautakunnalle kohdistettavasta rahoituskulun vastakirjaus.

Muiden rahoitusmenojen erittely (1 000 euroa)	TP 2023	Alkup. TA 2024	TP enn 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Korvaus peruspääomasta	-14 700	0	0	0	0	0	0
Muut sisäiset rahoitusmenot	-15 758	-18 000	-18 000	-19 700	-19 700	-19 700	-19 700
Sisäiset erät yhteensä	-30 458	-18 000	-18 000	-19 700	-19 700	-19 700	-19 700
Verotilitysten korkomenot	-3	0	0	0	0	0	0
Viivästyskorkomenot	-7	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	-663	-37	-264	-44	-44	-44	-44
Ulkoiset erät yhteensä	-673	-37	-264	-44	-44	-44	-44
Yhteensä	-31 131	-18 037	-18 264	-19 744	-19 744	-19 744	-19 744

INVESTOINNIT

Investointilaskelmat sisältävät investointisuunnitelmat talousarvio- sekä taloussuunnitelmavuosille. Tämä luku on kooste edellä Käyttötalousosa ja investoinnit yksiköittäin -osassa esitetyistä investoinneista. Tekstissä mainituista eristä saa lisätietoa yksikkökohtaisista kirjan osioista. Kooste investoinneista vuosille 2025–2034 esitetään liitteenä kirjan lopussa. Koosteessa on esitetty talousarviovuoden 2025 lisäksi taloussuunnitelmavuodet 2026–2028, sekä alustavat suunnitelmat vuosille 2029–2034. Investointien sitovuustasot on esitetty talousarvion alkuosan luvussa Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta.

Kaupungin nettoinvestoinnit vuoden 2025 talousarviossa ovat 225,0 milj. euroa. Investointien yhteenlaskettu rahavirta (nettoinvestoinnit vähennettynä pysyvien vastaavien myynti- eli luovutustuloilla) on 127,4 milj. euroa. Investointien ja vuosikatteen välistä suhdetta kuvaava investointien tulorahoitusprosentti on 42.

Investointitaso on korkea talousarviovuonna 2025 ja pysyy korkeana taloussuunnitelmavuosina 2026–2028. Vuonna 2026 nettoinvestointitaso nousee 267,4 milj. euroon, ja pysyy samalla tasolla taloussuunnitelmavuonna 2027. Nettoinvestointitaso nousee 282,5 milj. euron tasolle vuonna 2028. Investointien koosteeseen on sisällytetty taloussuunnitelmavuosille myös muulla rahoitusmallilla toteutettavaksi suunniteltuja kohteita sekä erillispäätöksen vaativia liikennehankkeita, joiden investointikustannuksia ei ole laskettu mukaan nettoinvestointeihin. Erillisiin liikennehankkeisiin on pitkän aikavälin investoinneissa arvioitu kaupungin osuudeksi n. 90 milj. euroa. Kaupunginhallitus on päättänyt 21.2.2022, että mikäli valtio tekee investointipäätöksen Tampereen henkilöratapihan, valtatie 9:n Tampere-Orivesi tai valtatie 12 ja kantatie 65 Vaitinaron liittymän rakentamisesta taloussuunnitelmavuosina 2022–2025, hankkeiden tarvitsema rahoitus tuodaan erikseen valtuuston päätettäväksi. Tam-

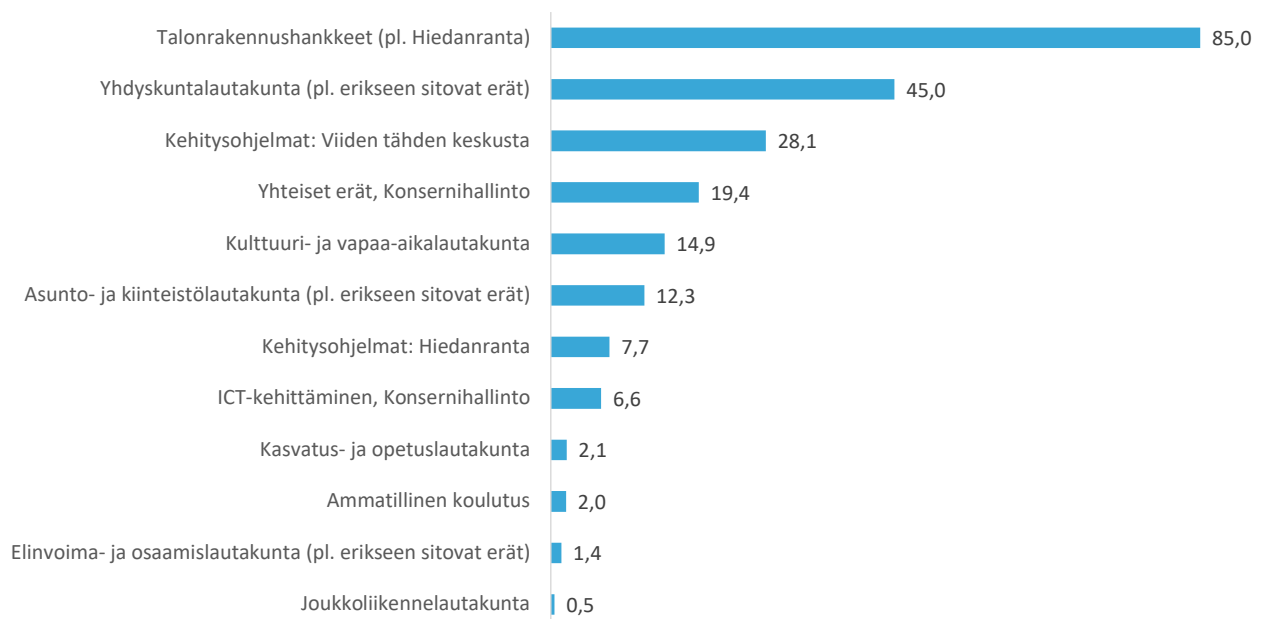
pereen henkilöratapihahankkeeseen on valtio myöntänyt 163 milj. euron valtuusrahoituksen Väylävirastolle. Kaupungin valtuusto on päätöksillään 22.2.2021 ja 18.12.2023 myöntänyt kaupungin kokonaisrahoituksen 35,5 milj. euroa. Lisäksi kaupunginvaltuuston päätettäväksi tuodaan tarvittaessa yhdyskuntalautakunnan alaisiin investointeihin talousarviomuutosesitys Pirkkala-Linnainmaa raitiotien osuuteen liittyvistä rinnakkais-hankkeista.

Talousarviovuosi 2025

Vuonna 2025 suurimmat investointikokonaisuudet ovat asunto- ja kiinteistö-lautakunnan talonrakennushankkeet, yhdyskuntalautakunnan ja Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman investoinnit.

Vuonna 2025 talonrakennushankkeiden kokonaisuus on merkittävin investointirahojen käyttökohde ja niiden kokonaisbudjetti on 85,0 milj. euroa. Budjetti jakaantuu uudis- ja lisärakentamiseen sekä perusparantamiseen siten, että korjaushankkeet ovat noin

NETTOINVESTOINNIT TOIMIJOITTAIN 2025 (MILJ. EUROA)

73 % sekä uudis- ja lisärakentaminen noin 27 % talonrakennushankkeiden budjetista. Kokonaisbudjetista käytetään noin 48,3 milj. euroa varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen rakennuksiin. Muista talonrakennushankkeiden määrärahoista käytetään muun muassa noin 19,8 milj. euroa kulttuuri- ja vapaa- aikapalveluiden rakennuksiin.

Vuonna 2025 yhdyskuntalautakunnan alaiset nettoinvestoinnit ovat 45,0 milj. euroa. Suurin osa budjetista käytetään olemassa olevan yhdyskuntarakenteen perusparantamiseen sekä uuden rakentamiseen, jotka ovat yhteensä noin 28,9 milj. euroa. Budjetista käytetään varoja myös erikoisrakenteisiin, liikennejärjestelyihin sekä sähköisten järjestelmien ja ulkovalaistuksen LED-vaihtoihin. Raitiotiehen liittyviin hankkeisiin on varattu 3,7 milj. euroa.

Talonrakennushankkeet ja yhdyskuntarakentaminen ovat yhteensä 130,0 milj. euroa eli noin 58 % kaupungin kokonaisinvestoinneista.

Vuonna 2025 kolmanneksi suurin investointikokonaisuus on konsernihallinnon yhteisissä erissä, jonka investointisuunnitelmassa talousarviokaudella on varauduttu sijoituksiin osakkeisiin ja osuuksiin.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnassa varaudutaan osallistumaan ensin Tampereen Teatterin ja sitten Tampereen Työväen Teatterin investointihankkeisiin. Vuosina 2024–2027 varaudutaan avustamaan Tampereen Teatterin perusparannushanketta yhteensä 17 milj. eurolla ja Tampereen Työväen Teatterin perusparannushanketta 17 milj. eurolla. Lautakunnan investoinnit vuodelle 2025 ovat 14,9 milj. euroa.

Muita isoja investointeja toteuttavia toimijoita asunto- ja kiinteistöalautakunnan maan esirakentaminen ja tonttimaan hankinta 12,3 milj. eurolla sekä konsernihallinnon 6,6 milj. euron investoinnit ICT-kehittämiseen.

Kehitysohjelm

Kehitysohjelmien investointibudjetti vuonna 2025 on yhteensä 35,8 milj. euroa. Budjetti jakautuu 28,1 milj. euron Viiden tähden keskusta-kehitysohjelmaan ja 7,7 milj. euron Hiedanrannan kehitysohjelmaan. Kehitysohjelmien investoinnit kohdistuvat pääasiassa maan esirakentamiseen ja kaupunkiympäristön rakentamiseen. Hiedanrannan alueen 0-kuidun poistaminen ajoittuu pääosin vuosille 2025–2027 ja se sisältyy Hiedanrannan investointeihin.

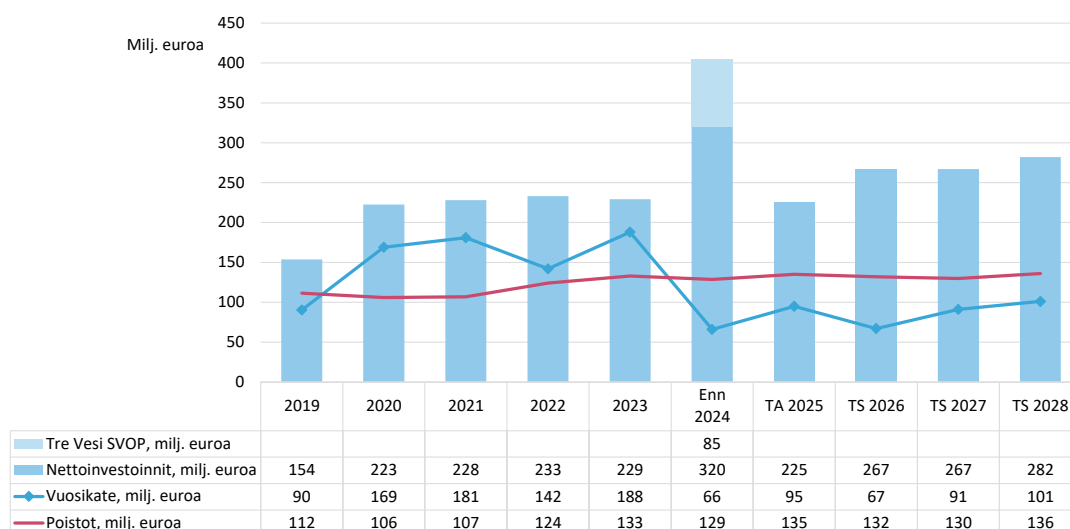
Taloussuunnitelma vuodet

Vuosina 2026–2028 investointibudjetti pysyy suurena. Investointitaso pysyy taloussuunnitelmavuotena 2025 225 milj. eurossa ja vuonna 2026 se nousee yli 265 milj. euron ja pysyy samalla tasolla vuonna 2027. Vuonna 2028 investointitaso nousee edelleen yli 280 milj. euroon.

Investointeja tulee arvioida suhteessa vuosikatteeseen ja investointien tulorahoitusprosenttiin, joka vaihtelee 25 % ja 42 % välillä talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosien aikana.

Suurimmat investointitoimijat säilyvät taloussuunnitelmakaudella samoina. Talonrakennushankkeiden budjetti nousee merkittävästi taloussuunnitelmavuosilla ja kaupunkiympäristön rakentamisen investoinnit pysyvät samalla tasolla taloussuunnitelmavuosina. Kehitysohjelmien investointien kokonaistaso nousee merkittävästi taloussuunnitelmavuosina, kun Viiden tähden keskusta-kehitysohjelman investointitaso nousee ja Hiedanranta-kehitysohjelman investointitaso vaihtelee hieman. Asunto- ja kiinteistö-lautakunnan maan esirakentamisen ja tonttimaan hankinnan investointitaso laskee taloussuunnitelmavuosina. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan investointitaso pysyy korkealla teattereiden

NETTOINVESTOINNIT, VUOSIKATE JA POISTOT

investointiavustusten takia. Konsernihallinnon ICT-kehittämiseen varattu investointitaso pysyy samalla tasolla taloussuunnitelmavuosilla, ja yhteisten erien investoinnit eli sijoitukset osakkeisiin ja osuuksiin pysyvät samalla tasolla taloussuunnitelmavuosilla. ICT-investointien sitovuustaso on käyttötalouden ja investointien yhteismäärä. Kasvatus- ja opetuslautakunnan investointitaso nousee taloussuunnitelmavuosina 2027–2028. Muut toimijat tavoittelevat

samanlaista investointitasoa kuin talousarviovuonna 2025.

Omaisuuksien myynti ja rahoitusosuudet

Investointien rahavirtaan vaikuttavia myyntituloja saadaan omaisuutta myymällä. Vuonna 2025 omaisuutta arvioidaan myytävän noin 97,6 milj. eurolla. Summa sisältää konsernihallinnon osakkeiden ja osuuksien suunniteltuja myyntejä 15,5 milj. eurolla. Summaan

lasketaan myös Finnpark Oy:n maksama SVOP-rahaston palautus 0,5 milj. euroa. Lisäksi myyntituloissa on 38,8 milj. euroa yksittäisten rakennuskohteiden myyntiä ja 43,4 milj. euroa maanmyyntituloa. Taloussuunnitelmavuosille arvioidaan noin 5,4–28,8 milj. euron myyntituloa. Vuonna 2025 rahoitusosuudeksi arvioidaan 0,1 milj. euroa talonrakennushankkeiden kohteisiin sekä 1,8 milj. euroa yhdyskuntalautakunnan investointeihin.

1 000 euroa	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Bruttoinvestoinnit (investointimenot)	226 922	267 393	266 600	282 476
Nettoinvestoinnit (investoinnit - rahoitusosuudet)	225 022	267 393	266 600	282 476
Investointien rahavirta (nettoinvestoinnit - omaisuuden myyntitulot)	127 419	245 338	237 800	277 076
Vuosikate	95 120	67 155	90 860	100 812
Investointien tulorahoitusprosentti	42%	25%	34%	36%

INVESTOINNIT (1 000 euroa)		TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Sivistyspalvelujen palvelualue					
Kasvatus- ja opetuslautakunta	Nettoinvestoinnit	2 100	2 800	6 000	6 500
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	Nettoinvestoinnit	14 900	13 000	12 600	4 800
Elinvoiman palvelualue					
Elinvoima- ja osaamislautakunta					
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Nettoinvestoinnit	1 405	360	810	
Ammatillinen koulutus	Nettoinvestoinnit	2 000	2 000	2 000	2 000
Asunto- ja kiinteistölautekunta					
Talonrakennushankkeet (pl. Hiedanranta)	Nettoinvestoinnit	85 032	119 062	136 542	153 436
Maa- ja vesialueet	Nettoinvestoinnit	12 250	12 810	6 500	7 000
Viiden tähden keskusta	Nettoinvestoinnit	1 530	4 510	3 900	10 500
Hiedanranta	Nettoinvestoinnit	6 500	7 500	5 500	900
Kaupunkiympäristön palvelualue					
Yhdyskuntalautakunta					
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	Nettoinvestoinnit	45 000	49 000	49 000	50 000
Viiden tähden keskusta	Nettoinvestoinnit	26 605	46 151	32 848	35 840
Hiedanranta	Nettoinvestoinnit	1 200	1 500	2 200	2 800
Joukkoliikennelautakunta	Nettoinvestoinnit	500	500	500	500
Konsernihallinto					
Yhteiset erät	Nettoinvestoinnit	19 400	1 600	1 600	1 600
ICT-kehittäminen (sitovuustaso toimintakate + nettoinvestoinnit)	Nettoinvestoinnit	6 600	6 600	6 600	6 600
Nettoinvestoinnit yhteensä		225 022	267 393	266 600	282 476

RAHOITUSLASKELMA

Talousarvion laskelmaosan rahoituslaskelmaan kootaan käyttötalous-, tuloslaskelma- ja investointiosan tulojen ja menojen aiheuttama rahavirta (toiminnan ja investointien rahavirta). Lisäksi rahoitusosaan merkitään kaupungin antolainauksen, lainakannan ja mahdolliset oman pääoman muutokset sekä arvio merkittävistä muutoksista muissa maksuvalmiuden erissä (rahoituksen rahavirta).

Rahoituslaskelma on rahavirtalaskelman luonteinen, sen lopussa esitetään toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen vaikutus kaupungin rahavaroihin eli sitä, miten kaupungin rahavarat muuttuvat toiminnan takia tilikauden aikana. Välituloksena esitetään Vaikutus maksuvalmiuteen.

Talousarvion 2025 rahoituslaskelma

Rahoituslaskelmassa varsinaisen toiminnan tuloista ja menoista kertyvä tulorahoitus on talousarviovuonna vain 24,9 milj. euroa.

Investointien aiheuttama rahoitustarve eli investoinnit vähennettynä niihin saaduilla rahoitusosuuksilla ja luovutustuloilla on 127,4 milj. euroa. Tulorahoitus ei riitä investointien kattamiseen, ja toiminnan ja investointien rahavirta

muodostuu yhteensä yli 100 milj. euroa negatiiviseksi.

Uutta korollista pitkäaikaista lainaa rahoituslaitoksilta varaudutaan nostamaan enintään 164 milj. euroa. Kaupungin lainoja lyhennetään maksuohjelmien mukaisesti 43,4 milj. eurolla, joten lainamäärän arvioidaan kasvavan 120,6 milj. eurolla. Asukaskohtaisen lainamäärän arvioidaan olevan vuoden 2025 lopussa 3 966 euroa, mikä on 418 euroa asukasta kohti enemmän kuin vuoden 2024 lopun arvio.

Kaikkiaan talousarvion vaikutus kaupungin rahavaroihin on 18,1 milj. euroa positiivinen. Talousarvion toteutuessa kaikilta osiltaan kaupungin rahavarat ja erät muut maksuvalmiuteen vaikuttavat erät kasvavat kyseisellä summalla.

Taloussuunnitelmakauden rahoituslaskelma

Kaupungin investointitaso pysyy koko taloussuunnitelmakauden korkeana. Vuosien 2026–2028 investointisuunnitelma on yhteensä noin 816 milj. euroa, josta talonrakennushankkeiden osuus on yli puolet eli 409 milj. euroa. Investointien tulorahoitusprosentti on erittäin alhainen, keskimäärin 32 prosenttia.

Vuosikymmenen loppuun jatkuvien suurten investointitarpeiden vuoksi

velkaantumisen arvioidaan jatkuvan. Taloussuunnitelmavuosina 2026–2028 varaudutaan vuotuisen lähes 190 milj. euron lainamäärän kasvuun. Jakson lopulla korollista velkaa arvioidaan olevan noin 1,6 mrd. euroa ja asukaskohtainen lainamäärä voi nousta yli 5 900 euroon. Lainamäärän kasvu tulee kuitenkin todennäköisesti jäämään pienemmäksi, sillä kaikki investoinnit eivät toteudu suunnitellussa aikataulussa, joitain omistuksia järjestellään uudelleen investointien rahoittamiseksi ja jotain omaisuutta myydään sekä investointeja tullaan toteuttamaan vaihtoehtoisilla rahoitusmalleilla. Omaisuuden myynnistä saatavia tuloja tulee kohdistaa suunniteltujen investointien omarahoitusosuu- den vahvistamiseen ja velanottotarpeen vähentämiseen.

Investointien tulorahoituksen tasoa tulisi nostaa velkaantumisen hidastamiseksi. Taloussuunnitelmakaudella tavoitteena on sovittaa nykyistä paremmin yhteen investointitarpeet, tulorahoituksen taso ja velkaantumisen hallinta. Vuosikatetta on parannettava erilaisilla toimenpiteillä ja myös investointitarpeita on priorisoitava ja siirrettävä toteutettavaksi pidemmällä aikavälillä.

NETTOINVESTOINNIT	INVESTOINTIEN TULORAHOTUS	LAINAKANTA	LAINAMÄÄRÄ/AS.
225 milj. €	42 %	1043 milj. €	3966 €
TA 2025	TA 2025	(enn. 31.12.2025)	(enn. 31.12.2025)

RAHOITUSLASKELMA 2023–2028

1 000 euroa	TP 2023	Alkup. TA 2024	TP 2024 Enn*	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	187 998	115 798	65 977	95 120	67 155	90 860	100 812
Satunnaiset erät	0	165 500	204 294	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-20 759	-219 931	-11 703	-70 228	-20 733	-27 415	-22 000
	167 239	61 367	258 568	24 892	46 422	63 445	78 812
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-232 389	-285 499	-323 131	-226 922	-267 393	-266 600	-282 476
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 170	2 386	2 884	1 900	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	33 583	450 887	206 313	97 603	22 055	28 800	5 400
	-195 636	167 774	-113 934	-127 419	-245 338	-237 800	-277 076
Toiminnan ja investointien rahavirta	-28 397	229 141	144 634	-102 527	-198 916	-174 355	-198 264
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	-1 878	-283 100	-284 573	-100	-100	-100	-100
Antolainasaamisten vähennykset	10 678	110	1 658	108	113	227	226
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	60 000	145 000	177 000	164 000	246 000	216 000	236 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-68 832	-64 641	-67 641	-43 381	-43 439	-43 458	-43 458
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-63 338	0	-40 527	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-91 767	26 510	-69 450	18 100	3 658	-1 686	-5 596
Muut maksuvalmiuden muutokset	-57 788	-26 400	-26 519	0	0	0	0
Vaikutus rahavaroihin	-149 554	110	-95 969	18 100	3 658	-1 686	-5 596
Rahavarat 31.12.	91 878		-4 091	14 010	17 667	15 981	10 385
Rahavarat 1.1.	241 432		91 878	-4 091	14 010	17 667	15 981

*Ennuste 8/2024

ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET

Antolainojen määrään ei ole odotettavissa mainittavaa muutosta. Vuonna 2024 antolainat kasvoivat huomattavasti, kun Tampereen Vesi Oy:n kanssa tehtävän vesiliiketoimintakaupan kauppahinta jäi suurelta osin pitkäaikaiseksi saatavaksi yhtiöltä. Vuoden 2025 alussa toteutuva Tampereen Kaupunkiliikenne liikelaitoksen liiketoiminnan siirto uudelle osakeyhtiölle ei aiheuta vastaavia kirjauksia, sillä siirtyvän omaisuuden määrä on huomattavasti pienempi ja se luovutetaan valtuuston päätöksen mukaisesti apporttina kirjanpitoarvoin.

Antolainojen lisäyksiä on budjetoitu 0,1 milj. euroa Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan myöntämiin lainoihin Tampere Filharmonian muusikoiden soitinhankintoihin sekä kuvataiteilijoille myönnettäviin lainoihin.

Antolainojen lyhennykset kohdistuvat konsernin asuntoyhteisöjen lainoihin sekä jäljellä oleviin yksityishenkilöille aikanaan myönnettyihin asuntolainoihin. Merkittävimmät antolainasaamiset kaupungilla on Tampereen Vesi Oy:ltä 283,0 milj. euroa, Tampereen Energia Oy:ltä 70,0 milj. euroa, KOY Tampereen Moni-

toimiareenalta noin 19,6 milj. euroa sekä Tampereen Vuokratalosäätiöltä noin 10,1 milj. euroa. Viimeksi mainittuja lainoja ei velkakirjojen ehtojen mukaisesti lyhennetä vuonna 2025 lainkaan.

Tytäryhtiöiden pitkäaikainen lainarahaus otetaan pääsääntöisesti suoraan rahalaitoksilta ja kaupunki takaa lainoja valtuuston tapauskohtaisilla päätöksillä. Taulukon antolainoihin eivät sisälly myöskään tytäryhtiöille konsernitilin kautta myönnetty lyhytaikaiset luotot.

Antolainat (1 000 euroa)	TP 2023	Alkup. TA 2024	TP Enn 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Konserniyhteisöt ja muut	101 767	392 234	384 702	383 073	383 080	382 967	382 848
Vähennykset	-10 658	-88	-1 638	-88	-93	-213	-218
Lisäykset	1 878	283 100	284 573	100	100	100	100
Asuntolainat	100	75	80	60	40	26	18
Vähennykset	-20	-22	-20	-20	-20	-14	-8
Antolainat yhteensä	101 866	392 309	384 781	383 133	383 120	382 992	382 866

LAINAKANNAN MUUTOKSET

Ensi vuonna kaupungin korollisen velan arvioidaan kasvavan 120,7 milj. eurolla. Vuosikate on jäämässä vaatimattomaksi suhteessa investointimäärään, joten investointien rahoittamiseksi joudutaan nostamaan uutta velkaa.

Rahalaitoksilta olevat pitkäaikaiset lainat lyhenevät vuonna 2025 maksuohjelmien mukaisesti 43,4 milj. eurolla, jolloin bruttomääräisesti lainaa otetaan 164,0 milj. euroa. Konsernitilin kautta tytäryhteisöille olevan lyhytaikaisen velan arvioidaan säilyvän ennallaan. Pitkäaikaisista velkaa edustavat rahalaitoslainat ovat talousarviossa sitovia.

Taloussuunnitelmakaudella 2026–2028 velkaantumisen arvioidaan jatkuvan huomattavan suurena, jolloin suunnitelma-kauden lopulla korollista velkaa arvioidaan olevan jo noin 1,6 miljardia euroa ja asukaskohtainen lainamäärä nousee lähes 6000 euroon.

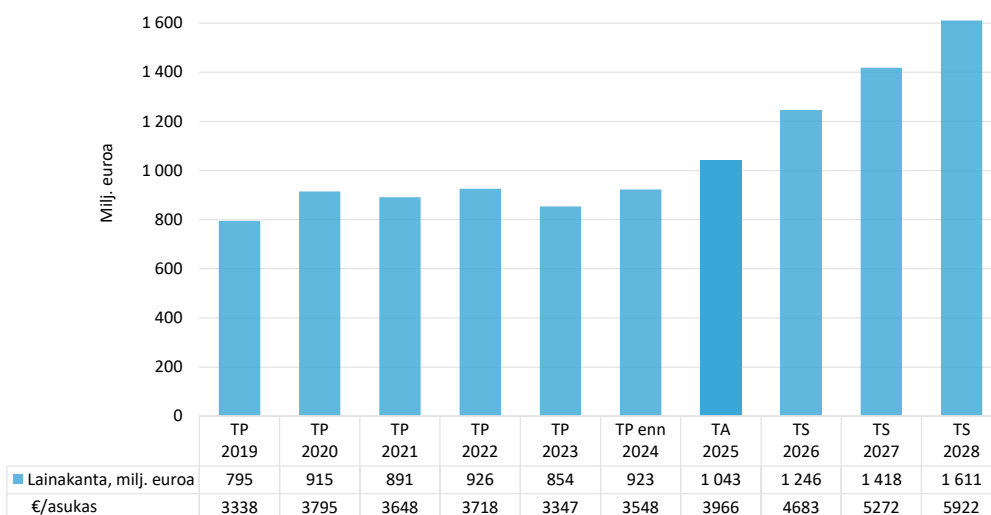
Korollisen tasevelan lisäksi kaupungilla on velkaa vastaavia rahoitusleasing-sopimuksia, jotka esitetään vain taseen liitetiedoissa. Näiden määrä oli vuoden 2023 tilinpäätöksessä 108,4 milj. euroa.

Parhaillaan rakennetaan raitiotieverkoston kakkosvaihetta länteen Tampereen Raitiotie Oy:n toimesta. Lisäksi

kolmannen vaiheen rakentamispäätös on etenemässä Tampereen ja Pirkkalan valtuustoiden päätettäväksi. Yhtiö omistaa sekä raideinfran että kaluston ja yhtiö myös rahoittaa hankkeet. Tästä syystä raitiotiehanke velat eivät näy kaupungin luvuissa. Samalla konseptilla toimii myös Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy, jonka seudullinen puhdistamoinvestointi ja sen rahoittamiseksi otetut lainat näkyvät yhtiön taseessa.

Lainat (1 000 euroa)	TP 2023	Alkup. TA 2024	TP Enn 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Pitkäaikaiset lainat							
Rahalaitoksille	643 189	723 547	752 547	873 166	1 075 727	1 248 269	1 440 811
Lyhennykset	-68 832	-64 641	-67 641	-43 381	-43 439	-43 458	-43 458
Nostot	60 000	145 000	177 000	164 000	246 000	216 000	236 000
Lyhytaikaiset lainat							
Kuntatodistusohjelmille	59 650	0	0	0	0	0	0
Konserniyhteisöille	150 877	200 000	170 000	170 000	170 000	170 000	170 000
Lainat yhteensä	853 716	923 547	922 547	1 043 166	1 245 727	1 418 269	1 610 811
Lainat euroa/asukas	3 347	3 594	3 548	3 966	4 683	5 272	5 922
Asukasmäärä	255 050	257 000	260 000	263 000	266 000	269 000	272 000

LAINAMÄÄRÄN KEHITYS

LIITTEET

Konsernin toiminta ja talous

Investoinnit kohteittain 2025–2034

Täydentäviä tietoja

KONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Valtuuston asettamat tavoitteet ohjaavat kunnan edustajia tytäryhteisöjen toimielimissä, mutta eivät kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä. Tavoiteasettelu on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdonilmaisua.

Talousarviossa asetetaan merkittäville tytäryhtiöille vuoden 2025 toiminnan ja talouden tavoitteet. Yhtiöiden toiminnasta raportoidaan Tampereen toiminnan ja talouden katsauksissa, tilinpäätöksissä sekä tytäryhtiöitä käsittelevässä vuosiraportissa.

Tampereen kaupungin omistajapolitiikan päämäärän mukaan Tampere on aktiivinen, vaativa ja selkeä omistaja, jo-

ka varmistaa omien omistustensa tehokkaan hyödyntämisen kaupunkilaisten hyväksi. Konsernin toimintaa ohjaava ohjekokonaisuus sisältää mm. omistajaohjauksen periaatteet sekä Tampereen kaupungin konserniohje ja hyvä hallinto- ja johtamistapa -ohjeet.

Vastuu konserniohjauksesta

Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, jonka ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä vastaa konsernijohto. Tampereen kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, konsernijaosto, pormestari ja konsernijohtaja. Kaupunginhallituksen konsernijaosto vastaa omistajaohjauksen täytäntöönpanosta ja mm. yhtiö-

kohtaisista omistajastrategioista sekä hallitusten jäsenten valinnasta. Viranhaltijaorganisaatiossa omistajaohjaus kuuluu konsernijohtajan alaisuudessa toimivalle omistajaohjausyksikölle.

Konsernirakenteen muutokset

Konsernirakenne on viime vuosina kehittänyt vuosittain suunnitellusti. Merkittävimmät viime vuosina tapahtuneet muutokset ovat vuonna 2024 tapahtunut Tampereen Vesi Liikelaitoksen yhtiöittäminen ja Tampereen Kaupunkiliikenne Oy:n tuleva yhtiöittäminen vuoden 2025 alusta. Näin ollen kaikki kaupungin liikelaitokset tulevat olemaan yhtiötetty tavoitteiden mukaisesti vuoden 2025 aikana.

TAMPEREEN KAUPUNKI	
Kuntayhtymät: •Pirkanmaan Liitto 45,58 % •Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä 62,45 %	Tytäryhtiöt
Merkittävimmät osakkuusyhteisöt: •Tuomi Logistiikka Oy 29,11 % •KOY Tampereen Monitoimiareena 40,00 % •Hakametsän Kehitys Oy 40,00% •Tuotekehitys Oy Tamlink 24,00 % •YH Kodit Oy 21,86% •Monetra Oy 21,00 % •Monetra Pirkanmaa Oy 20,89 %	•Tampereen Energia -konserni 100 % •Pirkanmaan Jätehuolto Oy 49,69 % (äänistä 65,33 %) •Ekokumppanit Oy 90,57 % •Tampereen kaupunkiseudun elinkeino- ja kehitysyhtiö Business Tampere Oy 60,44 % •Pirkanmaan Voimia Oy 82,00 % •Tampereen Sarka Oy 100 % •Tampere-talo -konserni 100 % •Tampereen Särkänniemi -konserni 100 % •Oy Runoilijan Tie 72,58 % •Tampereen Messu- ja Urheilukeskus Oy 66,00 % •Finnpark -konserni 100 % •Tampereen Vuokra-asunnot Oy 100 % •Pirkan Opiskelija-asunnot Oy 100 % •Tampereen Palvelukiinteistöt Oy 100 % •Tredu-Kiinteistöt Oy 66,46 % •Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy 71,20 % •Tullinkulman Työterveys -konserni 75,19 % •Tampereen Raitiotie Oy 99,85 % •Tampereen Tilapalvelut Oy 98,00 % •Tampereen Infra Oy 98,00 % •Hiedanrannan Kehitys -konserni 100 % •Suomen Hopealinja Oy 100 % •Tampereen Vesi Oy 100% •Vilusen Rinne Vuokra-asunnot Oy 100 % •Annalan Vuokra-asunnot Oy 100 % •Nurmi Resort Oy 100% •Tampereen Kaupunkiliikenne Oy 100%
Säätiöt: •Tammenlehväsäätiö •Tampereen Vuokratalosäätiö	

KAUPUNGILLE MAKSETTAVAT OSINGOT 2023–2025

Yhtiö	Kaupungille maksettavat osingot 2025 (€) Talousarvio	Kaupungille maksettavat osingot 2024 (€) Toteutuneet	Kaupungille maksettavat osingot 2023 (€) Toteutuneet
Tampereen Energia Oy	20 000 000	20 000 000	20 000 000
Finnpark Oy	2 000 000	1 000 000	500 000
Tampereen Särkänniemi Oy	1 500 000	1 000 000	300 000
YH Kodit Oy	468 000	467 668	467 668
Tampereen Palvelukiinteistöt Oy	2 000 000	500 000	14 000 000
Pirkanmaan Jätehuolto Oy	200 000	938 297	1 138 324
Tampereen Tilapalvelut Oy	1 000 000	498 475	498 474
Annalan Vuokra-asunnot Oy	0	300 000	0
Tampereen Vuokra-asunnot Oy	572 000	570 000	572 000
Tampereen Infra Oy	0	504 276	0
Tuomi Logistiikka Oy	0	484 052	0
Kuntarahoitus Oyj	1 500 000	1 553 155	1 589 917
Yhteensä	29 240 000	27 815 923	39 066 384

MERKITTÄVIMPIEN TYTÄRYHTEISÖJEN ENNUSTEET LIIKEVAIHDOSTA JA HENKILÖSTÖMÄÄRÄSTÄ VUONNA 2025

Yhteisön nimi	Omistusosuus, %	Liikevaihto, 1 000 euroa	Henkilöstö
Tampereen Energia -konserni	100,0	298 203	371
Tampereen Tilapalvelut Oy	98,0	182 074	249
Pirkanmaan Voimia Oy	82,0	96 000	1 050
Tampereen Vesi Oy	100,0	82 100	167
Pirkanmaan Jätehuolto Oy	49,7	55 260	105
Tampereen Infra Oy	98,0	53 910	320
Tampereen Raitiotie Oy	99,9	37 104	22
Finnpark -konserni	100,0	29 500	80
Tampereen Vuokra-asunnot Oy	100,0	27 400	20
Tampereen Kaupunkiliikenne Oy	100,0	23 707	290
Tampereen Särkänniemi -konserni	100,0	23 680	340
Tampere-talo -konserni	100,0	16 055	63
Tampereen Palvelukiinteistöt Oy	100,0	6 500	3

Omistusosuus = kaupungin suora tai välillinen omistusosuus 31.8.2024

Konserniyhteisöjen investoinnit vuonna 2025

Tampereen kaupunkikonserni investoi merkittävästi myös konserniyhteisöjensä kautta. Oheisessa kuvaajassa on esitetty vuoden 2025 yhteensä yli 0,5 milj. euron investoinnit merkittävimmiltä yhteisöiltä kerättyjen tietojen perusteella. Ne on esitetty täysimääräisinä huomioimatta Tampere-konsernin suhteellista osuutta investoinneista ja luvuista ei ole eliminoitu konsernin sisäisiä investointeja.

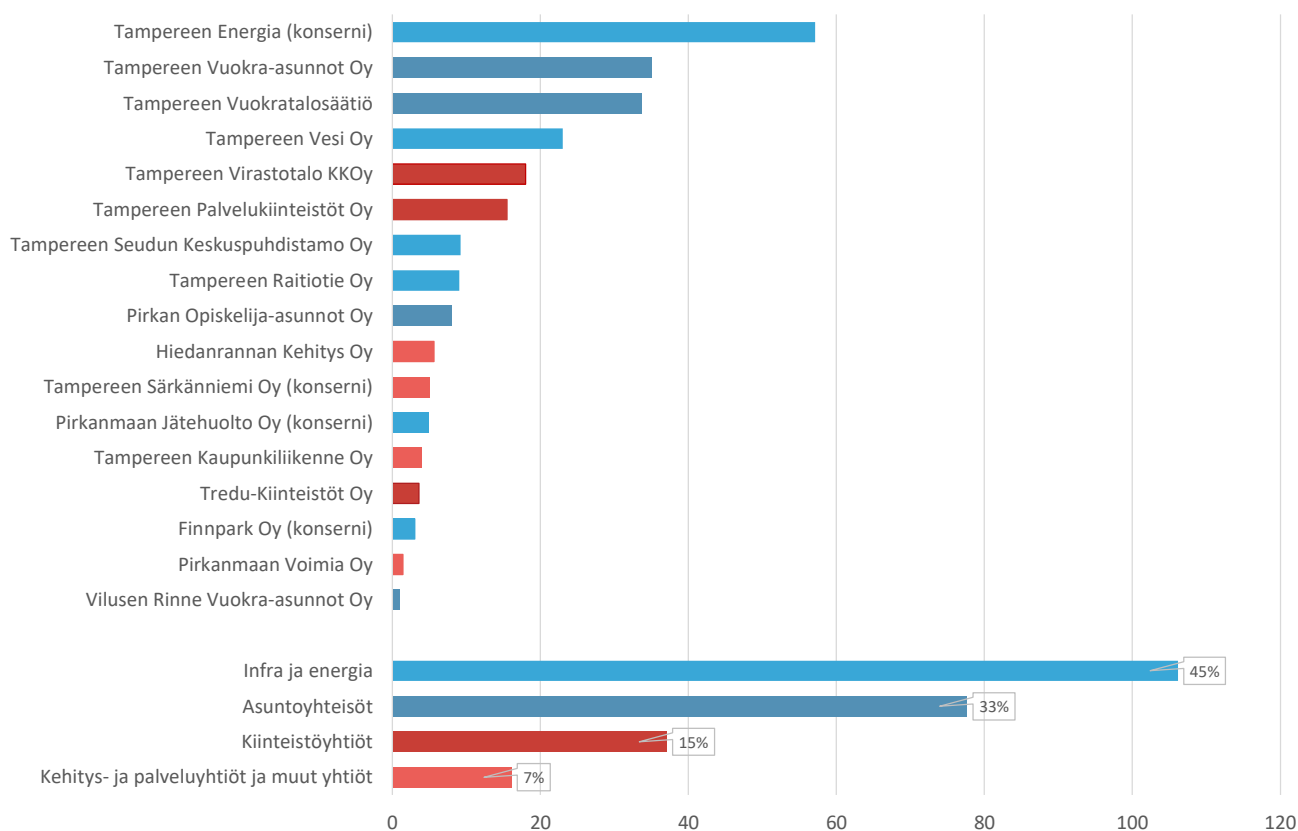
Merkittävimpien konserniyhteisöjen investoinnit ovat vuonna 2025 noin 237 milj. euroa ja kaupungin noin 225 milj.

euroa. Koko konsernin investointitaso on noin 462 milj. euroa. Tarkat investointibudjetit yhtiöiden osalta päätetään toimijoiden omissa päätöksentekoeleimissä vasta loppuvuonna 2024.

Konserniyhteisöjen investoinneista suurin osa (45 %) kohdistuu kaupunkiympäristön kehittämiseen ja energiaan erikoistuneisiin yhtiöihin. Konsernin asuntoyhteisöjen osuus investoinneista on 33 %. Merkittävimpiä investointeja tekevät Tampereen Energia, Tampereen Vuokra-asunnot Oy ja Tampereen

Vuokratalosäätiö. Suurimpia yksittäisiä investointeja ovat Tampereen Virastotalo KKOy:n Tampereen virastotalon peruskorjaus ja laajennus, Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy:n Sulka-vuoren keskuspuhdistamo, Tampereen Energian Naistenlahti 3 -voimalaitoksen lisäinvestoinnit ja Tampereen Raitiotie Oy:n raitiotiejärjestelmä, josta valtuustojen päätettäväksi on tulossa Pirkkala-Linnainmaan osuus.

MERKITTÄVIMPIEN KONSERNIYHTEISOJEN INVESTOINNIT 2025 (MILJ. EUROA) JA JAKAUTUMINEN

Tytäryhtiöiden tavoitteet 2025

Tampereen kaupungin omistajaohjausyksikkö ja kaupungin palvelualueiden johto valmistelevat yhdessä tytäryhtiöiden omistajatavoitteet. Kaupunginhallituksen konsernijaosto hyväksyi tytäryhtiöiden omistajatavoitteet 24.9.2024 jatkovalmistelun pohjaksi.

Talousarvion tavoitteita esitetään asetettavaksi 16:lle suurimmalle tai muutoin omistajaintressin kannalta merkittävälle yhtiölle. Määrä on kasvanut vuodesta 2024 kahdella yhtiöllä; Tampereen Kaupunkiliikenne Oy ja Tredu-Kiinteistöt Oy. Tampereen Kaupunkiliikenne Oy aloittaa toimintansa vuoden 2025 alusta ja Tredu-Kiinteistöt Oy lisätään mukaan tavoitteisiin ensimmäistä kertaa. Valtuuston päättämät tavoitteet ohjaavat kunnan edustajia tytäryhteisöjen toimielimissä. Tavoitteet eivät kuitenkaan oikeudellisesti sido tytäryhteisöjä, vaan tavoiteasettelu on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista.

Vuodelle 2025 tytäryhtiöille asetetut tavoitteet koskevat yhtiöiden taloutta, talouden tunnuslukuja ja toimintaa, kuten esimerkiksi kehittämishankkeita, jotka nähdään kaupunkiomistajan näkökulmasta merkittävinä. Eri toimialoja koskevia tavoitteita on pyritty edelleen yh-

denmukaistamaan. Samoin tavoitteista on pyritty tekemään aiempaa konkreettisempia ja mitattavampia. Tavoitteissa näkyy kaupunkistrategia ja strategiayksikkö on osallistunut aktiivisesti tavoitteiden muotoiluun. Omistajaohjausyksikkö on huomioinut tavoitteissa myös palvelualueiden johdon näkemykset ja yhtiöiden johdon kommentit.

Vuodelle 2025 tavoitteiden yhteismäärä kasvaa uusien yhtiöiden mukaan tulon vuoksi. In-house-yhtiöiden osalla tulee huomioida myös se, että toiminnan kehittämistä koskevia tavoitteita sisältyy kaupungin kanssa solmittuihin palvelusopimuksiin eikä tavoitteet voi olla ristiriidassa keskenään. Säätiöille esitetään asetettavaksi vain koko konsernille yhteiset vastuullisuustavoitteet. Säätiön hallitus saa toteuttaa vain sääntöjen mukaista toimintaa ja tarkoituksperiä, joten säätiökohtaisista toiminnan tavoitteista on jo aiemmin luovuttu. Tavoitteista on tehty aiempaa mitattavampia vaikuttavuuden, toteutumisen ja raportoinnin helpottamiseksi.

Osinkotavoitteita on valmisteltu omistajaohjauksen toimesta ja niihin on vaikuttanut myös kaupungin talousarviovalmistelu.

Kestävän kehityksen kaupunkitasoista kokonaisuutta koordinoi ja kehittää strategiayksikkö ja kaupunkiympäristön palvelualueelle sijoittuva kestävä kaupunki-palveluryhmä, joka vastaa kaupungin ilmastotavoitteisiin ja ympäristövastuuseen liittyvistä asioiden valmistelusta, seurannasta ja raportoinnista. Yhdessä omistajaohjauksen ja edellä mainittujen yksiköiden kanssa vuoden 2025 vastuullisuustavoitteiden kokonaisuutta on uudistettu.

Tampereen Kaupunkikonsernissa on yhteensä yhdeksän yhtiötä, joita koskevat CSRD-direktiivin mukainen raportointivaade. Näitä yhtiöitä ovat Tampereen Energia Oy, Tampereen Energia Sähköverkko Oy, Tampereen Vesi Oy, Pirkanmaan Jätehuolto Oy, Tampereen Infra Oy, Tampereen Tilapalvelut Oy, Särkänniemi Oy, Pirkanmaan Voimia Oy sekä Tampereen Vuokralosäätiö. Näille yhtiöille asetetaan räätälöidyt yhtiön oman CSRD-työn kanssa yhteensopivat tavoitteet, joita asetetaan kaksi jokaiselle yhtiölle. Niille kaupunkikonsernin tytäryhtiöille, jotka eivät ole kyseisen direktiivin piirissä, asetetaan yhteiset vastuullisuustavoitteet.

YHTEISET TAVOITTEET

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Mittarin tavoitetaso 2025	Vastuuhenkilö
Yhtiöt kehittävät toimintaansa YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti	Toimenpiteiden toteutus	Olennaisten SDG:n mukaisen tavoitteiden, mittareiden ja tavoitetasojen tarkentaminen edelleen	Toimitusjohtajat
Yhtiöt jatkavat vuoden 2030 hiilineutraalisuustavoitteen edistämistä toteuttamalla Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan toimenpiteitään ja tuovat niistä merkittävimmät näkyviin vuosittain ilmastobudjettiin.	Toimenpiteiden toteutus	Hiilineutraalisuuden vuoden 2025 välitavoite on saavutettu. Yhtiöt raportoivat toimenpiteensä Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekarttaan ja ilmastobudjettiin.	Toimitusjohtajat
Yhtiöt tunnistavat keskeiset vaikutuksensa luonnon monimuotoisuuteen ja tuovat merkittävimmät toimenpiteensä LUMO-ohjelmaan vuoden 2025 aikana.	Toimenpiteiden toteutus	Luonnon monimuotoisuuden toimenpiteet on viety vuoden 2025 aikana päivitettävään LUMO-ohjelmaan.	Toimitusjohtajat

*Tavoitteet koskevat kaikkia niitä tytäryhtiöitä, jotka eivät tee CSRD-direktiivin mukaista raportointia.

Tampereen Energia -konserni

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2023	E 2024	2025	2026	2027	2028	Vastuuhenkilö
Maksettu osinko 50 % konsernin nettotuloksesta tai vähintään 20 milj. euroa	% / EUR	20,0 M€	20,0 M€	20,0 M€	20,0 M€	20,0 M€	20,0 M€	Jussi Laitinen
Uusiutuva energia koko energiatuotannosta % (vesivoima, tuulivoima, bioenergia, jäte-energia)	%	63	70	70	75	78	80	Jussi Laitinen
Hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen	Tehdyt toimenpiteet		Selvitetään	Selvitetään	Selvitetään	Aloitetaan	Aloitetaan	Jussi Laitinen

Pirkanmaan Jätehuolto Oy

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2023	E 2024	2025	2026	2027	2028	Vastuuhenkilö
Yhtiö toimii kustannustehokkaasti niin, että jätemaksut on mahdollista hinnoitella edullisesti. Kustannustaso mahdollistaa edullisen hintatason pitämisen asiakkaille	Sijoitus 12 suurimman kaupungin vertailujoukossa min 4/12	1/12	1/12	1-4/12	1-4/12	1-4/12	1-4/12	Pasi Muurinen
Yhtiön maksama osinko on vähintään 50% markkinaehtoisesta tuloksesta (vuonna 2024 oli sovittu lisäosinko 0,65 milj. euroa)	Maksettu osinko milj. euroa	1,7	0,94	0,2	0,2	0,2	0,2	Pasi Muurinen
Kuntavastuullisen sekalaisen yhdyskuntajätteen määrä vähenee	Kerätty asumisesta syntynyt sekajäte kg/asukas			10kg vähennys / asukas 2023 tasosta	10 kg vähennys/ asukas edellisvuoden tasosta	10 kg vähennys/ asukas edellisvuoden tasosta	10 kg vähennys / asukas edellisvuoden tasosta	Pasi Muurinen
Yhtiö suunnittelee jatkuvan asiakastytyväisyyden mittaamisen prosessin	Toteutettu /ei		Asiakastytyväisyyden mittaamisen prosessi toteutettu	tavoite-tason määrittäminen				Pasi Muurinen
Yhtiö pienentää toimintansa hiilijalanjälkeä päästövähennysohjelmansa mukaisin toimenpitein	Yhtiön oman toiminnan päästöt (Scope 1+2, pl kaatopaikat) [t CO ₂ ekv]	982	700	100				Pasi Muurinen

Tampereen Särkänniemi Oy

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2023	E 2024	2025	2026	2027	2028	Vastuuhenkilö
Maksettu osinko on vähintään vuositavoitteen mukainen (maksetaan tavoitevuonna)	Maksetun osingon määrä, M€	0,3	1,0	1,5	0,6	0,7	0,8	Miikka Seppälä
Omistaja-arvo kehitty positiivisesti	Osakekannan arvo + maksetut osingot, %	Ei toteutunut	N.A.	yli 5 % vrt. vuosi 2024	yli 5 % vrt. vuosi 2025	yli 5 % vrt. vuosi 2026	yli 5 % vrt. vuosi 2027	Miikka Seppälä
Oman toiminnan absoluuttiset Scope 1 - ja 2 kasvihuonepäästöt vähenevät vuosittain vuoteen 2030. Välitavoite vuodelle 2025 - 35 % vertailuvuoteen 2022	Oman toiminnan Scope 1- ja 2 päästövähennys edellisvuoteen verrattuna	N.A.	0 %	-35 %	-10 %	-15 %	-15 %	Miikka Seppälä

Tampere-talo-konserni

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2023	E 2024	2025	2026	2027	2028	Vastuuhenkilö
Konsernin nettotulos on positiivinen	Tilikauden nettotulos, €	79 156	-89 000	+	+	+	+	Paulina Ahokas
Yleishyödyllistä taide-toimintaa harjoittavan emoyhtiön toteutunut kävijämäärä Tampere-talon kiinteistössä ja sen välittömässä läheisyydessä kasvaa edelliseen vuoteen verrattuna	Toteutunut kävijämäärä	Vuoden 2023 toteuma 566 911 (sis. Tampere-talon kävijät sekä ulkopuoliset kävijät) Huomaa: Ei vertailukelpoinen uuden yhtiörakenteen tilanteessa	Tampere-talo Oy: n. 85.000 kävijää, Talo Events Oy: n. 500.000 kävijää, Tampere-talo-konserni n. 585.000 kävijää	Yli 90.000 kävijää	Yli 95.000 kävijää	Yli 100.000 kävijää	Yli 105.000 kävijää	Paulina Ahokas

Pirkan Opiskelija-asunnot Oy

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2023	E 2024	2025	2026	2027	2028	Vastuuhenkilö
Asuntojen taloudellinen käyttöaste on korkea, tavoite vähintään 95,5 %	Toteutunut käyttöaste, %	Vuoden 2023 taloudellinen käyttöaste 95,97 %	96	96	96	96	96	Timo Jokinen
Toiminta on kannattavaa	Sipo-%	Sipo-% 1,7	0,9	1,8	2	2,2	2,4	Timo Jokinen
Vakavaraisuus kasvaa vuosittain	Omavaraisuusaste-%	Omavaraisuusaste-% 13,5	12,9	14	14,5	15	15,5	Timo Jokinen
Kiinteistöjen korjausvelan määrä on hallinnassa	Korjausvelan määrä / rakennuskannan arvo, enintään %	1,37	1,57	1,9	2,05	2,05	1,8	Timo Jokinen
Asuntokannan kasvattaminen MAL-sopimuksen mukaisesti	Valmistuneet uudet asunnot kpl	0	0	60+60	60	60	60	Timo Jokinen

Tampereen Vuokra-asunnot Oy

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2023	E 2024	2025	2026	2027	2028	Vastuuhenkilö
Asuntojen taloudellinen käyttöaste on korkea	Toteutunut käyttöaste väh. %	Vuoden 2023 taloudellinen käyttöaste 99,02	98,9	98,5	98,5	98,5	98,5	Marko Salonen
Toiminta on kannattavaa	Sipo-%	Sipo-% 1,83	3	4,5	4,7	4,8	4,9	Marko Salonen
Maksettu osinko on Arasäännösten mahdollistama enimmäismäärä	Maksetun osingon määrä, M€	0,57	0,57	0,57	0,57	0,57	0,57	Marko Salonen
Omistaja-arvo kehittyy positiivisesti	Vapaiden kiinteistöjen markkina-arvo laskettuna nettotuotto-menetelmällä (vuokratulot-kiinteistöjen kustannukset)/ tuottovaateella (5 %)	Vapaiden kiinteistöjen markkina-arvo 2023 oli 159,7 milj. €	165,0 milj. €	170,0 milj. €	175,0 milj. €	180,0 milj. €	185,0 milj. €	Marko Salonen
Asuntokannan kasvattaminen MAL-sopimuksen mukaisesti	Valmistuneet uudet asunnot, kpl	Uusia asuntoja 44 /v.2023	60+28	100	100	100	100	Marko Salonen

Tampereen Raitiotie Oy

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2023	E 2024	2025	2026	2027	2028	Vastuuhenkilö
Raitioliikenteen luotettavuus vähintään 99,8% (ajetut lähdöt vs. suunnitellut lähdöt) => tarkoittaa noin yhtä ajamatonta lähtöä per päivä. Päivässä keskimäärin 530 lähtöä.	Järjestelmäs-tä johtuvat ajamattomat vuorot -%.	Toteuma 99,86 % vuonna 2023	99,77 (tilanne 8.9.2024)	99,8 %	99,8 %	99,8 %	99,8 %	Pekka Sirviö
Asiakastyytyväisyys on hyvällä tasolla	Nyssen asiakastyytyväisyyskyselyn asiakastyytyväisyyden keskiarvo on parempi kuin 4,30	Toteuma 4,55 vuonna 2023	4,57 (tilanne 8.9.2024)	>4,30	>4,30	>4,30	>4,30	Pekka Sirviö
Yhtiö talous on tasapainossa yhtiöjärjestyksen 2 §:n periaatteiden mukaisesti siten, että yhtiön kannattavuus ja vakavaraisuus mahdollistavat yhtiön tehokkaan toiminnan ja kehittämisen	Tilikauden nettotulos on positiivinen; omavaraisuus-% > 1	N/A	Kyllä	kyllä/ei	kyllä/ei	kyllä/ei	kyllä/ei	Pekka Sirviö
Yhtiö on edistänyt toimilaan raitiotien jatkora-kentämisen (Pirkkala & Linnainmaa) suunnittelua ja toimeenpanoa siten Tampereen ja Pirkkalan luottamuselinten päätös-ten mukaisesti	Kyllä/Ei	N/A	Kyllä	kyllä/ei	kyllä/ei	kyllä/ei	kyllä/ei	Pekka Sirviö

Tampereen Kaupunkiliikenne Oy

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2023	E 2024	2025	2026	2027	2028	Vastuuhenkilö
Yhtiö talous on tasapainossa yhtiöjärjestyksen 2 §:n periaatteiden mukaisesti siten, että yhtiön kannattavuus ja vakava-raisuus mahdollistavat yhtiön kilpailukykyisen toiminnan ja kehittämisen	Tilikauden nettotulos on positiivinen	N/A	N/A	kyllä/ei	kyllä/ei	kyllä/ei	kyllä/ei	toimitusjohtaja
Asiakastyytyväisyys on hyvällä tasolla	Nyssen asiakas-tyytyväisyyskysely (ajotapa, asiakaspalvelu, siisteys)	N/A	N/A	asiakas-tyytyväisyys parempi kuin 4,0	asiakas-tyytyväisyys parempi kuin 4,0	asiakas-tyytyväisyys parempi kuin 4,0	asiakas-tyytyväisyys parempi kuin 4,0	toimitusjohtaja
Yhtiö toimii allianssimallin mukaisesti siten, että yhteistyössä kaupungin kanssa korostuu toiminnan pitkäjänteinen suunnittelu ja kokonaistaloudellisuus	Allianssimallin mukainen toiminta (Kyllä/Ei)	N/A	N/A	kyllä/ei	kyllä/ei	kyllä/ei	kyllä/ei	toimitusjohtaja
Yhtiön varikkoratkaisusta on tehty päätös vuoden 2025 aikana	Toteutustilanne	N/A	N/A	kyllä/ei	kyllä/ei	kyllä/ei	kyllä/ei	toimitusjohtaja

Tullinkulman Työterveys

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2023	E 2024	2025	2026	2027	2028	Vastuuhenkilö
Toiminta on kannattavaa ja kannattavuutta kehitetään tuloksellisuutta parantamalla. Emoyhtiön tuloksellisuus kanavoidaan asiakashintoihin ja konsernin taloudellista tulosta nostetaan markkinayhtiön kautta.	Tilikauden tulos, milj.euroa	-0,07	0,2	0,5 ->	0,8 ->	0,8 ->	1 ->	Toimitusjohtaja
Markkinoilla toimivan tytäryhtiö Ratinan Terveys Oy:n tuottavuuden kehittäminen.	Maksettu osinko emoyhtiö Tullinkulman työterveys Oy:lle	0	0	50% nettotuloksesta	50% nettotuloksesta	50% nettotuloksesta	50% nettotuloksesta	Toimitusjohtaja
Henkilöasiakkaiden asiakastyytyväisyys.	NPS mittaus, käyttäjäasiakkaat.	Mittaus ensimmäisen kerran vuonna 2024		60	60	60	60	Toimitusjohtaja
Resurssien ja kehittämistoiminnan suuntaaminen ennaltaehkäisevään työterveyshuoltoon.	Ennaltaehkäisevän työterveyshuollon osuus on vähintään 60 %	57 %		60 %	60 %	60 %	60 %	Toimitusjohtaja
Etäpalveluiden tarjonnan tulee tukea ennaltaehkäisevän työterveyshuollon vahvistamisen tavoitetta.	Työterveys-painotteisten sairaanhoidon palveluiden osuus korkeintaan 40 % työterveyshuollon kelakorvattavista kustannuksista	43%		40%	40%	40%	40%	Toimitusjohtaja

Pirkanmaan Voimia Oy

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2023	E 2024	2025	2026	2027	2028	Vastuuhenkilö
Toiminta on kannattavaa ja toiminnan tehokkuus kanavoidaan asiakashintoihin.	Nettotulos, milj.euroa	0,97 milj. euroa	0,3 milj. euroa	0,5 -1,3	0,5 -1,3	0,5 -1,3	0,5 -1,3	Esa Sairanen
Yhtiön tuottavuus kehittyä erityisesti oppilaitosruokapalvelujen palvelupinnassa, joka mahdollistaa ateriahintojen kohtuullisen hintakehityksen.	Palvelupinnan tehokkuuden ja tuottavuuden mittari			Mittarin ja sen seuranta-mekanismien luominen sekä mittarin ensimmäiset tulokset	Määritellään 2025	Määritellään 2025	Määritellään 2025	Esa Sairanen
Asiakastyytyväisyys puhtauspalveluissa	Asiakastyytyväisyysmittauksen tulokset	Puhtauspalveluiden tyytyväisten osuus 57		Parempi kuin edellisenä vuotena.	Parempi kuin edellisenä vuotena.	Parempi kuin edellisenä vuotena.	Parempi kuin edellisenä vuotena.	Esa Sairanen
Asiakastyytyväisyys ateriapalveluissa	Asiakastyytyväisyysmittauksen tulokset	Ateriapalveluiden tyytyväisten osuus 51		Parempi kuin edellisenä vuotena.	Parempi kuin edellisenä vuotena.	Parempi kuin edellisenä vuotena.	Parempi kuin edellisenä vuotena.	Esa Sairanen
Päästöjä vähennetään vuoden 2024 tasosta vuoteen 2030 mennessä	Kasvihuonepäästölaskenta			Kasvihuonekaasupäästölaskenta on tehty ja vähennystavoite on jaettu tuleville vuosille.				Esa Sairanen
Ruokahävikin vähentäminen	Ruokahävikin määrä/ tuotantokilo			Ruokahävikki on vähemmän kuin 10% tuotantokiloista				Esa Sairanen

Tampereen Tilapalvelut Oy

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2023	E 2024	2025	2026	2027	2028	Vastuuhenkilö
Liiketoiminta on tehokasta ja hinnat ovat kilpailukykyisiä.	Hintojen kehitys on 2 % alle alan kustannusindeksin. Kustannusindeksi=palkkatasoindeksi 50, talonrakennusindeksi 25, ylläpitoindeksi 25.	Kiinteistöjen ylläpidon kustannusindeksi kasvoi 4,3 % (17.12.2021), työvoimakustannusindeksi 4,2 % (9.12.2021) ja rakennuskustannusindeksi kasvoi 10,2 %. Yhdistetty kustannusindeksi kasvoi 5,75 %. Kustannusindeksin kasvua ei huomioitu hinnoittelussa.		Hinnat max. 98 % alan kustannusindeksistä.2	Hinnat max. 98 % alan kustannusindeksistä.	Hinnat max. 98 % alan kustannusindeksistä.	Hinnat max. 98 % alan kustannusindeksistä.	Petri Mölsä
Toiminta on kannattavaa ja toiminnan tehokkuus kanavoidaan asiakashintoihin.	Nettotulos milj. euroa	0,7 (1,05 M€)	0,45 (0,7 M€)	0,5-1	0,5-1	0,5-1	0,5-1	Petri Mölsä
Korkea asiakastytyväisyys.	Asiakastytyväisyysindeksi yli 4,0 (asteikko 1-5)	4,3		Yli 4,0	Yli 4,0	Yli 4,0	Yli 4,0	Petri Mölsä
Yrityksen turvallisuuskäytäntöjen (ml. psykososiaaliset tekijät) kehittäminen.	Tehdyt toimenpiteet			Työterveys ja työturvallisuusjärjestelmä ISO 45001:n sertifiointi				Petri Mölsä
Päästölaskennan tarkentaminen	Tehdyt toimenpiteet			Vuonna 2025 uusittavien strategisten sopimusten kumppaneille velvollisuus laskea tuottamansa palvelun Scope 1 ja Scope 2 päästöt.				Petri Mölsä

Tampereen Palvelukiinteistöt Oy

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2023	E 2024	2025	2026	2027	2028	Vastuuhenkilö
Maksettu osinko on 50 % kiinteistörealisointien nettomyyntivoitoista, kuitenkin vähintään 0,5 milj. euroa.	Osingon osuus nettomyyntivoitosta, %	53%	50%	50% tai väh. 2,0 milj.eur	50%	50%	50%	Marko Tulokas
Pääoman kiertoa tehostetaan kiinteistösalkutuksen mukaisesti.	Toteutuneet myynnit, kpl	0	1	1	1	1	1	Marko Tulokas

Tampereen Vesi Oy

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2023	E 2024	2025	2026	2027	2028	Vastuuhenkilö
Yhtiön talous on tasapainossa siten, että yhtiön kannattavuus ja vakavaraisuus turvataan ja mahdollistetaan yhtiön tehokas toiminta ja kehittäminen	Tilikauden nettotulos	N/A	3,2 M€	+	+	+	+	Toimitusjohtaja
Vesijohtoveden toimitusvarmuus säilyy korkealla tasolla.	Ei yhtään toimittujen vesijohtoveden pitkiä (12 h) jakelukatkoksia Tampereen Vesi Oy:n vastuualueella.	N/A	2	0	0	0	0	Toimitusjohtaja
Yhtiön vesitaksakehitys on mahdollisimman alhainen yhtiön talous huomioiden.	Talousennuste käyty konsernijaostossa läpi taksankorotuskeskustelun yhteydessä.	N/A	Koja 09 2024	Taksan muutospäätökset osoitettu yhtiön talousennusteen kautta.	Taksan muutospäätökset osoitettu yhtiön talousennusteen kautta.	Taksan muutospäätökset osoitettu yhtiön talousennusteen kautta.	Taksan muutospäätökset osoitettu yhtiön talousennusteen kautta.	Toimitusjohtaja
Yhtiön vesitaksat pysyvät valtakunnallisesti vertaillen kohtuullisina.	Vesilaitosyhtiön tilastoinnin mukainen taksavertailusijoitus.	N/A		Taksat pyritään pitämään valtakunnallisesti keskitasolla tai alle keskitason.	Taksat pyritään pitämään valtakunnallisesti keskitasolla tai alle keskitason.	Taksat pyritään pitämään valtakunnallisesti keskitasolla tai alle keskitason.	Taksat pyritään pitämään valtakunnallisesti keskitasolla tai alle keskitason.	Toimitusjohtaja
Toimintavarmuuden turvaaminen	Tehdyt toimenpiteet			Kämmenniemen vesihuolto- linjojen rakennus- mittelu valmis (Vesijohto ja jätevesi)				Toimitusjohtaja
Jätevesiviemäriin kuulumattomien vesien määrän vähentäminen	Tehdyt toimenpiteet			Keskustan viemäri- tialueen jätevesien ja hulevesien määrän mittausten hyödyntäminen jätevesien määrän vähentämisessä.				Toimitusjohtaja

Finnpark-konserni

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2023	Mittarin tavoitetaso					Vastuuhenkilö
			E 2024	2025	2026	2027	2028	
Maksettu osinko on 50 % konsernin nettotuloksesta ja vähintään 0,5 milj. euroa	% / EUR	1,0 milj. euroa	0,5 milj. euroa	väh. 2,0 milj. euroa	väh. 0,5 milj. euroa	väh. 0,5 milj. euroa	väh. 0,5 milj. euroa	Antti Marttila
Omistaja-arvo kehittyy positiivisesti.	Osakekannan arvo lisättynä maksetulla voitonjaolla (kasvu-%)	5,04		5,0	5,0	5,0	5,0	Antti Marttila
Asiakaskokemus ja asiakastytyväisyys on hyvällä tasolla	NPS			>70	>75	>75	>75	Antti Marttila

Tampereen Infra Oy

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2023	E 2024	2025	2026	2027	2028	Vastuuhenkilö
Toiminta on kannattavaa. Tehokkuus kanavoidaan asiakashintoihin. Yhtiö tuottaa voittoa vain sen verran, että jatkuvuus ja kehittäminen turvataan.	Nettotulos milj. euroa	1,0 milj. euroa		0,3 - 0,7	0,3 - 0,7	0,3 - 0,7	0,3 - 0,7	Lauri Niemi
Asiakkaiden kokema kustannustehokkuus	Skaala 1-5 (1 erittäin hyvä, 5 erittäin huono)	2,3		< 3	< 3	< 3	< 3	Lauri Niemi
Asiakkaiden nettosuosittelemisindeksi	Skaala -100 - 100	28		> 55	> 55	> 55	> 55	Lauri Niemi
Kiertotalouden lisääminen	Toteutunut kyllä/ei			Tampereen Infra Oy:n työmailla järjestetään jätteiden erilliskeräys jätelajeittain, vältetään sekalaisen rakennusjätteen syntymistä.				
Luonnon monimuotoisuuden huomioiminen	Pinta-alan muutos			Puistonurmien leikkuutapojen monipuolistaminen / kaupunkiniittyjen lisääminen. Pinta-ala suurempi kuin 2024.				

Tredu-Kiinteistöt Oy

Tavoite	Tavoitteen mittari (euroa, %, skaala yms.)	Tavoitteen lähtötaso / toteuma 2023	E 2024	2025	2026	2027	2028	Vastuuhenkilö
Vuokrakohteiden neliöhinnat ovat kilpailukykyisiä	Keskimääräisen neliöhinnan kilpailukykyisyys			Valtakunnallisesti toteutetun vertailun kautta osoitettu neliöhintojen kilpailukykyisyyden taso	Parempi kuin edellisellä vuonna	Parempi kuin edellisellä vuonna	Parempi kuin edellisellä vuonna	Marko Tulokas
Omistaja-asiakkaiden asiakastyytyväisyys	Asiakastyytyväisyysmittaus			Ensimmäinen mittaus suoritettu	Parempi kuin 2025	Parempi kuin 2025	Parempi kuin 2026	Marko Tulokas
Käyttäjäasiakkaiden asiakastyytyväisyys	Asiakastyytyväisyysmittaus			Ensimmäinen mittaus suoritettu	Parempi kuin 2025	Parempi kuin 2025	Parempi kuin 2026	Marko Tulokas

INVESTOINNIT KOHTEITTAIN 2025–2034

[illegible]

Investoinnit kohdeselitys	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Arv. 2032	Arv. 2033	Arv. 2034	Kustannus- arvio
RAKENNUKSET	85 132	119 062	136 542	153 436	187 094	163 097	145 105	97 185	90 420	60 370	1 237 441
Uudis- ja lisärakennukset	22 749	60 293	85 028	91 661	100 768	76 657	44 900	35 500	27 080	1 000	545 635
Uudis- ja lisärakennukset, varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus	19 834	57 093	67 728	71 861	76 259	54 482	37 800	23 000	15 180	1 000	424 236
Tahmelan uusi päiväkotito (puurakenteinen)	1 544										6 050
Lamminpään koulun rakennuksen 2 uudisrakennus	5 500										11 650
Ahvenisjärven (ent. Pohjois-Hervannan) koulun uudisrakennus	8 390	5 975									28 100
Kämmenniemen koulun ja nuorisotilojen perusparannus ja laajennus (vaihe 1)	300	7 078	5 078								12 655
Turtolan uusi päiväkotito	200	3 400	1 925								5 525
Kanjonin koulu ja päiväkotito	300	6 000	15 000	8 200							29 500
Peltolammin hyvinvointikeskuksen uudisrakennus (koulu, päiväkotito, nuorisotilat ja kirjasto)	500	13 400	10 000	7 250							31 550
Tammelan koulun rakennuksen 2 ja Sara Hildén -akatemia perusparannus ja laajennus (vaihe 1)	600	8 000	8 000	2 720							19 720
Koivistonkylän päiväkotito (puurakenteinen)	200		4 025	1 396							5 621
Takahuhdin koulun B-talon (vl. 1-4) perusparannus ja päiväkodin laajennus	2 000	8 500	7 100	9 451	2 000						29 174
Kaukajärven koulun, päiväkodin, nuorisotilan ja kirjaston perusparannus ja laajennus	300	4 200	15 000	10 000	14 000	4 700					48 200
Hiedanrannan koulu ja päiväkotito (vaihe 1)		540	500	8 895	19 721	8 894					38 549
Annalan koulu, Karosen koulutalon laajennus			300	4 200							4 500
Viinikanlahden päiväkotito ja koulu (puurakenteinen)			300	6 200	6 550						13 050
Kalkun päiväkotito ja koulu (puurakenteinen)			200	3 750	3 700						7 650
Saukonpuiston päiväkodin ja koulun perusparannus ja laajennus			100	4 900	5 000						10 000
Järvensivun päiväkodin ja koulun perusparannus ja laajennus			200	4 100	4 100						8 400
Linnainmaan koulun perusparannus ja laajennus				400	8 400	8 400	7 900	4 000	2 500		31 600
Takahuhdin koulun A-talon (vanha Ristinarkku, vl. 5-9) perusparannus ja laajennus				400	11 888	11 888					24 175
Kaupinlaakson koulu ja päiväkotito					600	16 000	16 000	12 700			45 300
Tehdaskartanon päiväkotito					300	4 100	4 100				8 500
Sellukadun päiväkotito ja koulu						500	9 500				10 000
Kaupin päiväkotito (Kaupin entisen sairaalan alue)							100	5 900	3 000		9 000
Hiedanrannan koulu ja päiväkotito (vaihe 2)							200	400	9 680	1 000	11 280

Investoinnit kohdeselitys	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Arv. 2032	Arv. 2033	Arv. 2034	Kustannus- arvio
Uudis- ja lisärakennukset, kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	2 915	3 200	17 300	19 800	24 509	22 175	7 100	12 500	11 900		121 399
Kaupin jalkapallo-olosuhteiden parantaminen (katsomo ja oheistilat)	2 415										4 900
Tampereen taidemuseon laajennus	500	3 000	10 000	10 000	4 309						28 975
Uusi palloilu- ja liikuntahalli (korvaa Pyynikin palloiluhallin)		200	7 300	7 500							15 000
Kaukajärven soutu- ja melontastadion				2 000	2 000						4 000
Hiedanrannan liikuntahalli ja nuorisotilat				200	10 000	8 475					18 675
Koillis-Tampereen uimahalli				100	7 700	7 200					15 000
Viinikanlahden liikuntahalli ja nuorisotilat (puurakenteinen, sis. Järvipelastuksen ja sataman tilat)					200	2 500	2 800				5 500
Jalkapallon sisäharjoitteluhalli, uudisrakennus					300	4 000	3 700				8 000
Länsi-Tampereen jäähalli, uudisrakennus							300	5 000	4 700		10 000
Länsi-Tampereen uimahalli, uudisrakennus							300	7 500	7 200		15 000
Perusparannushankkeet	62 033	58 719	51 464	61 725	86 276	86 390	100 155	61 635	63 290	59 320	691 006
Perusparannushankkeet, varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus	24 176	34 629	25 815	25 425	31 875	39 800	50 600	28 270	21 320	18 000	299 910
Kissanmaan koulun perusparannus	7 265										15 250
Hatanpään Jukolan perusparannus ja muutostyöt	6 421	3 064									9 835
Lamminpään koulun rakennuksen 1 perusparannus	3 670	3 670									7 640
Aleksanterin koulun (ruokalarakennus, puurakennus ja kivirakennus) perusparannus	5 000	10 725	6 225								22 950
Harjun koulun rakennusten A, B ja C perusparannus	1 820	4 180	2 550								8 550
Hatanpään koulun perusparannus		12 540	12 540								25 380
Tammelan koulun rakennuksen 1 perusparannus		200	400	1 800	8 000	2 250					12 650
Pyynikin koulun perusparannus		250	3 500	6 700	5 500						15 950
Raholan koulun perusparannus			300	8 350	7 900						16 550
Koiviston koulun, kirjaston ja nuorisotilojen perusparannus (kivikoulu ja tiilikoulu)			300	8 575	8 575						17 450
Juhannuskylän koulu, Tammerkosken koulutalon perusparannus					200	5 850	11 700	5 850			23 600
Lentävänniemen koulun perusparannus					300	8 800	4 250				13 350
Harjun koulun lisärakennuksen perusparannus					200	5 200					5 400
Leinolan koulun ja päiväkodin perusparannus					700	7 000	5 200				12 900
Atalan koulun perusparannus					200	5 700	5 700				11 600
Kämmenniemen koulu, Terälahden koulutalon ja kirjaston perusparannus					300	4 000	2 900	1 400			8 600
Juhannuskylän koulu, Johanneksen koulutalon perusparannus						300	3 000	5 900	3 000	1 000	13 200
Kaarilan koulun perusparannus						300	6 600	6 700	6 600		20 200

Investoinnit kohdeselitys	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Arv. 2032	Arv. 2033	Arv. 2034	Kustannus- arvio
Messukylän koulun lisärakennuksen perusparannus						200	4 100				4 300
Olkahisten koulu, Sorilan koulutalon perusparannus						200	6 550				6 750
Kämmenniemen koulun ja kirjaston perusparannus (vaihe 2)							300	4 420	4 420		9 140
Ahvenisjärven koulu, Hallilan koulutalon ja päiväkodin perusparannus							300	3 800	3 500		7 600
Hyhkyn koulun lisärakennuksen perusparannus								200	3 200		3 400
Annalan koulu, Karosen koulutalon perusparannus									300	7 900	13 000
Sammon koulun perusparannus									300	9 100	27 600
Perusparannushankkeet, lukiokoulutus	9 837						300	4 500	4 500		19 137
Lyseon Lukion perusparannus	9 837										19 197
Tampereen klassillinen lukio (Rongan siipi)							300	4 500	4 500		9 300
Perusparannushankkeet, kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	12 520	9 640	10 224	13 000	27 001	20 215	25 280	6 965	10 770	9 370	144 984
Nekalan koulun sisäilmakorjaus ja muutos kulttuurin tiloiksi	4 000										9 700
Hervannan vapaa-aikakeskuksen V-rakennuksen perusparannus	1 010										12 600
Tullikamarin perusparannus	7 110	6 540									13 850
Rauhaniemen saunan perusparannus	300	1 100									1 500
Tampereen taidemuseon perusparannus	100	1 500	2 500	2 000	831						7 159
Hatanpään entisen pesularakennuksen perusparannus		200	3 924								4 124
Takahuhdin palvelukeskuksen (Tampereen taiteilijaseuran tilat) perusparannus		300	3 400								3 700
Sampola, työväenopiston tilojen perusparannus			300	5 700							6 000
Taidekeskus Mäntinrannan perusparannus			100	1 400							1 500
Tampere-talon perusparannushankkeet				3 000	3 770	1 865	9 430	6 765	6 770	5 420	37 400
Tampereen stadion (Ratina)				500	9 000	9 000	8 500				27 000
Tesoman uimahallin perusparannus				400	4 000	4 000	2 000				10 400
Työväenmuseum Werstas					8 200						8 200
Antaverkan päärakennuksen julkisivujen ja vesikaton korjaustyöt					1 200						1 200
Nääshalli liikuntatilan (sijainti Näsikallion kalliosuojassa) perusparannus						5 350	5 350				10 700
Tampereen uintikeskus, laajennusosan perusparannus								200	4 000	3 150	7 350
Vapriikin perusparannus										500	45 000
Pyynikin uimahallin perusparannus										300	20 750

[illegible]

Investoinnit kohdeselitys	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Arv. 2032	Arv. 2033	Arv. 2034	Yhteensä
KADUT, LIIKENNEVÄYLÄT, PUISTOT	46 800	49 000	49 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	494 800
Uudisrakentaminen yhteensä	18 500	23 900	24 400	25 400	25 400	25 400	25 400	25 400	25 400	25 400	244 600
Uudet alueet	18 500	23 900	24 400	25 400	25 400	25 400	25 400	25 400	25 400	25 400	244 600
Asuin- ja yritysalueiden rakentaminen (PALM)	18 500	23 900	24 400	25 400	25 400	25 400	25 400	25 400	25 400	25 400	244 600
Perusparantaminen yhteensä	28 300	25 100	24 600	24 600	24 600	24 600	24 600	24 600	24 600	24 600	250 200
Ratikkakäytävään liittyvät hankkeet	3 700	500									4 200
Ratikkakäytävän rinnakkaishankkeet, osa 2	3 700	500									4 200
Perusparantaminen ja järjestelmän toimivuus	10 400	10 400	10 400	10 400	10 400	10 400	10 400	10 400	10 400	10 400	104 000
Liikenteen toimivuuden parantaminen	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	13 000
Tekninen perusparantaminen											
Katujen perusparantaminen	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	40 000
Viheralueiden perusparantaminen	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100	11 000
Hulevesijärjestelmien perusparantaminen	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700	17 000
Siltojen ja rakenteiden perusparantaminen	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300	23 000
Kestävän liikumisen edistäminen	3 800	3 800	3 800	3 800	3 800	3 800	3 800	3 800	3 800	3 800	38 000
Kävely, pyöräily ja esteettömyys	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300	23 000
Liikenteen rauhoittaminen ja 30 km/h:ssa aluenopeusalueet	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	10 000
Joukkoliikenne (liityntäpysäköinti)	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	5 000
Erikoisrakenteet	6 900	6 900	6 900	6 900	6 900	6 900	6 900	6 900	6 900	6 900	69 000
Satamat	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	10 000
Ulkovaistuksen perusparantaminen (katu + ulkoliikunta, sis LED-vaihdot)	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	33 000
Muut sähköiset järjestelmät	600	600	600	600	600	600	600	600	600	600	6 000
Liikennetelematiikka	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	16 000
Ympäristörakenteet	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	4 000
Muut	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	35 000
Suunnittelu (uudisrakentaminen ja perusparantaminen)	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	35 000

Investoinnit kohdeselitys	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Arv. 2032	Arv. 2033	Arv. 2034	Yhteensä
KEHITYSOHJELMAT	35 835	59 661	44 448	50 040	41 500	35 100	28 500	39 340	32 040	20 000	386 464
Viiden tähden keskusta	28 135	50 661	36 748	46 340	41 000	29 400	20 200	33 500	28 200	20 000	334 184
Viinikankadun maanalainen ajoyhteys	13 325	23 881	9 348	5 540							52 094
Särkänniemi, Mustalahti, Onkiniemi	6 530	5 670	1 800	2 500	2 600						19 100
TAHERA	4 200	5 600	5 500	5 800	3 900	6 200					31 200
Tulli, tullikamarinaukio	0	2 500	1 500								4 000
Keskustan kehittämisohjelman toimenpiteet	1 700	2 200	2 000	2 000	2 000	3 200	8 200	8 200	8 200	10 000	47 700
Hakametsä Sport Campus	1 230	2 410	1 600	1 400							6 640
Asemakeskuksen alue	850	550	1 000	10 700	14 000	13 000	5 500				45 600
Ranta-Tampella	300	300									600
Viinikanlahti		6 000	9 000	9 200	10 000	5 500	6 000	4 800			50 500
Amuri, Tampereen taidemuseo ympäristöineen		1 050	1 000	700							2 750
Veturitalli		500									500
Tammerkosken rannat, sillat ja rantaraitit			2 600	2 600	6 000						11 200
Ratinan suvanto			1 000	3 000	2 000	1 000					7 000
Tammelantorin alue ja pysäköintilaitosten yhteydet			400	1 400							1 800
Eteläpuisto-Nalkala				1 500	500	500	500	500			3 500
Näsikallion eritasoliittymä								20 000	20 000	10 000	50 000
Hiedanranta	7 700	9 000	7 700	3 700	500	5 700	8 300	5 840	3 840		52 280

Investoinnit kohdeselitys	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	Arv. 2029	Arv. 2030	Arv. 2031	Arv. 2032	Arv. 2033	Arv. 2034	Yhteensä
MUUT LUOKITTELEMATTOMAT INVESTOINNIT	46 905	26 860	30 110	22 000	21 200	19 300	19 900	17 800	19 000	19 000	242 075
Pieninvestoinnit	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	5 000
Joukkoliikenne (maksujärjestelmän laitteet)	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	5 000
Kasvatus- ja opetuslautakunta	2 100	2 800	6 000	6 500	5 700	3 800	4 400	2 300	2 800	2 800	39 200
Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palveluryhmä	700	700	900	1 600	1 300	500	800	800	800	800	8 900
Perusopetuksen palveluryhmä	1 400	2 100	5 100	4 900	4 400	3 300	3 600	1 500	2 000	2 000	30 300
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	14 900	13 000	12 600	4 800	4 800	4 800	4 800	4 800	4 800	4 800	74 100
Kulttuurin palveluryhmä	800	800	800	800	800	800	800	800	800	800	8 000
Teattereiden investointiavustukset	10 100	8 200	7 800								26 100
Liikunnan ja nuorison palveluryhmä	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	40 000
Konsernihallinnon investoinnit	26 000	8 200	8 200	8 200	8 200	8 200	8 200	8 200	8 200	8 200	99 800
Osakkeet ja osuudet kohdentamaton	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	16 000
Sijoitukset (SVOP) Finnpark Parkisto Oy	15 500										15 500
Sijoitus Raitiotie Oy	2 300										2 300
ICT (sitovuustaso käyttötalous+investoinnit)	6 600	6 600	6 600	6 600	6 600	6 600	6 600	6 600	6 600	6 600	66 000
Toisen asteen koulutus	3 405	2 360	2 810	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 700	2 700	23 975
Ammatillinen koulutus	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	20 000
Lukiokoulutus	1 350	300	750						700	700	3 800
Työllisyys- ja kasvupalveluiden projektit	55	60	60								175

[illegible]

TÄYDENTÄVIÄ TIETOJA

Kaupunki ja liikelaitokset	2019	2020	2021	2022	2023	Alkup. TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Asukasmäärä 31.12.	238 140	241 009	244 223	249 009	255 050	257 000	263 000	266 000	269 000	272 000
Tuloveroprosentti	19,75	20,25	20,25	20,25	7,61	7,60	7,60	7,60	7,60	7,60
Kiinteistöveroprosentit										
- yleinen	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25
- yleinen / maapohja	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30
- vakituinen asuinrakennus	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65
- muut kuin vakituinen asuinrak.	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10
- yleishyödyllinen yhteisö	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40
- rakentamaton rakennuspaikka	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
- voimalaitokset	1,50	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Toimintakate, milj. euroa	-1 211,9	-1 285,9	-1 316,0	-1 442,5	-579,2	-633,1	-713,3	-779,1	-789,2	-810,4
Verotulot, milj. euroa	974,6	1 035,3	1 117,5	1 192,3	681,1	643,5	668,0	696,5	727,0	755,5
Valtionosuudet, milj. euroa	302,0	394,6	360,8	373,9	58,3	80,0	116,0	130,0	137,0	144,0
Vuosikate, milj. euroa	90,4	169,4	181,4	142,3	188,0	115,8	95,1	67,2	90,9	100,8
Poistot, milj. euroa	-111,5	-105,9	-106,7	-124,4	-132,7	-128,7	-134,7	-131,6	-130,1	-136,0
Vuosikate, % poistoista	81	160	170	114	142	90	71	51	70	74
Satunnaiset erät, milj. euroa	1,0	0,3	0,0	0	0	166	0,0	0	0	0
Tulos, milj. euroa	-20,1	63,8	74,7	17,8	55,3	152,6	-39,6	-64,4	-39,3	-35,2
Nettoinvestoinnit, milj. euroa	153,9	222,6	227,8	232,5	229,2	283,1	225,0	267,4	266,6	282,5
Investointien tulorahoitus, %	59	76	80	61	82	41	42	25	34	36
Lainakanta 31.12., milj. euroa	794,8	914,7	891,0	925,9	853,7	923,5	1 043,2	1 245,7	1 418,3	1 610,8
Kertynyt ylijäämä, milj. euroa	451	517	586	606	664		781	718	680	646
Lainat, euroa/asukas	3 338	3 795	3 648	3 718	3 347	3 594	3 966	4 683	5 272	5 922
Nettomenot, euroa/asukas	5 089	5 335	5 389	5 793	2 271	2 463	2 712	2 929	2 934	2 979
Verotulot, euroa/asukas	4 092	4 296	4 576	4 788	2 670	2 504	2 540	2 618	2 703	2 778
Valtionosuudet, euroa/asukas	1 268	1 637	1 477	1 501	229	311	441	489	509	529
Vuosikate, euroa/asukas	379	703	743	571	737	451	362	252	338	371

TAMPERE